

การสื่อสารทางการเมืองในบริบทที่นำไปสู่การรัฐประหาร 19 กันยายน 2549
กรณีศึกษาหนังสือพิมพ์มติชนรายสัปดาห์

นางสาวนิรัญ ดอนสุวรรณ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาการเมืองการปกครอง สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2552

Political Communication in the Context Leading of the 19 September th 2006

Coup D'etat: A Case Study of Matichon Sudaspdah Newspaper

Miss Nirun Donsuwan

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Political Science in Politics and Government

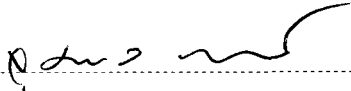
School of Politics Science

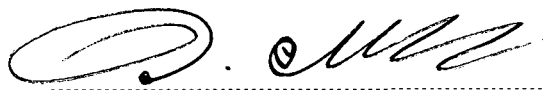
Sukhothai Thammathirat Open University

2009

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การสื่อสารทางการเมืองในบริบทที่นำไปสู่การรัฐประหาร 19 กันยายน 2549
กรณีศึกษาหนังสือพิมพ์มติชนรายสัปดาห์
ชื่อและนามสกุล นางสาวนิรัญ คอนสุวรรณ
แขนงวิชา การเมืองการปกครอง
สาขาวิชา รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา 1. รองศาสตราจารย์วิวัฒน์ เอี่ยมไพรวิน
2. รองศาสตราจารย์ฐปนรรต พรหมอินทร์

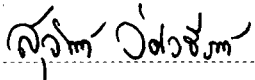
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ได้ให้ความเห็นชอบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.จุมพล หนิมพานิช)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์วิวัฒน์ เอี่ยมไพรวิน)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ฐปนรรต พรหมอินทร์)

คณะกรรมการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์
ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชา
การเมืองการปกครอง สาขาวิชา รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุจินต์ วิศวธีรานนท์)

วันที่ 11 เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. 2553

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษานี้คงไม่สำเร็จผลดังเจตนารมณ์ที่ตั้งเอาไว้ ถ้าไม่ได้รับความช่วยเหลือเกื้อกูลจากบุคคลที่ผู้วิจัยระลึกถึงความเมตตา และปรารถนาดีของท่านเหล่านั้นอยู่เสมอ นับตั้งแต่ รองศาสตราจารย์วิวัฒน์ เอี่ยมไพรวิน อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และรองศาสตราจารย์ จุปนรรต พรหมอินทร์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม โดยแต่ละท่านได้กรุณาให้คำแนะนำหลายประการที่ทรงคุณค่าต่อการทำงาน ยังเป็นการสนับสนุนให้กำลังใจต่อผู้เขียน ตลอดจนให้ความเป็นอิสระในการนำเสนอวิทยานิพนธ์ด้วย เช่นกัน ผู้เขียนยังต้องขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร. จุมพล นิมพานิช ซึ่งเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ในครั้งนี้ ให้คำแนะนำต่างๆ รวมทั้งติชมวิพากษ์วิจารณ์ ซึ่งผลให้เกิดความสมบูรณ์เพิ่มขึ้น

ขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร. ชีรภัทร เสรีรังสรรค์ อาจารย์ประจำสาขาวิชา รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช รองศาสตราจารย์ ดร. วิทยาธร ท่อแก้ว อาจารย์ประจำ สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช และ ดร. นันทนา นันทวโรภาส คณบดี วิทยาลัยสื่อสารการเมือง มหาวิทยาลัยเกริก ที่ได้กรุณาสละเวลาในการให้สัมภาษณ์ และแนะนำข้อมูล ที่เป็นประโยชน์เพิ่มเติม จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงลงได้ด้วยดี ผู้วิจัยต้องขอขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

นิรัญ คอนสุวรรณ

เมษายน 2553

ชื่อวิทยานิพนธ์ การสื่อสารทางการเมืองในบริบทที่นำไปสู่การรัฐประหาร 19 กันยายน 2549

กรณีศึกษาหนังสือพิมพ์มติชนรายสัปดาห์

ผู้วิจัย นางสาวนิริญา คอนสุวรรณ ปริญญา รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (การเมืองการปกครอง)

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์วิวัฒน์ เอี่ยมไพรวัน (2) รองศาสตราจารย์ฐปนรรต พรหมอินทร์

ปีการศึกษา 2552

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาวิเคราะห์เนื้อหาสาระ ของการสื่อสารทางการเมืองในเชิงวาทกรรมทางการเมืองผ่านหนังสือพิมพ์มติชนสุดสัปดาห์ ที่เกี่ยวข้องกับ การรัฐประหาร วันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2549 ในช่วง พ.ศ.2548 - 2549

การศึกษาวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาเอกสาร คือ หนังสือพิมพ์มติชนสุดสัปดาห์ จำนวน 88 ฉบับ และการสัมภาษณ์นักวิชาการด้านรัฐศาสตร์ และด้านการสื่อสารทางการเมืองจำนวน 3 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบเก็บข้อมูลเอกสาร และแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการศึกษาพบว่า การสื่อสารทางการเมืองในบริบทของการรัฐประหาร 19 กันยายน 2549 ในเชิงวาทกรรมทางการเมือง มีเนื้อหาสาระในบริบทที่เกี่ยวข้องกับ การรัฐประหาร วันที่ 19 กันยายน 2549 คือ 1. การแข่งขันทางการเมืองระหว่าง 2. ขั้วพรรคการเมือง คือพรรคไทยรักไทย กับพรรคประชาธิปัตย์ และการแข่งขันทางการเมืองภายในพรรค ของพรรคไทยรักไทย พรรคประชาธิปัตย์ และพรรคชาติไทย 2. การต่อรองทางการเมือง ในตำแหน่งทางการเมือง โดยใช้วิธีการการลาออกของรัฐมนตรี และ ส.ส. ในพรรคไทยรักไทย 3. การต่อต้านรัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ของกลุ่มชนชั้นนำทางการเมือง นักวิชาการปัญญาชน สื่อมวลชน และภาคประชาชน 4. การแต่งตั้งโยกย้าย ตำแหน่งนายทหารระดับสูง 3. เหล่าทัพ และตำแหน่งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน 5. ประเด็นอื่นที่นำไปสู่การรัฐประหาร 19 กันยายน 2549 คือ ความไม่โปร่งใส ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และคณะกรรมการการเลือกตั้ง การลาออกของนายวิษณุ เครืองาม รองนายกรัฐมนตรี และนายบรรศักดิ์ อุวรรณโณ เลขาธิการคณะรัฐมนตรี ประเด็นผู้มีส่วนอกรัฐธรรมนูญและข่าวลือเรื่องการเตรียมการรัฐประหาร

คำสำคัญ การสื่อสารทางการเมือง การรัฐประหาร 19 กันยายน 2549 หนังสือพิมพ์มติชนสุดสัปดาห์

Thesis title: Political Communication in the Context Leading up to the 19 September 2006 Coup D'etat: A Case Study of "Matichon Sudsapdah" Newspaper

Researcher: Miss Niran Donsuwan; **Degree:** Master of Political Science (Politics and Government); **Thesis advisors:** (1) Vivat Iampriwan, Associate Professor; (2) Thapanat Prom-in, Associate Professor; **Academic year:** 2009

Abstract

The objective of this research was to analyze the content of the political discourse in "Matichon Sudsapdah" newspaper in 2005-2006 in relation to the coup d'etat of 19 September 2006. This was a qualitative research based on a sample population of 88 issues of Matichon Sudsapdah newspaper and interviews with 3 experts on political science and political communication. Data were collected using a documentary data collection form and an interview form and were analyzed using descriptive content analysis.

The content of the political discourse studied that relates to the context of the 19 September 2006 coup consisted of the following: (1) political competition between the Thai Rak Thai Party side and the Democrat Party side, and internal political competition within the Thai Rak Thai Party, the Democrat Party and the Chart Thai Party; (2) negotiations in political positions in the form of resignations from ministerial posts and member of parliament posts by Thai Rak Thai politicians; (3) opposition to the Thaksin Shinawatra government by leading political groups, academics, intellectuals, journalists and citizens; (4) transfers and promotions in the 3 branches of the military and the position of auditor general; (5) other issues that led to the 19 September 2006 coup, such as a lack of transparency on the part of the Counter Corruption Commission and the Electoral Committee, the resignations of Vishnu Kreua-ngam from the position of deputy prime minister and Bawornsak Uwanno from the position of Cabinet secretary, the issue of persons with powers that are above the constitution, and rumors of a planned coup attempt.

Keywords: political communication, coup d'etat of 19 September 2006, Matichon Sudsapdah newspaper

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญภาพ	ณ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
กรอบแนวคิดการวิจัย	3
ขอบเขตการวิจัย	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	7
แนวคิดการสื่อสาร	7
แนวคิดการสื่อสารทางการเมือง	13
แนวคิดวาทกรรมทางการเมือง	16
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	18
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	20
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	20
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	21
การเก็บรวบรวมข้อมูล	22
การวิเคราะห์ข้อมูล	23
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	24
ตอนที่ 1 การแข่งขันทางการเมือง	24
ตอนที่ 2 การต่อรองทางการเมือง	45

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ตอนที่ 3 การต่อต้านรัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร.....	57
ตอนที่ 4 การแต่งตั้งโยกย้าย	83
ตอนที่ 5 ประเด็นอื่นที่นำไปสู่การรัฐประหาร 19 กันยายน 2549.....	101
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	133
สรุปการวิจัย	133
อภิปรายผล	135
ข้อเสนอแนะ.....	137
บรรณานุกรม	139
ภาคผนวก	144
ประวัติผู้วิจัย	147

ณ

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย	4
ภาพที่ 2.1 แนวความคิดเกี่ยวกับกระบวนการสื่อสารทางการเมืองของ Harold D.Lasswell	13

บทที่ 1

บทนำ

การศึกษาเรื่อง การสื่อสารทางการเมืองในบริบทที่นำไปสู่การรัฐประหาร 19 กันยายน 2549 ศึกษากรณีหนังสือพิมพ์มติชนสุดสัปดาห์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์เนื้อหาสาระของการสื่อสารทางการเมืองในเชิงวาทกรรมทางการเมือง ผ่านหนังสือพิมพ์มติชนสุดสัปดาห์ ที่เกี่ยวข้องกับการรัฐประหาร วันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2549 ในช่วง พ.ศ. 2548 – 2549 ซึ่งประกอบด้วย ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย กรอบแนวคิดการวิจัย ขอบเขตการวิจัย นิยามศัพท์เฉพาะ และประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การสื่อสารทางการเมือง (Political Communications) เป็นกระบวนการทางการเมืองที่เกี่ยวข้องกับการแลกเปลี่ยนข้อเท็จจริง ทักษะคิด ความคิดเห็น ตลอดจนประสบการณ์ต่าง ๆ ทางการเมืองระหว่างบุคคล ก่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกของสังคมการเมือง การสื่อสารทางการเมืองยังเป็นกลไก และกระบวนการในการสื่อสารข้อมูล และข่าวสารทางการเมืองในระบบการเมือง โดยเฉพาะระหว่างสถาบันทางการเมือง กับประชาชน การสื่อสารทางการเมืองจึงมีบทบาทสำคัญในการกำหนด (Shaping) และเปลี่ยนแปลง (Changing) ความคิดเห็น และทัศนคติทางการเมือง รวมทั้งค่านิยม และการแสดงออก หรือพฤติกรรมทางการเมือง ของปัจเจกบุคคล และคณะบุคคล

กล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ การสื่อสารทางการเมืองมีผลสำคัญต่อการกำหนดลักษณะของวัฒนธรรมทางการเมือง และพฤติกรรมทางการเมือง ของปัจเจกบุคคล และคณะบุคคล การสื่อสารทางการเมืองจึงมีบทบาทสำคัญในการนำมาซึ่งการสนับสนุนของประชาชนในรูปของการให้การยอมรับ และศรัทธาจากประชาชน

ในระบบการเมืองไทย การสื่อสารทางการเมืองมีอิทธิพลสำคัญอีกอย่างหนึ่งในเรื่องของการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ในขณะเดียวกัน ข้อมูล และข่าวสารทางการเมืองอันเป็นผลมาจากกระบวนการสื่อสารทางการเมือง จึงเป็นเนื้อหาสาระ หรือบริบท (essence) ที่สำคัญยิ่งในการกำหนด และเปลี่ยนแปลง โลกทัศน์ทางการเมืองของปัจเจกบุคคล / คณะบุคคล เมื่อเป็นเช่นนี้ จึง

อนุมานได้ว่าข้อมูล และข่าวสารทางการเมือง ที่เป็นบริบท / เนื้อหาสาระ ของกระบวนการในการสื่อสารทางการเมือง จะหมายถึงข้อมูลข่าวสารทางการเมือง ซึ่งอยู่ในรูปของข้อเท็จจริงในลักษณะที่พิจารณาว่าเป็นการใช้ “วาทกรรมทางการเมือง” (Political Discourses) ได้ในลักษณะหนึ่ง

กระบวนการสื่อสารทางการเมือง ที่นำเสนอผ่านสื่อสารมวลชน ไม่ว่าจะเป็นสื่อวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์รายวัน รายสัปดาห์ มีอิทธิพลความสำคัญต่อผู้รับสาร ที่สื่อมวลชนจะต้องทำหน้าที่สอดส่องดูแล ให้ประชาชนผู้รับสาร ได้รับทราบข้อเท็จจริง ของเนื้อหาสาระ และการถ่ายทอดความรู้ในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่ถูกต้อง

เป็นที่ยอมรับว่าก่อนการรัฐประหาร 19 กันยายน 2549 ซึ่งอยู่ในยุคของโลกาภิวัตน์ สามารถพิจารณาได้จากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีการสื่อสาร โทรคมนาคม และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ รูปแบบต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นอินเทอร์เน็ต วิทยุและ โทรทัศน์ผ่านดาวเทียมตรงต่อผู้ชม การส่งข้อความสั้นผ่านโทรศัพท์ เป็นต้น ทำให้การนำเสนอข้อมูลข่าวสาร ผ่านช่องทางต่าง ๆ ไปถึงผู้รับสะดวก และรวดเร็ว

ในช่วงกลางปี พ.ศ. 2548 ได้เกิดปรากฏการณ์ทางการเมือง การต่อต้านรัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ของกลุ่มชนชั้นนำทางการเมือง นักวิชาการ-ปัญญาชน สื่อมวลชน และภาคประชาชน ประเด็นส่วนใหญ่ จะเป็นเรื่องการบริหารประเทศ ของรัฐบาล พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ที่ขาดคุณธรรม จริยธรรมทางการเมือง แนวนโยบาย และ โครงการ ต่าง ๆ ของรัฐบาลมีการทุจริตคอร์รัปชัน การมีผลประโยชน์ทับซ้อน หรือไม่ว่าจะเป็นเรื่องการใช้อำนาจทางการเมืองของรัฐบาล เข้าไปครอบงำกิจการ และแทรกแซงการทำงานของสื่อมวลชน องค์กรอิสระ และเรื่องการเมืองหมิ่นเหม่พระบรมเดชานุภาพ จนนำไปสู่การขับไล่ให้นายกรัฐมนตรีลาออก พร้อมเสนอมติตรา 7 นายกรัฐมนตรีพระราชทาน

กระแสการต่อต้านการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาล พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ในช่วงกลางปี พ.ศ. 2548 เป็นต้นมา ได้มีการขยายวงกว้างของการชุมนุมประท้วง และมีกระบวนการสื่อสารทางการเมือง ในรูปแบบต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการนำเสนอจากสื่อที่รัฐควบคุมได้ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ และรัฐไม่สามารถควบคุมได้ เช่น สื่ออินเทอร์เน็ต เป็นต้น และมีการก่อเกิดวาทกรรมที่หลากหลายทำลายฝ่ายตรงข้ามทางการเมือง จนทำให้เกิดความขัดแย้งแตกแยกทางสังคมการเมือง แบ่งเป็น 2 ฝ่าย คือ มีทั้งกลุ่มต่อต้านและกลุ่มสนับสนุนรัฐบาล พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ในหลายบริบท ทั้งในระดับชนชั้นนำทางการเมือง พรรคการเมือง กลุ่มสังคม ครอบครัวยุคและประชาชนทั่วไป และนำไปสู่กระแสเรียกร้องการปฏิวัติรัฐประหาร เพื่อหาทางออกทางการเมือง จนนำไปสู่การรัฐประหารในวันที่ 19 กันยายน 2549

จะเห็นได้ว่า ก่อนการรัฐประหาร 19 กันยายน 2549 ได้มีการนำเสนอ ข้อมูลข่าวสารของการสื่อสารแต่ละสถานการณ์ทางการเมือง ผ่านสื่อต่าง ๆ ที่หลากหลายไม่ว่าจะเป็นสื่อวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์รายวัน รายสัปดาห์ สื่ออินเทอร์เน็ต หรือสื่อทางเลือกอื่น ๆ

เหตุผลที่ผู้วิจัยเลือกศึกษาผ่านสื่อหนังสือพิมพ์มติชนสุดสัปดาห์ มาเป็นข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เพราะเห็นว่า เป็นสื่อหนังสือพิมพ์แนวการเมืองรายสัปดาห์ ที่นำเสนอในเรื่องบริบทข่าวสารทางการเมืองมาก และมีบทวิเคราะห์วิจารณ์ทางการเมืองของผู้สื่อข่าว คอลัมนิสต์ นักวิชาการ นักเขียนที่มีชื่อเสียง มีความน่าเชื่อถือ เทียบตรง และการยอมรับในระดับสูงจากผู้อ่าน

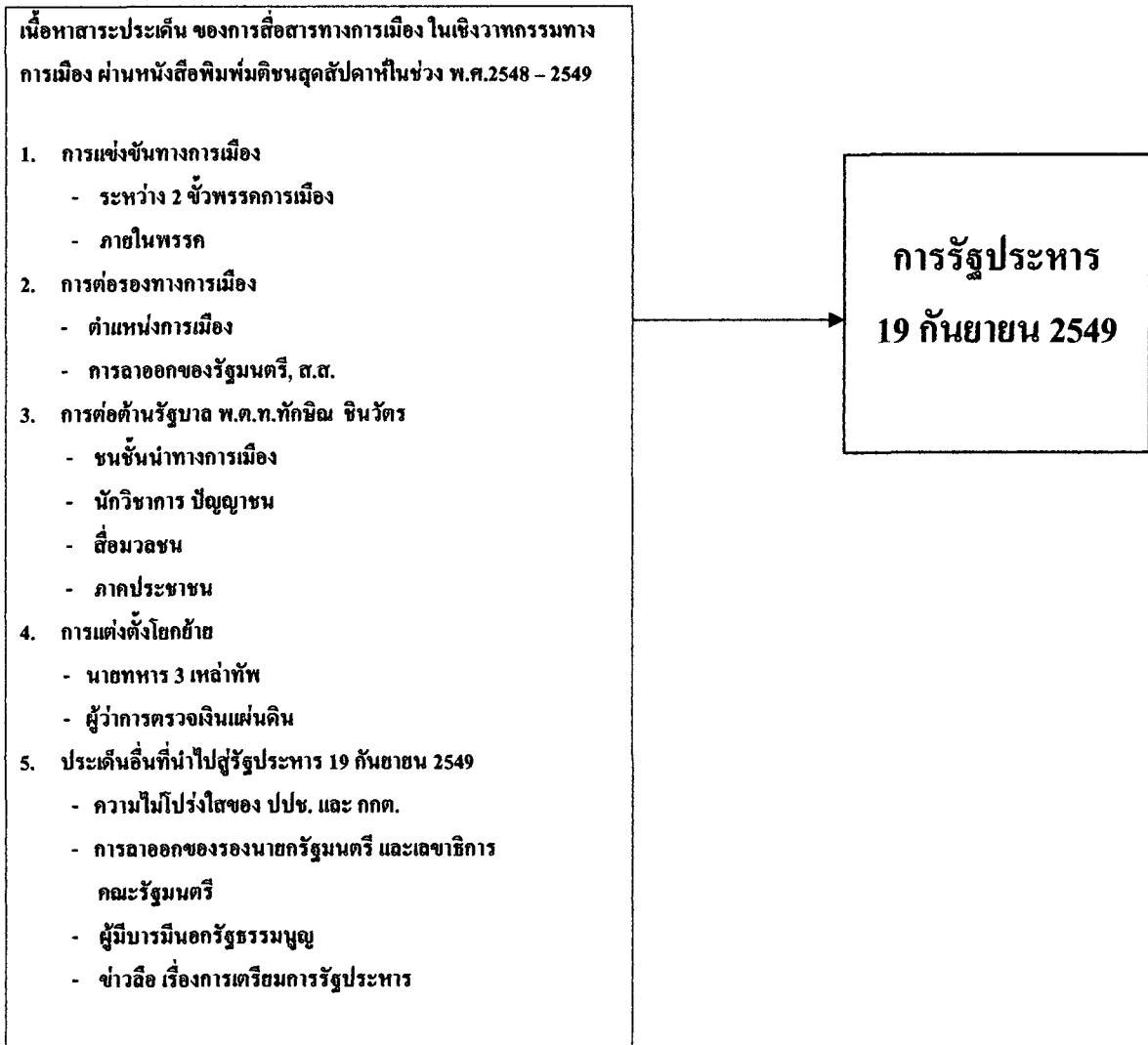
จากสภาพของปัญหา และความสำคัญดังกล่าว เป็นประเด็นปัญหาที่น่าสนใจ ที่ผู้วิจัยนำมาเป็นหัวข้อในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ มุ่งที่จะศึกษาว่า ปรากฏการณ์ของการสื่อสารทางการเมือง ก่อนการรัฐประหาร 19 กันยายน 2549 ที่นำเสนอผ่านสื่อหนังสือพิมพ์มติชนสุดสัปดาห์ ในช่วงปี พ.ศ. 2548 – 2549 ในประเด็นการแข่งขันทางการเมือง การต่อรองทางการเมือง การต่อต้านรัฐบาล พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร การแต่งตั้งโยกย้าย และประเด็นอื่นที่นำไปสู่การรัฐประหาร 19 กันยายน 2549 ที่มีเนื้อหาสาระนำเสนอผ่านคอลัมน์ต่าง ๆ คือ บทบรรณาธิการบริหาร การศึกษา บทความพิเศษ รายงานพิเศษลึกลับลับ เลือกลง 2548 เศรษฐกิจ ในประเทศ สรุปข่าวในประเทศ เกาะสะท้อน X คลุชีพ ไทยมองไทย ยุทธบทความ และแมลงวันในไร่ม้า ว่ามีเรื่องใดเกี่ยวข้องบ้างอย่างไร และสิ่งใดเป็นสาเหตุสำคัญ ของการนำไปสู่การรัฐประหาร 19 กันยายน 2549 ดังกล่าว

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาวิเคราะห์เนื้อหาสาระ ของการสื่อสารทางการเมือง ในเชิงวาทกรรมทางการเมืองผ่านหนังสือพิมพ์มติชนรายสัปดาห์ ที่เกี่ยวข้องกับการรัฐประหาร 19 กันยายน 2549 ในช่วง พ.ศ.2548 – 2549

3. กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาเรื่อง การสื่อสารทางการเมืองในบริบทที่นำไปสู่การรัฐประหาร 19 กันยายน 2549 ศึกษากรณีหนังสือพิมพ์มติชนสุดสัปดาห์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์เนื้อหาสาระ ของการสื่อสารทางการเมือง ในเชิงวาทกรรมทางการเมืองผ่านหนังสือพิมพ์มติชนรายสัปดาห์ ที่เกี่ยวข้องกับการรัฐประหาร 19 กันยายน 2549 ในช่วง พ.ศ. 2548 – 2549 สามารถกำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัย ได้ดังนี้

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สำหรับแนวคิด ทฤษฎีที่ใช้ในการวิเคราะห์ จะนำแนวคิดทฤษฎีการสื่อสารทางการเมือง มาใช้เป็นกรอบ โดยเน้น 3 องค์ประกอบหลัก คือ ผู้ส่งสาร สารหรือเนื้อหาสาร และสื่อหรือช่องทาง

4. ขอบเขตของการวิจัย

วิทยานิพนธ์นี้ได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ การสื่อสารทางการเมืองในเชิงวาทกรรมทางการเมืองอันเป็นบริบทที่นำไปสู่การรัฐประหาร 19 กันยายน 2549 ศึกษากรณีหนังสือพิมพ์มติชนสุดสัปดาห์ ซึ่งได้กำหนดขอบเขตการศึกษา ดังนี้

4.1 ขอบเขตเนื้อหา ที่เกี่ยวกับการสื่อสารทางการเมืองในเชิงวาทกรรมทางการเมืองอันเป็นบริบท ที่นำไปสู่การรัฐประหาร 19 กันยายน 2549 ของหนังสือพิมพ์มติชนสุดสัปดาห์

4.2 ขอบเขตด้านกลุ่มผู้ให้ข้อมูลวิชาการด้านรัฐศาสตร์ และด้านการสื่อสาร จำนวน 3 ท่าน คือ รองศาสตราจารย์ ดร. ชีรภัทร์ เสรีรังสรรค์ รองศาสตราจารย์ ดร. วิทยาธร ท่อแก้ว และ ดร. นันทนา นันทวโรภาส

4.3 ขอบเขตด้านระยะเวลาที่ทำการศึกษา คือ การวิเคราะห์เนื้อหาจากข้อมูลเอกสารเฉพาะสื่อหนังสือพิมพ์มติชนสุดสัปดาห์ ระหว่างเดือน กุมภาพันธ์ 2548 ถึงเดือนกันยายน 2549

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 การสื่อสารทางการเมือง หมายถึง กระบวนการสื่อสารทางการเมือง ในเนื้อหาสาระที่เป็นบริบทสำคัญ อันนำไปสู่การรัฐประหาร 19 กันยายน 2549 และม็อบคั้งประกอบ 5 ลำดับ คือ ผู้ส่งสาร สาร สื่อ ผู้รับสาร และผลการสื่อสาร

5.2 สาร หมายถึง เรื่องราวที่เป็นเนื้อหาสาระทางการเมือง ในภาวะต่าง ๆ ที่ผู้ส่งสารถ่ายทอดให้ผู้รับสารได้รับรู้ โดยมีความชัดเจน มีความสมบูรณ์ มีความกะทัดรัด เป็นรูปธรรม ง่ายต่อการเข้าใจ มีความถูกต้อง

5.3 หนังสือพิมพ์มติชนสุดสัปดาห์ หมายถึง สื่อหนังสือพิมพ์รายสัปดาห์ ที่มีข้อมูลข่าวสาร เนื้อหาสาระในบริบทของสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องทางการเมือง อันนำไปสู่การรัฐประหาร 19 กันยายน 2549 ในรูปของวาทกรรมทางการเมืองที่ปรากฏผ่านสื่อ ช่วงก่อนการรัฐประหาร 19 กันยายน 2549 ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ 2548 ถึงเดือนกันยายน 2549 ของวิทยานิพนธ์ ชุดนี้

5.4 วาทกรรม หมายถึง ผลในรูปของการกระทำ ที่ตามมาจากการพูด ความหมายของวาทกรรมไม่ได้แปลว่าคำพูด หรือถ้อยคำเท่านั้น แต่มีความหมายกว้างกว่า เพราะหมายรวมถึง พลังอำนาจของภาษา หรือข้อความที่สื่อ ส่งอิทธิพลต่อความคิด และชี้นำความรู้สึกนึกคิดได้อย่างทรงพลัง โดยเฉพาะที่เผยแพร่ตามสื่อทั้งหลาย ก็ยังมีอิทธิพลที่กว้างไกล

5.5 วาทกรรมทางการเมือง หมายถึง เนื้อหาสาระของข้อความ หรือคำพูด และการกระทำต่าง ๆ ที่นำไปสู่การสร้างความคิด ที่แสดงออกที่ผ่านสื่อ หนังสือพิมพ์มติชนสุดสัปดาห์ และจากการสัมภาษณ์นักวิชาการด้านรัฐศาสตร์ และด้านการสื่อสาร จำนวน 3 คน ของวิทยานิพนธ์ ชุดนี้

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 ประโยชน์เชิงวิชาการ เพื่อได้รับความรู้ในส่วนที่เกี่ยวกับ เนื้อหาสาระอันเป็นบริบทสำคัญ อันนำไปสู่การรัฐประหาร 19 กันยายน 2549

6.2 ประโยชน์ในเชิงประยุกต์ เพื่อนำองค์ความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้เพื่อการสร้างสรรค์ระบอบประชาธิปไตยที่มีเสถียรภาพในระบบทางการเมืองไทย

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง การสื่อสารทางการเมืองในบริบทที่นำไปสู่การรัฐประหาร 19 กันยายน 2549 ศึกษากรณีหนังสือพิมพ์มติชนสุดสัปดาห์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์เนื้อหาสาระของการสื่อสารทางการเมืองในเชิงวาทกรรมทางการเมืองผ่านหนังสือพิมพ์มติชนสุดสัปดาห์ ที่เกี่ยวข้องกับการรัฐประหาร วันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2549 ในช่วง พ.ศ.2548 – 2549 ซึ่งประกอบด้วย แนวคิด การสื่อสาร การสื่อสารทางการเมือง วาทกรรมทางการเมือง และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. แนวคิดการสื่อสาร
2. แนวคิดการสื่อสารทางการเมือง
3. แนวคิดวาทกรรมทางการเมือง
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดการสื่อสาร

การสื่อสาร (Communication) เป็นพฤติกรรมพื้นฐานซึ่งมีความจำเป็นในการดำรงชีวิตมนุษย์ การสื่อสารนั้นเป็นรากฐานของกิจกรรมทางสังคมและการเมืองทุกชนิด มนุษย์ต้องอาศัยการสื่อสารเป็นเครื่องมือในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้บรรลุเป้าหมายของตนเอง และอาศัยการสื่อสารเพื่อให้การอยู่ร่วมกันกับคนในสังคมเป็นไปโดยปกติสุข

1.1 ความหมายและความสำคัญของการสื่อสาร

1.1.1 ความหมายของการสื่อสาร (วัลลภ ลำพวย 2551 : 3-5) การสื่อสารหรือการติดต่อนั้นตรงกับภาษาอังกฤษว่า “Communication” ซึ่งคำนี้มาจากภาษาละตินว่า Communis ซึ่งแปลว่า “ร่วม” หรือขยายความเป็น Communicar ซึ่งหมายถึง การสร้างความร่วมกัน หรือความคล้ายคลึงกัน (Commonness Making) ดังนั้น ตามรากศัพท์แล้ว การสื่อสารมีความหมายว่าเป็นกิจกรรมที่มุ่งสร้างความร่วมมือกัน หรือความคล้ายคลึงกันให้เกิดขึ้นระหว่างบุคคลที่เกี่ยวข้อง หรือเป็นความพยายามที่มนุษย์ต้องการจะแลกเปลี่ยนข่าวสารหรือแนวความคิดระหว่างกัน การใช้คำ

นิยามตามรากศัพท์ดั้งเดิมนี้เน้นที่เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของการสื่อสารคือการสร้างลักษณะความคล้ายคลึงกันหรือการร่วมกัน (Commonness) หรือเกิดความเป็นหนึ่งเดียวกัน (Oneness)

โดยทั่วไปการสื่อสารมักถูกมองว่าเป็นศาสตร์ และศิลป์ที่ว่าด้วยการเป็นเครื่องมือในการติดต่อระหว่างคนและกลุ่มคน แต่อันที่จริงแล้วอาจครอบคลุมเป้าหมายของสาระที่ว่าด้วยเนื้อหาของ การสื่อสารความเข้าใจในวิชาการสื่อสารจึงจำเป็นต้องเข้าใจเนื้อหาของสาระและสภาพแวดล้อมของการสื่อสารด้วย ซึ่งอาจทำให้บริบทของการสื่อสารกว้างไกลในลักษณะของความเป็นสหวิชาความสำเร็จของการสื่อสารจึงอาจจะเป็นเครื่องมือและเป้าหมายในการติดต่อระหว่างกัน

การสื่อสารโดยตัวของมันเองสามารถทำความเข้าใจในความหมายของมันไม่ยากนัก เนื่องจากเป็นประสบการณ์โดยตรงที่เกิดขึ้นกับบุคคล กล่าวคือ การสื่อสารเป็นการติดต่อหรือแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างผู้ส่งสาร กับผู้รับสาร ซึ่งอาจใช้อุปกรณ์เป็นตัวช่วยในการติดต่อหรือแลกเปลี่ยนสารดังกล่าว ทั้งนี้ เพื่อสนองต่อการรับรู้และความเข้าใจ รวมไปถึงการยอมรับในสารที่ส่ง หรือรับนั้น เช่น นาย ก ปริญญาหารีอกับนาย ข รัฐบาลอาศัยสื่อมวลชนเป็นเครื่องมือในการแพร่ขยายไปยังประชาชนทั้งประเทศ การรับส่งสารระหว่างนาย ก กับนาย ข ก็ดี หรือระหว่างรัฐบาลกับประชาชนก็ดี เป็นตัวอย่างที่สะท้อนการสื่อสารระหว่างบุคคล และการสื่อสารมวลชน กล่าวได้ว่าหากการสื่อสารประสบความสำเร็จก็จะทำให้ทั้ง 2 ฝ่ายไม่ว่านาย ก กับนาย ข หรือรัฐบาลกับประชาชนเข้าใจกันในสาระที่สื่อกันนั้น ความเข้าใจที่ตรงกันก็ย่อมทำให้บุคคลและสังคมมีพฤติกรรมที่ดำเนินต่อไปได้อย่างเป็นปกติสุข ในทางตรงกันข้ามหากไม่เข้าใจตรงกันก็อาจทำให้เกิดผลกระทบในทางลบที่ตามมาได้ ดังนั้นการสื่อสารจึงเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้การดำเนินชีวิตของคนและรัฐเป็นไปอย่างราบรื่น

1.1.2 ความสำคัญของการสื่อสาร (วัลลภ ลำพวย 2551 : 3-5-3-9) การสื่อสารเป็นกระบวนการที่สำคัญ และจำเป็นอย่างยิ่งต่อชีวิตประจำวันของมนุษย์เรา เนื่องจากเราต้องอาศัยการสื่อสารเป็นเครื่องมือในการปฏิบัติงานต่าง ๆ ซึ่งเราจะต้องติดต่อกับบุคคลอื่นในสังคม การสื่อสารจึงมีความสำคัญต่อมนุษย์ทั้งในระดับจุลภาค และมหภาค ดังนี้

1) **ระดับจุลภาค** ได้แก่ ความสำคัญต่อชีวิตประจำวันต่อความเป็นสังคมต่อการสร้างความร่วมมือ ต่อการสร้างความรู้เกี่ยวกับตนเอง ต่อการให้ความบันเทิง ต่อการเพิ่มประสิทธิภาพในการรักษาพยาบาล และต่อการทำจิตบำบัด

2) **ระดับมหภาค** ได้แก่ ความสำคัญต่อการเมืองการปกครอง ต่อการเสริมสร้างประชาธิปไตย ต่อการพัฒนาประเทศ ต่อการถ่ายทอดวัฒนธรรม ต่อการศึกษา ต่อธุรกิจและอุตสาหกรรม และต่อการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการบริหารองค์การ

โดยสรุปการสื่อสาร คือ กระบวนการของการถ่ายทอดสารจากบุคคลฝ่ายหนึ่งซึ่งเรียกว่าผู้ส่งสาร ไปยังบุคคลอีกฝ่ายหนึ่งซึ่งเรียกว่าผู้รับสาร โดยผ่านสื่อ ซึ่งอาจใช้อุปกรณ์ หรือไม่ใช้อุปกรณ์เป็นตัวช่วยในการติดต่อหรือแลกเปลี่ยนสารดังกล่าว

1.2 องค์ประกอบของการสื่อสาร

กระบวนการสื่อสารเป็นพื้นฐานที่จำเป็นในการรับส่งสาร แต่การที่จะเข้าใจกระบวนการสื่อสารได้ ต้องเข้าใจองค์ประกอบของการสื่อสารที่ประกอบขึ้นมาเป็นกระบวนการสื่อสาร

องค์ประกอบของการสื่อสารที่ประกอบกันเป็นกระบวนการสื่อสารอาจจำแนกมากน้อยได้แตกต่างกัน โดยกระบวนการสื่อสารมีลักษณะเป็นความสัมพันธ์เชิงเส้นจากใครถึงผู้ใด อย่างไรก็ตามกระบวนการสื่อสารซึ่งกล่าวเป็นครั้งแรกโดย Berlo เมื่อกลางปีคริสต์ศตวรรษที่ 20 มีองค์ประกอบของกระบวนการสื่อสารที่ง่าย ๆ และสามารถรับรู้ได้โดยคนทั่วไป เนื่องจากเป็นความจริง โดยตัวของมันเอง กล่าวคือกระบวนการสื่อสารประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 ตัว คือ (วัลลภ ถ้าพวย 2551 : 3-10)

1. ผู้ส่งสาร (Sender)
2. ข่าวสาร (Message)
3. สื่อหรือช่องทาง (Media or Channel)
4. ผู้รับสาร (Receiver)

หรือที่มักเรียกกันโดยย่อว่า S M C R กล่าวคือ การสื่อสารจะต้องเริ่มต้นจากองค์ประกอบของตัวผู้ส่งสารก่อน ซึ่งผู้ส่งสารจะส่งข้อมูลข่าวสารออกไป ไม่ว่าจะโดยการเผชิญหน้าหรือโดยการอาศัยสื่อใด เช่นจดหมายเป็นพาหนะนำสารนั้นไปสู่ตัวผู้รับสาร

ในภายหลังมีนักคิดทางการสื่อสารช่วยเพิ่มเติมองค์ประกอบมากขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้กระบวนการสื่อสารมีความสมบูรณ์และความสามารถอธิบายได้อย่างครอบคลุม ในการสื่อสารแต่ละครั้งจะเริ่มต้นขึ้นจากการมีแหล่งสารในฐานะผู้ส่งสาร ผู้ส่งสารอาจอยู่ในรูปของปัจเจกชนกลุ่มคน องค์กร หรือสถาบันก็ได้ ภูมิหลังของผู้ส่งสารเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้รูปแบบของการส่งสารแตกต่างกันไป แม้ว่าจะมีเป้าหมายอย่างเดียวกันก็ตาม

สำหรับข้อมูลข่าวสารเป็นเนื้อหาสาระที่ส่งออกมาจากแหล่งสาร เนื้อหาสาระอาจแตกต่างกันไปอันเนื่องมาจากเจตจำนงและประเภทของผู้ส่งสาร ข้อมูลข่าวสารที่ออกมาจากการสื่อสารระหว่างบุคคลย่อมแตกต่างจากการสื่อสารสาธารณะ ข้อมูลข่าวสารที่ออกมาโดยรัฐบาลมักอยู่ในรูปแบบของข่าวสารบ้านเมือง ผลการตัดสินใจวินิจฉัย นโยบาย หรือส่งเสริมภาพลักษณ์ของรัฐบาล เป็นต้น ข้อมูลข่าวสารดังกล่าวย่อมเคลื่อนที่ไปโดยอาศัยช่องทางการสื่อสารเป็นสำคัญ

ช่องทางการสื่อสารอาจแบ่งออกได้เป็น 2 ลักษณะ คือ ช่องทางที่อาศัยสื่อพาไป และช่องทางที่ไม่อาศัยสื่อ หรืออาจเรียกได้อีกอย่างหนึ่งว่าเป็นการสื่อสารซึ่งหน้าหรือปากต่อปาก การอาศัยสื่อจะเป็นประเด็นสำคัญในการศึกษาเรื่องช่องทางการสื่อสาร โดยเฉพาะ สื่อที่เป็นสื่อมวลชน เนื่องจากสื่อมวลชนมีอิทธิพลต่อสังคมค่อนข้างมากและวงกว้าง

ผลกระทบจากการสื่อสารเป็นอีกองค์ประกอบที่มีความสำคัญ เนื่องจากสะท้อนถึงอิทธิพล และบทบาทของการสื่อสาร ทั้งนี้ เพราะว่าการรับสาร ไม่ได้สิ้นสุดลงที่ตัวผู้รับสาร แต่อาจส่งผลกระทบต่อไปยังพฤติกรรมของบุคคลและสังคม ผลกระทบของการสื่อสารที่มาจากสื่อมวลชนเป็นหัวข้อที่นักการสื่อสารตระหนักถึง ทั้งนี้อาจขยายไปสู่กระแสข่าว ค่านิยม และวัฒนธรรม เช่นเดียวกันกับในทางการสื่อสารการเมือง ผลกระทบทางการเมืองมักเกิดขึ้นจากสื่อมวลชนเสมอ โดยเฉพาะปัญหาในเรื่องคะแนนนิยม และเสถียรภาพของรัฐบาล

สิ่งแวดล้อมเป็นสภาพภายนอกของกระบวนการรับส่งสารระหว่างผู้ส่งและผู้รับ แต่กระนั้นสิ่งแวดล้อมของการสื่อสารก็มีอิทธิพลต่อกระบวนการสื่อสาร ทั้งนี้เนื่องจากสิ่งแวดล้อมของการสื่อสารครอบคลุมทั้งระบบความเชื่อ อุดมการณ์ กระแสความคิด และวัฒนธรรม เป็นต้น

กระบวนการสื่อสารอาจมีคุณลักษณะขององค์ประกอบคล้ายคลึงกัน แต่อาจมีเนื้อหาสาระแตกต่างกันไปโดยเนื่องมาจากอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกัน อย่างไรก็ตามระบบการสื่อสารอันประกอบด้วยกระบวนการ การย้อนกลับสาร และเสียงสะท้อนอาจไม่บรรลุไปสู่เป้าหมายของการสื่อสารตามที่ตั้งใจไว้ อันทำให้การสื่อสารประสบอุปสรรคไม่ราบรื่นไม่ต่อเนื่องมีสิ่งรบกวน สิ่งรบกวนอาจเกิดขึ้นได้ในขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งของกระบวนการสื่อสารที่อาจทำให้การสื่อสารชะงักงัน คลาดเคลื่อน หรือผิดพลาดได้ ดังนั้นสิ่งรบกวนจึงไม่ใช่สิ่งที่พึงประสงค์ของการสื่อสาร แต่บางครั้งก็ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้

โดยสรุป องค์ประกอบของการสื่อสารเป็นส่วนประกอบที่ประกอบกันขึ้นเป็นระบบการสื่อสาร ที่ประกอบด้วยกระบวนการสื่อสารและการย้อนกลับสาร การสื่อสารเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้บุคคล กลุ่มบุคคล องค์กร และสังคมอยู่ร่วมกันได้ โดยความรับรู้ความเป็นไป ความเข้าใจ และพฤติกรรมตามเป้าหมายของการสื่อสารนั้น

1.3 รูปแบบของการสื่อสาร

รูปแบบของการสื่อสาร ที่เกิดขึ้นอาจจำแนกได้เป็น 5 ประเภท (วัลลภ ถ้าพวย 2551 : 3-14) ได้แก่

1.3.1 การสื่อสารภายในบุคคล เป็นการสื่อสารภายในจิตโดยไม่มีการแสดงออกด้วยวงนภาษาใด ๆ ออกมา การสื่อสารภายในบุคคลเป็นจุดเริ่มต้นของการประเภทอื่น ความเข้าใจ

การสื่อสารภายในระหว่างบุคคลอาจจำเป็นต้องอาศัยจิตวิทยาช่วยอธิบายเพื่อการโน้มน้าวใจบุคคล ให้มีความคล้อยตามผู้ส่งสาร

1.3.2 การสื่อสารระหว่างบุคคล เป็นการสื่อสารระหว่างตัวผู้ส่งสาร และตัวผู้รับสารที่เป็นปัจเจกชน โดยทั่วไปการสื่อสารระหว่างบุคคลมักเป็นการสื่อสารแบบซึ่งหน้า แต่บางครั้งก็อาจมีอุปกรณ์ช่วย เช่น โทรศัพท์ การสื่อสารตามแผนภาพ

1.3.3 การสื่อสารกลุ่มเล็ก เป็นการสื่อสารที่มีจำนวนคนมากกว่าสองคน แต่ไม่สามารถระบุจำนวนคนที่แน่นอนได้ จำนวนคนเป็นไปตราบเท่าที่สามารถสื่อสารกันได้ซึ่งหน้า

1.3.4 การสื่อสารกลุ่มใหญ่ จะมีผู้มีส่วนร่วมในการสื่อสาร เป็นจำนวนมาก สมาชิกต้องติดต่อกัน โดยมีช่องทางการสื่อสารเป็นตัวช่วย แม้ว่าผู้สื่อสารอาจจะไม่รู้จักกันทั้งหมดเนื่องจากสมาชิกเป็นกลุ่มใหญ่

1.3.5 การสื่อสารมวลชน เป็นการสื่อสารที่สำคัญมากที่สุด เนื่องจากส่งผลกระทบต่อสังคม ไม่ว่าในแง่ของความผาสุก ความวุ่นวาย และระเบียบวินัย เป็นต้น จุดสำคัญของการสื่อสารมวลชนอยู่ที่สื่อมวลชนในฐานะที่เป็นช่องทางของการสื่อสารที่ครอบคลุมมวลชน การสื่อสารมวลชนมีผู้คนเป็นจำนวนมากว่าการสื่อสารกลุ่มใหญ่

นอกจากการแสดงออกซึ่งกระแสดังกล่าว ด้วยเหตุนี้สังคมจึงมักกังวลใจต่อการปฏิบัติหน้าที่ของสื่อมวลชน เนื่องจากสามารถส่งผลกระทบต่อความคิดและพฤติกรรมของมวลชน จึงมักมีเสียงเรียกร้องให้สื่อมวลชนมีจิตสำนึก เนื่องจากสามารถส่งผลกระทบต่อความคิดและพฤติกรรมของมวลชนจึงมักมีเสียงเรียกร้องให้สื่อมวลชนมีจิตสำนึกในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารต่อสังคม ด้วยการรับผิดชอบควบคู่ไปกับความมีอิสระที่สังคมมอบให้ทำหน้าที่ให้สื่อมวลชนเพื่อรักษาเสรีภาพของประชาชน

1.4 บทบาท และหน้าที่ของการสื่อสาร (วัลลภ ถ้าพวย 2551 : 3-16-3-17)

เนื่องจากการสื่อสารมวลชนมีบทบาทและหน้าที่ ที่มีอิทธิพลต่อสังคมค่อนข้างสูง การนำการสื่อสารไปอธิบายร่วมกับการเมืองก็ส่งผลต่ออิทธิพลทางการเมืองค่อนข้างสูงด้วย

บทบาทของการสื่อสาร โดยเฉพาะการสื่อสารมวลชนมีหลากหลายแตกต่างกันไป สุดแต่มุมมอง แต่บทบาทของการสื่อสารมวลชนมักจะรับรู้ตรงกันในการส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจ และพฤติกรรมผู้คนในสังคม เพื่อให้ประชาชนในฐานะผู้รับสารรับทราบ และยอมรับรัฐบาลในฐานะผู้ส่งสาร สิ่งที่ได้รับรู้ และการรับรู้ของผู้รับสารอันเนื่องมาจากบทบาทและอิทธิพลของการสื่อสาร ได้แก่ ตัวข้อมูลข่าวสารที่ไหลเวียนไปในสังคม การขยายความข้อมูลข่าวสาร รวมถึงการชี้นำเพื่อให้ผู้คนเห็นคล้อยตามการสื่อสาร การชวนเชื่อเพื่อมุ่งมั่นให้ผู้รับมีแบบแผนการดำเนินชีวิตตามรูปแบบที่ผู้

ส่งสาร (รัฐบาล) ต้องการ และการโฆษณาซึ่งเป็นการสื่อสารที่ชัดเจนที่สุดในการตระหนักถึงผู้รับสาร ในแง่ความต้องการและนิยมชอบในสินค้า บริการ และภาพลักษณ์ที่สื่อออกไป

บทบาทของการสื่อสารมวลชนดังกล่าว ทำให้รัฐบาลในฐานะผู้ส่งสารอาจใช้เพื่อสร้าง อิทธิพลในสังคม ทั้งนี้ เนื่องจากว่าสื่อมวลชนสามารถทำหน้าที่พื้นฐานถึง 4 ประการซึ่งทำให้สังคม ส่งผลกระทบต่อผู้รับสารที่เป็นมวลชน

1.4.1 การสอดส่องแจ้งข้อเท็จจริงให้กับสังคม ในส่วนนี้เป็นการแจ้งข้อมูลข่าวสาร ซึ่งเป็นข้อเท็จจริงให้กับประชาชนได้รับทราบ เช่น การนำเสนอข่าวตามหน้าหนังสือพิมพ์และ จอโทรทัศน์ เป็นต้น

1.4.2 การวิพากษ์วิจารณ์สังคม ในส่วนนี้อาจกล่าวได้ว่าเป็นส่วนที่ขยายจากข้อที่ แล้ว สิ่งที่น่าเสนออาจเจอคุณค่าลงไปโดยการวิจารณ์ วิเคราะห์ และประเมินข่าวสารเหล่านั้น ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้รับสารมีความเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย หรือสร้างความเข้าใจที่ลึกซึ้ง ตลอดจนความชอบ และไม่ชอบต่อข่าวสารนั้น โดยปกติสื่อมวลชนจะนำเสนอแยกการวิพากษ์วิจารณ์สังคมออกจาก การนำเสนอข้อเท็จจริงที่อยู่ในรูปแบบของข่าวสาร ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้รับสารแยกแยะออกได้ว่าสิ่งใด เป็นความจริงและสิ่งใดเป็นความเห็น

1.4.3 การถ่ายทอดมรดกให้กับสังคม การนำเสนอการสื่อสารมวลชนเป็นการศึกษา ไม่โดยตรงก็โดยอ้อมแก่ประชาชน โดยชี้ให้เห็นถึงสิ่งดี และสิ่งไม่ดี ทั้งนี้เพื่อจรรโลงวัฒนธรรม ของสังคมให้ดำรงอยู่ไว้

1.4.4 ความบันเทิง แม้ความบันเทิง เช่น ละคร นิยาย หรือการแสดงต่าง ๆ อาจเป็น สิ่งไร้สาระเมื่อเทียบกับการนำเสนอในสามลักษณะข้างต้น แต่ปฏิเสธไม่ได้ว่าเมื่อสื่อมวลชนมี การนำเสนอในส่วนนี้มากกว่าส่วนอื่น ๆ ด้วยซ้ำ และการทำหน้าที่ส่วนนี้จะส่งผลกระทบต่อผู้รับ สาร ได้อย่างลึกซึ้งเมื่อเทียบกับการนำเสนอส่วนอื่น ทั้งนี้เนื่องจากว่าความบันเทิงเป็นที่ชื่นชอบของ ผู้รับสารส่วนใหญ่โดยเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่น

โดยสรุปการทำหน้าที่ทั้ง 4 ประการของสื่อมวลชนทำให้สื่อสารมวลชนมีบทบาท ต่อสังคมและผู้รับสารอย่างกว้างขวาง หากเนื้อหาสาระทางการเมืองเข้าไปผสมกับการทำหน้าที่ ดังกล่าวแล้ว ก็จะทำให้สื่อสารมวลชนเป็นช่องทางการสื่อสารที่มีบทบาทอย่างกว้างขวางทั้งต่อรัฐ และสังคมด้วย

2. แนวคิดการสื่อสารทางการเมือง (Political Communication)

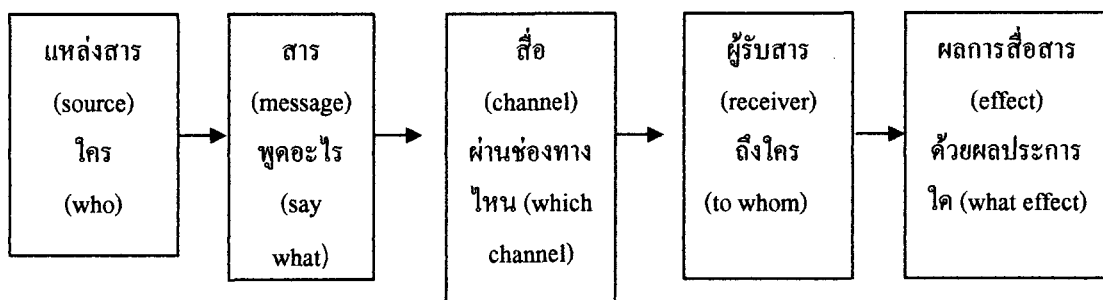
การสื่อสารทางการเมือง (Political Communication) เป็นกระบวนการทางการเมืองที่เกี่ยวข้องกับการแลกเปลี่ยนข้อเท็จจริง ทศนะความคิดเห็น ตลอดจนประสบการณ์ต่าง ๆ ทางการเมืองระหว่างบุคคล ก่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกของสังคม โดยระบบการเมือง หรือรัฐบาลจะได้อำนาจทางการเมืองให้ประชาชนได้รับทราบนโยบาย และกิจกรรมของรัฐบาลกับการที่ประชาชนจะได้เรียนรู้ถึงนโยบายและกิจกรรมต่าง ๆ อันมีผลกระทบต่อประชาชน โดยที่

1. เกี่ยวข้องกับบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปหรือมากกว่านั้น
2. เป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารทางการเมือง
3. เพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกันทางการเมือง (Agree, 1976 อ้างจาก พฤทธิสวาม

ชุมพล, 2538 : 181)

ฮาโรลด์ ดี. ลาสเวลล์ (Harold D. Lasswell : 1954) อธิบายว่า กระบวนการสื่อสารทางการเมืองเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับ ใคร (who) พูดอะไร (say what) ผ่านช่องทางไหน (which channel) ถึงใคร (to whom) และก่อให้เกิดผลกระทบอย่างไร (what effect) ซึ่งมีบริบทที่ประกอบด้วย ผู้ส่งสาร ข่าวสาร ช่องทาง และผู้รับสาร ทั้งนี้ การสื่อสารทางการเมือง มักกระทำภายใต้สภาพแวดล้อมทางการเมืองหนึ่ง ๆ และผลของการสื่อสารทางการเมืองย่อมก่อให้เกิดผล และผลกระทบอีกด้วย

โปรดศึกษา ภาพที่ 2.1 ประกอบ

ภาพที่ 2.1 แนวความคิดเกี่ยวกับกระบวนการสื่อสารทางการเมืองของ Harold D. Lasswell

จากภาพที่ 2.1 สามารถสรุปได้ว่า กระบวนการสื่อสารนั้น เป็นกระบวนการที่ผู้ส่งสารทำการส่งสารผ่านสื่อใดสื่อหนึ่งไปสู่ผู้รับสาร ซึ่งจะเห็นได้ว่าจะมีองค์ประกอบของการสื่อสารที่สำคัญอยู่ 5 ประการ คือ

1. ผู้ส่งสาร (source) / แหล่งสาร / ใคร หมายถึง ผู้ที่ถ่ายทอดสารต่าง ๆ ไปยังผู้รับสาร โดยผู้ส่งต้องคำนึงถึงความถูกต้อง เหมาะสม และวิธีการถ่ายทอดสาร ของผู้ที่เกี่ยวข้องในเนื้อสารนั้น
2. สาร (message) หมายถึง เรื่องราวในภาวะต่าง ๆ ที่ผู้ส่งสารถ่ายทอดให้ผู้รับสารได้รับรู้ โดยมีความชัดเจน มีความสมบูรณ์ มีความกะทัดรัด เป็นรูปธรรม ง่ายต่อการเข้าใจ มีความถูกต้อง
3. ช่องทางการสื่อสาร (channel) หมายถึง หนทาง หรือช่องทางในการนำเสนอข้อมูล ข่าวสาร โดยผ่านสื่อบุคคล สิ่งพิมพ์ แผ่นพับ ใบปลิว โปสเตอร์ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ หรือสื่ออื่น ๆ
4. ผู้รับสาร (receiver) หมายถึง บุคคล หรือกลุ่มคนที่เป็นเป้าหมายของการสื่อสาร และเป็นจุดหมายปลายทางของการสื่อสาร โดยเป็นผู้รับข่าวสารที่ผู้ส่งสารส่งมาให้โดยผ่านทางสื่อ หรือช่องทางต่าง ๆ เป็นผู้อ่านหรือผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรง และหลายเรื่องที่ไม่เกี่ยวกับเรา
5. ผลการสื่อสาร (effect) หมายถึง จากการนำเสนอของการสื่อสาร ทำให้ผลของการนำเสนอไปสู่เหตุการณ์ หรือปรากฏการณ์ต่าง ๆ ทางการเมือง

องค์ประกอบของการสื่อสารทั้ง 5 ประการนี้ เกิดขึ้นในลักษณะที่ผู้ส่งสาร ทำการส่งสารผ่านช่องทางการสื่อสาร ไปยังผู้รับสาร บทบาทสำคัญในการสื่อสารก็จะเป็นของผู้ส่งสาร ผู้รับสาร คือ ส่วนประกอบของการสื่อสารที่ไม่มีบทบาทอะไรเลย เป็นผู้รับอย่างเดียวไม่มีปฏิกิริยาโต้ตอบแต่อย่างใด เรียกว่า เป็นการสื่อสารทางเดียว (one way communication)

ในกระบวนการสื่อสารที่เกิดขึ้นจริงนั้น ผู้รับสารเมื่อได้รับสารจากผู้ส่งสารแล้วอาจมีปฏิกิริยาตอบโต้กลับ (feedback) ไปสู่ผู้ส่งสาร ซึ่งเรียกว่า การสื่อสารสองทาง (two ways communication) ซึ่ง เมื่อมีการตอบโต้กลับแล้วบทบาทของผู้รับสารก็อาจจะเปลี่ยนไปเป็นผู้ส่งสาร ในขณะที่ผู้ส่งสารเองนั้นก็สามารที่จะเปลี่ยนบทบาทจากผู้ส่งสาร ไปเป็นผู้รับสารได้เช่นกัน เช่น การพูดคุยกันระหว่างคน 2 คนก็จะมีการโต้ตอบระหว่างกัน ทั้งคู่จะผลัดเปลี่ยนกันเป็นผู้ส่งสาร และผู้รับสาร

คาร์ล คับบลิว คอยซท์ (Karl W. Deutsch : 1969 : 76-97) ได้อธิบายว่า ระบบการเมืองเปรียบเสมือนเส้นใยแมงมุมของการสื่อสารทางการเมือง (The Nerves of Government) กล่าวคือ การสื่อสารทางการเมืองที่เกิดขึ้นในระบบการเมืองเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการแสดงออกของความต้องการของกลุ่มต่าง ๆ กับการสนองตอบของรัฐบาลซึ่งเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของรัฐบาล ดังนั้นระบบการเมืองที่เป็นอยู่จะมีสถานะภาพอย่างไรขึ้นอยู่กับ การสื่อสารทางการเมืองที่เกิดขึ้นระหว่างความต้องการของประชาชน กับความสามารถในการตอบสนองของรัฐบาล ตามทฤษฎีของคาร์ล คับบลิว คอยซท์ ซึ่งให้เห็นว่า การสื่อสารทางการเมือง เป็นเส้นใยแมงมุมที่เชื่อมโยงระหว่างประชาชน และกลุ่มต่าง ๆ กับรัฐบาลภายในระบบการเมือง การสื่อสารทางการเมืองเป็นช่องทาง (Channels)

ที่รัฐและกลไกต่าง ๆ ในระบบการเมืองใช้ในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารทางการเมือง ผู้สมาชิกในระบบการเมือง นอกจากนี้การสื่อสารทางการเมืองยังเป็นเส้นใยเชื่อมโยง ในการนำข้อเรียกร้องและความต้องการของประชาชนไปสู่การรับรู้ของรัฐบาล และการตัดสินใจของรัฐบาล เพื่อสนองตอบความต้องการ หรือข้อเรียกร้องของประชาชน

อัลมอนด์ และพาวเวลล์ (Almond and Powell : 1978 : 141-144) อธิบายว่า การสื่อสารทางการเมืองซึ่งเป็นหน้าที่ขั้นพื้นฐานของระบบการเมืองนั้น จะมีผลสำคัญต่อการรักษาสถานภาพเดิม หรือการเปลี่ยนแปลงในส่วนที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมือง และ โครงสร้างทางการเมือง กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ การสื่อสารทางการเมืองมีนัยสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงในบริบทที่หลากหลายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในระบบการเมือง

แหล่งข้อมูลข่าวสารอันเป็นต้นกำเนิด และเป็นผู้ส่งสาร (sender) ผ่านช่องทาง หรือสื่อ (Channels) ในการนำข้อมูลข่าวสาร ไปถึงผู้รับสาร (receiver) และอาจจะมีการส่งข้อมูลป้อนกลับ (feedback) โดยผู้รับข่าวสาร (receiver) จะกลายสภาพเป็นผู้ส่งสาร (sender) ส่งข้อมูลข่าวสารป้อนกลับไปยังผู้ส่งสารเดิมที่ได้กลายมาเป็นผู้รับสารก็ได้ (Almond and Powell, 1980 : 6-10)

พฤทธิสาธิต ชุมพล (2546 : 181) อธิบายว่า การสื่อสารทางการเมือง (Political communication) เป็นกระบวนการทางการเมืองที่เกี่ยวข้องกับการแลกเปลี่ยนข้อเท็จจริง ทรรศนะ ความคิดเห็น ตลอดจนจนประสบการณ์ต่าง ๆ ทางการเมืองระหว่างบุคคล ซึ่งก่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกของสังคมการเมือง โดยระบบการเมือง หรือรัฐบาลจะได้หาช่องทางให้ประชาชนได้รับทราบนโยบาย และกิจกรรมของรัฐบาล กับที่ประชาชนจะได้เรียนรู้ถึงนโยบาย และกิจกรรมต่าง ๆ นั้นเอง

สรุปได้ว่า การสื่อสารทางการเมือง เป็นกระบวนการทางการเมืองที่เป็นเรื่องของการถ่ายทอดข้อมูล และข่าวสารทางการเมืองระหว่างสมาชิกในระบบการเมือง ทั้งในแง่ของปัจเจกบุคคล และคณะบุคคล กับรัฐบาล (และ / หรือในทางกลับกัน) การสื่อสารทางการเมืองจึงเป็นกระบวนการทางการเมืองที่สำคัญ ที่มีผลต่อการรักษาสถานภาพ และการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมทางการเมือง และ โครงสร้างทางการเมืองในระบบการเมืองนั้น ๆ ดังที่ โรเบิร์ต เอ. ดาห์ล (Robert A. Dahl : 1963) กล่าวไว้ว่า การสื่อสารทางการเมืองมีบทบาทสำคัญ ในการพัฒนาทางการเมืองไปสู่ระบอบประชาธิปไตยในแต่ละสังคมจะเกิดขึ้น ได้หรือไม่เพียงใดขึ้นอยู่กับ ระดับการพัฒนา / ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีการสื่อสารทางการเมืองเป็นประการสำคัญ

3. แนวคิดเกี่ยวกับวาทกรรมทางการเมือง (Discourse)

ในช่วงปลายคริสต์ทศวรรษ 2000 นักวิชาการชาวฝรั่งเศส ชื่อ มิเชล ฟูโก (Michel Foucault : 1926 -1984) ได้ตั้งคำถามเกี่ยวกับ “ความจริง” ที่อยู่รอบมนุษย์ว่า มีความเป็นมาและพัฒนาการอย่างไร โดยได้ชี้ให้เห็นว่า สิ่งที่มีมนุษย์ยึดถือเป็น “ความจริง” นั้นเป็นเรื่องของ “ระบบ” (Regime) ที่ทำหน้าที่จัดการดำรงอยู่เบื้องหลัง กล่าวคือ ระบบ จะทำหน้าที่ผลิต แจกจ่าย และวางกฎเกณฑ์ในการให้ความหมายของ “ความจริง” ดังนั้น “ความจริง” จึงเป็นเสมือนสิ่งของที่ ถูกผลิตขึ้นโดย “ระบบ” ซึ่งอาจจะจริง หรือไม่จริงอย่างไรนั้นย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง ได้แก่ ความสามารถของมนุษย์ที่จะแยกแยะ จำแนกความถูกต้อง หรือความจริงได้เพียงไร สถานะของผู้พูดว่า พูดความจริง/ไม่จริง อย่างไร รวมทั้งการตระหนักถึงคุณค่าของความจริงในเรื่องนั้น ๆ อีกด้วย

มิเชล ฟูโก อธิบายว่า ระบบที่ว่ามีอยู่ในทุกสังคม “ความจริง” ในยุคสมัยหนึ่ง อาจถูกทำให้เปลี่ยนไปในอีกสมัยหนึ่ง ดังนั้น “ความจริง” จึงมิได้หยุดนิ่งตายตัว แต่มีการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงไปตามมิติประวัติศาสตร์ เนื่องจากมี “ระบบ” คอยทำหน้าที่จัดการและดำรงอยู่เบื้องหลัง

ไชยรัตน์ เจริญสินโอบาร (2543 : 16-17) ได้ศึกษางานเขียนของ มิเชล ฟูโก แล้วอธิบายความหมายของวาทกรรมว่า หมายถึง “ระบบ และกระบวนการในการสร้าง / ผลิต (Constitute) เอกลักษณ์ (Identity) และความหมาย (Significance) ให้กับสรรพสิ่งในสังคม ไม่ว่าจะเป็ความจริง ความจริง อำนาจ หรือตัวคนเราเอง วาทกรรมยังทำหน้าที่ตรึงสิ่งที่ถูกสร้างขึ้น ให้ดำรงอยู่ และเป็นที่ยอมรับในสังคมในวงกว้าง (Valorize) จนกลายเป็นวาทกรรมหลัก (Dominant Discourse) สิ่งที่สำคัญของวาทกรรมก็คือ การมีพลังในภาคปฏิบัติ (Discourse Practices) ซึ่งแสดงออกในรูปของจารีต ความคิด ความเชื่อ ค่านิยม และสถาบันต่าง ๆ ในสังคม

กฤษดาวรรณ หงส์ลดารมภ์ และจันทิมา เขียวมานนท์ (2549 : 5 - 9) วาทกรรมเป็นองค์ความรู้ที่ได้รับอิทธิพลจากสังคมวิทยา มานุษยวิทยา และการสื่อสาร วาทกรรมจึงมีพลังในการกำหนด ควบคุม และชี้นำในการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในสังคม วาทกรรมเป็นส่วนหนึ่งของการดำรงชีวิตของมนุษย์ในสังคม มนุษย์กับวาทกรรมไม่อาจแยกออกจากกันได้ และต่างก็มีผลกระทบต่อกัน และกัน การปฏิสัมพันธ์ของคนในสังคมก่อให้เกิดวาทกรรม ในขณะเดียวกัน วาทกรรมที่เกิดขึ้นก็มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของมนุษย์ วาทกรรมที่ถูกสร้างขึ้นอยู่ในรูปของความคิด ความเชื่อ ความไม่เชื่อ ความรู้ ความจริง และมายาคติ ที่รวมเรียกว่า “อุดมการณ์” (Ideology) ที่ดำรงอยู่ในสังคมมีพลังในการกำหนด ควบคุม และชี้นำปรากฏการณ์ทางสังคมที่เกิดขึ้น ภาษา และสัญลักษณ์จะถูกใช้เป็นเครื่องมือ หรือเป็นองค์ประกอบพื้นฐานของวาทกรรมที่ได้ถูกสร้างขึ้น

ตามทรรศนะของ ไชยรัตน์ เจริญสิน โอบาร (2543 : 6) การวิเคราะห์วาทกรรม หมายถึง การเปิดโปงฐานะความเป็น “วาทกรรม” ของสรรพสิ่งที่ดำรงอยู่ในสังคม ภาพสะท้อนของวาทกรรม ก็คือ ระบบของอำนาจ การวิเคราะห์วาทกรรมจึงเป็นการพยายามในการเปิดเผยฐานะของการเป็น วาทกรรมในเรื่องนั้น ๆ การวิเคราะห์วาทกรรมชี้ให้เห็นว่า มนุษย์ผู้พูด หรือกล่าววาทกรรมนั้น ๆ เป็นเพียงร่างทรง หรือผู้ที่กระทำตาม หรือผู้ที่ทำหน้าที่ตอกย้ำ / ผลิดซ้ำ กล่าวคือ สามารถพูดได้หรือ แสดงออกได้ภายใต้กรอบของวาทกรรมนั้น ๆ เท่านั้น ในทางปฏิบัติ วาทกรรมจึงเป็นตัวกำหนด กฎเกณฑ์ว่าใครเป็นผู้พูด พูดอะไรบ้าง พูดเมื่อไร และพูดอย่างไร ดังนั้น วาทกรรมเดียวกัน หรือ ประโยคเดียวกัน หากพูดโดยผู้ที่มีฐานะทางสังคมที่แตกต่างกัน เวลา และสถานที่ต่างกัน ความหมาย และผลกระทบก็จะแตกต่างกัน และไม่เหมือนกัน

เรื่องยศ จันทรศิริ (2550 : 3) อธิบายว่า วาทกรรมมีอำนาจในตัวเอง เพราะสามารถสร้าง เอกลักษณ์ หรือตัวตนให้กับสรรพสิ่งได้ วาทกรรมอาจเริ่มต้นจากจินตนาการ มาสู่ความเป็นภาพลักษณ์ และด้วยอิทธิพลของการสร้างดังกล่าว อาจทำให้ภาพลักษณ์ที่ถูกสร้างนั้นกลายเป็นสิ่งที่จริงขึ้นมา ได้ วาทกรรมจึงเป็นเสมือนม่านบังตาที่มีอำนาจในตัวเอง ในการทำให้สรรพสิ่งที่ถูกสร้างขึ้น มา กลายเป็นสิ่งที่จริงแล้ว อิทธิพลของวาทกรรม จึงเกี่ยวข้องกับความรู้สึกรู้สึกคิด จิตสำนึกของคน ในสังคม วาทกรรมจึงมีอำนาจแฝงเร้นที่ส่งผลต่อการขับเคลื่อน และชี้้นำให้คนในสังคมเห็นจริง และสามารถกระทำตามที่วาทกรรมนั้น ๆ ต้องการ

ในส่วนของวาทกรรมทางการเมือง (นครินทร์ เมฆไตรรัตน์ : 2547) อธิบายว่า แนวคิด เรื่องวาทกรรมทางการเมืองให้ความสนใจ และให้ความสำคัญในเรื่องของการสื่อความหมายทางภาษา และการแสดงความคิดทางการเมือง รวมทั้งกลไกในการควบคุมเพื่อให้การสื่อความหมาย และการแสดงความคิดทางการเมือง สามารถบังคับ ชำรงรักษา และนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เมื่อเป็นเช่นนี้วาทกรรมทางการเมืองจึงไม่อาจแยกออกจาก “อำนาจ” ในระบบการเมืองได้เลย วาทกรรมทางการเมืองจึงเป็นกิจกรรมทางการเมืองที่มีพลังต่อความรู้สึกรู้สึกคิด สภาวะแห่งจิตใจ และเป้าหมายในเชิงปฏิบัติการ

โดยรวม การวิเคราะห์วาทกรรม จึงเป็นเรื่องของการสืบค้น ถึงกระบวนการ ขั้นตอน ลำดับเหตุการณ์ และรายละเอียด ในประเด็น สำคัญ ๆ ที่สะท้อนถึงความเป็นมา การต่อสู้เพื่อช่วงชิง การนำ การเกี่ยวข้องปฏิสัมพันธ์กับบุคคล สถาบัน สถานที่ และเหตุการณ์ใด ๆ บ้าง และผลกระทบ ของการสร้างวาทกรรมจึงอยู่ที่ตัววาทกรรม และภาคปฏิบัติการของวาทกรรม ซึ่ง มิเชล ฟูโกเอง ก็ ได้สรุปว่า “วาทกรรม ก็คือ ตัวความปรารถนา. วาทกรรมในตัวของมันเอง คือการต่อสู้ และการครอบงำ คือ ตัวอำนาจที่ต้องเข้าไปจัดการ / ยึดเองไว้”

กระแสโลกาภิวัตน์ ได้ส่งผลให้รูปแบบ และวิธีการของการสื่อสารทางการเมืองที่ทันสมัย ได้หลังไหลเข้าสู่สังคมไทยอย่างรวดเร็ว และต่อเนื่อง ได้แก่ โทรศัพท์เคลื่อนที่ โทรสาร ดาวเทียม เดเบิลทีวี และ อินเทอร์เน็ต เป็นต้น เครื่องมือการสื่อสารเหล่านี้จึงเป็นปัจจัยสำคัญในการเปิดพื้นที่ ในการสื่อสารทางการเมืองในระบบการเมืองไทย ได้มีลักษณะเป็นระบบเปิดเผยสองทาง และระบบ เปิดแบบแนวราบ ได้อย่างกว้างขวาง ระบบข้อมูลข่าวสารทางการเมืองจึงสามารถกระทำการได้ อย่างรวดเร็ว ในอาณาบริเวณที่หลากหลายจนกระทั่งนำไปสู่การปะทะกันของ “วาทกรรมทาง การเมือง”

วาทกรรมทางการเมืองที่ถูกนำมาใช้ในช่วงของการแข่งขันทางการเมือง และนำไปสู่ ความขัดแย้งทางการเมืองที่รุนแรงระหว่างพ.ศ. 2548 – 2549 มีหลากหลายวาทกรรม การสื่อสารทาง การเมืองโดยการใช้วาทกรรมต่าง ๆ ได้กระทำผ่านสื่อบุคคล สื่อมวลชน และสื่ออินเทอร์เน็ต ซึ่งวาท กรรมเหล่านี้ล้วนเป็นข้อมูลข่าวสารทางการเมืองที่ถูกนำมาใช้ในการสื่อสารทางการเมือง ที่เกี่ยวข้อง ก่อนการรัฐประหาร 19 กันยายน 2549 คือ ความแตกแยกขัดแย้งในสังคม การแทรกแซงองค์กรอิสระ การทุจริตคอร์รัปชัน และการหมิ่นหม่มพระบรมเดชานุภาพ

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

มลินี สมภพเจริญ (2547 : 1) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “อินเทอร์เน็ต และสื่อมวลชนต่อการมี ส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร” พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองมี ผลมาจากการติดตามข้อมูลข่าวสารทางการเมืองโดยผ่านอินเทอร์เน็ตแต่เนื่องจากนักศึกษา ในฐานะ ที่มีระดับการศึกษาสูง มีความรู้ทางการเมือง แต่ขาดความศรัทธาเชื่อมั่นต่อระบบการเมืองไทย จึงมี ความสนใจติดตามข่าวสารทางการเมืองน้อย การใช้อินเทอร์เน็ต เพื่อการติดต่อสื่อสารทางการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองจึงมีน้อยตาม ไปด้วย

ธิดารัตน์ อเนกะเวียง (2548 : ง) ได้กล่าวถึงในวิทยานิพนธ์เรื่อง “วาทกรรมวิเคราะห์ ของสนธิ ลิ้มทองกุล ในรายการเมืองไทยรายสัปดาห์” ไว้ว่า “วาทกรรมไม่ได้เป็นเพียงความสามารถ หรือบทบาทที่มีต่อความเข้าใจ หรือความไม่เข้าใจของการสื่อความกัน หรืออำนาจที่มีต่อการตัดสินใจ เชิงคุณค่าต่าง ๆ แต่วาทกรรมกลายเป็นเครือข่ายของกฎเกณฑ์ ค่านิยม มาตรฐาน การรับรู้ ความเข้าใจ ความเชื่อในเรื่องต่าง ๆ ของชีวิตมนุษย์ที่เกิดจากการแสดงออกและการสื่อความกัน ไม่ว่าจะมิระบบ ความคิด หรืออุดมการณ์แฝงอยู่เบื้องหลังหรือไม่ก็ตาม จากแนวคิดของ “ฟูโก” ซึ่งเขาเห็นว่า มนุษย์ จะแสดงออก ตัดสินใจสื่อความรับรู้อย่างไร ก็ด้วยชุดวาทกรรมต่าง ๆ ที่แพร่กระจายอยู่ในสังคมมนุษย์ ทั้งนี้ภาษาก็เป็นช่องทางหนึ่งที่วาทกรรมแพร่กระจายออกมาได้เช่นกัน”

ณัฐกานต์ กุลณรงค์ (2550 : จ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การสื่อสารทางการเมืองบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในช่วงการต่อต้านรัฐบาลทักษิณ” พบว่า ในยุคโลกาภิวัตน์ อินเทอร์เน็ตเป็นเครื่องมือการสื่อสารทางการเมืองที่มีอิทธิพลต่อระบบการเมืองอย่างสูง โดยเฉพาะในช่วงเกิดการต่อต้านรัฐบาลทักษิณ กลุ่มทางสังคม รวมถึงประชาชนต่างใช้อินเทอร์เน็ตเป็นเครื่องมือสื่อสารทางการเมือง ทั้งจากกลุ่มที่สนับสนุน และคัดค้านรัฐบาลทักษิณ โดยมีรูปแบบผ่านเว็บไซต์ (Web site), กระดานสนทนา (Web Board) และเว็บบล็อก (Blog) ซึ่งปัจจัยที่มีผลต่อการใช้อินเทอร์เน็ตเป็นช่องทางการสื่อสารทางการเมืองในห้วงเวลาดังกล่าว คือสื่อมวลชนกระแสหลัก (โทรทัศน์ วิทยุและหนังสือพิมพ์) ถูกควบคุมการนำเสนอข่าวสาร และการแทรกแซงการทำงานจากรัฐบาล ทำให้สื่อมวลชนกระแสหลักนำเสนอข่าวสารทางการเมืองด้านเดียว คือ ข่าวสาร หรือความคิดเห็นที่มาจากรัฐบาล หรือจากกลุ่มที่สนับสนุนรัฐบาลเท่านั้น, การขยายตัวของสื่อสารผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต, การเติบโตของสื่อทางเลือก และคุณสมบัติของสื่ออินเทอร์เน็ต ที่เอื้อต่อสิทธิ และเสรีภาพ ที่สำคัญคือ อินเทอร์เน็ตเป็นเครื่องมือการสื่อสารทางการเมืองที่เอื้อต่อการสื่อสารทางการเมืองแบบสองทาง (Two-ways Communication) ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัย “เรื่องการสื่อสารทางการเมืองในบริบทที่นำไปสู่การรัฐประหาร 19 กันยายน 2549 ศึกษากรณีหนังสือพิมพ์มติชนสุดสัปดาห์” มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาวิเคราะห์เนื้อหาสาระ ของการสื่อสารทางการเมืองในเชิงวาทกรรมทางการเมืองผ่านหนังสือพิมพ์มติชนสุดสัปดาห์ ที่เกี่ยวข้องกับ การรัฐประหารวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2549 ในช่วง พ.ศ. 2548–2549 การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยวิธีการที่เป็นการศึกษาวิจัยแบบการวิจัยเอกสาร (Documentary research) และวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth interview) ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีรายละเอียดด้านระเบียบวิธีวิจัย ประกอบด้วย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 การศึกษาวิจัยแบบการวิจัยเอกสาร จากบทความทางการเมือง ในคอลัมน์ต่าง ๆ ของหนังสือพิมพ์มติชนสุดสัปดาห์ ช่วงตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2548 ถึงเดือนกันยายน พ.ศ. 2549 รวม 88 ฉบับ

1.2 การศึกษาจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก จากนักวิชาการด้านรัฐศาสตร์ และด้านการสื่อสาร เป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key informant) กลุ่มตัวอย่างคือ

1. รองศาสตราจารย์ ดร. วีรภัทร์ เสรีรังสรรค์
2. รองศาสตราจารย์ ดร. วิษยธร ท่อแก้ว
3. ดร. นันทนา นันทวโรภาส

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 การศึกษาวิจัยแบบการวิจัยเอกสาร จากบทความทางการเมือง ในคอลัมน์ต่าง ๆ ของหนังสือพิมพ์มติชนสุดสัปดาห์ ช่วงตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2548 ถึงเดือนกันยายน พ.ศ. 2549 ในประเด็นหลัก ของเนื้อหาสาระเชิงวาทกรรมทางการเมือง ผ่านหนังสือพิมพ์มติชนสุดสัปดาห์ ที่เกี่ยวข้องกับ การรัฐประหารวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2549 ดังนี้

2.1.1 การแข่งขันทางการเมือง

2.1.2 การต่อรองทางการเมือง

2.1.3 การต่อต้านรัฐบาลพ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร

2.1.4 การแต่งตั้งโยกย้าย

2.1.5 ประเด็นอื่นที่นำไปสู่รัฐประหาร 19 กันยายน 2549

2.2 การศึกษาวิจัยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลภาคสนาม โดยทำการกำหนดประเด็นของการสัมภาษณ์ให้เป็นไปตามกรอบแนวความคิด และวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้ คือ

ในส่วนแรก ข้อมูลเกี่ยวกับเนื้อหาสาระอันเป็นประเด็นหลักต่าง ๆ จุดมุ่งหมายในการสื่อสารทางการเมืองโดยใช้เนื้อหาสาระในประเด็นนั้น ๆ ผล/ผลกระทบจากการสื่อสารทางการเมืองในประเด็นนั้น ๆ และการประเมินผลของการสื่อสารทางการเมืองในประเด็นนั้น ๆ ว่า เป็นไปตามที่คาดหวัง หรือกำหนดไว้หรือไม่อย่างไร

ในส่วนที่สอง ข้อมูลเกี่ยวกับ การประเมินเนื้อหาสาระในประเด็นต่าง ๆ ของการสื่อสารทางการเมือง โดยการระบุให้เชื่อมโยงถึงระดับความสัมพันธ์ของการเชื่อมโยงระหว่างประเด็นต่าง ๆ ในการสื่อสารทางการเมืองกับการรัฐประหาร 19 กันยายน 2549 อย่างไร เพียงใด และส่งผลให้การรัฐประหารดังกล่าวได้รับความชอบธรรมทางการเมืองหรือไม่ อย่างไร

วิธีการสัมภาษณ์ ใช้แบบสัมภาษณ์ที่กำหนดแนวทางการสัมภาษณ์โดยใช้การตั้งคำถามแบบปลายเปิดในส่วนที่เกี่ยวข้องกับบริบทและสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารทางการเมืองเพื่อการทำรัฐประหาร 19 กันยายน 2549 ซึ่งมีโครงสร้างของคำถามในแบบสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลจากนักวิชาการด้านรัฐศาสตร์ และด้านการสื่อสารทางการเมือง ดังแนวคำถาม ดังนี้

ข้อที่ 1 คำถามเกี่ยวกับทฤษฎี ในเรื่องการสื่อสารทางการเมือง ในช่วงก่อนการทำรัฐประหาร 19 กันยายน 2549 ได้กระทำโดยผ่านสื่อต่าง ๆ ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ และสื่ออื่น ๆ

เนื้อหาสาระสำคัญ ๆ อันเป็นประเด็นหลัก ๆ ที่ไหลวนเวียนในระบบการสื่อสาร

- 1) เกี่ยวข้องกับเรื่องใดเป็นสำคัญ
- 2) จุดหมายในการสื่อสาร
- 3) ผลกระทบเชิงสถานการณ์
- 4) ผลลัพธ์

ข้อที่ 2 คำถามเกี่ยวกับประเด็นเนื้อหาสาระทางการเมือง ที่ใช้ในการสื่อสารทางการเมือง

- 1) การทุจริตคอร์รัปชัน
- 2) การแทรกแซงสื่อ และองค์กรอิสระ
- 3) การหมิ่นเหม่พระบรมเดชานุภาพ
- 4) ความแตกแยกขัดแย้งในสังคม
- 5) ความเกี่ยวข้องกับการรัฐประหาร 19 กันยายน 2549

ข้อที่ 3 คำถามเกี่ยวกับภาพรวม การสื่อสารทางการเมืองในบริบทเหล่านั้น ที่มีผลโยนโย่ต่อการรัฐประหาร 19 กันยายน 2549 โดยคณะรัฐประหารคณะมนตรีความมั่นคงแห่งชาติ (คมช.) มากน้อยเพียงใด และส่งผลให้การทำรัฐประหารดังกล่าวได้รับความชอบธรรม หรือไม่

ข้อที่ 4 คำถามเกี่ยวกับ จำนวนประเด็นต่าง ๆ ของการสื่อสารทางการเมืองที่ได้ถูณาธิบาย ประเด็นที่มีความสำคัญมากที่สุด ที่ทำให้เกิดการทำรัฐประหาร 19 กันยายน 2549

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอน ของการเก็บรวบรวมข้อมูลเอกสาร และการสัมภาษณ์ ดังนี้

3.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) คือ

3.1.1 ข้อมูลจากบทความทางการเมือง ในคอลัมน์ต่าง ๆ ของหนังสือพิมพ์ภาษาไทย รายสัปดาห์ ในการศึกษาครั้งนี้ได้เลือกหนังสือพิมพ์มติชนสุดสัปดาห์ ช่วงตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2548 ถึงเดือนกันยายน พ.ศ. 2549 รวม 88 ฉบับ

3.1.2 ข้อมูลจากการรวบรวมโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก จากกลุ่มตัวอย่างวิจัย โดยการสัมภาษณ์ 3 ท่าน คือ รองศาสตราจารย์ ดร.ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์, รองศาสตราจารย์ ดร.วิฑูรย์ ท่อแก้ว และ ดร. นันทนา นันทวโรภาส

3.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) คือ ข้อมูลได้ศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่น หนังสือพิมพ์ ตำราทางวิชาการ บทความ วารสาร เอกสารต่าง ๆ และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาเอกสารคือหนังสือพิมพ์มติชน สุดสัปดาห์ จำนวน 88 ฉบับ และการสัมภาษณ์นักวิชาการด้านรัฐศาสตร์ และด้านการสื่อสารทางการเมืองจำนวน 3 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบเก็บข้อมูลเอกสาร และแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา อย่างเป็นระบบตามประเด็นเนื้อหาที่ศึกษา

โดยผู้วิจัย แบ่งแยกเป็นกลุ่มตามเนื้อหา ประเด็นหลัก และคัดสรรข้อมูลที่ต้องการรวมทั้งตัดทอนข้อมูลที่ไม่เกี่ยวข้องออกไป จากนั้นนำมาทำการวิเคราะห์ข้อมูล และแสดงข้อมูลในรูปของการบรรยายพรรณนาวิเคราะห์ เป็นการวิเคราะห์ตามประเด็นเนื้อหาสาระ ที่ต้องการศึกษาอย่างเป็นระบบ และครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย ของการสื่อสารทางการเมืองในเชิงวาทกรรมทางการเมืองผ่านหนังสือพิมพ์มติชนสุดสัปดาห์ ที่เกี่ยวข้องกับ การรัฐประหารวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2549 ดังนี้

ตอนที่ 1 การแข่งขันทางการเมือง

ตอนที่ 2 การต่อรองทางการเมือง

ตอนที่ 3 การต่อต้านรัฐบาลพ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร

ตอนที่ 4 การแต่งตั้งโยกย้าย

ตอนที่ 5 ประเด็นอื่นที่นำไปสู่รัฐประหาร 19 กันยายน 2549

ทั้งนี้ ในการวิเคราะห์เนื้อหา ผู้วิจัยจะมุ่งเสนอคำตอบของการวิจัยในลักษณะองค์รวมของปรากฏการณ์ที่ศึกษา โดยทำการจำแนกประเภทของข้อมูล ผสมผสาน และการเชื่อมโยงข้อมูลที่ได้เก็บรวบรวมไว้แล้ว ทั้งข้อมูลจากเอกสารและข้อมูลจากภาคสนาม โดยการสรุปผลการวิเคราะห์ร่วมกัน เพื่อเชื่อมโยงประเด็นหลัก ที่สำคัญ ๆ กับ การรัฐประหาร 19 กันยายน 2549

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยเรื่องการสื่อสารทางการเมืองในบริบทที่นำไปสู่การรัฐประหาร 19 กันยายน 2549 ศึกษากรณี หนังสือพิมพ์มติชนสุดสัปดาห์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์ เนื้อหาสาระ ของการสื่อสารทางการเมืองในเชิงวาทกรรมทางการเมือง ผ่านหนังสือพิมพ์มติชนสุดสัปดาห์ ที่เกี่ยวข้องกับ การรัฐประหารวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2549 ในช่วง พ.ศ.2548 - 2549

โดยผู้ศึกษาจะนำเสนอเนื้อหาสาระในเชิงของวาทกรรมหลัก ที่ปรากฏผ่านหนังสือพิมพ์มติชนสุดสัปดาห์ ช่วงตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2548 ถึงเดือนกันยายน พ.ศ. 2549 รวม 88 ฉบับ และนำเสนอรวมกับการสัมภาษณ์จากนักวิชาการด้านรัฐศาสตร์ และด้านการสื่อสาร จำนวน 3 คน โดยแบ่งข้อมูลออกเป็น 5 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 การแข่งขันทางการเมือง

ตอนที่ 2 การต่อรองทางการเมือง

ตอนที่ 3 การต่อต้านรัฐบาลพ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร

ตอนที่ 4 การแต่งตั้งโยกย้าย

ตอนที่ 5 ประเด็นอื่นที่นำไปสู่การรัฐประหาร 19 กันยายน 2549

ตอนที่ 1 การแข่งขันทางการเมือง

จากการศึกษาพบว่า การแข่งขันทางการเมืองมี 2 ลักษณะ คือ 1. การแข่งขันทางการเมืองระหว่าง 2 ขั้วพรรคการเมือง 2. การแข่งขันทางการเมืองภายในพรรคของ 3 พรรคการเมือง มีเนื้อหาสาระที่ปรากฏ ในเชิงวาทกรรมทางการเมือง ผ่านหนังสือพิมพ์มติชนสุดสัปดาห์ ต่อไปนี้

1.1 การแข่งขันทางการเมือง ของพรรคการเมือง 2 ขั้ว

จากการศึกษาพบว่า การแข่งขันทางการเมืองของพรรคการเมือง 2 ขั้ว ระหว่างพรรคไทยรักไทย กับพรรคประชาธิปัตย์ จะนำเสนอในเรื่องของแข่งขันในด้านการใช้ผู้นำ ใช้ นโยบายของพรรค และวิธีการที่ใช้ในการแข่งขัน มีเนื้อหาสาระที่ปรากฏ ในเชิงวาทกรรมทางการเมือง ผ่านหนังสือพิมพ์มติชนสุดสัปดาห์ ต่อไปนี้

1.1.1 พรรคไทยรักไทย

จากการศึกษาพบว่า พรรคไทยรักไทยได้นำวิธีการแข่งขันทางการเมืองในด้านการใช้ผู้นำ การใช้นโยบายของพรรค และวิธีการที่ใช้ในการแข่งขัน ดังรายละเอียดที่ปรากฏต่อไปนี้

1) การใช้ผู้นำ

พรรคไทยรักไทยได้ชู พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ในฐานะนายกรัฐมนตรี และหัวหน้าพรรค เป็นแกนนำ และคนสำคัญของพรรคในการบริหารจัดการภายในพรรค และประเทศชาติ และมีผลงานตั้งแต่เป็นรัฐบาล 1 ของปีพ.ศ. 2544 ดังรายละเอียดที่ปรากฏ ดังนี้

“พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร เป็นคนเหนือ ของพรรคไทยรักไทย และมีผลงานที่เป็นรูปธรรม จากการเป็นรัฐบาลตลอด 4 ปีที่ผ่านมา สามารถแปรงบประมาณลงมาสู่มือประชาชนได้อย่างทั่วถึง และรวดเร็ว ประกอบกับการที่มี ส.ส. เป็นทุนเดิมจำนวนมาก ทำให้เครือข่ายการประสาน กับทางจังหวัด และองค์กรท้องถิ่นเป็นไปอย่างเข้มแข็ง” (เลือกตั้ง 2548 2548, 4 - 10 กุมภาพันธ์ “เจาะสนามเหนือ-อีสาน ไทยรักไทยวิ่งสู้ฟัด บังคับชี้ขาด 350 เสียง” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1277 : 10)

2) การใช้นโยบายของพรรค

พรรคไทยรักไทยเสนอ “นโยบายประชานิยม” แก้ปัญหาความยากจนในการหาเสียง ซึ่งเริ่มตั้งแต่สมัยรัฐบาล 1 พ.ศ. 2544 ไม่ว่าจะเป็นนโยบายกองทุนหมู่บ้าน นโยบาย 30 บาทรักษาทุกโรค รวมถึงนโยบายเขตการค้าเสรี และเมกะ โปรเจกต์ เป็นต้น วิธีการในการหาเสียงในช่วงระยะเวลาก่อน และหลังการเลือกตั้ง 6 กุมภาพันธ์ 2548 มีรายละเอียดที่ปรากฏ ดังนี้

“ในช่วงเดือนกันยายน-ตุลาคม อันเป็นช่วงรอยต่อระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2547-2548 พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร และรัฐบาล มีนโยบายประชานิยม อนุมัติโครงการแจกโคกล่ามตัว-ล้านครอบครัว เปิดโครงการนำกินน้ำใช้ทั่วไทย โดยเริ่มใน 16 จังหวัด เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำอุปโภค บริโภค มีเป้าหมายจะให้ทุกหมู่บ้านมีน้ำประปาใช้ ประกาศส่งเสริมให้วันอาทิตย์เป็นวันครอบครัว ประกาศแก้ไขปัญหาสังคมมุ่งเน้นไปที่เด็ก และเยาวชนให้พ้นจากภาวะ Social illness ความเจ็บป่วยทางสังคม ฯลฯ แนวโน้มของสถานการณ์เช่นนี้เอง จึงอาจทำให้ พ.ต.ท. ทักษิณ มองไม่เห็นทางอื่นนอกจากใช้ จุดแข็ง ที่สุดเท่าที่มี นั่นคือ นโยบายประชานิยม ที่มุ่งเน้น แลก ถด แจก แถม ซึ่งทำให้พรรคไทยรักไทยประสบความสำเร็จอย่างสูง ในตอนที่ เป็นรัฐบาลทักษิณ 1” (บทความพิเศษ 2548, 14 - 20 ตุลาคม “อัศจรรย์ยับ นโยบายประชานิยม ความหวัง ทักษิณ-ทรท. คู่ความรู้ดีก็เป็นอื่น กลับคืน” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1313 : 9)

“พอใกล้กลางปี พ.ศ. 2549 พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร สั่งกระตุ่นเศรษฐกิจ เต็มสูบ ช่วย 6 กลุ่ม ทั้งเกษตรกร-ราชการ-แรงงาน-ผู้สูงอายุ-ผู้ด้อยโอกาส-เอสเอ็มอี ด้วยการให้หา ช่องเปิดเสรีเคาน์เตอร์และมอเตอร์ไซค์รับจ้าง ทบทวนแจกโบนัสข้าราชการเร่งจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ-คนพิการ หรือแม้กระทั่งการจะดึงกองทุนของทางการที่มีอยู่หลากหลายมาฝากกับแบงก์รัฐ เพื่อ ปลดปล่อยสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำให้ข้าราชการและเกษตรกร ประธานนิยมเป็นยาเสพติดที่ไม่มีวันหยุดให้ได้ จริงหรือไม่” (เศรษฐกิจ 2549, 9 - 15 มิถุนายน “อัสวิน ทักษิณ คัมแบ็ก สั่งยา ลดดอกเบี้ย เอาใจรากหญ้า คิดง่าย พุงง่าย แต่ ทำได้ จริงหรือไม่” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1347 : 22)

3) วิธีการที่ใช้ในการแข่งขัน

จากการศึกษาพบว่า วิธีการที่ใช้ในแข่งขันของพรรคไทยรักไทย มี 5 วิธี คือ การหาเสียงโดยขบวนรถไฟ 9 โบกี้ทางภาคอีสาน, การประชุมกรรม.สัญญา, จัดรายการประเภทเรียลลิตี้โชว์, การจัดทำโพลสำรวจความคิดเห็น และนายกทักษิณพบแท็กซี่ ดังรายละเอียดที่ปรากฏต่อไปนี้

(1) การหาเสียงโดยขบวนรถไฟ 9 โบกี้ทางภาคอีสาน

จากการศึกษาพบว่า มีการหาเสียงโดยขบวนรถไฟ 9 โบกี้ทางภาคอีสาน ของพรรคไทยรักไทย มีรายละเอียดที่ปรากฏ ดังนี้

“การหาเสียงโดยขบวนรถไฟ 9 โบกี้ ของพรรคไทยรักไทย และชุดประโศก 4 ปีซ่อม 4 ปีสร้าง อย่างตึกคักทางภาคอีสาน เลือกทักษิณมาทำงาน กาเบอร์ 9 ทั้ง 2 ใบ ของการหาเสียงที่กระจายไปทั่วประเทศของการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2548 (แมลงวันในไร่ส้ม 2548, 4 - 10 กุมภาพันธ์ มติชนสุดสัปดาห์ฉบับ 1277 : 77)

(2) การประชุม กรรม.สัญญา

จากการศึกษาพบว่า มีการประชุม กรรม.สัญญา ที่ใช้ในการแข่งขันทางการเมืองของพรรคไทยรักไทย ดังรายละเอียดที่ปรากฏ ดังนี้

“การประชุม กรรม.สัญญา ของรัฐบาลทักษิณ 2/1 ที่ประเดิมด้วยจังหวัดบุรีรัมย์ ถิ่นของนายเนวิน ชิดชอบ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ฯ เพราะจากการประชุม กรรม. เมื่อวันที่ 10 พฤษภาคม 2548 ทาง พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ย้ำหนักแน่นว่า ขอร้องให้คณะรัฐมนตรีทุกคนเดินทางไปร่วมประชุม กรรม. สัญญาที่บุรีรัมย์ ห้ามขาดประชุมเด็ดขาด ส่งผลให้ครบ. เต็มคณะ ต้องเดินทางไปร่วมประชุมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ในวันที่ 16-17 พฤษภาคม 2548 สาเหตุที่ต้องสั่ง ห้ามขาด สืบเนื่องมาจากก่อนการประชุมคือวันที่ 16 พฤษภาคม รัฐมนตรีทุกคนต้องกระจายลงพื้นที่ทั้ง 35 คน โดยการแบ่งพื้นที่หรือโซนรับผิดชอบ แบ่งตามเขตเลือกตั้งเป็น 10 เขต บางเขตเลือกตั้งอาจจะมีรัฐมนตรีว่าการ ช่วยว่าการ รองนายกฯ ลงไปพบปะพี่น้องชาวนุริรัมย์สูงถึง

3 คน โดยแต่ละเขตเลือกตั้ง มอบหมายให้ ส.ส.ของพรรคไทยรักไทย ซึ่งเป็นเจ้าของที่นั่งทั้งหมดเป็นเจ้าภาพ”

“ส.ส. จะเป็นผู้คัดเลือกแกนนำชาวบ้านจากตำบล อำเภอ มานั่งอภิปรายกับรัฐมนตรีที่ได้ลงไปดูแลพื้นที่เขต ตกกลางคืน นายเนวิน ชิดชอบ ในฐานะเจ้าถิ่นจะเป็นเจ้าภาพเลี้ยงอาหารรัฐมนตรี ซึ่งได้เตรียมเมนูมีชื่อของจังหวัดบุรีรัมย์มาออกร้านครบทุกร้าน งานเลี้ยงจะแยกเป็น 2 ส่วน ภายนอกเป็นชาวบ้านทั่วไป แต่ภายในจะให้รัฐมนตรี รับประทานอาหารร่วมกับตัวแทนชาวบ้าน มีการเตรียมโต๊ะไว้ทั้งหมด 10 โต๊ะเท่ากับเขตเลือกตั้ง แต่ละโต๊ะจะมี 70 ที่นั่ง ส.ส.เขตเลือกตั้งจะเป็นผู้คัดเลือกตัวแทนชาวบ้านมารับประทานอาหารร่วมกับรัฐมนตรี รวม ๆ ว่า ช่วงกลางวันได้สนทนาปัญหาต่าง ๆ กันแล้ว ภาคกลางคืนมานั่งร่วมโต๊ะกินข้าวด้วยกันอีก สำหรับ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร จะนั่งโต๊ะวีไอพี ซึ่งทางเจ้าภาพได้เชิญบุคคลที่มีตำแหน่งของจังหวัดบุรีรัมย์มานั่งรับประทานอาหารร่วมประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัด นายก อบจ. นายกเทศมนตรี และคนอื่น ๆ ที่เห็นสมควร”

“การประชุม ครม. สัญจรที่บุรีรัมย์ อาจจะเป็นการวางแผนทางการเมืองระยะยาวของพรรคไทยรักไทย เพราะเดินทางไปประชุม ครม.สัญจรที่จังหวัดไหน ก็จำลองรูปแบบการพบปะกับชาวบ้าน หรือหวัคะแนนได้แบบนี้เท่ากับตีกินคะแนนเสียงได้อยู่หมัด” (เลิกแต่ไม่ลับ 2548, 13 - 19 พฤษภาคม มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1291 : 8)

(3) การจัดรายการประเภทเรียลลิตี้โชว์

จากการศึกษาพบว่า มีการจัดรายการประเภทเรียลลิตี้โชว์ เพื่อใช้ในการแข่งขันทางการเมือง ของพรรคไทยรักไทย ดังรายละเอียดที่ปรากฏ ดังนี้

“การจัดรายการประเภทเรียลลิตี้โชว์ ของพ.ต.ท.ทักษิณ ที่อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด ต่อเนื่องเป็นเวลา 5 วัน (16-20 มกราคม 2549) ถ่ายทอดสดผ่าน UBC16 มุ่งสนใจไปที่พ.ต.ท.ทักษิณเป็นด้านหลัก ไม่ว่าจะเรื่องการเดินทาง การพูด หรือการพบปะประชาชน กระทั่งกระบวนการ และวิธีการแก้ปัญหาที่ พ.ต.ท. ทักษิณ ต้องแสดงให้นายอำเภอในขอบเขตทั่วประเทศติดตาม ศึกษากลับเป็นเรื่องราว โดยหลักการ ประชาชนเป็นศูนย์กลาง” (บทบรรณาธิการ 2549, 20 - 26 มกราคม มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1327 : 4)

“แนวคิดเรื่องการสาธิตการแก้ไขปัญหาความยากจนนั้นเริ่มต้นเมื่อประมาณ 2-3 เดือนก่อน จากการประชุมร่วมระหว่างนายกรัฐมนตรี และรองนายกรัฐมนตรีเพื่อติดตามงาน ทักษิณ หยิบเรื่องการแก้ไขปัญหาความยากจนที่เป็นนโยบายของรัฐขึ้นมาเป็นหัวข้อสนทนา และเมื่อรับรู้ปัญหาหลัก ๆ ที่เป็นรากฐานความยากจนแล้ว นายท. ทักษิณจึงบอก น.พ. พรหมินทร์ เลิศสุริย์เดช เลขาธิการนายกรัฐมนตรี ให้จัดเวลาช่วงเดือนมกราคม เพื่อลงไปดูปัญหาความยากจน

ในอำเภอใดอำเภอหนึ่ง เพื่อเป็นโครงการนำร่องในการแก้ไขปัญหาความยากจน และเพื่อให้ทุกจังหวัดได้นำไปเป็นต้นแบบ หมอมิ่ง ก็เกิดแนวคิดถ่ายทอดสดผ่านทางอินเทอร์เน็ต เพื่อให้ข้าราชการเห็นกระบวนการทำงานของนายกฯ แต่เนื่องจากคิดปัญหาเรื่องความเร็ว ของอินเทอร์เน็ตในอำเภอรอบนอก แนวคิดดังกล่าวจึงพัฒนาไปสู่การถ่ายทอดสด 24 ชั่วโมงทาง ยูทิวบี เคเบิลทีวี พร้อมขยายเป้าหมายไปในแนว การตลาดการเมือง นั่นคือที่มาของรายการ Backstage Show Prime Minister เลียนแบบ อะคาเดมี่ แฟนเทเชีย เร็ลลิตี้โชว์ยุคฮิตของยูทิวบี นั่นคือการตอกย้ำให้เห็นว่า ทักษิณ เป็นคนทำงานจริง” (รายงานพิเศษ 2549, 20 - 26 มกราคม “ยึดพื้นที่ข่าว แบบเรียลลิตี้ การตลาดในมุมใหม่ ได้พื้นที่ แต่เสียภาพ” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1327 : 11)

(4) การจัดทำโพลสำรวจความคิดเห็น

จากการศึกษาพบว่า มีการจัดทำโพลสำรวจความคิดเห็น เพื่อแข่งขันทางการเมืองของพรรคไทยรักไทย ดังรายละเอียดที่ปรากฏ ต่อไปนี้

“การจัดทำโพลสำรวจความคิดเห็น จากคำกล่าว ของพ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ผู้นำพรรคไทยรักไทย ผมทำโพลทุกเดือน เพราะฉะนั้นผมจะรู้ว่าประชาชนคิดอะไรอยู่ เพื่อให้เรามั่นใจว่าเราสามารถที่จะดูแลเขาได้ครับ ซึ่งเป็นเสมือนคำเฉลยเบื้องหลังชัยชนะแบบถล่มทลายของพรรคไทยรักไทยว่า 370 เสียง เมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2548”

“โพลภายในไทยรักไทย ที่มี ภูมิธรรม เวชยชัย รองเลขาธิการพรรคไทยรักไทย เป็นทีมงานวิเคราะห์โพล นอกจากจะสำรวจว่า ส.ส. คนไหนขยัน หรือขี้เกียจแล้วโพลยังเจาะลึกลงไปถึงความพึงพอใจของชาวบ้านที่มีต่อนโยบายประชานิยมของรัฐบาลตลอด 4 ปีที่ผ่านมา”

“จากไอเดียสู่การผลิตโฆษณา พรรคไทยรักไทยยังมีเอเจนซี่ พันธุ์ A ผู้พลิกปรากฏการณ์ใหม่ในการโฆษณาหาเสียงเชิงรุก โดยใช้ ภาษาของคนโฆษณา ต่างจากแคมเปญหาเสียงของบางพรรคที่เน้นคำพรรคคู่แข่งอย่างเดียว เอเจนซี่ขาประจำ ของพรรคไทยรักไทยก็คือ เอสซี แมทซ์บ็อกซ์ จำกัด ซึ่งเป็น บริษัทเอเจนซี่ ในเครือของ บริษัท ซินคอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ซึ่งทำหน้าที่สร้างภาพลักษณ์ของ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร และพรรคไทยรักไทยมาตลอด 7 ปี วันนี้ เอสซี แมทซ์บ็อกซ์ จำกัด มี เสกสรร อุ่นจิตติ กรรมการผู้จัดการ นั่งเป็นผู้กำกับภาพรวม ทำหน้าที่ผลิตหนังโฆษณาให้กับพรรคไทยรักไทยในภาพรวมหลายชุด โดยเจาะกลุ่มเป้าหมายระดับแม่ครัวเป็นหลัก ตามที่สตอรี่ 4 ปี ซ่อม 4 ปีสร้าง ตอกย้ำความหนักแน่นของ Brand ไทยรักไทย” (ศัลยา ประชาชาติ บทความพิเศษ 2548, 11- 17 กุมภาพันธ์ “เจาะแคมเปญถล่มโลกสุดยอด การตลาดเบื้องหลัง Landslide” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1278 : 16)

(5) นายก ทักษิณ พบแท้กชี้

จากการศึกษาพบว่า พรรคไทยรักไทยจัดให้มี “นายกทักษิณพบแท้กชี้” เพื่อใช้ในการแข่งขันทางการเมือง ดังรายละเอียดที่ปรากฏ ดังนี้

“พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ถูกมองว่าอยู่ในช่วง ขาลง ตักดวงคะแนน นิยมกลับคืนมาได้เล็กน้อย ด้วยการจัดงาน นายก ทักษิณ พบแท้กชี้ ที่อินคอร์สเตเดียม หัวหมาก โดยมีบรรดาคนขับรถแท้กชี้แห่ไปฟังนโยบายกันสนามกีฬาแพบปริ และเป็นทีไปที่มาของการล้ม คำไม่สุภาพทิ้งทวนออกมาหลายคำ จนฝ่ายตรงข้ามหุบขมาเป็นประเด็น โจมตีสั่งลาประกาศหนัก หน่วงเช่นเดียวกัน ว่ากันไปแล้วความสำเร็จในรายการ นายกฯ ทักษิณพบแท้กชี้ ไม่ใช่ฝีมือใครเป็น ของ นายเนวิน ชิดชอบ รัฐมนตรีประจำสำนักรัฐมนตรี เป็นผู้อยู่เบื้องหลังก็ว่าได้” (จรัญ พงษ์จีน ลีคแต่ไม่ลับ 2549, 6 - 12 มกราคม มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1325 : 8)

1.1.2 พรรคประชาธิปัตย์

จากการศึกษาพบว่า พรรคประชาธิปัตย์ก็ได้นำวิธีการแข่งขันทางการเมือง ในด้านการใช้ผู้นำ, การใช้นโยบายของพรรค และวิธีการที่ใช้ในการแข่งขัน เช่นเดียวกับพรรคไทย รักไทย ดังรายละเอียดในเชิงวาทกรรมทางการเมือง ผ่านหนังสือพิมพ์มติชนสุดสัปดาห์ ต่อไปนี้

1) การใช้ผู้นำ

พรรคประชาธิปัตย์ เสนอนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ เป็นหัวหน้าพรรค ประชาธิปัตย์ แทนนายบัญญัติ บรรทัดฐาน ที่ลาออกหลังพ่ายแพ้การเลือกตั้ง 6 กุมภาพันธ์ 2548 และพรรคได้ชู นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ เป็นนายกรัฐมนตรี เพื่อแข่งขันในตำแหน่ง นายกรัฐมนตรี กับ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร และมีการยื่นญัตติอภิปรายทั่วไปของนายอภิสิทธิ์ ผู้นำฝ่ายค้านเพื่อลง มติไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรีเป็นครั้งแรก ดังรายละเอียดที่ปรากฏ ต่อไปนี้

“พรรคประชาธิปัตย์ เสนอ นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ เป็นหัวหน้าพรรค ประชาธิปัตย์ อนาคตนายกรัฐมนตรีอย่างชัดเจนเปิดเผย โดยเน้นการเป็นผู้นำแนวใหม่ และนโยบาย ใหม่ที่แตกต่างจากพรรคไทยรักไทย” (บทความพิเศษ 2549, 4 - 10 สิงหาคม “มาร์ค ม.7 ADMISSION” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1355 : 9)

“หลังสถานการณ์บีบบังคับให้ บัญญัติ บรรทัดฐาน ต้องลาออกหลังพ่าย แพ้การเลือกตั้ง 6 กุมภาพันธ์ 2548 อย่างยับเยิน เปิดทางให้ อภิสิทธิ์ ขึ้นเป็นหัวหน้าพรรคคนใหม่” (สรกถ อดุลยานนท์ X คลุชีพ 2548, 18- 24 กุมภาพันธ์ “ขอต้อนรับ อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ สู่ ทางเลือก ใหม่” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1279 : 12)

“ครั้งแรกในฐานะ ผู้นำฝ่ายค้าน ของ อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ที่ยื่นญัตติ อภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรี ในรายของ นายสุริยะ จึงรุ่งเรืองกิจ รัฐมนตรีว่าการ

กระทรวงคมนาคม ไม่มีสิทธิ กล่าวหารัฐมนตรีว่า ทุจริต หากแต่ทำได้เพียงกล่าวหาว่าบกพร่องในหน้าที่ เท่านั้น...!!” (ในประเทศ 2548, 17 - 23 มิถุนายน “เด็ก มหาลัย” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1296 : 10)

“หลังโศกนาฏกรรม นายอภิสิทธิ์ ยังคงต้องพิสูจน์ตนในเรื่อง การบริหารจัดการ เพื่อให้เทียบเท่า พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตรอย่างหนักต่อไปเพื่อลดล้างเสียงปรามาส” (บทความพิเศษ 2548, 1 - 7 กรกฎาคม “อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ขึ้นชั้นบัณฑิต เกียรตินิยม อันดับ 1” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1298 : 9)

“สะท้อนหลังอภิปรายทุจริตเครื่องซีทีเอ็กซ์ ชูนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ แข่งกับ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร” (เจริญ พงษ์จีน ลีโต้ไม่ลับ 2548, 8 - 14 กรกฎาคม มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1299 : 8)

2) การใช้นโยบายของพรรค

จากการศึกษาพบว่า พรรคประชาธิปัตย์ชูนโยบาย “วาระประชาชน” เป็นนโยบายในการแก้ปัญหาที่เป็นเรื่องเดือดร้อน และเร่งด่วนของประชาชน ใน 3 ด้าน คือ ปัญหาค่าครองชีพ ปัญหาด้านการศึกษา และปัญหาด้านสุขภาพ รวมถึงการชูนโยบายวาระประชาชน เพื่อต่อยอดนโยบายประชานิยมของพรรคไทยรักไทย ในการแข่งขัน ดังรายละเอียดที่ปรากฏ ดังนี้

“การใช้นโยบายพรรค วาระประชาชน ใช้หาเสียง การประกาศ วาระประชาชน เศรษฐกิจคุณภาพ สังคมคุณธรรม ในการประชุมใหญ่สามัญประจำปีพรรคประชาธิปัตย์ เมื่อวันที่ 29 เมษายน 2549 นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ” (ในประเทศ 2549, 5 - 11 พฤษภาคม “ล้ม มากกว่า ตอรับ อภิสิทธิ์ ทำชิงนายกฯ ชู วาระประชาชน ต่อยอด ประชานิยม?” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1342 : 13)

“การเสนอนโยบายในการแก้ปัญหาที่เป็นเรื่องเดือดร้อน และเร่งด่วนของประชาชน หรือวาระประชาชน ใน 3 ด้าน คือปัญหาค่าครองชีพ ปัญหาด้านการศึกษา และปัญหาด้านสุขภาพ โดยนายอภิสิทธิ์บอกกับประชาชนว่า คนไทยวันนี้กำลังลำบากราคาน้ำมันสูงขึ้น ข้าวปลาอาหารแพงขึ้น รายได้ตกต่ำลงข้าวของแพงขึ้นทุกวัน คนไทยเป็นหนี้เพิ่มขึ้น จึงมีนโยบายแก้ไขปัญหาค่าความยากจนจะปรับค่าแรงขั้นต่ำ จะลดค่าครองชีพ โดยการลดราคาน้ำมัน แก๊ซหุงต้ม และค่าไฟด้วยการขจัด การผูกขาด และจะจัดตั้งกองทุนเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเพิ่มรายได้และความเข้มแข็งให้ประชาชน และทิ้งท้ายด้วยประโยคใหม่ของพรรคว่า ประชาชนต้องมาก่อน” (บทความพิเศษ 2549, 4 - 10 สิงหาคม “มาร์ค ม.7 ADMISSION” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1355 : 9)

“4 ปีข้างหน้า พรรคประชาธิปัตย์จะไม่เป็นเพียงพรรคการเมืองฝ่ายค้าน แต่จะเป็นสถาบันการเมืองที่ร่วมแก้ปัญหาของประเทศชาติ และประชาชนอย่างจริงจัง เป็นคำประกาศ

ของ นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ ที่บ่งบอกถึงนโยบายทางการเมือง ที่เกิดขึ้นตลอด 4 ปีที่ทำหน้าที่ฝ่ายค้าน มีอาชีพ ของพรรคที่มีชื่อเสียง และเก่าแก่ที่สุดของประเทศไทย” (ในประเทศ 2548, 1 - 7 เมษายน “ประชาธิปัตย์... เปลี่ยนจาก อนุรักษ์ สู่ทุนนิยม...” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1285 : 11)

3) วิธีการที่ใช้ในการแข่งขัน

จากการศึกษาพบว่า วิธีการที่ใช้ในการแข่งขันของพรรคประชาธิปัตย์ มี 4 วิธีคือ โปรแกรมยุทธศาสตร์อีสาน, สมัชชาประชาชน, การแก้ไขปัญหาด้านการศึกษาได้หยิบเรื่องการเรียนฟรีขึ้นมาเป็นจุดขาย และนโยบายวาระประชาชน ค่อยๆออกประชาชนนิยม มีรายละเอียดที่ปรากฏดังนี้

(1) โปรแกรมยุทธศาสตร์อีสาน

จากการศึกษาพบว่า พรรคประชาธิปัตย์ ใช้โปรแกรมยุทธศาสตร์อีสาน เพื่อการแข่งขันทางการเมือง ดังรายละเอียดที่ปรากฏ ต่อไปนี้

“โปรแกรมยุทธศาสตร์อีสาน การกำหนดงานไว้เต็มทั้งภาคกลางวัน ภาคกลางคืน ในจังหวัดอุบลราชธานี โดยกลางวันมีสัมมนาพร้อมระหว่างผู้บริหารพรรค ส.ส. ประธานสาขาพรรค กับสมาชิกในส่วนของภาคอีสาน เพื่อหาแนวทางร่วมในการต่อสู้ระยะยาว กับพรรคไทยรักไทย จากรบในภาคอีสาน 100 ครั้ง แพ้ราบเรียบทั้ง 100 ครั้ง แต่ไม่เคยสิ้นความพยายาม ถ้าเป็นมวยแม้จะพ่ายแพ้แบบผูกขาดมาตลอด แต่ไม่เคยถอดใจ ล่าสุด ระหว่างวันที่ 16-17 กันยายน พรรคประชาธิปัตย์ เปิด ยุทธศาสตร์อีสาน ขึ้นมาอีกคำรบ โดยแนวคิดของวิฑูรย์ นามบัตร ส.ส. อุบลราชธานีที่ยังคงปักหลักตรึงเก้าอี้เอาไว้ชนิดหึดจับ ระดมเอา ส.ส. ของพรรคเกือบทั้งหมดลงพื้นที่ พร้อมกับ นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ หัวหน้าพรรค นายสุเทพ เทือกสุบรรณ เลขานุการพรรค กับกรรมการบริหารพรรคเต็มคณะ ประธานสาขาพรรคทั่วประเทศลงพื้นที่งัดนี้อย่างครบครัน” (สรกถ อดุลยานนท์ X คลุชีพ 2548, 16 - 22 กันยายน “สุเทพ เทือกสุบรรณ กับภาพฝัน สมัชชาประชาชน จากครรภ์มารดาสู่เชิงตะกอน” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1309 : 12)

“การเปิดสัมมนาพรรคที่อุตรธานี เป้าคือ พรรคต้องชนะเด็ดขาด ในทุกพื้นที่โดยเฉพาะภาคอีสาน ขณะที่ ภาคอีสานพรรคไทยรักไทยมี ส.ส. ถึง 126 คน ขณะที่ พรรคประชาธิปัตย์มีเพียง 2 คน (เศรษฐกิจ 2549, 9 - 15 มิถุนายน “อัศวิน ทักษิณ คัมแบ็ก สั่งยาลดดอกเบี้ย เอาใจรากหญ้า คัดง่าย พูดง่าย...แต่ ทำได้ จริงหรือ” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1347 : 22)

(2) สมัชชาประชาชน

จากการศึกษาพบว่าพรรคประชาธิปัตย์ ใช้สมัชชาประชาชน เพื่อการแข่งขันทางการเมือง มีรายละเอียดที่ปรากฏ ดังนี้

“สมัชชาประชาชนเป็นการจัดครั้งแรกของพรรคประชาธิปไตย เป้าหมายสำคัญในการจัดสมัชชาประชาชน คือ ต้องการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเมืองอย่างแท้จริง เข้ามาโดยอิสระ โดยไม่ต้องมีการแทรกแซงและชี้นำ ณ วันนี้ นายสุเทพ เทือกสุบรรณ มองว่าพรรคประชาธิปไตย แสดงให้เห็นแล้วว่า แยกต่าง จากพรรคไทยรักไทย” (ในประเทศ 2548, 14 - 20 ตุลาคม “สมัชชาประชาชน ปชป.ปลุกพลังเจียบ โจทย์ที่ผูกมัด อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1313 : 10)

“เป็นการเริ่มต้นการเมืองยุคใหม่ที่เน้นการมีส่วนร่วม ก้าวพ้นจากระบบผู้แทน ยุติภาวะต่างคนต่างเดินของการเมืองของพรรคการเมือง และภาคประชาชน เป็นส่วนหนึ่งของคำกล่าวเปิดการประชุม สมัชชาประชาชน ประชาธิปไตย ครั้งที่ 1 ปีที่ 1 ระหว่างวันที่ 8-9 ตุลาคม ที่อิมแพค ฮอลล์ 9 เมืองทองธานี ของอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ หัวหน้าพรรคประชาธิปไตย เป็นคำกล่าวส่วนหนึ่งที่ชี้ให้เห็นถึงความต้องการที่จะให้การเมืองระบบตัวแทนการแก้ปัญหาของประเทศในลักษณะเดินร่วมไปกับภาคประชาชน ซึ่งเป็นความเคลื่อนไหวในลักษณะของประชาสังคม” (บทความพิเศษ 2548, 23 - 29 ธันวาคม “ประชาธิปไตยกับการประเมิน ภาวะขาขึ้น ของตนเอง ฟังต้องระมัดระวัง” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1323 : 9)

“ประชาธิปไตยยุคผลัดใบ จัดกระบวนการใหม่ ปรับ โครงสร้างการบริหารงานในพรรค เปิดสภาภาพฯ จัดตั้งสมัชชาประชาธิปไตย ดึงประชาชนเข้ามาเป็นแนวร่วมต่อ ยอดฐานเสียงเดิม เป้าหมาย คือ มุ่งผลักดันนายอภิสิทธิ์ ขึ้นทาบรัสมิ์กับ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ภายใต้ประโยค นายดีสู้นายมี นายสุเทพ เทือกสุบรรณ วางแผนไว้ว่าในปี 2549 พรรคจะเดินหน้าชู ภาวะความเป็นผู้นำของนายอภิสิทธิ์ เพื่อให้ประชาชนได้เห็นถึงความแตกต่างระหว่าง อภิสิทธิ์-ทักษิณ” (ในประเทศ 2549, 6 - 12 มกราคม “จับจิ้งหะย่างก้าว อภิสิทธิ์ วัตรอยเท้าทักษิณ ทำชิงเก้าอี้ นายกรัฐมนตรี” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1325 : 12)

(3) การแก้ไขปัญหาด้านการศึกษาได้หยิบเรื่องการเรียนฟรีขึ้นมา

เป็นจุดขาย

จากการศึกษาพบว่า พรรคประชาธิปไตย ใช้วิธีการแก้ไขปัญหา ด้านการศึกษาได้หยิบเรื่องการเรียนฟรีขึ้นมาเป็นจุดขาย เพื่อแข่งขันทางการเมือง มีรายละเอียดที่ปรากฏ ดังนี้

“การแก้ไขปัญหาด้านการศึกษาได้หยิบเรื่องการเรียนฟรีขึ้นมา เป็นจุดขาย ซึ่งนายอภิสิทธิ์ขยายความเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับลงทุนในเรื่องการพัฒนาคน โดย วิฤตความแตกแยกที่เกิดขึ้นมาจนถึงทุกวันนี้ ก็เพราะเรามีรัฐบาล มีผู้มีอำนาจที่มีผลประโยชน์อื่น แอบแฝง หรือมีผลประโยชน์ของตัวเองมาก่อนผลประโยชน์ของประชาชน ดังนั้นเมื่อต้องการความ

ปรองคองของคนในชาติ คนในสังคม คนในรัฐบาลต้องซื่อสัตย์ การจะมีสิ่งเหล่านี้ได้ล้วนแต่ขึ้นอยู่กับปัญหาการศึกษาซึ่งนายอภิสิทธิ์ ได้หยิบเรื่องการเรียนฟรีขึ้นมาเป็นจุดขาย โดยปัจจุบันแม้จะมีการบอกว่าเป็นการเรียนฟรีแต่กลับมีค่าใช้จ่ายอื่นแอบแฝง ไม่ว่าจะค่าแบบเรียน ค่าแท็บเล็ต ค่าเรียนพิเศษ และอื่น ๆ อีก” (บทความพิเศษ 2549, 4 - 10 สิงหาคม “มาร์ค ม.7 ADMISSION” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1355 : 9)

(4) นโยบายวาระประชาชน ต่อยอดประชานิยม

จากการศึกษาพบว่า พรรคประชาธิปัตย์ใช้นโยบายวาระประชาชน ต่อยอดประชานิยม เพื่อการแข่งขันทางการเมือง มีรายละเอียดที่ปรากฏ ดังนี้

“นโยบายวาระประชาชน ต่อยอดประชานิยม หลังจากที่อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ ประกาศวาระประชาชน ด้วยการใช้คำว่าประชาชนต้องมาก่อน ได้เกิดคำถามตามมามากมาย ไม่ว่าจะเป็น แດกต่างจากนโยบายประชานิยมของพรรคไทยรักไทยตรงไหน ? จะสามารถทำได้จริงหรือไม่? หรือเป็นแค่นโยบายหาเสียง ผักชีโรยหน้า เหมือนทุกครั้งที่ผ่านมา?”

“สิ่งที่ อภิสิทธิ์ พยายามออกมาอธิบาย ความต่าง ก็เป็นเพียงแค่งลยุทธ์ทางการเมือง เพื่อไม่ต้องการให้กลายเป็นประเด็นทางการเมืองที่ใช้โจมตีในระหว่างหาเสียงเลือกตั้งที่กำลังจะเกิดขึ้นเท่านั้น เพราะหลายคนในพรรคประชาธิปัตย์ ต่างยอมรับความจริงว่าสังคมไทย เสพติด ประชานิยม ตลอดระยะเวลา 4-5 ปีที่ผ่านมา หากแต่การใช้นโยบายประชานิยมไม่ได้เกิดจากการ เคนตามรอย พรรคไทยรักไทย แต่คือการ สนองความต้องการ ของประชาชนส่วนใหญ่ในสังคมต่างหาก เป็นการสนองความต้องการ ที่พรรคไทยรักไทยได้สร้างกฎเกณฑ์ไว้เพียงแต่การสนอง ในรูปแบบของพรรคประชาธิปัตย์ อาจจะมีกฎเกณฑ์ที่เข้มข้น และรัดกุมกว่านโยบายของพรรคไทยรักไทย หากมีโอกาสเข้ามาบริหารประเทศหลังเลือกตั้ง ฉะนั้นอย่าได้แปลกใจหรือสงสัยใด ๆ เลย หากผู้คนในสังคมมองว่า วาระประชาชน ของพรรคประชาธิปัตย์ไม่แตกต่างจาก ประชานิยม ของพรรคไทยรักไทย” (ในประเทศ 2549, 11 - 17 สิงหาคม “วาระประชาชนประชาธิปัตย์...ต่อยอด สังคมเสพติด ประชานิยม” มติชนสุดสัปดาห์ฉบับ 1356 : 11)

และจากการสัมภาษณ์ผู้ให้สัมภาษณ์ได้กล่าวถึง ประเด็นนโยบายประชานิยมสรุปได้ว่า การดำเนินนโยบายแบบประชานิยมของผู้นำ หรือรัฐบาล 1. ไม่ได้คำนึงถึงผลกระทบต่ออนุชนรุ่นหลัง 2. ประเทศชาติที่ต้องมาแบกรับหนี้สิน 3. เป็นประชานิยมที่มุ่งคะแนนเสียง 4. แสวงหาอำนาจทางการเมือง 5. เมื่อได้อำนาจแล้วก็ไปแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัวต่อไป 6. ระบอบทักษิณโมฆะ เป็นกระบวนการบริหารประเทศที่ใช้ระบบสร้างประชานิยมกันจนเกินขอบเขต 7. ไม่ได้สร้างความยั่งยืนในการพัฒนาที่เรียกว่าพึ่งตนเอง ซึ่งแนวคิดผู้นำในขณะนั้น ไปผูกโยงกับ

ความนิยมทางการเมืองเพียงฝ่ายเดียว มากกว่าการมองเห็นผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับประชาชน ซึ่งระบอบนี้ถูกต่อต้านและคัดค้านอย่างมากมาย ถ้าต่อมาในอนาคตมีคนบอกว่าใคร ๆ ก็อยากจะใช้กัน แต่ก็ต้องดูว่าประชานิยมเพื่ออะไร และเพื่อใคร ต้องพิจารณาถึงความยั่งยืนด้วย ดังคำให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้สัมภาษณ์ คนที่ 1 ในประเด็นนโยบายประชานิยม ว่า “เราจะเห็นได้ว่าผู้นำ หรือรัฐบาลในขณะนั้น นี่จะทำอะไรก็ทำ มีการนำเสนอโครงการนโยบายที่มุ่งแสวงหาคะแนนนิยมทั้งสิ้น ไม่ว่าจะกองทุนหมู่บ้าน เอส เอ็ม อี 30 บาท รักษาทุกโรค ต่างๆ คือ การนำเสนอประชานิยมก็ไม่ใช่เรื่องเสียหาย ถ้ามีการทำวิจัยให้ชัดเจนว่า ผลกระทบที่เกิดขึ้น จากนโยบายประชานิยม มันไม่เกิดผลกระทบต่อประเทศ ประชาชนส่วนใหญ่ แต่เป็นการดำเนินนโยบายโดยที่ไม่ได้คำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่ออนุชนรุ่นหลัง ไม่คำนึงถึงผลกระทบต่อประเทศชาติ เป็นภาระอนุชนรุ่นต่อไปที่ต้องมาแบกรับหนี้สินก็ดี ภาษีก็ดี ตรงนี้มันก็สามารถทำได้ แต่ถ้าเป็นประชานิยมที่มุ่งหาคะแนนเสียง โดยไม่มีคะแนนนิยม ไม่ใช่ผู้นำในระบอบประชาธิปไตย เป็นผู้นำในระบอบประชาธิปไตย นายทุนนักธุรกิจที่เข้ามา แสวงหาอำนาจทางการเมือง เมื่อได้อำนาจแล้วก็ไปแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัวของตนเอง”

ขณะที่ผู้ให้สัมภาษณ์ คนที่ 2 กล่าวว่า “ระบอบการบริหารประเทศที่เรียกว่าทักษิณโมดิสต์ ซึ่งกระบวนการบริหารประเทศในภาวะปกติที่เป็นอยู่ คือ บริหารปกติ เราไม่ได้เผชิญกับภาวะเศรษฐกิจที่ถดถอยกันอย่างรุนแรง เราก็มีการบริหารประเทศที่ใช้ระบบสร้างประชานิยมกันจนเกินขอบเขต จนมองเห็นว่า ประชาชนเราจะไม่มีความรู้สึกเป็นตัวของตัวเองในการพัฒนา หรือจะเรียกง่าย ๆ ว่าไม่ได้สร้างความยั่งยืนในการพัฒนาที่เรียกว่า ฟังตนเอง แต่แนวคิดของผู้นำในขณะนั้น ไปผูกโยงกับความนิยมทางการเมืองเพียงฝ่ายเดียว มากกว่าการมองเห็นผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับประชาชน ตรงนี้มันก็สุ่มเสี่ยง ทักษิณโมดิสต์ ถูกต่อต้านและคัดค้านอย่างมากมาย ถึงแม้ว่า ต่อมาในอนาคตมีคนเขาบอกว่าใคร ๆ เขาก็อยากจะใช้กัน แต่ก็ต้องดูว่าประชานิยมเพื่ออะไร ถ้าเพื่อสำหรับคนทำ ก็คงจะไม่ใช่ประโยชน์ แต่ถ้าเพื่อเป็นประโยชน์สำหรับผู้รับมันก็เป็นประโยชน์ในบางกรณี แต่ต้องพิจารณาว่าความยั่งยืนนั้นเกิดขึ้นหรือเปล่า เพราะฉะนั้นตรงนี้ก็จะเห็นว่าความเบ็ดเสร็จเด็ดขาด ตรงนี้มันจะเข้าเป็นส่วนหนึ่ง”

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การแข่งขันทางการเมืองของพรรคการเมือง 2 ขั้วระหว่างพรรคไทยรักไทย กับพรรคประชาธิปัตย์ ในเรื่องของแข่งขันในด้านการใช้ผู้นำ การใช้นโยบายของพรรค และวิธีการที่ใช้ในการแข่งขัน

โดยพรรคไทยรักไทยได้ชู พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ในฐานะ นายกรัฐมนตรี และหัวหน้าพรรค เป็นแกนนำ และคนสำคัญของพรรคในการบริหารจัดการภายใน พรรค และประเทศชาติและมีผลงานที่เป็นรูปธรรม จากการเป็นรัฐบาลตลอด 4 ปี ที่ผ่านมา พรรค ไทยรักไทยชู “นโยบายประชานิยม” เพื่อแก้ปัญหาความยากจน ในการแข่งขัน และ 5 วิธีการที่ใช้ ในการแข่งขัน อาทิ การหาเสียงโดย ขบวนการไฟ 9 โบกี้ชูประโยค 4 ปีซ่อม 4 ปีสร้าง การประชุม ครม. สัญจร รายการประเภทเรียลลิตี้โชว์ การจัดทำโพลสำรวจความคิดเห็น และนายกพบแท็กซี่

ในขณะที่พรรคประชาธิปัตย์เสนอ นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ เป็น หัวหน้าพรรค แทน นายบัญญัติ บรรทัดฐาน ที่ลาออกหลังพ่ายแพ้การเลือกตั้ง 6 กุมภาพันธ์ 2548 และพรรคได้ชู นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ เป็นนายกรัฐมนตรี เพื่อแข่งขันในตำแหน่งนายกรัฐมนตรี กับ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ภายใต้ประโยค “นายคี่สู้นายมี” โดยใช้นโยบาย “วาระประชาชน” ประโยคของพรรคว่า “ประชาชนต้องมาก่อน” ซึ่งให้เห็นถึงความต้องการที่จะให้การเมืองระบบ ตัวแทนการแก้ปัญหาของประเทศในลักษณะเดินร่วมไปกับภาคประชาชน ซึ่งเป็นความเคลื่อนไหว ในลักษณะของ “ประชาสังคม” มี 4 วิธีการที่ใช้ในการแข่งขัน อาทิ โปรแกรมยุทธศาสตร์อีสาน สัมชชาประชาชน การแก้ไขปัญหาด้านการศึกษาได้หยิบเรื่องการเรียนฟรีขึ้นมาเป็นจุดขาย และ วาระประชาชน ต่อยอดประชานิยม

และจากการสัมภาษณ์ผู้ให้สัมภาษณ์ได้กล่าวถึง ประเด็นนโยบาย ประชานิยมสรุปได้ว่า การดำเนินนโยบายแบบประชานิยมของผู้นำ หรือรัฐบาล 1. ไม่ได้คำนึงถึง ผลกระทบต่ออนุชนรุ่นหลัง 2. ประเทศชาติที่ต้องมาแบกรับหนี้สิน 3. เป็นประชานิยมที่มุ่งคะแนน เสียง 4. แสวงหาอำนาจทางการเมือง 5. เมื่อได้อำนาจแล้วก็ไปแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัวต่อไป 6. ระบอบทักษิณมิถิส เป็นกระบวนการบริหารประเทศ ที่ใช้ระบบสร้างประชานิยมกันจนเกิน ขอบเขต 7. ไม่ได้สร้างความยั่งยืนในการพัฒนาที่เรียกว่าพึ่งตนเอง ซึ่งแนวคิดผู้นำในขณะนั้น ไปผูกโยงกับความนิยมทางการเมืองเพียงฝ่ายเดียว มากกว่าการมองเห็นผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับ ประชาชน ซึ่งระบอบนี้ถูกต่อต้านและคัดค้านอย่างมากมาย ถ้าต่อมาในอนาคตมีคนบอกว่าใคร ๆ ก็ อยากจะใช้กัน แต่ก็ต้องดูว่าประชานิยมเพื่ออะไร และเพื่อใคร ต้องพิจารณาถึงความยั่งยืนด้วย

1.2 การแข่งขันทางการเมือง ภายในพรรค

จากการศึกษาพบว่า มีการแข่งขันทางการเมืองภายในพรรคการเมือง 3 พรรค คือ พรรคไทยรักไทย พรรคประชาธิปัตย์ และพรรคชาติไทย มีเนื้อหาสาระที่ปรากฏ ในเชิงวาทกรรม ทางการเมือง ผ่านหนังสือพิมพ์มติชนสุดสัปดาห์ ดังนี้

1.2.1 พรรคไทยรักไทย

จากการศึกษาการแข่งขันทางการเมืองภายในพรรคไทยรักไทย พบว่ามีปรากฏการณ์ทางการเมืองของการยุบรวมกับพรรคไทยรักไทย มีการแข่งขันในด้านผลงานทางการเมือง การแข่งขันที่นำไปสู่การแบ่งกลุ่มขัดแย้งภายในพรรค และการขัดแย้งกับหัวหน้าพรรค ดังรายละเอียดที่ปรากฏ ในเชิงวาทกรรมทางการเมือง ต่อไปนี้

1) ปรากฏการณ์ทางการเมือง ของการยุบรวมกับพรรคไทยรักไทย

จากการศึกษาพบว่า มีปรากฏการณ์ทางการเมือง ของการยุบรวมกับพรรคไทยรักไทย ของ 3 พรรค คือ พรรคเสรีธรรม, ความหวังใหม่,ชาติพัฒนา มีรายละเอียดที่ปรากฏ ดังนี้

“มีปรากฏการณ์ทางการเมือง มีการแปรเปลี่ยน อันเกี่ยวกับพรรคการเมืองภายหลังการเลือกตั้งเมื่อ เดือนมกราคม 2544 และภายหลังการจัดตั้งรัฐบาล เมื่อเดือนกันยายน 2544 ที่น่าสนใจ กล่าวคือ

- 1.พรรคเสรีธรรมลงมติเมื่อเดือนมิถุนายน 2544 ยุบรวมกับพรรคไทยรักไทย
- 2.พรรคความหวังใหม่ลงมติเมื่อเดือนมกราคม 2545 ยุบรวมกับพรรคไทยรักไทย
- 3.พรรคชาติพัฒนาลงมติเมื่อเดือนกันยายน 2547 ยุบรวมกับพรรคไทยรักไทย” (รายงานพิเศษ 2548, 28 มกราคม- 3 กุมภาพันธ์ “ยุทธศาสตร์ 201 ศส. ยุทธศาสตร์พรรคประชาธิปไตย จะออกมาได้อย่างไร” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1276 : 14)

2) การแข่งขันในด้านผลงานทางการเมือง

จากการศึกษาพบว่า พรรคไทยรักไทยเป็นพรรคการเมืองขนาดใหญ่ มีจำนวนสมาชิกในพรรคมาก และยังมีพรรคการเมืองมายุบรวมกับพรรคไทยรักไทยอีก จึงนับได้ว่าเป็นพรรคการเมืองที่มีกลุ่มการเมืองหลายกลุ่มมารวมกัน และแต่ละกลุ่มก็มีแกนนำที่การตัดสินใจขึ้นตรงกับแกนนำ หรือหัวหน้ากลุ่ม นั้น ๆ จึงนำไปสู่การแข่งขันในด้านผลงานทางการเมืองภายในพรรค มีรายละเอียดที่ปรากฏ ดังนี้

“ในช่วงที่อีกนานก็จะถึงวันเลือกตั้งใหญ่ 6 กุมภาพันธ์ 2548 พรรคไทยรักไทย ของพันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร กำลังยืนลุ้นเพียงว่า จะชนะตัวเลขเท่าไร ทะลุ 350 เสียงเพื่อฟอร์มรัฐบาลพรรคเดียวได้สมใจหรือไม่ แต่พรรคที่กำลังจะชนะเลือกตั้งใหญ่ ก็เชื่อว่าจะปลอดภัย เพราะขณะนี้บรรดาแกนนำของไทยรักไทยลุ้นระทึกว่า ใคร จะหลุดโผล่ รัฐมนตรี ของรัฐบาลใหม่”

“ระหว่างผู้สมัครบัญชี 1 หรือบัญชีปาร์ตี้ลิสต์กับบัญชี 2 หรือบัญชีผู้บริหาร ตั้งแต่ลำดับที่ 1-100 มีโอกาสไม่มีชื่อดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี การันตีได้เพียงคนเดียวคือ พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร นอกจากนั้นคนที่นั่งเสื่อลำบากได้ด้วยกันทั้งหมด ผู้สมัครในบัญชี 1 มีสิทธิได้เป็นแค่ ส.ส. ปาร์ตี้ลิสต์ ขณะที่ผู้สมัครบัญชี 2 อาจจะได้ดำรงตำแหน่งผู้บริหาร และไม่มีตำแหน่งทางการเมือง เพราะไม่ได้เป็นปาร์ตี้ลิสต์ ยิ่งเลือกตั้งใหญ่ หากพรรคไทยรักไทยชนะเกินเป้า ทะลุ 350 เสียงขึ้น พ.ต.ท. ทักษิณ จะนั่งจัดทัพผู้บริหารเพียงคนเดียว คนอื่น ๆ ไม่มีสิทธิล่วงรู้เลย แม้แต่เลขาธิการพรรคระดับ สุริยะ จึงรุ่งเรืองกิจ”

“พรรคไทยรักไทยนาที่นี้ จึงเล็งคิดลึกถึงชัยชนะ แต่อยากรู้ชะตากรรมหลังเลือกตั้งว่าจะได้รับแต่งตั้งจาก พ.ต.ท.ทักษิณ ให้เป็นรัฐมนตรีหรือไม่ จึงเร่งกันสะสมคะแนนให้เข้าตา พ.ต.ท. ทักษิณ ทั้งผลงานในตำแหน่งรัฐมนตรีรักษาการ และผลงานทางการเมือง ที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบเขตเลือกตั้ง”

“พ.ต.ท. ทักษิณ มอบหมายภารกิจให้กับแกนนำของพรรคไทยรักไทย ผิดแผกแตกต่างไปจากพรรคการเมืองอื่น ๆ โดยเฉพาะในสนามกรุงเทพฯ และภาคใต้ มีการวางตัวให้รัฐมนตรีแต่ละคนกำกับดูแล และรับผิดชอบกันเป็นโซน ๆ ต้องดูแลค่าใช้จ่ายให้กับผู้สมัครบางส่วน และต้องลงพื้นที่ไปช่วยหาเสียงให้กับผู้สมัคร” (เจริญ พงษ์จีน ลีกแต่ไม้ลับ 2548, 25 - 31 มีนาคม มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1284 : 8)

“ปรากฏการณ์ที่ นายพินิจ จารุสมบัติ รองนายกรัฐมนตรี ลุยตรวจสอบ การรับจ่านำไลยอบแห้งทั่วพื้นที่ภาคเหนือ เพราะมีการเปลี่ยนแปลงหลักเกณฑ์การรับจ่านำ จนเอกชนได้รับผลประโยชน์มหาศาล การเปลี่ยนแปลงหลักเกณฑ์ดังกล่าวถูกกล่าวหาว่า เกิดขึ้นสมัยนายสมศักดิ์ เป็น รมว. เกษตรฯ รวมถึงการที่รัฐบาลไม่เร่งรีบทำโครงการ วัวล้านตัว ให้เสร็จลุ่่วงโดยเร็ว เหล่านี้คือ แรงกดดัน ที่ผู้ใหญ่ในพรรคไทยรักไทยกระทำต่อนายสมศักดิ์ ทำให้ เป้า ในตำแหน่ง รมว. เกษตรและสหกรณ์ ที่นายสมศักดิ์ วาดหวังว่าจะได้กลับมาทำโครงการวัวล้านตัว ตามที่หาเสียงกับชาวบ้านไว้ให้ประสบความสำเร็จ จึงถูกลดทอนลงมาเหลือแค่มีชื่อติด 1 ใน 36 รัฐมนตรี อยู่กระทรวงไหนก็ได้ อย่าให้เป็นกระทรวงที่คุ้นเคยเกินไป”

“เมื่อเลือกกระทรวงไม่ได้ จึงมีการต่อรองให้เร่งทำโครงการ วัวล้านตัว ให้แล้วเสร็จโดยเร็ว คำพูดของนายสมศักดิ์ ว่า โครงการวัวแก๊งนั้น เป็นนโยบายของพรรค ไม่ใช่ของ ผม ส.ส. เองต้องช่วยกันติดตามขับเคลื่อนนโยบายนี้ เพราะไปพูดหาเสียงกับประชาชนไว้แล้ว ถ้าไม่ทำรับรองไม่เกิน 6 เดือน ผู้สมัคร ส.ส. ในแต่ละเขต เลือกที่แพ้เรา เขาจะพาประชาชนมาทวงถามคบบอกทางการเมืองอะไรบางอย่าง นอกจากความต้องการข้างต้นแล้ว นายสมศักดิ์ ยังต้องการ โควตารัฐมนตรีให้ นายสุริยา ลาภวิสุทธิสิน เจ้าของเตาแก๊สปิกนิก ฝูงเงินใหญ่ของกลุ่มอีกด้วย

(ในประเทศ 2548, 4 - 10 มีนาคม “เสียบจุด ป่าช้า ครม.ทักษิณ 2/1 จับตา... พลังต่อรอง 3 กลุ่ม...?” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1281 : 10)

3) การแบ่งกลุ่มขัดแย้งภายในพรรค

จากการศึกษาพบว่า มีการแบ่งกลุ่มขัดแย้งภายในพรรคไทยรักไทย จากการแข่งขันภายในพรรค มีรายละเอียดที่ปรากฏ ดังนี้

“มีข่าวในพรรค คือ การจัดซื้อที่ดินระหว่างพินิจ จารุสมบัติ

รองนายกรัฐมนตรี กับวัฒนา เมืองสุข รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ ที่เปิดฉากตอบโต้กันด้วยเรื่อง ข่าว แล้วลามไปถึงเรื่อง ลำไย ในพื้นที่ภาคเหนือพอโยง ไปถึงปัญหาลำไย สมศักดิ์ เทพสุทิน ในฐานะรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรฯ เก่า กระโดดเข้าร่วมวงไฟบุลย์ขับเคื้อนคู่กับพินิจ จารุสมบัติ เนวิน ชิดชอบ ในฐานะรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรฯ ต้องลุกขึ้นมาร่วมสังฆกรรมด้วยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้กลายเป็น 3 รุม 1 พ.ต.ท.ทักษิณ ประธานที่ประชุม เลยริบห้ามทัพ แต่ศึกครั้งนี้ น่าจะร้อนระอุไปกระทั่งฟอรัมครม.ใหม่เสร็จสรรพ แข่งขันกันในเกม แคนนำหลายคนเริ่มจับกลุ่มจับขั้ว เพื่อเพิ่มอำนาจต่อรอง และบางคนเริ่มจะเขม่นกันเอง ถ้าสุดการประชุมคณะรัฐมนตรีนัดวันอังคารที่ 25 มกราคม รัฐมนตรีเปิดฉากราวีกันเมามันที่สุดชนิดที่ไม่เคยปรากฏมาก่อนในรอบ 4 ปี ของรัฐบาลทักษิณ” (เจริญ พงษ์จีน ลีคแต่ไม่ลับ 2548, 28 มกราคม- 3 กุมภาพันธ์ มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1276 : 8)

4) ความขัดแย้งกับหัวหน้าพรรค

จากการศึกษาพบว่า มีความขัดแย้งกับหัวหน้าพรรคไทยรักไทย จากการแข่งขันภายในพรรค มีรายละเอียดที่ปรากฏ ดังนี้

“ปัญหาภายในพรรคไทยรักไทย น่าจะเป็นปัญหา และความขัดแย้งระหว่างการเมืองใหม่ กับการเมืองเก่า” (บทความพิเศษ 2548, 1 - 7 เมษายน “กรณี เสนาะ เทียนทอง ปฏิกริยา ทำทนาย ทักษิณ ชินวัตร ทำทนาย ต่อ ไทยรักไทย” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1285 : 14)

“เมื่อ เสนาะ เทียนทอง อาศัยเวทีรัฐสภาลุกขึ้นอภิปรายโจมตี ทักษิณ ชินวัตร และพรรคไทยรักไทยอย่างรุนแรง และขัดแย้งกับแนวทางพรรคไทยรักไทย กล่าวในช่วงที่รัฐบาลทักษิณ ขาลง และผลปรากฏว่ามีคนเห็นด้วยกับฝ่ายค้าน 90 % ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ทางการเมืองที่ตระหนักยิ่งสำหรับ พ.ต.ท. ทักษิณ” (สรกถ อุดุลยานนท์ X คลูชีพ 2548, 10 - 16 มิถุนายน “เกมใหม่ ป่าหนาะ ชุคป้อล่อ ทักษิณ โยนระเบิดถล่มพรรค” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1295 : 12)

“กลุ่มวังน้ำเย็นของนายเสนาะ เทียนทอง ถูกผ่องถ่ายออกจากตำแหน่งภายในพรรคไทยรักไทยอย่างไร้โมหิ เพราะก่อนหน้านี้ บิ๊กเหนมออกมาไล่ทิ้งบอมบ์เป็นระยะ ๆ และเริ่มคุเดือคขึ้นเรื่อย ๆ นับตั้งแต่การคัดค้านการเสนอชื่อ วิสุทธิ์ มนต์วิวัฒน์ ขึ้นทูลเกล้าฯ เป็นผู้ว่า

การตรวจเงินแผ่นดิน และการเปิดประเด็นแก้รัฐธรรมนูญมาตรา 107 (4) ที่ ส.ส. ต้องสังกัดพรรคการเมือง ภายใน 90 วันอ้างว่าเหมือนตกอยู่ในกรงขัง และที่แรงที่สุดคือ มีงูรายคนเดียวหรือเงาที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช พร้อมระบุเสียงดังฟังชัดว่า “รัฐบาลนี้มีแค่ คน โกง”

(จรัญ พงษ์จีน สีกแต่ไม้ลับ 2548, 24 - 30 มิถุนายน มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1297 : 8)

“ความขัดแย้ง กับ นายเสนาะ เทียนทอง หัวหน้ากลุ่มวังน้ำเย็น พรรคไทยรักไทย เป็นมรสุมทางการเมืองที่ทวีความรุนแรงต่อพรรคไทยรักไทย โดย นายเสนาะ เทียนทอง ได้ประกาศแยกตัวออกจากพรรคไทยรักไทย นับแต่ 8 มิถุนายน พ.ศ. 2548 และได้ไปก่อตั้งพรรคประชากร” (แมลงวันในไร่น้ำ 2548, 17 - 23 มิถุนายน “เส้นทางข่าวเครียดเมื่อ เสนาะ เทียนทอง ถิ่นปลัดเอก ทักษิณ” มติชนสุดสัปดาห์ฉบับ 1296 : 77)

“ในการปรับ ครม. ครั้งนี้แม้ด้านหนึ่งจะฉายภาพให้เห็นว่า พ.ต.ท.ทักษิณ ยังมีอำนาจเบ็ดเสร็จเด็ดขาดในการตัดสินใจจัดวางคนลงตำแหน่งต่าง ๆ แต่เพียงผู้เดียว โดยไม่อยู่ภายใต้แรงกดดันรอบข้าง แต่อีกด้านหนึ่งก็ยังคงทิ้งร่องรอยของการอะลุ่มอล่วย กับกลุ่มการเมืองต่าง ๆ ในพรรคไว้ให้เห็น เช่นเดียวกับการปรับ ครม. ทุก ๆ ครั้งที่พ.ต.ท.ทักษิณ จะยึดหลักไม่เกรงใจ แต่ก็ไม่ใช่หักหาญ เพราะถึงอย่างไรก็ยังมีชะตากรรมของกลุ่มวังน้ำเย็น เป็นสิ่งเตือนใจสำหรับกลุ่มอื่น ๆ ในพรรคที่คิดจะแข็งข้อเมื่อเจอไม้นี้ แต่ละกลุ่ม แต่ละก๊วน ก็เลยเรียบร้อยโรงเรียนทักษิณไปตามระเบียบ” (ในประเทศ 2548, 5 - 11 สิงหาคม “ไม่เกรงใจ-ไม่หักหาญ เคล็ดลับ ทักษิณ 2/2 สยบกลุ่ม-ก๊วน ทรท.” มติชนสุดสัปดาห์ฉบับ 1303 : 11)

“เพียงแค่มีรายงานข่าวว่ากลุ่มวังน้ำเย็นของ นายเสนาะ เทียนทอง จะถูกอภิปราย พ.ร.ก. จุกฉินที่กำลังเข้าสู่ที่ประชุมสภาผู้แทนในวันที่ 24 สิงหาคม นี้ทำให้พรรคไทยรักไทยปั่นป่วนขึ้นมาทันที สีก พ.ร.ก. จุกฉินที่กำลังจะระเบิดขึ้นในอีกไม่กี่ชั่วโมงข้างหน้า จะเป็นเรื่องบ่งบอกวาระหว่าง ทักษิณ-เสนาะ ใครที่ประเมินสถานการณ์ของตัวเอง และสถานการณ์ภายในพรรคไทยรักไทยได้ถูกต้อง หรือผิดพลาดมากกว่ากัน (ในประเทศ 2548, 19 - 25 สิงหาคม “ภาวะจุกฉินใน ทรท. เหนาะ-ประมวณ มาแล้ว บอมบ์ซ้่ากลางสภา ถล่ม พ.ร.ก.ดับไฟได้” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1305 : 13)

1.2.2 พรรคประชาธิปไตย

จากการศึกษาพบว่า การแข่งขันภายในพรรคประชาธิปัตย์ ซึ่งเป็นพรรคแกนนำฝ่ายค้าน มีปรากฏการณ์ทางการเมืองก่อนการเลือกตั้ง 6 กุมภาพันธ์ 2548 การเลือกหัวหน้าพรรคคนใหม่ มีความขัดแย้งที่แบ่ง 2 ฝ่ายภายในพรรค ของกลุ่มทศวรรษใหม่ กับกลุ่มพลัดใบ และการเร่งปรับ โครงสร้างของพรรค เพื่อแข่งขันกับพรรคไทยรักไทย ดังรายละเอียดที่ปรากฏดังนี้

1) *ปรากฏการณ์ทางการเมืองก่อนการเลือกตั้ง 6 กุมภาพันธ์ 2548*

จากการศึกษาพบว่า มีปรากฏการณ์ทางการเมือง ของพรรคประชาธิปัตย์ ก่อนการเลือกตั้ง 6 กุมภาพันธ์ 2548 มีรายละเอียดที่ปรากฏ ดังนี้

“ปรากฏการณ์ทางการเมือง นับแต่เดือนกันยายน 2547 อันเป็นระยะเวลา 90 วันก่อนครบวาระ 4 ปีของสภาผู้แทนราษฎร ได้เกิดการแปรเปลี่ยนภายในพรรคประชาธิปัตย์ ที่น่าสนใจเป็นอย่างมาก

1. ส.ส.จำนวนหนึ่งลาออก และย้ายเข้าพรรคไทยรักไทย
2. ส.ส.จำนวนหนึ่งลาออก และย้ายเข้าพรรคชาติไทย
3. ส.ส.จำนวนหนึ่งลาออก และย้ายเข้าพรรคมหาชน”

(รายงานพิเศษ 2548, 28 มกราคม- 3 กุมภาพันธ์ “ยุทธศาสตร์ 201 สส. ยุทธศาสตร์พรรคประชาธิปัตย์ จะออกมาได้อย่างไร” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1276 : 14)

2) *การเลือกหัวหน้าพรรคคนใหม่*

จากการศึกษาพบว่า มีการเลือกหัวหน้าพรรคคนใหม่ แทนคนเก่าที่ลาออกไปหลังพ่ายแพ้การเลือกตั้ง 6 กุมภาพันธ์ 2548 เป็นการแข่งขันทางการเมืองภายในพรรคพรรคประชาธิปัตย์ มีรายละเอียดที่ปรากฏ ดังนี้

“พรรคประชาธิปัตย์ มีมติวันที่ 5 มีนาคม 2548 เลือกนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ เป็นหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์คนใหม่ แทนนายบัญญัติ บรรทัดฐาน ที่ลาออกหลังพ่ายแพ้การเลือกตั้ง 6 กุมภาพันธ์ 2548 ว่ากันว่าวันที่ทำให้ ทักษิณ ชินวัตร เริ่มมั่นใจว่าจะนำพรรคไทยรักไทยชนะการเลือกตั้ง คือ วันที่สมาชิกพรรคประชาธิปัตย์เลือก บัญญัติ บรรทัดฐาน เป็นหัวหน้าพรรคสืบต่อจากชวน หลีกภัย แทนที่จะตัดสินใจยอมรับ ผลัดใบ เลือก อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ความผิดพลาดทางยุทธศาสตร์ครั้งนั้นส่งผลสะท้อนอย่างมากเมื่ออยู่ในสมรภูมิการเลือกตั้ง ทุกคนในพรรคประชาธิปัตย์ รู้ดีว่าการเสนอ บัญญัติ ขึ้นเป็น ทางเลือก ในตำแหน่ง นายกรัฐมนตรี แข่งกับ ทักษิณ คือ หนทางสู่ความพ่ายแพ้ เพราะไม่ว่าจะเทียบเคียงในแง่ภูมิไคก็ตาม บัญญัติ สู้อภิสิทธิ์ ไม่ได้เลย ในช่วงท้ายพรรคประชาธิปัตย์จึงต้องเสนอแนวทางถ่วงดุลอำนาจ ด้วยกลยุทธ์ตัวเลข 201 แต่ก็ไม่แรงพอที่จะสู้พลังของพรรคไทยรักไทยได้ และในที่สุดสถานการณ์บีบบังคับให้ บัญญัติ ต้องลาออกหลังพ่ายแพ้การเลือกตั้งอย่างยับเยิน เปิดทางให้ อภิสิทธิ์ ขึ้นเป็นหัวหน้าพรรคคนใหม่ พลพรรคประชาธิปัตย์ยอมรับผลัดใบ เลือก อภิสิทธิ์ เป็นหัวหน้าพรรคคนใหม่ สถานการณ์ทางการเมือง ก็บีบบังคับให้ บัญญัติ บรรทัดฐาน ต้องลาออกหลังพ่ายแพ้การเลือกตั้งอย่างยับเยินเปิดทางให้ นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ขึ้นเป็นหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ คนใหม่” (สรกถ อุดุลยานนท์ X คลูซีฟ 2548, 18- 24 กุมภาพันธ์ “ขอต้อนรับ อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ สู่วางเลือกใหม่” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1279 : 12)

3) ความขัดแย้งที่แบ่งเป็น 2 ฝ่ายภายในพรรค ของกลุ่มทศวรรษใหม่ กับ กลุ่มผลัดใบ

จากการศึกษาพบว่า มีความขัดแย้งที่แบ่งเป็น 2 ฝ่ายภายในพรรคพรรค ประชาธิปัตย์ คือกลุ่มทศวรรษใหม่ กับกลุ่มผลัดใบ ของการแข่งขันทางการเมืองภายในพรรค มีรายละเอียดที่ปรากฏ ดังนี้

“ถือว่าเป็นความท้าทายของนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ เมื่อสมาชิกพรรค ประชาธิปัตย์มอบความไว้วางใจให้เป็นหัวหน้าพรรค นำพรรคสู้ศึกกับพรรคไทยรักไทยแข่ง ตำแหน่งนายกรัฐมนตรีกับ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร และเสนอชื่อ นายสุเทพ เทือกสุบรรณ เป็น เลขาธิการพรรค ชื่อของ นายสุเทพ เทือกสุบรรณคนในพรรคหลาย ๆ คน ยอมรับ ในความสามารถ แต่เมื่อถกกันในรายละเอียด จะพบว่าเสียงภายในแตกออกเป็น 2 ฝ่าย ฝ่ายหนึ่งเห็นว่าเลขาธิการ พรรคต้องเป็น สุเทพ โดยยกเหตุผลว่า มีประสบการณ์ จะช่วยประคับประคอง อภิสิทธิ์ ให้ไต่บันได้ ขึ้นไปเทียบเคียง พ.ต.ท. ทักษิณ ได้ แต่อีกฝ่ายหนึ่ง เห็นต่าง นั่นคือ หากเป็น สุเทพ พรรคประชาธิปัตย์ จะกลายเป็น เป้าหนึ่ง ทางการเมืองให้กับคู่แข่ง เพราะผลทางการเมืองของสุเทพ มีไม่น้อยไปกว่า รอยแผล ของนักการเมืองเก่า ๆ ที่เวียนว่ายอยู่ในสนามการเมืองเวลานี้ ฉะนั้น ฝ่ายที่เห็นต่าง มองว่า หากเอา สุเทพ ออกหน้า ก็เท่ากับประชาธิปัตย์เดินมาสู่ใน จุดเดิม เมื่อครั้ง นายชวน หลีกภัย เป็น หัวหน้าพรรค และ พล.ต. สนั่น ขจรประศาสน์ เป็นเลขาธิการพรรค”

“นอกจากนั้นในส่วนของ กลุ่มทศวรรษใหม่ ที่ถึงแม้ นายบัญญัติ บรรทัดฐาน จะลดบทบาทตัวเองลงไป นายประคิษฐ์ ภัทรประสิทธิ์ ขอบปลีกตัวเองไปจับงานธุรกิจ ของครอบครัวแบบเต็มตัว และทำหน้าที่ ส.ส. พิจิตร อย่างเดียว ซึ่งนายประคิษฐ์ กล่าวเอาไว้สั้น ๆ ว่า ต้องเปิดโอกาสให้เขาทำงาน และปรับพรรคใหม่ หากเขาทำได้และในวันข้างหน้าคุณอภิสิทธิ์ได้ เป็นนายกฯ ก็ต้องยอมรับในความสามารถ”

“แต่ก็มีสมาชิกพรรคอีกหลายคนที่เคยอยู่คนละขั้วกับ กลุ่มผลัดใบ ก็แสดงความวิตกกังวลถึงอนาคต ในพรรคตัวเองไม่ว่าจะเป็น จรินทร์ ลักษณะวิศิษฐ์, คุณหญิงกัลยา โสภณพนิช นิพนธ์ บุญญามณี, ชาญชัย อิศระเสนารักษ์ แม้กระทั่ง ถาวร เสนเนียม เพราะเวลานี้เกิดกระแสว่า คนที่เคยอยู่ในกลุ่มทศวรรษใหม่ อาจจะถูก คอง หรือเจียทิ้งให้พ้นทาง จึงไม่แปลกใจที่ ถาวรจะ ออกมาพยายามพุดหนุน อภิสิทธิ์ และสุเทพ แบบมีนัยทางการเมืองเพราะไม่รู้ว่าจะจริงใจ แบบเต็มร้อย หรือไม่ ทำให้เวลานี้มีฝ่ายกลาง ๆ ในพรรคที่ไม่ต้องการเห็นการเมืองภายใน เป็นแค่เปลี่ยนขั้วขึ้นมา บริหารแล้วเดินไปในรูปแบบเดิม พยายามหาทางไกล่เกลี่ย เพื่อหาที่ยืนให้กับกลุ่มทศวรรษใหม่ด้วย เพราะไม่เช่นนั้น รวมใจเป็นหนึ่ง เพื่อฟื้นฟูทั้งภาพพจน์ ภาพลักษณ์ ของพรรคประชาธิปัตย์ที่เป็นที่ หวังของคนในสังคมในระยะเวลา 4 ปีนับจากนี้จะเป็น ไปด้วยความยากลำบาก จึงเป็นไปได้ว่าพรรค

ประชาธิปไตยภายใต้การนำของ อภิสิทธิ์ จะยังคงใช้สูตรเดิมคือ ผสมผสานประสบการณ์เก่า ๆ เข้ากับแนวคิดใหม่ ๆ ทางการเมือง” (ในประเทศ 2548, 18- 24 กุมภาพันธ์ “สูตรลับ ปชป. ผลิตใบเลขาฯ พรรค คนนอก เทพเทือก คำตอบสุดท้าย !” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1279 : 13)

4) การเร่งปรับ โครงสร้างภายในของพรรค

จากการศึกษาพบว่า พรรคประชาธิปไตย เร่งปรับ โครงสร้างภายในของพรรค เพื่อแข่งขันกับพรรคไทยรักไทย มีรายละเอียดที่ปรากฏ ดังนี้

“อภิสิทธิ์ กับภารกิจ Mission Impossible การก้าวสู่ตำแหน่งหัวหน้าพรรคประชาธิปไตยของ นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ไม่ใช่เรื่องที่น่าประหลาดใจสำหรับคนที่ติดตามการเมืองมาพอสมควร เพราะเมื่อ 13 ปีก่อนในวันที่อภิสิทธิ์ ตัดสินใจเล่นการเมืองก็มีหลายคนคาดกันว่านักการเมืองหนุ่มผู้นี้จะเป็นว่าที่ นายกรัฐมนตรีของประเทศไทย เหตุผลสำคัญที่ประชาชนรู้ทันทักษิณ เป็นเพราะความไม่มั่นใจในการทำงาน อุปสรรคต่าง ๆ เหล่านี้คือ ภารกิจ Mission Impossible ที่อภิสิทธิ์ เข้ามาเป็นผู้แก้ไข จึงเป็นโอกาสของพรรคประชาธิปไตย” (กาลัญ วรพิทยุค บทความพิเศษ 2548, 25 กุมภาพันธ์ - 3 มีนาคม “เมื่อประชาธิปไตย ผลิตใบ” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1280 : 28)

“นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ หัวหน้าพรรคประชาธิปไตยคนใหม่ ซึ่งได้รับการเลือกตั้งจากสมาชิกพรรค เมื่อวันที่ 5 มีนาคม 2548 โดยมีนายสุเทพ เทือกสุบรรณ เป็นเลขาธิการพรรค กล่าวถึง การปรับ โครงสร้างภายในพรรคว่า ขณะนี้ต้องรอให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) รับรองคณะกรรมการบริหารชุดใหม่ก่อน จากนั้นจะมีการแต่งตั้งคณะผู้บริหาร ซึ่งจากการหารือกันว่าในบางเรื่องเห็นควรจะมอบหมายงานหลัก ๆ ให้กรรมการบริหารพรรค ดำเนินการได้ทันที” (สรุปรายข่าวในประเทศ 2548, 11 - 17 มีนาคม “อภิสิทธิ์ เร่งปรับ โครงสร้าง ปชป. คาด 2 ปี ตั้งรัฐบาลเงาประกอบ” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1282 : 7)

1.2.3 พรรคชาติไทย

จากการศึกษาพบว่า การแข่งขันภายในพรรคชาติไทย มีน้อยมากเพราะพรรคชาติไทยเป็นพรรคขนาดเล็ก มีนายบรรหาร ศิลปอาชา เป็นหัวหน้าพรรค การบริหารจัดการภายในควบคุมโดยหัวหน้าพรรคที่มีระบบระเบียบ แต่จะมีการแข่งขันระหว่างลูกพรรค กับลูกพรรค ที่ย้ายพรรคไป มีรายละเอียดที่ปรากฏ ดังนี้

“สำหรับการเลือกตั้ง 6 กุมภาพันธ์ 2548 เขตคอนเมืองเขต 19 เป็นการแข่งขันระหว่าง น.ส. จณิสตา ลิวเฉลิมวงศ์ ผู้สมัครพรรคชาติไทย หรือน้องแยม นักการเมืองสาวสวยผู้โด่งดัง กับนายการุณ โหสกุล ซึ่งมีข่าวเกรียวกราวมาตลอดเนื่องจาก นายการุณ เป็น ส.ก. สังกัดพรรคชาติไทย และนายบรรหาร ศิลปอาชา หัวหน้าพรรคชาติไทย วางตัวให้ลง ส.ส.

เขตคอนเมือง ก่อนจะถูกไทยรักไทยคุกไป ทำให้นายบรรหารไม่พอใจ และตัดสินใจส่ง น.ส. จนิศดา ลงแข่งกับนายการุณ (แมลงวันในไร่ส้ม 2548, 4 - 10 กุมภาพันธ์ “เกาะข่าวเลือกตั้ง พรรคชัคกัน และ เตือนถึงหน้าคู้หา มติชนสุดสัปดาห์ฉบับ1277 : 77)

กล่าวได้ว่าพรรคชาติไทยเป็นพรรค ที่เป็นตัวแปรการเมืองที่สำคัญของการ จัดตั้งรัฐบาล หลังการเลือกตั้ง 6 กุมภาพันธ์

และจากการสัมภาษณ์ผู้ให้สัมภาษณ์ได้กล่าวถึง ประเด็นพฤติกรรมทาง การเมืองที่ไม่เป็นประชาธิปไตยว่า ในบริบททางการเมืองก่อนการรัฐประหาร 19 กันยายน 2549 ตั้งแต่เริ่มการเข้ามาบริหารประเทศของรัฐบาล พ.ต.ท. ทักษิณ ในช่วงตั้งแต่ พ.ศ. 2544-2549 คือ

1. วิธีการที่ไม่เป็นประชาธิปไตย แต่จะเป็นธนาธิปไตยสมบูรณแบบ หรือคณาธิปไตย
2. การซื้อ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซื้อทั้งพรรค ด้วยอำนาจเงินของผู้นำ
3. ความเป็นเผด็จการทางรัฐสภา รวบรวมพรรคเล็ก มาเป็นพรรคใหญ่มีอำนาจที่แข็งแกร่ง เสียงเบ็ดเสร็จเด็ดขาด
4. นายกรัฐมนตรี พยายามหลีกเลี่ยงการตรวจสอบความ โปร่งใส โดยกระบวนการทางรัฐสภา
5. การอภิปรายไม่ สามารถกระทำได้
6. การตั้งกระทู้ถามในสภาผู้แทนราษฎร นายกรัฐมนตรีก็ไม่ให้ความสำคัญ ดังคำให้สัมภาษณ์ ต่อไปนี้

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้สัมภาษณ์ คนที่ 1 ในประเด็นพฤติกรรมทางการเมือง ที่ไม่เป็นประชาธิปไตยว่า “บริบททางการเมืองก่อนที่จะทำการรัฐประหาร ไม่เป็นประชาธิปไตยก็ วิเคราะห์ว่าระบอบในช่วงตั้งแต่ พ.ศ. 2544-2549 ใช้ว่าระบอบธนาธิปไตยสมบูรณแบบ คือ ถึงแม้ว่า เราจะบอกว่าพรรคไทยรักไทย ได้รับการเลือกตั้งประชาชนแท้จริงก็จริง แต่การเข้ามาบริหารประเทศ พรรคไทยรักไทยก็ได้รวมพรรคเล็กพรรคน้อยจนกระทั่งเป็นพรรคขนาดใหญ่ ถึงแม้การรวมพรรค รัฐธรรมนูญ 2540 ไม่ได้ห้ามก็ตาม แต่การรวมพรรค ต้องแสดงเจตนาารมณ์ของประชาชนที่เป็น สมาชิกของพรรคนั้น ไม่ใช่การรวมพรรค ไม่ใช่มีข่าวว่าซื้อพรรคทั้งพรรคมาด้วยมีการให้ผล ประโยชน์ตอบแทนอะไรต่าง ๆ เหล่านี้ อันนี้มันเป็นวิธีการที่ไม่ใช่ประชาธิปไตยอยู่แล้ว มันเป็น วิธีการของธนาธิปไตย หรือคณาธิปไตยคือ ผู้นำที่มีผลประโยชน์มาก มีเงินมหาศาล ที่ต้องการ ให้ อำนาจ ให้ความมีอำนาจแข็งแกร่งขึ้น มีเสียงมากขึ้น ก็รวมพรรคเล็กมารวมกับพรรคไทยรักไทย พอรวมพรรคมีเสียงค่อนข้างมากเด็ดขาดแล้ว เริ่มจาก พรรคเสรีธรรม ความหวังใหม่ ชาติพัฒนา”

ขณะที่ผู้ให้สัมภาษณ์ คนที่ 2 กล่าวว่า “พฤติกรรมที่ไม่เป็นประชาธิปไตย คือเป็นการเผด็จการทางรัฐสภา มีการกว้านซื้อมา การรวบรวม ส.ส. รวบรวมพรรคเล็ก พรรคน้อย เข้ามารวมกันผนึกกำลังกันเพื่อที่จะเป็นพรรครัฐบาล แล้วก็เจตจำนง เห็นได้ชัดว่า ต้องการที่จะ หลีกเลี่ยงกระบวนการทางรัฐสภา ในการที่จะใช้ในการตรวจสอบ กระบวนการตรวจสอบตรงนั้น ถือว่าเป็นการตรวจสอบที่อ่อนล้า และก็ไม่แข็งแรง ไม่สามารถทำได้ เพราะเนื่องจากรัฐบาลมีความ

แข็งแรง แข็งแกร่งมากจนเกินไป จนทำให้กระบวนการทางรัฐสภาถูกปฏิเสธกระบวนการทางรัฐสภา ถูกปฏิเสธหมายความว่าอย่างไร การเปิดอภิปรายก็ทำได้ยากมาก การที่จะแสดงความคิดเห็น อภิปรายทั่วไป อภิปรายรัฐมนตรี นายกรัฐมนตรี ก็กระทำได้ยาก ก็เนื่องจากว่า เป็นการรวบรวมพรรคเล็ก พรรคน้อย และพฤติกรรมที่เห็นได้ ก็คือนายกฯ จะพยายามหลีกเลี่ยง การที่จะมีการยื่นอภิปราย ต่างๆ เหล่านี้อยู่ตลอดเวลา”

“การใช้เสียงข้างมาก ที่เป็นรัฐบาลแล้วก็คุมเสียงรวมพลังเข้ามาให้หมด จนฝ่ายค้านไม่สามารถรวบรวมกำลังพลได้ ที่จะไปเปิดอภิปรายต่าง ๆ ที่ไม่เป็นไปตามธรรมชาติ ก็เนื่องจากว่ามีการรวมกันเพื่อที่จะเสียงกฏ กติกา มีการบริหาร มีการจัดการ ฉะนั้น การรวมกันก็ถือว่าเป็นการบริหารจัดการที่จะให้มีการตรวจสอบ กระบวนการในการตอบกระทู้ กระบวนการในรัฐสภาที่จะเสนอแนะฝ่ายบริหาร กำกับติดตามการทำงาน นายกรัฐมนตรี หรือผู้นำรัฐบาลก็จะมีการปฏิเสธ การมีส่วนร่วมในส่วนตรงนี้โดยตลอด นายกรัฐมนตรีจะไม่ไปตอบกระทู้ใด ๆ เลย ซึ่งบอกว่าผมมีภารกิจหน้าที่ในการบริหารประเทศแล้ว และก็ทำงานอยู่ ไม่มีโอกาสให้รัฐสภา ได้มีการสะท้อนความคิดเห็นต่าง ๆ ผ่านกระทู้ ผ่านสอบถาม ตามกระบวนการรัฐสภา ก็เท่ากับฝ่ายบริหาร ไม่ให้ความสำคัญในกระบวนการนี้พฤติกรรมตรงนี้ไม่เป็นประชาธิปไตย”

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การแข่งขันทางการเมือง ภายในพรรคการเมือง ที่เกิดขึ้น ภายในพรรคของ 3 พรรคการเมือง คือ พรรคไทยรักไทย ประชาธิปัตย์ และชาติไทย มีรายละเอียด ดังนี้

1) การแข่งขันทางการเมืองภายในพรรคไทยรักไทย พบว่ามีปรากฏการณ์ทางการเมืองของพรรคการเมือง 3 พรรค คือ พรรคเสรีธรรม ความหวังใหม่ และชาติพัฒนา มาบูรรวมกับพรรคไทยรักไทย ทำให้มีกลุ่ม มุ่ง วังมากภายในพรรค มีการแข่งขันในเรื่องผลงานในตำแหน่งรัฐมนตรีรักษาการ และผลงานทางการเมือง ที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบตามเขตเลือกตั้ง เกิดการแข่งขันทางการเมืองที่นำไปสู่การแบ่งกลุ่มขัดแย้งภายในพรรค และการขัดแย้งที่รุนแรงระหว่างนายเสนาะ เทียนทอง หัวหน้ากลุ่มวังน้ำเย็น กับ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร หัวหน้าพรรคไทยรักไทย

2) การแข่งขันทางการเมืองภายในพรรคประชาธิปัตย์ เป็นแข่งขันในเรื่องของตำแหน่งหัวหน้าพรรค ซึ่งพรรคขุนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ เป็นหัวหน้าพรรคคนใหม่ แทนนายบัญญัติ บรรทัดฐาน หัวหน้าพรรคคนเก่า ที่ลาออกหลังพ่ายแพ้การเลือกตั้ง 6 กุมภาพันธ์ 2548 และนายสุเทพ เทือกสุบรรณ เป็นเลขาธิการพรรค แทนนายประดิษฐ์ ภัทรประสิทธิ์ การเมืองภายในพรรคยังเป็นเรื่องความขัดแย้งของกลุ่มทศวรรษใหม่ ของนายบัญญัติ บรรทัดฐาน กับกลุ่มผลัดใบ

ของนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ซึ่งมีนายสุเทพ เป็นแกนนำ ขณะเดียวกันก็มีการปรับโครงสร้างพรรคให้ทันสมัย เพื่อแข่งขันกับพรรคไทยรักไทย

3) การแข่งขันภายในพรรคชาติไทย มีน้อยมาก เพราะพรรคชาติไทยเป็นพรรคขนาดเล็ก มีนายบรรหาร ศิลปอาชา เป็นหัวหน้าพรรค การบริหารจัดการภายในควบคุมโดยหัวหน้าพรรคที่มีระบบระเบียบ จะเป็นการช่วยเหลือลูกพรรคหาเสียงคือ น.ส.จณิสตา ลิวเฉลิมวงศ์ ซึ่งแข่งกับอดีตรัฐมนตรีของตัวเธอที่ลาออกไปอยู่พรรคไทยรักไทย คือ นายการุณ โหสกุล ขณะที่พรรคชาติไทยถือว่าเป็นพรรคที่เป็นตัวแปรการเมืองที่สำคัญ ของการจัดตั้งรัฐบาลหลังการเลือกตั้ง และจากการสัมภาษณ์ผู้ให้สัมภาษณ์ได้กล่าวถึง ประเด็นพฤติกรรมทางการเมืองที่ไม่เป็นประชาธิปไตย สรุปได้ว่าในบริบททางการเมืองก่อนการรัฐประหาร 19 กันยายน 2549 ตั้งแต่เริ่มการเข้ามาบริหารประเทศของรัฐบาล พ.ต.ท. ทักษิณ ในช่วงตั้งแต่ พ.ศ. 2544-2549 คือ 1. วิธีการที่ไม่เป็นประชาธิปไตย แต่จะเป็นธนาธิปไตยสมบูรณ์แบบ หรือคณาธิปไตย 2. การซื้อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซื้อทั้งพรรค ด้วยอำนาจเงินของผู้มีอำนาจ 3. ความเป็นเผด็จการทางรัฐสภา รวบรวมนพรรคเล็ก มาเป็นพรรคใหญ่มีอำนาจที่แข็งแกร่ง เสียงเบ็ดเสร็จเด็ดขาด 4. นายกรัฐมนตรีพยายามหลีกเลี่ยงการตรวจสอบความโปร่งใสโดยกระบวนการทางรัฐสภา 5. การอภิปรายไม่สามารถกระทำได้ 6. การตั้งกระทู้ถามในสภาผู้แทนราษฎร นายกรัฐมนตรีก็ไม่ให้ความสำคัญ

ตอนที่ 2 การต่อรองทางการเมือง

จากการศึกษาพบว่า ภายหลังจากการเลือกตั้งทั่วไป เมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2549 ได้เกิดปรากฏการณ์ของการต่อรองทางการเมืองในตำแหน่งทางการเมือง และโดยใช้วิธีการลาออกของ รัฐมนตรี และ ส.ส. ในพรรคไทยรักไทย มีเนื้อหาสาระที่ปรากฏ ในเชิงวาทกรรมทางการเมืองผ่านหนังสือพิมพ์มติชนสุดสัปดาห์ ต่อไปนี้

2.1 การต่อรองตำแหน่งการเมือง

จากการศึกษาพบว่า การต่อรองตำแหน่งทางการเมือง ที่เกิดขึ้นภายในพรรคไทยรักไทย เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับ อำนาจการบริหารจัดการภายในพรรค การจัดสรรตำแหน่งทางการเมือง เกิดการแบ่งกลุ่มต่อรองตำแหน่งรัฐมนตรี และเกิดการต่อสู้ขัดแย้งภายในพรรคและกับหัวหน้าพรรค ดังรายละเอียดที่ปรากฏ ต่อไปนี้

2.1.1 อำนาจการบริหารจัดการภายในพรรค

จากการศึกษาพบว่า อำนาจการบริหารจัดการภายในของพรรคไทยรักไทย เป็นของ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร เพียงผู้เดียว หลังจากพรรคไทยรักไทย ชนะเลือกตั้งใหญ่ เมื่อวันที่

6 กุมภาพันธ์ 2548 แบบถล่มทลาย ชนิดไม่เคยปรากฏมาก่อนในประวัติศาสตร์การเมืองไทย ที่พรรคการเมืองหนึ่งพรรคการเมืองใดจะชนะแบบเค็ดขาด สามารถจัดตั้งรัฐบาลบริหารประเทศ ได้พรรคเดียว ได้ ส.ส.ถึง 377 คน มีรายละเอียดที่ปรากฏ ดังนี้

“เมื่อ ไทยรักไทยชนะท่วมท้น เค็ดขาด ศูนย์อำนาจ ทางการบริหารจึงตกอยู่ในกำมือของ พันตำรวจโททักษิณ เพียงผู้เดียว กลุ่ม หรือมุ่งต่าง ๆ ในพรรคไทยรักไทย จะไร้ประสิทธิภาพโดยอัตโนมัติ อำนาจต่อรองตำแหน่งรัฐมนตรี ที่เป็นข่าวว่าหลายคนกำลังรวมกลุ่ม ส.ส. เพื่อเข้าสังกัด และเคลื่อนไหวเพื่อกดดันพันตำรวจโททักษิณ เพื่อแย่งชิงตำแหน่งรัฐมนตรี เห็นที่จะเปลี่ยนตัวโดยเปล่าประโยชน์ เพราะหลังทราบผลการเลือกตั้งอย่างเป็นทางการว่าพรรคไทยรักไทยชนะ และจัดตั้งรัฐบาลได้อย่างเบ็ดเสร็จเค็ดขาด ไม่มีนักการเมืองคนไหนเลยที่จะล่วงรู้ชะตากรรมว่าตัวเองได้นั่งกระทรวงไหน หรือได้เป็นรัฐมนตรีวงนี้หรือไม่ เนื่องจากการจัดโผรัฐมนตรี ทักษิณ 2/1 มีคนที่พอจะรู้แกลอยู่เพียงสองคนเท่านั้น คือ พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร และคุณหญิงพจมาน ชินวัตร ทุกรายชื่อที่ปรากฏตามสื่อ และสาธารณะ จึงเป็นเพียงการคาดเดา” (เจริญ พงษ์จีน ลีคแต่ไม้ลับ 2548, 11- 17 กุมภาพันธ์ มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1278 : 8)

และ “พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร กำหนดสเปกคนที่เข้ามาเป็นรัฐมนตรี MR.CLEAN & นายสะอาดไว้ 4 ข้อ คือ 1. ต้องทำงานหนัก 2. ต้องทำงานเป็น 3. ต้องทำงานโปร่งใส 4. ยึดประชาชน และประเทศเป็นหลักสะท้อนว่า การจัดตั้ง ครม.ทักษิณ 2/1 ยังแวดล้อมไปด้วยบรรยากาศการตอบแทนบุญคุณทางการเมืองที่ยังพุ่งกระจายไปทั่ว ก่อให้เกิดข้อกังขาในความหมายของคำ มิสเตอร์คลีน ว่าจะมีคุณค่าเพียงแค่น้ำลายทางการเมืองหรือไม่” (ในประเทศไทย 2548, 18- 24 กุมภาพันธ์ “จับตาครม. ทักษิณ 2/1 ไร้ เสือ-สิงห์-กระทิง-ยี จริงหรือ ? สมศักดิ์-เนวิน แย่งเก้าอี้พิสูจน์ใครคือ มร.คลีน” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1279 : 11)

“การตั้ง ครม. ชุดใหม่ของ พ.ต.ท. ทักษิณ หัวหน้าพรรคไทยรักไทย ที่ประกอบด้วยแกนนำกลุ่มการเมืองหลัก อย่างพร้อมหน้า เพราะแต่ละกลุ่มต่างก็ประสบความสำเร็จจากการเลือกตั้งมาทั้งสิ้น ได้ส.ส.มากถึง 377 คน

1. กลุ่มวังน้ำยม นายสุริยะ จิรุงเรืองกิจ (หัวหน้า) นายสมศักดิ์ เทพสุทิน (รองฯ) ส.ส.105คน

2. กลุ่มวังน้ำปิง นางเยาวภา วงศ์สวัสดิ์ นายวราเทพ รัตนากร

3. กลุ่มวังน้ำเขียว (หรือพรรคชาติพัฒนา) นายสุวัจน์ ลิปตพัลลภ ส.ส.

20 คน

4. กลุ่มวังน้ำเย็น นายเสนาะ เทียนทอง

5. กลุ่มวังพญานาค นายพินิจ, นายสุธรรม

6. กลุ่มกรุงเทพมหานคร นางสุภารัตน์ เกษราพันธ์
7. กลุ่มบ้านริมน้ำนายสุชาติ ดันเจริญ
8. กลุ่มวาคะห์ (ภาคใต้) นายอารีเพ็ญ อุตระสินธุ
9. กลุ่มบุรีรัมย์ นายเนวิน ชิดชอบ
10. ก๊กนครปฐม นายไชยยศ สะสมทรัพย์
11. ประธานภาคอีสาน พล.อ. ชรรมรักษ์ อิศรางกูร ณ.อยุธยา

นอกจาก กลุ่ม การเมืองแล้ว แน่นอนว่า ครม. ชุดนี้จะต้องประกอบด้วย คนทำงานในพรรคซึ่งส่วนใหญ่เป็น บุคคลใกล้ชิด ของพ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร รวมถึง กลุ่มทุน ที่ให้การสนับสนุนด้านกระสุนในช่วงเลือกตั้ง และดูแล ส.ส.ในพรรค รวมทั้ง กลุ่ม คนนอกที่เชิญมาร่วมทำงาน” (ในประเทศ 2548, 25 กุมภาพันธ์ - 3 มีนาคม “เปิดโผ 4 กลุ่มในใจทักษิณ สูตรจัดครม.2/1 ตามหา มร. คลิน แบ่งเก้าอี้ รมต.” มติชนสุดสัปดาห์ฉบับ 1280 : 11)

“กลุ่มวังน้ายมของ นายสมศักดิ์ เทพสุทินสามารถนำ ส.ส. เข้าสภาได้ถึง 100 คน ชุมพลังที่แข็งแกร่งและมีอำนาจต่อรองที่สุดของพรรค เป็นกลุ่มเดียวเท่านั้นที่ยังดูมีหลักยืน ที่มั่นคงภายในพรรค และภาพภายนอกเหมือนว่า เวลานี้กำลัง เล่นเกมต่อรอง ในการปรับ ครม. กับพันธมิตรจททักษิณอยู่” (ในประเทศ 2548, 29 กรกฎาคม - 4 สิงหาคม “วังน้ายม ปะทะทักษิณ เกมวัดพลัง...รัฐนาวา 2/2” มติชนสุดสัปดาห์ฉบับ 1302 : 10)

2.1.2 การจัดสรรตำแหน่งทางการเมือง

จากการศึกษาพบว่า การจัดสรรตำแหน่งทางการเมืองภายในพรรคไทยรักไทย เป็นการ จัดสรรตำแหน่งประธานสภา และตำแหน่งรัฐมนตรีกระทรวงต่าง ๆ ที่อำนาจในการจัดสรร อยู่ที่ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร เพียงผู้เดียว มีรายละเอียดที่ปรากฏ ดังนี้

1) ตำแหน่งประธานสภา

จากการศึกษา พบว่า การจัดสรรตำแหน่งประธานสภา ที่จัดวางให้ นายโกคิน พลกุล เรียบร้อยแล้ว โดยพ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร มีรายละเอียดที่ปรากฏ ดังนี้

“ตำแหน่งที่ลงตัวไปล่วงหน้า โผ ครม. เรียบร้อยแล้ว คือ ประธานสภา ผู้แทนราษฎร ที่ หวยลือค ออกที่ โภคิน พลกุล ซึ่งผันตัวเองจากฝ่ายบริหาร สู่ประมุขฝ่ายนิติบัญญัติ ครั้งแรก สุชาติ ดันเจริญ ได้นั่งรองเหมือนเดิม” (จรัญ พงษ์จีน ลีคแต่ไม้ลับ 2548, 11 - 17 มีนาคม มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1282 : 8)

“หากใครที่ติดตามความเคลื่อนไหวในการผลักดัน นายสุชาติ ดันเจริญ ขึ้นเป็นประมุข ส.ส. ก็จะพบว่า ไม่ได้เพิ่งจะเกิดขึ้นหลังการเลือกตั้ง แต่มีมาตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2547 ตอนที่นายอุทัย พิมพ์ใจชน ประธานสภาคนหลังสุด ประกาศเบนเข็มการเมืองไปลงสมัคร ส.ว.แทน

ไม่เพียงแต่กลุ่มบ้านริมน้ำเท่านั้นที่ออกมาเชียร์หัวหน้ากลุ่มตัวเอง นายสุชาติ ยังได้รับการสนับสนุนจาก นายเสนาะ เทียนทอง หัวหน้ากลุ่มวังน้ำเย็น สมาชิกกลุ่มลำตะคอง และกลุ่มวังพญานาคอีกด้วย”

“นายสุทธิชัย จันทร์อารักษ์ ส.ส. ยโสธร กลุ่มบ้านริมน้ำยืนยันว่า ส.ส. ไทยรักไทยส่วนใหญ่ ไม่เฉพาะกลุ่มของนายสุชาติเท่านั้น แต่ยังรวมถึงกลุ่มวังน้ำเย็น และกลุ่มวังน้ำยม ที่ต้องการเสนอให้นายสุชาตินั่งตำแหน่งประธานสภา เหตุผลที่กลุ่มสนับสนุนนายสุชาติยกขึ้นมา กล่าวอ้างคือ นายสุชาติ ได้เสียสละไปลงสมัคร ส.ส. เขตเท่ากับว่าตัดสินใจที่จะไม่รับตำแหน่งในรัฐบาล การกฏเหล็กของ พ.ต.ท.ทักษิณ ที่จะไม่นำ ส.ส. เขต มาเป็นรัฐมนตรี อีกทั้งนายสุชาติยังผ่านประสบการณ์รองประธานสภามาถึง 4 ปี มีความกว้างขวาง มีบารมี และเป็นที่ยอมรับของ ส.ส. ส่วนใหญ่ในพรรค จึงน่าจะได้รับเก้าอี้ประธานสภาเป็นสิ่งตอบแทน นอกจากนี้ นายสุชาติ ยังเป็น ส.ส. เขต ที่ผ่านสนามเลือกตั้งมาอย่าง โชกโชน น่าจะมีความเข้าใจ ส.ส.เขต ซึ่งเป็นเสียงส่วนใหญ่ในสภาด้วยกัน ได้ดี มากกว่าประธานสภาที่มีจาก ส.ส. ระบบบัญชีรายชื่อ พุ่งเป้าคิดศรัทธา นายโกคิน แบบตรง ๆ”

“แต่น่าเสียดายที่ข้อดีของนายสุชาติที่พูดมาทั้งหมด ไม่อยู่ใน มร.คลิน ที่ พ.ต.ท.ทักษิณ ต้องการ ที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะ พ.ต.ท.ทักษิณ ตัดสินใจแล้วว่า จะเสนอชื่อนายโกคิน เป็นประธานสภาแน่นอน ความหวังของนายสุชาติ เหลือเพียงอาศัยกระแสการผลักดันของสมาชิกในกลุ่ม ที่หลายคนยังยืนยันว่าจะเสนอต่อที่ประชุมพรรคให้มีการ ฟรี โหวต เลือกประธานสภา เพราะเชื่อว่าเป็น โอกาสเดียวที่เหลืออยู่ของนายสุชาติ”

และ “อย่างไรก็ตาม แม้จะเป็นที่รับรู้กันว่า พ.ต.ท.ทักษิณ รับสิทธิขาดจากพรรคแต่เพียงผู้เดียว ในการจัดวางบุคคลเข้าดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ในสภา โดยเฉพาะตำแหน่งประธานสภา แต่ก็ยังต้องจับตาช่วง โกงสุตท้าย ว่าหากมีการหยิบยกประเด็น การยอมรับ ของ ส.ส. แต่ละกลุ่มในพรรค ซึ่งหมายถึง ความราบรื่นของการทำงานในสภาขึ้นมาเป็นไม้ตายสำรองแล้ว เหยียดยุติ พ.ต.ท.ทักษิณ โยนขึ้นไป จะออกมาเป็นชื่อของ โกคิน พลกุล อีกหรือไม่” (ในประเทศ 2548, 25 กุมภาพันธ์ - 3 มีนาคม “จับตาโกงสุตท้าย ทักษิณ โยน หัว – ก้อย เก้าอี้ ปธ.สภา ผู้นตลบกกลุ่ม สุชาติ เตะสกัด โกคิน” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1280 : 13)

2) ตำแหน่งรัฐมนตรี

จากการศึกษาพบว่า พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ยังเป็นศูนย์กลางอำนาจ เบ็ดเสร็จ ในการจัดสรรตำแหน่งต่าง ๆ ภายในรัฐบาลไม่แปรเปลี่ยน นับแต่การเลือกตั้งประธานสภา ผู้แทนราษฎรเรื่อยมาจนถึงการจัดสรรเก้าอี้คณะรัฐมนตรีกระทรวงต่าง ๆ มีรายละเอียดที่ปรากฏ ดังนี้

“คณะรัฐมนตรีรัฐบาล ทักษิณ 2/1 มีต่างอะไรกับหวย เพราะเป็นเรื่องของการคาดเดาว่าคนนั้นหลุดโผ คนนั้นได้ที่นั่งกระทรวงนั้น กระทรวงนี้ แต่หาความแน่นอนไม่ได้

เพราะทุกตำแหน่งขึ้นอยู่กับว่า พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร จะเนรมิตให้กับใคร” (จรัญ พงษ์จีน ลีคแต่ไม่
ลับ 2548, 11 - 17 มีนาคม มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1282 : 8)

“แม้ พ.ต.ท.ทักษิณ จะเคยยืนยันถึงการตั้ง ครม. ครั้งนี้ว่าจะไม่มีเรื่องของการ
การตอบแทนบุญคุณเข้ามาเกี่ยวข้อง เพราะทุกอย่างได้ซัดใช้ไปหมดสิ้นแล้วในช่วง 4 ปีที่ผ่านมา แต่
ในทางปฏิบัติแล้วหลายคนมองว่าไม่น่าจะทำได้ตามที่พูด เหตุผลคือ การที่พรรคไทยรักไทยได้รับ
ชัยชนะอย่างถล่มทลายในการเลือกตั้ง 6 กุมภาพันธ์ 2548 ส่วนหนึ่งต้องยกให้เป็นผลงานของแกน
นำแต่ละกลุ่ม การปฏิเสธความสำคัญของแกนนำเหล่านี้ถือเป็นเรื่องอันตราย”

“ถึงแม้ว่า พ.ต.ท.ทักษิณ จะมีอำนาจแข็งแกร่งมากกว่าเดิม แต่ในใจลึก ๆ
แล้วย่อมรู้ว่าความเกรงใจต่อหัวหน้ากลุ่มเหล่านี้ยังจำเป็นจะต้องมีอยู่ สอดคล้องกับข่าวที่ว่าแกน
นำกลุ่มวังบัวบานอย่าง นายสุริยะ จึงรุ่งเรืองกิจ ยังจะตรึงอยู่กับเก้าอี้ รมว.คมนาคม ส่วนนางเยาวภา
วงศ์สวัสดิ์ ก็จะสมหวังในตำแหน่ง รมว. อุตสาหกรรม นายวรเทพ รัตนากร จะถูกดันให้เป็น
รมว.พลังงาน แทน น.พ. พรหมินทร์ เลิศสุริย์เดช ที่จะกลับไปเป็นเลขาธิการนายกฯ นายสมศักดิ์
เทพสุทิน หัวหน้ากลุ่มวังน้ำยม ที่ต้องการกลับมาใหญ่ในกระทรวงเกษตรฯ เพื่อสานต่อโครงการ โค
ล้านตัว แต่ต้องเจอกางเขนโศกอย่าง นายเนวิน ชิดชอบ แกนนำกลุ่มบุรีรัมย์ ผู้ที่ทำงานสนองตอบ
พ.ต.ท.ทักษิณ ได้ทุกเรื่อง”

“สมศักดิ์-เนวิน ถือเป็นมวยที่ถูกคู่มากที่สุด กรรมการต้องใช้ความ
ละเอียดอ่อนในการตัดสินใจ กลุ่มล่าตะกองของ นายสุวัจน์ ลิปตพัลลภ ที่กำลังขึ้นหม้อสุด ๆ มี
เป้าหมายอยู่ที่ทั้งกระทรวงคมนาคม มหาไไทย เกษตรฯ พลังงาน และการท่องเที่ยว แต่เพราะยังมี
ข้อเคลือบแคลงกรณีทุจริตคลองควน แนวน้ำที่将被แขวนไว้บนเก้าอี้รองนายกฯตัวเดิมจึงมีสูง
นางอุไรวรรณ เทียนทอง ยังต้องนั่งแท่นเป็น รมว. แรงงาน เพื่อป้องกันปัญหาคลื่นใต้น้ำจากกลุ่มวัง
น้ำเย็น ยังมีบุคคลระดับนายสรรธรด กลิ่นประทุม, นายกร ทัพพะรังสี, นายสนธยา คุณปลื้ม,
นายพินิจ จารุสมบัติ, นายประชา มาลินนที เหล่านี้ยังจำเป็นต้องมีตำแหน่งใน ครม. ต่อไป”

และ “นอกจากนี้ พ.ต.ท. ทักษิณ ยังต้องเตรียมพื้นที่ให้กลุ่มคนหน้าใหม่
เช่น นายภูมิธรรม เวชยชัย, นายยงยุทธ, นายสันติ พร้อมพัฒน์, นายวีระชัย วีระเมธีกุล, นายสมชาย
สุนทรวัฒน์ และนายอดิสร เพียงเกษ เป็นต้น จากรายชื่อของบุคคลเหล่านี้ สะท้อนให้เห็นว่า การ
จัดตั้ง ครม. ทักษิณ 2/1 ยังแวดล้อมไปด้วยบรรยากาศการตอบแทนบุญคุณทางการเมืองที่ยังพุ่งกระจาย
ไปทั่ว ก่อให้เกิดข้อกังขาในความหมายของคำ มิสเตอร์คลีน ว่าจะมีคุณค่าเพียงแค่น้ำลายทางการเมือง
หรือไม่” (ในประเทศ 2548, 18- 24 กุมภาพันธ์ “จับตาครม. ทักษิณ 2/1 ไร้ เลือ-สิงห์-กระทิง-ยี จริง
หรือ ? สมศักดิ์-เนวิน แย่งเก้าอี้พิสูจน์ใครคือ มร.คลีน” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1279 : 11)

“มีความวุ่นวายในพรรคไทยรักไทย เกี่ยวกับการจัดสรรตำแหน่งต่าง ๆ ทางการเมืองจะผ่านพ้น ไปด้วยดีเหมือนไม่มีความบาดหมางใด ๆ แต่ภายในลึก ๆ แล้วต้องยอมรับว่าบางกลุ่ม กังขาเกี่ยวกับโควตาตำแหน่งทั้งที่ได้ส.ส.เข้ามาจำนวนมาก และความกังขาที่ว่านี่แหละจะเป็นเชื้อไฟรอวันประท้วง ซึ่งตัดกับภาพพจน์ของพรรคไทยรักไทย ที่คนส่วนใหญ่เชื่อว่าทุกอย่างอยู่ในมือ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร หัวหน้าพรรค”

“หากมองให้ลึกลงไป ปัจจัยสำคัญอันเป็นบ่อเกิดของปัญหา คือ การแบ่งแยกกลุ่มต่าง ๆ ที่ชัดเจนภายในพรรคไทยรักไทย แม้ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร หรือแกนนำคนอื่น ๆ จะพยายามพริ้งพันออกมาว่า ไม่มีกลุ่ม ไม่มีก๊วน แล้วยังตาม แต่นั่นเป็นแค่ ละครตบตาเท่านั้น เพราะเวลานี้การทำกิจกรรมทางการเมือง ในนามกลุ่มต่าง ๆ ยังคงเข้มแข็ง และเข้มข้น ไม่ว่าจะ

กลุ่มวังน้ำยม ของนายสมศักดิ์ เทพสุทิน (รองหัวหน้าพรรค)

นายสุริยะ จิ้งรุ่งเรืองกิจ (เลขาธิการพรรค)

กลุ่มวังน้ำเย็น ของนายเสนาะ เทียนทอง (ประธานที่ปรึกษาพรรค)

กลุ่มวังบัวบาน ของนางเยาวภา วงศ์สวัสดิ์ (รองหัวหน้าพรรค)

กลุ่มกรุงเทพมหานคร ของนางสุภารัตน์ เกตุราพันธ์ (รองหัวหน้าพรรค)

กลุ่มลำตะคอง ของนายสุวิจน์ ธิปไตย (รองหัวหน้าพรรค)

กลุ่มบุรีรัมย์ ของนายเนวิน ชิดชอบ (รองหัวหน้าพรรค)

กลุ่มชลบุรี ของนายสนธยา คุณปลื้ม (รองหัวหน้าพรรค)

ยังไม่รวมถึงกลุ่มทุนของพรรค ด้วยความมีหลายกลุ่ม หลายมุ้ง ทำให้การจัดสรรตำแหน่งทางการเมือง เกิดความไม่ลงตัวกันอยู่บ่อยครั้ง เพราะทุกกลุ่มต่างอ้างว่า ทุ่มสรรพกำลังจนได้ชัยชนะ 377 เสียง การทุ่มเททุกอย่างลงไป เพื่อหวัง ผลตอบแทน แต่ผลการจัดสรรตำแหน่งหลายกลุ่ม ผิดหวัง เพราะเกิดการหักคิบบที่ เกิดจากน้ำมือของหัวหน้าพรรคจะเห็นได้จาก การส่งสัญญาณของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตรที่ว่าคนที่ชนะการเลือกตั้ง ได้มาเพราะกระแสพรรค ไม่ใช่ตัวบุคคล การหักคิบบทำให้แกนนำในพรรคหลายคนไม่พอใจ จึงออกมาเรียกร้องผลประโยชน์เพิ่มเติมผ่านสื่อ แต่ท้ายที่สุดการเรียกร้อง ก็ไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง เป็นสิ่งสะท้อนให้เห็นกลุ่ม ก๊วนต่าง ๆ ยังคงมีความรู้สึก บาดลึก กันอยู่ภายใน” (ในประเทศ 2548, 6 - 12 พฤษภาคม “วันที่ลม ไทยรักไทย ยังไม่สงบ รอเวลาคลื่น (มุ้ง) ใต้น้ำ...ปะทุ..!” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1290 : 10)

“หลังการเลือกตั้ง 6 กุมภาพันธ์ 2548 เสียงสะท้อนทั้งจากนักวิชาการ และพรรคฝ่ายค้าน และคอการเมืองหลังได้ยลโฉมคณะรัฐมนตรีทักษิณ 2/1 ส่วนใหญ่จะออกมาในทิศทางเดียวกันคือมองว่า พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตรยังเป็นศูนย์กลางอำนาจเบ็ดเสร็จ ในการจัดสรรตำแหน่งต่าง ๆ ภายในรัฐบาลไม่แปรเปลี่ยน นับแต่การเลือกตั้งประธานสภาผู้แทนราษฎรเรื่อยมา

จนถึงการจัดสรรเก้าอี้คณะรัฐมนตรี ที่ได้รับผลสะท้อนมากที่สุดคือกลุ่มวังน้ำยมของนายสมศักดิ์ เทพสุทิน กลุ่มวังน้ำเย็น ของนายเสนาะ เทียนทอง และกลุ่มบ้านริมน้ำ ของนายสุชาติ ตันเจริญ” (ในประเทศ 2548, 18- 24 มีนาคม “ใครไม่เกี่ยวลอบไป โจ้แก้ว หุบ โต๊ะจัด ครม.สั่งสอน กลุ่มวังน้ำยม” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1283 : 11)

“รัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร มีประชุมคณะรัฐมนตรี (ครม.) ครั้งแรก เมื่อวันที่ 15 มีนาคม 2548 และได้จัดแถลงนโยบายต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ 23 มีนาคม 2548 บริหารประเทศไม่ถึง 5 เดือน มีการปรับคณะรัฐมนตรี (ครม.) ครั้งแรกเมื่อวันที่ 2 สิงหาคม หลังเข้ามาบริหารประเทศในเทอมที่ 2 การปรับครั้งนี้เป็นการปรับใหญ่ ถึง 17 ตำแหน่ง การปรับครม.ในครั้งแรกที่สร้างรอยร้าว ให้เกิดขึ้นในพรรคไทยรักไทยมากพอสมควร ทั้งจากกลุ่มวังน้ำยม ที่สมศักดิ์ เทพสุทิน และสุริยะ จึงรุ่งเรืองกิจ ไม่แฮปปี้กับตำแหน่งใหม่เท่าไรนัก กลุ่มวังน้ำเย็นของนายเสนาะ กลุ่มวังน้ำเขียวของสุวรรณ ลิปตพัลลภ รวมถึงกลุ่มพ่อมดคำ หรือกลุ่มบ้านริมน้ำ ของสุชาติ ตันเจริญ ที่ทุกกลุ่มมองว่า พ.ต.ท. ทักษิณไม่สมควรเอาโควตาไปให้ คนนอก” (ในประเทศ 2548, 9 - 15 ธันวาคม “สัญญา 4 มุ่งใน ทรท. โหนกระแส...ทักษิณขาลง ขอเล่นบทที่กำหนดเอง..?” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1321 : 10)

2.1.3 เกิดการรวมกลุ่มต่อรองตำแหน่งรัฐมนตรี

จากการศึกษาพบว่า การต่อรองตำแหน่งทางการเมืองภายในพรรคไทยรักไทย ทำให้เกิดการรวมกลุ่มต่อรองตำแหน่งรัฐมนตรีขึ้นอย่างน้อย 3 กลุ่ม มีรายละเอียดที่ปรากฏ ดังนี้

“ปรากฏการณ์การจัดตั้งคณะรัฐมนตรี ทักษิณ ชินวัตร 2/1 ไม่เฉพาะคนทั่วไปเท่านั้นที่ไม่รู้ว่า ใคร จะเป็น มร.คลิน เข้ามานั่งบริหารประเทศ บรรดาแกนนำของพรรคไทยรักไทยแต่ละคนก็แทบจะไม่มีใคร ถ่วงรู้เลยว่าตัวเองจะอยู่หรือจะไปในครม.ชุดใหม่ แต่ไขว่ในความเงียบ..จะไม่มีวี่แววเคลื่อนไหว เป็นทั้งความเคลื่อนไหวที่มีทั้ง ออกนอกหน้าและแบบหลบมุม มีเป้าหมายเดียวกันก็คือ ต่อรอง ตำแหน่งรัฐมนตรี ถึงแม้ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร หัวหน้าพรรคไทยรักไทย จะพูดโดยตลอดว่าไม่มีใครจะมากดดันผมได้ ก็ตามที่

กลุ่มที่ 1 การเคลื่อนไหวของ ส.ส. ในกลุ่ม นายสุชาติ ตันเจริญ ส.ส. จะเชิงเทรา ที่ออกมาการันตีว่า นาย มีคุณสมบัติพร้อมในการนั่งเป็นประมุขฝ่ายนิติบัญญัติ เป็นการเคลื่อนไหวแบบออกนอกหน้า เพราะไม่ใช่เฉพาะ ส.ส. ในกลุ่มเท่านั้นที่ออกมาเคลื่อนไหวตัว นายสุชาติเองก็ ออกอาการ อยู่ไม่ใช่น้อยว่าต้องการนั่งในตำแหน่งดังกล่าว แต่ท้ายที่สุดชื่อของ นายสุชาติ ก็ไปไม่ถึงฝั่งฝัน เพราะแน่ชัดแล้วว่า ประธานรัฐสภาคือนายโกศล พลกุล ส่วนนายสุชาติ อาจจะได้แค่รองประธานคนที่ 1

กลุ่มที่ 2 กลุ่มวังน้ำเย็น แม้นายเสนาะ เทียนทอง ประธานที่ปรึกษาพรรคไทยรักไทย จะออกมาห้ามปราม ส.ส. ในกลุ่มว่าอย่าออกมาเคลื่อนไหว หรือแสดงความคิดเห็นใด ๆ ทางการเมือง แต่ในความเป็นจริง ต้องยอมรับว่ามีความเคลื่อนไหว แต่เป็นความเคลื่อนไหวแบบเงียบ ๆ หยั่งเชิงรอดูท่าที ว่ากันว่ามีอาการตกลงกันภายในว่า กลุ่มวังน้ำเย็นสมควร สมควรที่จะได้รับรัฐมนตรี 2 ตำแหน่งซึ่งมีการเสนอชื่อ นางอุไรวรรณ เทียนทอง ภรรยานายเสนาะ และนายสรอรรถ กลิ่นประทุม เป็นตัวเลือก มีการพูดกันด้วยว่า สำหรับนายสรอรรถ น่าจะเป็น โควตากลาง เพราะทำงานให้พรรคมาโดยตลอด ไม่ควรมาเป็น โควตากลุ่ม แต่เมื่อมีการเจรจากันเป็นการส่วนตัว ก็ได้รับคำตอบว่า สรอรรถ คือ โควตาของกลุ่มวังน้ำเย็น เป็นคำตอบที่นายเสนาะ ยอมรับ โดยคุณ

กลุ่มที่ 3 กลุ่มวังน้ำยม ที่นายสมศักดิ์ เทพสุทิน รองหัวหน้าพรรคที่ยืนยันว่าทำโควตา ส.ส. มาได้เกือบ 100 ที่นั่ง จะขาดก็เพียงเขตของนายเวียง วรเชษฐ ผู้สมัครเขต 8 จ.ร้อยเอ็ด ที่บ้านพักแถวสนามบินน้ำ จ.นนทบุรี ก็คืออีกไม่น้อย แม้นายสมศักดิ์ จะพยายามชี้แจงว่า บรรดา ส.ส. จะมากินข้าวที่บ้านตามปกติ แต่ไม่ได้เป็นการสร้างอำนาจต่อรอง แต่ด้วยกระแส ไม่เอาสมศักดิ์ แรงขึ้นเรื่อย ๆ การเดินทางไปร่วมกินข้าวที่บ้านพักกองปรการมี ส.ส. จำนวนมากอยู่ในมือ ภาพการนัดรวมพล ส.ส. ไปกินข้าวที่บ้าน จึงถูกมองว่าเป็นการแสดงพลังต่อรอง อย่างช่วยไม่ได้ยังมีแทบจะทุกกลุ่มในพรรคก็มีความเคลื่อนไหว โดยเฉพาะการพยายามโยนหินถามทางออกว่า ใคร เหมาะสมกับตำแหน่งใด หลายคนเชื่อว่า การทำงานของรัฐบาลทักษิณ 2/1 ยังต้องเผชิญศึกหนักทั้งภายนอกและภายในอย่างไม่ต้องสงสัยเป็นความเคลื่อนไหวเพื่อ ต่อรอง ตำแหน่ง หากไม่ได้ตำแหน่งที่ต้องการ...ก็ต้องไป” (ในประเทศ 2548, 4- 10 มีนาคม “เสียบจุก ป่าช้า ธรรม. ทักษิณ 2/1 จับตา... พลังต่อรอง 3 กลุ่ม...?” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1281 : 10)

“ยังมีความพยายามของหลายคนในพรรคที่หวังจะก่อการกบฏภายในพรรค เพื่อสร้างอำนาจต่อรองกับ พ.ต.ท. ทักษิณ ซึ่งเป็นสิ่งที่ พ.ต.ท. ทักษิณ ไม่พึงปรารถนาให้เกิดขึ้นมากที่สุด ที่เห็นชัดคือ การรวมตัวของ 3 กลุ่มคือกลุ่มวังน้ำยม ภายใต้การนำของ สมศักดิ์ เทพสุทิน รองหัวหน้าพรรคไทยรักไทย และสุริยะ จึงรุ่งเรืองกิจ เลขาธิการพรรคไทยรักไทย กลุ่มบ้านรินน้ำที่มีนายสุชาติ ตันเจริญ รองหัวหน้าพรรคไทยรักไทย เป็นแกนนำ และกลุ่มวังน้ำเย็น ที่มีเสนาะ เป็นผู้นำชื่อ เสนาะ เทียนทอง ประธานที่ปรึกษาพรรคไทยรักไทย แต่ 2 กลุ่มแรกคือ กลุ่มวังน้ำยมและกลุ่มบ้านรินน้ำ ไม่ได้มีศักยภาพในสายตามของ พ.ต.ท.ทักษิณ เพราะเขา และทีมงานข้างกายประเมินว่า ส.ส. ส่วนใหญ่ในกลุ่มวังน้ำยม และกลุ่มบ้านรินน้ำ เป็น ส.ส. หน้าใหม่ ที่แจ้งเกิดทางการเมืองได้ก็เพราะพรรคไทยรักไทย และไม่ค่อยกล้าออกมาเคลื่อนไหวมากนัก จะเห็นได้ว่า ยามที่เกิดการเคลื่อนไหวจาก 3 กลุ่มนี้ จะไม่ค่อยได้เห็นการแสดงบทบาท และการวิพากษ์วิจารณ์จากกลุ่มวังน้ำยม

และกลุ่มบ้านริมน้ำ” (ในประเทศ 2548, 15- 21 เมษายน “ปฏิบัติการ...ดับเสียง นกจิ้งจิก ทรท. สลายข้าวอำนาจมั่ง-เชือดไก่ประมวล” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1287 : 10)

2.1.4 เกิดการต่อสู้ขัดแย้งภายในพรรค และกับหัวหน้าพรรค

จากการศึกษาพบว่า การต่อรองตำแหน่งทางการเมืองภายในพรรคไทยรักไทย จนทำให้เกิดการต่อสู้ขัดแย้งภายในพรรค และกับหัวหน้าพรรค มีรายละเอียดที่ปรากฏ ดังนี้

“พ.ต.ท. ทักษิณ บอกป้าเหณะหลังจากที่นายประมวลออกหนังสือ การใช้ อำนาจ เป็นธรรมชาติของมนุษย์ ว่าตอนนี้มีคนใช้พี่เหณะ และกลุ่มวังน้ำเย็นเป็นเครื่องมือเพื่อสนอง ความต้องการของตนเอง อย่างประมวลออกมาพูด และเขียนหนังสือออกมา บางอย่างผมมองว่ามัน รุนแรงเกินไป ไม่ให้เกียรติกันเลย ถ้าเขาทำอย่างนี้ก็ปล่อยเขาไป อย่างไม่ยุ่งกับเขา ผมคงเอาไว้ไม่ได้ อยากจะออกไปตั้งพรรคใหม่ หรือทำอะไรตามใจคิดก็ไป” (ในประเทศ 2548, 15- 21 เมษายน “ปฏิบัติการ...ดับเสียง นกจิ้งจิก ทรท. สลายข้าวอำนาจมั่ง-เชือดไก่ประมวล” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1287 : 10)

“กรณีของ นายประมวล รุจนเสรี เป็นที่เข้าใจได้ถึงที่มาของกระแสข่าวการ ปลด อันสืบเนื่องมาจากการเขียนหนังสือ การใช้อำนาจเป็นธรรมชาติของมนุษย์ ที่มีเนื้อหามุ่ง วิพากษ์วิจารณ์โจมตีหัวหน้าพรรคของตัวเองโดยตรง แม้จะมีการระบุชื่อว่าเป็น นาย ก. นาย ข. แต่ ใครที่ได้อ่านก็รู้ว่าหมายถึงตัว พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร กรณีของนายสุริยะ จึงรุ่งเรืองกิจ ประเด็นการ ปลด ที่จุดขึ้นมาโดยหนังสือพิมพ์บางฉบับ ถูกมองว่าน่าจะเป็นการวิเคราะห์ข่าวตามน้ำมากกว่า ขณะที่บรรยากาศภายในพรรคไทยรักไทย คลบอบอวนไปด้วยกลิ่นอายของความขัดแย้ง แย่งชิง และการต่อรองอำนาจ ซึ่งสะท้อนถึงปัญหาความวุ่นวายในการจัดสรรตำแหน่งทางการเมือง” (ในประเทศ 2548, 22 - 28 เมษายน “ข่าวจริง ผสม ข่าวลวง ปลด ประมวล-สุริยะ ทักษิณ ลาออก หน.พรรค จัดระเบียบอำนาจ ทรท.” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1288 : 10)

“การปล่อยข่าวจะปลด นายสุริยะ จึงรุ่งเรืองกิจ มีความสัมพันธ์ไม่เพียงแต่ กรณีการเคลื่อนไหวของนายประมวล รุจนเสรี ทั้งในเรื่องการเขียนหนังสือ การใช้อำนาจเป็น ความชอบธรรมของมนุษย์ และการออกมาให้สัมภาษณ์ ตลอดจนการจัดตั้งศูนย์สร้างสรรค์การเมือง เท่านั้น หากแต่ยังสัมพันธ์กับสภาพความเป็นจริงของกลุ่ม มั่ง ภายในพรรคไทยรักไทย และสัมพันธ์ กับแนวคิดโดยพื้นฐาน เกี่ยวกับตำแหน่ง และตัวบุคคลซึ่งดำรงตำแหน่งเลขาธิการพรรคอย่างแนบ แน่น เนื้อหาใจกลางความขัดแย้งภายในพรรคไทยรักไทย

1. เพราะว่าแต่ละกลุ่มต้องการเสนอหัวหน้ากลุ่ม หรือคนภายในกลุ่มของคนเข้าไปมีบทบาท

2. พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ต้องการยืนยันบทบาทในฐานะหัวหน้าพรรคของคนอันเป็นบทบาทเช่นเดียวกับการปรับ ครม. ในรัฐบาลหลังการเลือกตั้งเมื่อ 4 มกราคม 2544 จำนวน 9 ครั้ง โดยที่หัวหน้ากลุ่มไม่เคยได้มีบทบาทพร้อมด้วย ผลสะท้อนจากการแสดงบทบาทของ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร คือการทำให้บทบาท และความหมายของ กลุ่ม มุ่ง ที่ดำรงอยู่ภายในพรรค ได้หมดลงเป็นลำดับ โดยอำนาจมารวมศูนย์อยู่ที่หัวหน้าพรรคอย่างเบ็ดเสร็จเด็ดขาด แท้จริงแล้ว ความพยายามของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร เป็นความพยายามที่นอกจาก

อยู่บนพื้นฐานความเชื่อมั่นในผลงาน และการรวบรวมอำนาจอย่างเบ็ดเสร็จเด็ดขาด ของตนภายในพรรคไทยรักไทย

ยังเป็นความพยายามบนพื้นฐานความคาดหวังของสังคม ที่อยากเห็นพรรคการเมืองจัดสรรตำแหน่งพรรคการเมืองตามความสามารถ และความเหมาะสมของแต่ละคน แต่ละตำแหน่ง โดยไม่คำนึงถึง โศกนาฏ เหมือนที่เคยกระทำกันมาในกาลอดีต ปัญหาจะปรากฏให้เห็นอีกครั้ง และหลายครั้งในทุกครั้งที่มีการเปลี่ยนแปลง มีการจัดสรรตำแหน่งทางการเมืองขึ้นในรัฐบาลพรรคไทยรักไทย” (บทความพิเศษ 2548, 22 - 28 เมษายน “ปัญหา จัดแย้งต่อสู้ การต่อสู้จัดแย้งภายใน ภายในพรรคไทยรักไทย” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับที่ 1288 : 14)

“พ.ต.ท. ทักษิณ เองก็ได้แสดงความไม่พอใจ นายประมวล รุจนเสรี แกนนำกลุ่มวังน้ำเย็นที่ออกหนังสือ การใช้อำนาจเป็นธรรมชาติของมนุษย์ ซึ่งมีรายละเอียดกระทบกระเทือนการบริหารพรรคและประเทศของ พ.ต.ท. ทักษิณ จนเมื่อวันที่ 24 เมษายน พ.ต.ท. ทักษิณ ได้ลาออกจากตำแหน่งหัวหน้าพรรค และนายประมวลหลุดจากตำแหน่งกรรมการบริหารพรรค” (ในประเทศ 2548, 16 - 22 กันยายน “ทรท. เชื้อคประมวล ระวัง...ยุทธการ โยนระเบิด ใส่บ้านตัวเอง” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับที่ 1309 : 11)

2.1 การลาออกของรัฐมนตรี และส.ส.

จากการศึกษาพบว่า การต่อรองทางการเมืองภายในพรรคไทยรักไทย โดยใช้วิธีการลาออกของรัฐมนตรี และส.ส. ในพรรคไทยรักไทย มีเนื้อหาสาระที่ปรากฏ ในเชิงวาทกรรมทางการเมือง ผ่านหนังสือพิมพ์มติชนสุดสัปดาห์ ดังนี้

2.2.1 การลาออกของรัฐมนตรี

จากการศึกษาพบว่า การลาออกของ 2 รัฐมนตรี คือ อุไรวรรณ เทียนทอง และนายสรอรรถ กลิ่นประทุม ในตำแหน่ง รมว. วัฒนธรรม และรมว. เทคโนโลยีสารสนเทศและ

สื่อสาร (ไอซีที) ซึ่งอยู่ในกลุ่มวังน้ำเย็น ของนายเสนาะ เทียนทอง เพื่อการต่อรองทางการเมืองกับหัวหน้าพรรค มีรายละเอียดที่ปรากฏ ดังนี้

“พรรคไทยรักไทยของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร จะประชุมใหญ่ในวันที่ 24 เมษายน 2548 มีข่าวปล่อยเพื่อเล่นงานกันเองของบรรดามวลสมาชิกในหลายรูปแบบ ข่าวหนึ่งคือการล้างไพ่ในตำแหน่งต่าง ๆ โดย พ.ต.ท.ทักษิณ จะปรับแบบถอนรากถอนโคน ด้วยการลาออกจากตำแหน่งหัวหน้าพรรค เพื่อให้สมาชิกเลือกตั้งกันใหม่ เท่ากับว่าเป็นการโยกกรรมการบริหารพรรคไทยรักไทยทิ้งทั้งชุด แม้กระทั่งตำแหน่งเลขาธิการพรรคไปโดยอัตโนมัติ” (จรัญ พงษ์จีน ลีแก๊มป์ 2548, 15- 21 เมษายน มติชนสุดสัปดาห์ฉบับ 1287 : 8)

“การลาออกของ อุไรวรรณ เทียนทอง และสรอรรถ กลิ่นประทุม จากตำแหน่ง รมว.วัฒนธรรม และ รมว. เทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อสาร (ไอซีที) ถูกมองว่าเป็นเกมของกลุ่มวังน้ำเย็น ที่มี เสนาะ เทียนทอง แกนนำกลุ่มอยู่เบื้องหลัง เป็นเกมที่ต้องการ หัก ในภาวะการณที่ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร เซทรุดจากการที่ถูกสังคมกำลังถามหา จริยธรรม ผู้นำ หลังการขายหุ้นชินคอร์ป ให้กองทุนเทมาเส็กของสิงคโปร์ มูลค่า 7.3 หมื่นล้าน เป็นเกมที่อาศัยแรงบวกของสนธิ ลิ้มทองกุล ในการชุมนุมขับไล่ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร เมื่อวันที่ 4 กุมภาพันธ์ เป็นตัวช่วย แม้เบื้องต้นการลาออกของ 2 รัฐมนตรีในสายวังน้ำเย็น จะสามารถปลุกกระแสไว้ให้กับสังคมได้พอสมควร” (ในประเทศไทย 2549, 10 - 16 กุมภาพันธ์ “อ่านหน้าไฟ ทักษิณ เกมยื้อ...ปรับ ครม.” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1330 : 11)

“สาเหตุที่ทำให้มุ้งหรือกลุ่มต่าง ๆ ในพรรคไทยรักไทย เริ่มแสดงจุดยืนถึงเลจนเกิดข่าวลือว่า ในช่วงที่มีอบ สนธิ ลิ้มทองกุล นัดชุมนุมกันที่ลานพระบรมรูปทรงม้า เมื่อวันที่ 4 กุมภาพันธ์ จะไม่มีรัฐมนตรีระดับแกนนำมุ้งหลายคนลาออก ไม่เพียงเฉพาะอุไรวรรณ เทียนทอง สรอรรถ กลิ่นประทุม แห่งกลุ่มวังน้ำเย็นเท่านั้น มีรัฐมนตรีที่อยู่ในข่ายประกาศลาออกอีกอย่างน้อย 3 คน ชนวนที่ทำให้รัฐมนตรีเตรียมใจก็อก ไม่เพียงแต่ไม่พึงพอใจที่ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร มีอำนาจเบ็ดเสร็จเด็ดขาด แต่เพียงผู้เดียว จนมองไม่เห็นหัวใครแล้ว ยังมีอีกเงื่อนไขหนึ่งที่ทำให้นักการเมืองระดับแถวหน้าของไทยรักไทยเกิดสภาพลังเล คือ คำปรารภของ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ก่อนหน้าจะเกิดสถานการณ์ 4 กุมภาพันธ์ 2549 เพียงไม่กี่วัน ว่ารู้สึกเบื่อการเมืองเต็มทน อยากจะอยู่กับครอบครัว ประกอบกับการประกาศขายหุ้นชินคอร์ป ให้กับกองทุนเทมาเส็กจากสิงคโปร์ จำนวน 7.3 หมื่นล้านบาท ทำให้อีกข้อประกอบในการทิ้งเวทีการเมืองกลางคันของ พ.ต.ท. ทักษิณ เป็นไปได้ และได้มีการประเมินสถานการณ์กันภายในกลุ่มว่า หาก พ.ต.ท. ทักษิณ ทิ้งเวทีที่จะเลือกลาออกมากกว่ายุบสภา หากลาออกก็ต้องหาใครคนหนึ่งคนใดในพรรคไทยรักไทย ขึ้นมาเป็นนายกรัฐมนตรี

สืบแทน และมีการไต่รายชื่อคู่กันแล้วว่า คนที่จะมาเป็นนายกรัฐมนตรี ต้องเป็นคนที่ พ.ต.ท.ทักษิณไว้วางใจ และใกล้ชิด”

และ “สถานการณ์ 4 กุมภาพันธ์ 2549 ที่ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ตกอยู่ในภาวะขั้วชันทางการเมืองมากที่สุดในรอบ 5 ปีที่ก้าวขึ้นมาเป็นผู้นำประเทศ ไม่เพียงแต่เผชิญกับมือบอนที่ล้มทองกุล ที่ลานพระบรมรูปทรงม้าด้านเดียว แต่ยังประจันหน้ามือบอนน้ำเย็นของ นายเสนาะ เทียนทอง ที่สั่งให้คนในสังกัดถอนสมอออกจากตำแหน่งรัฐมนตรีในทันที 2 คนทั้ง อุไรวรรณ เทียนทอง, สรอรรรถ กลิ่นประทุม” (เจริญ พงษ์จีน ลึกแต่ไม่ลับ 2549, 10 - 16 กุมภาพันธ์ มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1330 : 8)

2.2.2 การลาออก ของส.ส.ประเภทบัญชีรายชื่อ

จากการศึกษาพบว่า การต่อรองทางการเมืองภายในพรรคไทยรักไทย โดยใช้วิธีการ การลาออกของ ส.ส. ประเภทบัญชีรายชื่อ คือ น.พ.เปรมศักดิ์ เพียยุระ เพื่อต้องการให้การเลือกตั้งในวันที่ 2 เมษายน 2549 ถูกระงับไป มีรายละเอียดที่ปรากฏ ดังนี้

“ภายหลังการตัดสินใจลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรคไทยรักไทยของ น.พ. เปรมศักดิ์ เพียยุระ ผู้สมัคร ส.ส. ประเภทบัญชีรายชื่อ อันดับที่ 93 ทำให้ขาดคุณสมบัติของการเป็นผู้สมัคร ส.ส. เป็นผลให้ ส.ส. บัญชีรายชื่อพรรคไทยรักไทยเหลือเพียง 99 คน เกิดเป็นเงื่อนไขทำให้สถานการณ์การเมืองร้อนแรงขึ้นอีกทันที เพราะหากในวันเลือกตั้งวันที่ 2 เมษายน พรรคเล็กที่สมัครรับเลือกตั้งได้คะแนนเสียงรวมกันทั่วประเทศไม่ถึง 5 % ของคะแนนรวมทั้งหมด ก็ไม่มีสิทธิได้รับโควตา ส.ส. ประเภทบัญชีรายชื่อ ทำให้จำนวน ส.ส. ทั้งสภาไม่ครบ 500 คน การเปิดประชุมในสภาไม่สามารถทำได้”

“น.พ.เปรมศักดิ์ แผลงเหตุผลการลาออกจากพรรค และลาบวชเป็นพระภิกษุที่วัดสวนแก้วว่า ต้องการให้การเลือกตั้งในวันที่ 2 เมษายน 2549 ระงับไป ฝ่ายต่าง ๆ ที่กำลังมีปัญหาขัดแย้งกันขณะนี้จะได้หันหน้ามาเจรจากัน แทนนำพรรคไทยรักไทย ซึ่งไม่คาดคิดก่อนว่าจะเกิดเหตุการณ์เช่นนี้ขึ้น จับประเด็นผิดอีกแล้ว พยายามหาทางออกด้วยการตีความกฎหมายต่าง ๆ นานา ยืนยันเดินหน้าเลือกตั้งวันที่ 2 เมษายนต่อไป ยกเหตุผลให้รอผลการเลือกตั้งออกมาก่อนว่าพรรคเล็กจะได้คะแนนถึง 5 % หรือไม่ ไม่ได้มองลึกถึงสาเหตุที่แท้จริงว่า ทำไมเหตุการณ์ที่มีผลลบต่อพรรคไทยรักไทย และ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ถึงเกิดขึ้นติดต่อกันในกลุ่มบุคคลที่เคยอยู่ร่วมชายคาเดียวกันมาก่อนคนแล้วคนเล่า แต่ละรายล้วนแต่มีแนวคิดที่ว่า พ.ต.ท. ทักษิณ น่าจะเว้นวรรคทางการเมือง

ซึ่งก่อนหน้านี้นี้มีผู้เสนอมาแล้ว เช่น นายกฤต สันติเมทนีดล ปรากฏว่าไม่มีชื่ออยู่ในบัญชี ส.ส.ระบบบัญชีรายชื่อ รายชื่อที่ส่งสมัครรับเลือกตั้ง 2 เมษายน ติดตามมาด้วยการถอนตัวของ นายประพัฒน์ ปัญญาชาติรักษ์ จนมาถึงราย น.พ. เปรมศักดิ์ รายล่าสุด” (สมหมาย ปาริจฉัตต์ ไทยมองไทย 2549, 17- 23 มีนาคม “ทวงเงิน 2,000 ล. ละแวงเลือกตั้ง” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1335 : 32)

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การต่อรองการเมืองภายในพรรคไทยรักไทย เป็นการเคลื่อนไหวต่อรองในตำแหน่งทางการเมืองในพรรค หลังการเลือกตั้ง 6 กุมภาพันธ์ 2548 ของตำแหน่งประธานสภาผู้แทนราษฎร และรัฐมนตรีกระทรวงต่าง ๆ โดย พ.ต.ท.ทักษิณ มีอำนาจได้รับสิทธิขาดจากพรรคแต่เพียงผู้เดียว ในการจัดวางบุคคลเข้าดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ในสภา จนนำไปสู่การรวมกลุ่มการต่อรองตำแหน่งรัฐมนตรี ที่เห็นชัดคือการรวมตัวของ 3 กลุ่มคือกลุ่มวังน้ำยม กลุ่มบ้านริมน้ำ และกลุ่มวังน้ำเย็น ในขณะที่ พ.ต.ท.ทักษิณ มีพยายามจะสลายขั้วกลุ่มภายในพรรค จนเกิดกระแสการเจรจาต่อรองทางการเมือง และการต่อสู้ขัดแย้งภายในพรรค กระทั่งมีการต่อรองทางการเมืองภายในพรรค โดยใช้วิธีการ การลาออกของ 2 รัฐมนตรีคืออุไรวรรณ เทียนทอง และนายสรอรรถ กลิ่นประทุม ตำแหน่ง รมว. วัฒนธรรม และรมว. เทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อสาร (ไอซีที) ซึ่งอยู่ในกลุ่มวังน้ำเย็นของนายเสนาะ เทียนทอง และมีการลาออก ของ ส.ส.ประเภทบัญชีรายชื่อ คือ น.พ. เปรมศักดิ์ เทียยุระ ที่เพื่อต้องการให้การเลือกตั้งในวันที่ 2 เมษายน 2549 ถูกระงับไป หลังจากนั้นมีการทยอยลาออกของรัฐมนตรี และส.ส. หลายคน สะท้อนถึงสภาพภายในรัฐบาลที่ไม่มีความมั่นคง

ตอนที่ 3 การต่อต้านรัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร

จากการศึกษาพบว่า การต่อต้านรัฐบาล พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ได้เกิดขึ้นภายหลังการบริหารงานของรัฐบาล จนนำไปสู่การรวมกลุ่มของการต่อต้านหลายกลุ่ม ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มของชนชั้นนำทางการเมือง นักวิชาการ-ปัญญาชน สื่อมวลชน และภาคประชาชน มีเนื้อหาสาระที่ปรากฏในเชิงวาทกรรมทางการเมือง ผ่านหนังสือพิมพ์มติชนสุดสัปดาห์ ต่อไปนี้

3.1 กลุ่มชนชั้นนำทางการเมือง

จากการศึกษาพบว่า มีการต่อต้านรัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ของกลุ่มชนชั้นนำทางการเมือง ซึ่งประกอบด้วยหลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน กลุ่มราชสกุล หรือคณะพลเรือนอาวุโส นายแพทย์ประเวศ วะสี และพลตรีจำลอง ศรีเมือง มีรายละเอียดของการต่อต้านที่ปรากฏในเชิงวาทกรรมทางการเมือง ดังนี้

3.1.1 หลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน

“หลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน เจ้าอาวาสวัดป่าบ้านตาด จ. อุครธานี ท่านมีศิยานุศิษย์จำนวนมาก ซึ่งเคยชื่นชม และสนับสนุนการทำงานของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ในช่วงแรก ต่อมาก็ได้เทศน์วิพากษ์รัฐบาลของ พ.ต.ท. ทักษิณ อย่างรุนแรง ว่า เวลาที่รัฐบาลไทย กำลังก้าวเข้าสู่ความวิปริตพิสดาร ที่จะพาสชาติบ้านเมืองฉิบหาย คนทั้งแผ่นดินหย่อนบัตรให้มาเป็น นายกรัฐมนตรี เพื่อต้องการความสงบสุข ความเป็นธรรม ครั้นเป็นนายกรัฐมนตรีแล้วเป็นยังไง เวลา นี้ประชาชนเขาเอือมระอาคณะนายกรัฐมนตรีมาก เขาไม่ยอมมองหน้าละ มันพลิกกลับตาลปัตรแล้ว เห็นแก่พวกแก่พ้อง เห็นแก่พุงของตัวเอง เห็นแก่อำนาจบาตรใหญ่ ป่า ๆ เดือน ๆ ตั้งกฎนั้นขึ้นมา ตั้งกฎ นี้ขึ้นมาเพื่อตัวเองและพรรค” (บทความพิเศษ 2548, 8 - 14 กรกฎาคม “อากัง อาม้า HELP ME!” มติชน สุดสัปดาห์ ฉบับ 1299 : 9)

3.1.2 กลุ่มราชสกุล หรือคณะพลเรือนอาวุโส

จากการศึกษาพบว่า มีกลุ่มราชสกุล หรือคณะพลเรือนอาวุโส ร่วมต่อต้าน รัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร มีรายละเอียดของการต่อต้านที่ปรากฏ ในเชิงวาทกรรมทางการเมือง ดังนี้

“วันที่ 5 มีนาคม 2549 เกิดปรากฏการณ์ทางการเมืองสำคัญ เมื่อมีกลุ่มบุคคล ที่เรียกตนเองว่า คณะพลเรือนอาวุโส เดินทางไปยังสำนักพระราชวัง พระบรมมหาราชวัง ยื่นหนังสือ ถวายฎีกาต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เพื่อ ขอพระราชทานพระบรมราชวินิจฉัย นำจารีตประเพณี การปกครอง ตามมาตรา 7 ของรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาใช้เพื่อเปิด โอกาส ให้ประชาชนมีรัฐบาลชั่วคราวทำหน้าที่แก้ไขรัฐธรรมนูญ ดูแลการเลือกตั้งให้เป็นไปอย่างบริสุทธิ์ ยุติธรรม เป็นการเริ่มต้นกิจกรรมทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตยใหม่ โดยพรรคการเมืองทุก พรรคมีโอกาสนในการแข่งขันอย่างเท่าเทียม และบริสุทธิ์ยุติธรรม คณะพลเรือนอาวุโส ประกอบด้วย บุคคลที่มีชื่อเสียงทั้งสิ้น 96 คน โดยมีการระบุว่า เป็นตัวแทน แห่ง ราชสกุล ที่ร่วมถวายฎีกาด้วยคำ ว่าตัวแทน แห่งราชสกุล นี้เองทำให้ พลังจารีตประเพณี อันได้แก่ พลังรักชาติ รักสถาบัน และพลัง คุณธรรม สนใจขึ้นมาทันที”

“ม.ร.ว.ยงยุทธลักษณ์ เกษมสันต์ อดีตอาจารย์คณะรัฐศาสตร์ จุฬาฯ แกนนำ ราชสกุลที่ถวายฎีกา ระบุว่า มีการหารือภายในกลุ่มราชสกุล ถึงเหตุการณ์ความเป็นไปของบ้านเมือง เห็นว่าประเทศชาติใกล้ถึงทางตัน ไม่อยากให้เห็นไทยต้องเสียน้ำตาเหมือนเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 และเหตุการณ์พฤษภาคม 2535 กลุ่มราชสกุลเห็นว่านำมาช่วยกันแก้ไขเท่าที่จะช่วยได้ ทั้งนี้ เห็นว่า ปัญหามาจากตัวบุคคล คือ พ.ต.ท.ทักษิณ หากพ้นตำแหน่งจากนายกฯ ปัญหาจะคลี่คลายลง แต่ถ้า

รอไปจะยิ่งแย่ จึงได้หารื้อกัน และลงชื่อถวายฎีกา ซึ่ง ม.ร.ว.ยงยุทธลักษณ์ เกษมสันต์ ระบุว่า นับเป็นครั้งแรกตั้งแต่ปี 2475 เป็นต้นมาที่ราชสกุลออกมาร่วมปลุกจิตสำนึกทางการเมือง”

“การเคลื่อนไหวครั้งนี้จึงเป็นปรากฏการณ์ที่น่าสนใจยิ่ง เนื่องจากเป็นการเคลื่อนไหวทางการเมืองโดยตรงของราชสกุล และก็เป็นไปตามที่ นายปราโมทย์ นาครทรรพ หนึ่งในแกนนำของการเคลื่อนไหว อธิบาย คือเป็นการเคลื่อนไหวทางการเมืองที่อิงไปกับจารีตประเพณี อันเท่ากับเป็นการปฏิเสธตัว พ.ต.ท.ทักษิณ ที่เปรียบเสมือนตัวแทนของกลุ่มทุนใหม่ ในสังคมไทยนั่นเอง” (บทความพิเศษ 2549, 10 - 16 มีนาคม “พลังราชสกุล VS ทุน ทักษิณ” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1334 : 9)

3.1.3 นายแพทย์ประเวศ วะสี

“นายแพทย์ประเวศ วะสี ราษฎรอาวุโส บอกว่า การคอร์รัปชัน ที่เป็นสมองชั้นในสุด ถือเป็นสมองของสัตว์ ถ้าเติบโตมากขึ้น ก็จะขาดความรู้สึกลึกซึ้งผิดชอบชั่วดี สิ่งที่ไม่ควรทำก็ทำ โกงกันได้อย่างแนบเนียนมากขึ้น เพราะไปใช้สมองส่วนที่เป็นของสัตว์มาใช้กับคน ดังนั้นขออย่าไปใช้สมองส่วนที่เป็นของสัตว์มาใช้กับคน หากไปกระตุ้นเช่นนั้นความชั่วก็จะเต็มบ้านเมืองไปหมด” (บทความพิเศษ 2548, 8 - 14 กรกฎาคม “อาถ้ง อาม้า HELP ME!” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1299 : 9)

3.1.4 พลตรีจำลอง ศรีเมือง

จากการศึกษาพบว่า มีการเคลื่อนไหวต่อต้านรัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตรของ พลตรีจำลอง ศรีเมือง ที่เป็นแกนนำกองทัพธรรมมูลนิธิ, ประธานเครือข่ายภาคประชาชนกว่า 20 องค์กร และการรวมพลเพื่อนทหาร จปร. 7 มีรายละเอียดของการต่อต้านที่ปรากฏ ในเชิงวาทกรรมทางการเมือง ดังนี้

“การเคลื่อนไหวทางการเมืองของ พล.ต.จำลอง ศรีเมือง ซึ่งเป็นผู้ที่เปิดทางให้ พ.ต.ท.ทักษิณ ก้าวเข้ามาสู่การเมือง จนถึงขนาดยกตำแหน่งหัวหน้าพรรคพลังธรรมให้ และหลังจากนั้นก็แสดงบทบาทของครุฑพิทักษ์ พ.ต.ท. ทักษิณ มาโดยตลอด แม้ พ.ต.ท. ทักษิณ จะทิ้งพรรคพลังธรรมมาสร้างพรรคไทยรักไทย แต่ พล.ต.จำลอง ก็ยังคงดำรงความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เมื่อครั้ง พ.ต.ท. ทักษิณ เผชิญปัญหา “การซุกหุ้น” พล.ต.จำลอง ก็ออกมายื่นเคียงข้างอย่างแข็งขัน เป็นความแข็งขันของคนที่มีหน่อเนื้อเดียวกัน แต่มาวันนี้เมื่อ พล.ต.จำลอง กลับออกมาจับไล่คนที่ตัวเองมีส่วนสร้างขึ้นมาด้วยข้อหาที่ร้ายแรงคือ

1. ขายหุ้นบริษัทชินคอร์ปของครอบครัวนายกฯ ซึ่งเป็นกิจการที่ได้สัมปทานจากประเทศไทยให้ต่างชาติ

2. จงใจแก้กฎหมายประกอบกิจการ โทรคมนาคม แก้ไขเพิ่มสัดส่วนการถือหุ้นของต่างชาติจากไม่เกิน 25 % เป็น 49 % หลังจากแก้กฎหมายได้เพียง 2 วัน ครอบครัวนายกฯ ได้เทขายหุ้นให้ต่างชาติตามที่จงใจแก้กฎหมายไว้

3. ปลอมให้ผู้จัดรายการโทรทัศน์ และวิทยุซึ่งเคยเป็นปากเป็นเสียงของนายกฯ มาโดยตลอด ได้ออกมาจาบจ้วง พล.อ.เปรม ติณสูลานนท์ ประธานองคมนตรี และรัฐบุรุษ ผู้เป็นที่เคารพรักของทหาร และประชาชนทั่วไป

4. ก่อให้เกิดความแตกแยกในหมู่ประชาชน มีการแบ่งฝ่ายทั้งหนุน และค้าน สร้างความเสียหายแก่ประเทศชาติ” (บทความพิเศษ 2549, 24 กุมภาพันธ์ - 2 มีนาคม “เมี้ยวสะท้าน พันธมิตรสะเทือน จำลอง มาแล้ว ชิงนำมือบ คว่าขึ้นปลามัน?” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1332 : 9)

“พล.ต. จำลอง ประธานกองทัพธรรมมูลนิธิ และเครือข่ายภาคประชาชน กว่า 20 องค์การ ออกมาคัดค้านการนำบริษัท ไทยเบฟเวอเรจส์ เข้าตลาดหุ้น โดยยกเรื่องเหล่า และ เบียร์ในครั้งนี้ ว่าเป็นเรื่องผิดศีลธรรม หลักศาสนา” (เศรษฐกิจ 2548, 18- 24 กุมภาพันธ์ มหาจำลอง ท่องศีล 5 ขวาง เบียร์ช้าง เข้าตลาดหุ้น มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1279 : 23)

“พลตรีจำลอง ประกาศว่า ถ้าคณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์อนุญาตให้หุ้นตัวนี้เข้าไประดมทุนในตลาดหลักทรัพย์ฯ จะก่อให้เกิดผลเสียหายต่อบ้านเมือง เกินกว่าผลทางเศรษฐกิจจะได้รับ และขอให้ประชาชนออกมาช่วยกันทั่วถึง นอกจากพลตรีจำลอง และกลุ่มสันติอโศกจะเคลื่อนไหวคัดค้านอย่างหนักแล้ว ยังปรากฏชื่อ นายอนันต์ อัสวโกภิน เจ้าพ่อแลนด์ แอนด์ เฮาส์ เศรษฐีหุ้นอันดับ 3 ศิษย์เอกวัชรธรรมกาย ออกโรงคัดค้านหุ้นน้ำเมาอย่างชนิดหัวชนฝา ทั้งในฐานะที่เป็นบอร์ดตลาดหลักทรัพย์ฯ และในฐานะพุทธมามกะที่ยึดมั่นในศีล 5 ไม่เพียงเท่านั้น แรงคัดค้านหุ้นช้าง ยังมาจากแรงขับเคลื่อนไหวของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) และพันธมิตร คือเครือข่ายองค์กรงดเหล้า โนนะกลับ มูลนิธิเพื่อนหญิง มูลนิธิเมาไม่ขับ กลุ่มละครดีดี” (ศัลยา ประชาชาติ บทความพิเศษ 2548, 25 กุมภาพันธ์ - 3 มีนาคม “มหา-อนันต์ ทูป CHANG ดับฝัน ราชันย์น้ำเมา เศรษฐีหุ้นหมื่นล้าน” มติชนสุดสัปดาห์ฉบับ 1280 : 14)

“วันที่ 18 มกราคม พระสงฆ์กว่า 5,000 รูปภายใต้ศูนย์ประสานงานคณะสงฆ์แห่งประเทศไทย (ศ.ป.ส.) มาจากหลายสำนัก เช่น เสถียรธรรมสถาน สันติอโศก ธรรมกาย รวมถึงพระสงฆ์ตัวแทนจากภาคใต้ อีสาน ได้เดินทางด้วยรถบัสกว่า 50 คัน ชุมนุมหน้าตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเพื่อประท้วงการนำ บริษัท ไทยเบฟเวอเรจส์ จำกัด (มหาชน) เจ้าของผลิตภัณฑ์

เบียร์ช้าง เข้าจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ป้ายคัดค้าน เขียน หยุค เหล้า เบียร์
เข้าตลาดหุ้น กระจายไปทั่วเมือง ขณะที่ พล.ต. จำลอง ศรีเมือง ประธานมูลนิธิ กองทัพอากาศ เคลื่อนไหว
ทั้งบนดิน และใต้ดิน รวมถึงการออกทีวี ได้กับฝ่ายสนับสนุนเบียร์ช้าง” (ศัลยา ประชาชาติ บทความ
พิเศษ 2548, 25 - 31 มีนาคม “มือบระอู เบียร์ช้าง อ่วม เบื้องลึกเบื้องหลังร้อนตลาดหุ้นถอยกรูด!”
มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1284 : 13)

“วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2549 พล.ต. จำลอง ศรีเมืองรวมพล จปร. 7 เปิด
สมรภูมิไล่ทักษิณ กล่าวได้ว่าความสัมพันธ์ระหว่าง พล.ต.จำลอง ศรีเมือง และ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร
สิ้นสุดลงแล้ว เพราะหลายเรื่องที่ว่า พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ไร้จริยธรรม และ พล.ต. จำลองก็ไม่พอใจ
มาโดยตลอด โดยเฉพาะการขายหุ้นชินคอร์ปที่เอาเปรียบประชาชน และเข้าข่ายขายชาติทำให้
พล.ต.จำลอง ศรีเมือง หมดความอดทนจนต้องเข้ามาเคลื่อนไหวเต็มตัว ความจริงส่วนหนึ่งคือ
เพื่อนทหาร จปร.7 ที่อยู่เบื้องหลังการเคลื่อนไหวของ ปราบกฏการณ์สินธิ ลิ้มทองกุล ตั้งแต่เริ่มต้น”
(ดวงตา วรรณศิลป์ เงามะท้อน 2549, 24 กุมภาพันธ์ - 2 มีนาคม “รวมพล จปร. 7 แวดล้อม
จำลอง ศรีเมือง 26 ก.พ.2549” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1332 : 8)

3.2 นักวิชาการ-ปัญญาชน

จากการศึกษาพบว่า มีการต่อต้านรัฐบาลพ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตรของนักวิชาการ-
ปัญญาชน ซึ่งประกอบด้วย ดร. อัมมาร สยามวาลา ดร.สุรพล นิติไกรพจน์ ดร. ชีรยุทธ บุญมี
รศ.ดร. ไชยันต์ ไชยพร กลุ่มอาจารย์มหาวิทยาลัย นิสิต นักศึกษา และกลุ่มตัวแทนครูทั่วประเทศ
มีเนื้อหาสาระของการต่อต้านที่ปรากฏในเชิงวาทกรรมทางการเมืองผ่านหนังสือพิมพ์มติชนสุดสัปดาห์
ต่อไปนี้

3.2.1 ดร. อัมมาร สยามวาลา

จากการศึกษาพบว่า ดร. อัมมาร สยามวาลา ท่านเป็นนักวิชาการด้าน
เศรษฐศาสตร์ และนักวิชาการเกียรติคุณ นักวิชาการเกียรติคุณ สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศ
ไทย (ทีดีอาร์ไอ) มีรายละเอียดที่ปรากฏ ในเชิงวาทกรรมทางการเมือง ดังนี้

“อาจารย์อัมมาร สยามวาลา เสนอ ค้นหาความจริง ซีทีเอ็กซ์ 9000 จาก
ภายใน ด้วยการตั้งคณะกรรมการตรวจสอบเส้นทางการเงินของผู้ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ แทนที่จะหา
ใบประกาศความบริสุทธิ์ผุดผ่องจากสหรัฐอเมริกา” (สรกมล อุดุลยานนท์ X คลูซีฟ 2548, 27
พฤษภาคม - 2 มิถุนายน “นัยยะ ระหว่างบรรทัด นูเมอแรง หน้า 3 มติชน เขียวใส่ อัมมาร
ย้อนกลับสู่ ทักษิณ” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1293 : 12)

“สงครามข้อมูลข่าวสารกรณีสินบน โครงการจัดซื้อเครื่องตรวจสอบจับ
วัตถุระเบิดซีทีเอ็กซ์ 9000 การเรียกร้องให้รัฐบาลไทยตรวจสอบสัญญา คับบัญชี และยอดเงินของ

บุคคลที่เกี่ยวข้องกับโครงการจัดซื้อเครื่องซีทีเอ็กซ์ โดยไม่จำเป็นต้องรอคำสั่งแจง จากอีจอินวิชั่น หรือรัฐบาลสหรัฐอเมริกา อย่างไรก็ตามเมื่อย้อนไปดูทัศนะวิจารณ์ของ ดร.อัมมาร ที่มีต่อรัฐบาล ประชานิยมตลอด 4 ปี ที่ผ่านมาจะพบว่า เป็นบทวิจารณ์ที่ขึ้นพื้นฐานอยู่บนความจริง ซึ่งมีทั้งลบและบวก และหลายเรื่อง ขาประจำผู้นี้เขียร์อย่างเต็มที่ เช่น นโยบาย 30 บาทรักษาทุกโรค ครั้งหนึ่งท่านกล่าวว่าตั้งแต่การเลือกตั้ง 2544 เป็นต้นมา กติกาการเมือง กลายเป็นว่าประชานิยมนั้น เป็นเกมที่ทุกคนต้องเล่น อัจฉริยะของพรรคไทยรักไทยอยู่ที่ว่า ได้เปลี่ยนเกมให้เป็นเกมประชานิยม แต่ข้อบกพร่องใหญ่ ๆ 2 ประการ ของรัฐบาลไทยซึ่ง ดร. อัมมาร มักวิพากษ์วิจารณ์อย่างตรงไปตรงมาก็คือ ข้อบกพร่องเรื่องการปฏิรูปการศึกษาภายใต้รัฐบาลไทยรักไทยที่ไม่สืบหน้าไปไหน และข้อบกพร่องเรื่องการปราบคอร์รัปชัน ซึ่งรัฐบาลประกาศสงครามไว้แล้วเมื่อ 30 กันยายน 2547”

“ดร.อัมมาร เคยพูดถึงบทบาทของตนเองในฐานะนักวิชาการว่า วิธีการที่สังคมจะทำให้บ้านเมืองก้าวหน้าไปได้ มีอีกหลาย ๆ อย่างตามมา มีสิ่งที่จะต้องตรวจสอบ สิ่งที่จะต้องตามดู สิ่งที่จะต้องเช็ก สิ่งที่จะต้องดูแล ผมคิดว่าตรงนี้บทบาทที่นักวิชาการอย่างผมควร จะเริ่มดำเนินการ คือ ส่วนหนึ่งเป็นการติดตามประเมินผลแนวนโยบายของรัฐบาล” (ศัลยา ประชาชาติ บทความพิเศษ 2548, 27 พฤษภาคม - 2 มิถุนายน “อัมมาร สยามวาลา ของจริง หรือของปลอม” มติชนสุดสัปดาห์ฉบับ 1293 : 13)

3.2.2 ดร.สุรพล นิติไกรพจน์

จากการศึกษาพบว่า ดร. สุรพล นิติไกรพจน์ ท่านอธิการบดี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มีรายละเอียดของการต่อต้านรัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตรที่ปรากฏในเชิงวาทกรรมทางการเมือง ดังนี้

“ดร. สุรพล นิติไกรพจน์ อธิการบดีมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้ส่งจดหมายเปิดผนึกถึง พ.ต.ท. ทักษิณ ขอพึ่งพระบารมีพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โดยกราบบังคมทูลฯ ขอยุติการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะรักษาการนายกรัฐมนตรีระหว่างจัดการเลือกตั้ง และขอพระราชทานรักษาการนายกรัฐมนตรี จากผู้ที่ได้เป็นสมาชิกพรรคการเมือง และเป็นกลางทางการเมืองเพื่อทำหน้าที่บริหารชั่วคราว จนกว่าการเลือกตั้งทั่วไปจะแล้วเสร็จ” (การศึกษา 2549, 10 - 16 มีนาคม “จับกระแสน...มีอบกู่ชาติ ปรากฏการณ์ นักวิชาการ-น.ศ.คืนชีพ!!” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1334 : 18)

3.2.3 ดร.ธีรยุทธ บุญมี

จากการศึกษาพบว่า ดร.ธีรยุทธ บุญมี ท่านเป็นอาจารย์คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์มีรายละเอียดของการต่อต้านรัฐบาล พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร มีรายละเอียดที่ปรากฏในเชิงวาทกรรมทางการเมือง ดังนี้

“นายธีรยุทธ บุญมี ขาประจำหลัก ของ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ได้แถลง เมื่อ 27 กุมภาพันธ์ 2548 เกี่ยวกับคอร์รัปชันในยุคไทยรักไทย ว่ามีลักษณะกว้างขวางพัฒนาการตัวเองได้ไวและสร้างภูมิคุ้มกันตัวเองได้เก่งที่สุด นักการเมืองไทยมีนวัตกรรมสูงสุดในด้านนี้จนเกิดคอร์รัปชันใหม่ ๆ ขึ้น ส่วนใหญ่มีลักษณะบูรณาการ ลักษณะเด่นคือ

1. คอร์รัปชันเชิงนโยบาย
2. คอร์รัปชันล่วงหน้า เนื่องจากอยู่ในอำนาจสามารถวางแผนคอร์รัปชันได้ล่วงหน้า เช่น การลงทุนในบางกิจการไว้ก่อน แล้วกำหนดนโยบายภายหลัง
3. คอร์รัปชันโดยกฎหมาย ด้วยการออกกฎหมายให้เอื้อต่อธุรกิจบางกลุ่มบางพวก เช่น เขตเศรษฐกิจพิเศษ ข้อตกลงการค้าเสรีกับบางประเทศ คอร์รัปชันแบบการันตีประสิทธิภาพอนาคต (forwardable corruption) เช่น ถ้ากิจการไม่ประสบความสำเร็จก็เขียนข้อสัญญาให้ฟ้องร้องได้ หรือตั้งอนุ โศตถาการให้เข้าข้างฝ่ายเอกชน เช่นกรณีค่าโง่ต่าง ๆ

1. คอร์รัปชันแบบแลกเปลี่ยนระดับผู้บริหารรัฐ เช่นกับ ประเทศพม่า จีน อินเดีย
2. คอร์รัปชันแบบเปลี่ยนมือได้ (switchable corruption) เช่น สมมุติ เอื้อประโยชน์ให้บริษัท ไทรคอมนาคมต่างประเทศ แล้วให้บริษัทเกษตรในกลุ่มตนไปรับประโยชน์ในประเทศนั้น จากนั้นค่อยมาตอบแทนกันระหว่าง เกษตร กับธุรกิจตน

1. คอร์รัปชันแบบทับซ้อน มี 2 แบบย่อยคือ
  - (1) ทับซ้อนแบบหนัก ๆ เช่น เปลี่ยนสัญญาสัมปทาน
  - (2) คอร์รัปชันแบบแฉ้ว ๆ เช่น มีนโยบายลดค่าทางด่วน ลดค่าโทรศัพท์ สร้างถนน ย้ายสถานที่ราชการ เปลี่ยนวีรประมูลเพื่อประโยชน์ประชาชน แต่ก็แฉ้วขึ้นมาได้ว่าตัวเอง และพรรคพวกก็มีกิจการ ไทรคอมนาคม อสังหาริมทรัพย์ ก่อสร้าง ฯลฯ

นายธีรยุทธ บุญมี บอกว่าคอร์รัปชันใหม่ ๆ เหล่านี้ทำโดยนักการเมืองระดับสูง ขณะที่คอร์รัปชันแบบหน่อมแน้ม คือ การกินสต็อค ค่าคอมมิสชั่น ค่าปรึกษาโครงการ ซึ่งอยู่ในแวดวง นักการเมืองเก่าที่ตกค้าง

หากเชื่อข้อมูลของ นายธีรยุทธ บุญมี แน่แน่นอนว่าปัญหาคอร์รัปชันเป็นปัญหาที่ใหญ่ และแผ่กว้างอยู่ในรัฐบาลชุดนี้ ซึ่งหากจะให้เป็นไปตามสเปคของ พ.ต.ท. ทักษิณ คือ ความโปร่งใสแล้ว อาจจะต้อง โละรัฐมนตรีเดิมกันเกือบทั้งชุด เพราะดูเหมือนจะมีเรื่องให้เคลือบแคลงว่าไม่ เป็นไปตามสเปค โปร่งใส อยู่มาก” (บทความพิเศษ 2548, 11 - 17 มีนาคม “MR.CLEAN & นาย สะอาด?” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1282 : 9)

“ระบบและกระบวนการนโยบายของรัฐบาล พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตรในระยะต่อมาก็ตกเป็นที่วิพากษ์วิจารณ์ของ นายธีรยุทธ บุญมี อาจารย์คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ “ว่าเป็นระบอบทักษิณมิถิส” (รายงานพิเศษ 2548, 4 - 10 มีนาคม “นายธีรยุทธ บุญมี นักวิชาการ ออกมาวิจารณ์รัฐบาล การขยายตัวของทุน ห่วงใยจาก ธีรยุทธ บุญมี ต่อระบอบทักษิณมิถิส” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1281 : 14)

และ “มีการตรวจหาข้อเท็จจริง ของการก่อสร้างสนามบินสุวรรณภูมิของธีรยุทธ มีความหมายทางการเมือง รัฐบาลทักษิณ” (บทความพิเศษ 2548, 3 - 9 มิถุนายน “ธีรยุทธ สวมหมวก วิดวะ ร่วมด้วยช่วยซ้ำ ทักษิณ ชินวัตร เซ่ออีโอ...โอ้...มายก็อด” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1294 : 9)

“การลงพื้นที่สาธิตแก้ปัญหาความยากจนที่ อ.อาจสามารถ จ.ร้อยเอ็ด เป็นเวลานาน 5 วัน 5 คืน โดยมีกล้องทีวีเกาะติดความเคลื่อนไหวทุกฝีก้าวตลอด 24 ชั่วโมงของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร รัฐบาลหมายมั่นที่จะใช้ เรือลิตีโซว์ นี้เป็นหมัดเด็ดในการสยบสภาวะ ขาลง บวกกับการที่นายกฯ ประกาศรับเป็นเจ้าภาพปราบปรามทุจริตคอร์รัปชันด้วยตนเอง ก็เชื่อว่าจะถอดกระแสมนิมที่ค้างคั่งอย่างต่อเนื่องมาตั้งแต่ช่วงปลายปีก่อนให้เซ็ดหัวขึ้นมาได้ดังนั้น การที่ นายธีรยุทธ บุญมี ออกมาหวังดึงรายการเรือลิตีโซว์ แก่นว่าเป็น โปลิตีคัล แฟนเตเซีย (Political Fantasia) ที่ไม่ต่างอะไรกับละครแก้บนล้างชวย ทั้งยังจีแรง ๆ ไปถึงจุดอ่อนของรัฐบาลในประเด็นของการทุจริตคอร์รัปชัน โดยบัญญัติศัพท์ขึ้นมาใหม่ว่า เป็นการคอร์รัปชันแบบ โคตรานุวัตร หรือ Kotraization of corruption” (ในประเทศ 2549, 20 - 26 มกราคม “ธีรยุทธ เสรีฟอเคอร์ฟ ละครแก้บนล้างชวย และคอร์รัปชันแบบ โคตรานุวัตร” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1327 : 12)

“ได้มีการเสนอสมญา Thaksization หรือ ทักษิณานุวัตร ให้รับรัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณ ในปี 2546 พร้อมกับเตือนว่าหากไม่ระมัดระวังในการใช้อำนาจก็อาจกลายเป็น ระบอบทักษิณ ต่อมาในปี 2547 เขาก็ตั้งข้อสังเกตว่าการเมืองระบบพรรคเดียวจะนำไปสู่เผด็จการบุคคล อย่างที่เรียกว่า ระบบญาติการิปไตย เห็นหรือยังว่าระหว่าง ระบบญาติการิปไตย กับ โคตรานุวัตร มีความสัมพันธ์ในทางเนื้อหาอย่างแนบแน่น แนบแน่นจาก ญาติการิปไตย มาเป็น โคตรานุวัตร อย่างไรก็ดีในเดือนมกราคม 2549 เขาจะประคิษฐ์สร้างคำว่า อัคร-ย่า ขึ้นมาประดับให้กับ พ.ต.ท.ทักษิณ” (ดวงตา วรณศิลป์ เกาสะทอน 2549, 27 มกราคม - 2 กุมภาพันธ์ “พื้นฐาน ธีรยุทธ บุญมี พื้นฐาน วิศกร นักเขียน พื้นฐาน นักเลงภาษา” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1328 : 8)

3.2.3 รศ.ดร.ไชยันต์ ไชยพร

จากการศึกษาพบว่า รศ.ดร. ไชยันต์ ไชยพร ท่านเป็นอาจารย์ประจำคณะ รัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีรายละเอียดของการต่อต้านระบอบทักษิณที่ปรากฏ ในเชิงวาทกรรมทางการเมือง ดังนี้

“การประกาศเจตนารมณ์ พร้อมกับฉีกบัตรเลือกตั้ง ของ รศ.ดร. ไชยันต์ ไชยพร หัวหน้าภาควิชาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ จุฬาฯ เมื่อ วันเสาร์ที่ 2 เมษายน หน้าหีบบัตรเลือกตั้ง หน่วยเลือกตั้งที่ 62 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ แขวง-เขตสวนหลวง กรุงเทพฯ สร้างความตื่นตะลึงให้กับคนไทยทั่วประเทศ เพราะการที่อาจารย์สอนวิชาการเมืองการปกครอง ลงมือฉีกบัตรเลือกตั้ง เพื่อปกป้องสิทธิเสรีภาพของตัวเอง ฝ่ากระแสระบอบทักษิณ คงไม่ใช่เรื่องปกติธรรมดาที่เกิดขึ้นบ่อย ๆ ในสังคมไทย” (ศัลยา ประชาชาติ บทความพิเศษ 2549, 7- 13 เมษายน “เหนือนิติ มีรัฐศาสตร์ เปิดใจ ไชยันต์ ไชยพร ฉีกบัตรเลือกตั้ง ฉีกระบอบทักษิณ” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1338 : 14)

3.2.4 กลุ่มอาจารย์มหาวิทยาลัย นิสิต นักศึกษา ทั่วประเทศ

จากการศึกษาพบว่า มีกลุ่มอาจารย์มหาวิทยาลัย นิสิต นักศึกษาทั่วประเทศ ที่ร่วมกันต่อต้านรัฐบาลพ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร มีรายละเอียดที่ปรากฏ ในเชิงวาทกรรมทางการเมือง ดังนี้

“มีคณาจารย์คณะรัฐศาสตร์ และนิสิต-นักศึกษา จากมหาวิทยาลัยทั่วประเทศ มีมติใหม่ทางการเมืองคือการออกมาเคลื่อนไหวของกลุ่ม” (ในประเทศ 2549, 17 - 23 กุมภาพันธ์ “อีกครั้ง และอีกครั้งกลุ่มพันธมิตร ไล่ทักษิณ ชุมนุมใหญ่ 26 กุมภาพันธ์ ยึดสนามหลวง-วัดความฮึด” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1331 : 13)

“มีนักวิชาการ นิสิต นักศึกษา ซึ่งล้วนแต่เป็นชนชั้นปัญญาชน จากสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ทั่วประเทศ หรือแม้กระทั่งเหล่า นักเรียน ออกมาเคลื่อนไหวทางการเมือง เพื่อเรียกร้องให้ พ.ต.ท. ทักษิณ ขาดความชอบธรรม ที่จะดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีต่อไป อันเนื่องมาจากกรณีขายหุ้นของ บริษัท ชินคอร์ป ให้กับเทมาเส็ก สิงคโปร์ เป็นมูลค่ากว่า 7.3 หมื่นล้านบาท โดยไม่ต้องเสียภาษีแม้แต่บาทเดียว ที่สำคัญ กระบวนการและขั้นตอนการดำเนินการต่าง ๆ ล้วนแล้วแต่ลึกลับซับซ้อน ไม่ชอบมาพากลทั้งสิ้น ซึ่งในฐานะที่ พ.ต.ท. ทักษิณ ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีถือว่าไม่เหมาะสมอย่างยิ่ง และจนถึงขณะนี้ก็ไม่สามารถชี้แจงให้สาธารณชนคลายความสงสัยลงได้ ทำให้คณาจารย์คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กลุ่มหนึ่งลงรายชื่อเรียกร้องให้ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ลาออกจากตำแหน่ง ขณะที่องค์กรนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ หรือ อมธ. นำโดย ธนาชัย สุนทรอนันตชัย คณบดีคณาจารย์ ปี 4 นายก อมธ.ก็ออกมาเคลื่อนไหวโดยตั้งโต๊ะล่า 50,000 รายชื่อเพื่อถอดถอนนายกฯ เช่นกัน โดยมีการขยายเครือข่ายไปยังมหาวิทยาลัยทั่วประเทศ” (การศึกษา 2549, 10 - 16 มีนาคม “จับกระแส...มือบู้ชาติ ปรากฏการณ์ นักวิชาการ-น.ส.คืนชีพ!!” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1334 : 18)

“อาจารย์เศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ อาทิ ศ.รังสรรค์ ทัศนะพรพันธุ์ รศ.ดร. สมบูรณ์ ศิริประชัย ดร. วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน เข้าชื่อเรียกร้อง พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ให้ลาออก โดยให้เหตุผลว่าเมื่อพรรคการเมืองภายใต้การนำของนายฯ ได้รับการสนับสนุนจากประชาชนให้ปกครองประเทศ เพื่อแก้ไขปัญหาของชาติ สร้างความสามัคคี และ ดำเนินนโยบายเพื่อผลประโยชน์ส่วนรวม แต่การณ์กลับปรากฏว่านายฯ ได้อาศัยความชอบธรรมนั้น ทำลายหลักการสำคัญของรัฐธรรมนูญจนหมดสิ้น ใช้อำนาจเสียงข้างมาก แทรกแซง ครอบงำวุฒิสภา บั่นทอน ถ่มถ้างความเป็นอิสระขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ จนไม่อาจทำการตรวจสอบถ่วงดุล อำนาจของฝ่ายบริหารได้ ถือเป็นการทำลายกระบวนการการปฏิรูปการเมืองที่ประชาชนได้สละชีวิต ร่วมกันสร้างมา และยังปิดกั้นสิทธิเสรีภาพสื่อมวลชน อีกทั้งปิดกั้นการชุมนุมอย่างสันติภาพตาม สิทธิแห่งรัฐธรรมนูญ ใช้นโยบายหว่านเงินไปทุกหย่อมหญ้า ทำให้ชุมชนต้องเป็นหนี้สิน สร้าง ความเคยชินทางการบริโภค จนเป็นเหตุให้สังคมต้องเผชิญกับความวิบัติอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน อีกทั้งยังก่อให้เกิดความแตกแยก และความรุนแรงในภาคใต้จนยากที่จะเยียวยาแก้ไข นอกจากนี้ ยังให้เกิดการคอร์รัปชันอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเปิดโอกาสให้ผู้ใกล้ชิด และญาติพี่น้องหา ผลประโยชน์จากโครงการของรัฐ และมีการอาศัยนโยบายของรัฐ และการต่อรองกับต่างประเทศ แสวงหาประโยชน์ส่วนตนที่คับแคบอย่างขาดจิตสำนึกของผู้นำที่ดี จึงขอเรียกร้องให้นายฯ แสดง ความรับผิดชอบทางจริยธรรม นายฯหมาดความชอบธรรมที่จะปกครองประเทศแล้ว เพื่อเห็นแก่ ความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง ควรยุติบทบาทในฐานะนายกรัฐมนตรีตั้งแต่บัดนี้ เป็นต้นไป ก่อนที่จะหลุดลากประเทศให้ถึงซึ่งความพินาศยิ่งไปกว่านี้” (สรุปข่าวในประเทศ 2549, 3-9 กุมภาพันธ์ “19 อาจารย์เศรษฐศาสตร์ มธ.ลงชื่อจี้ ทักษิณ” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1329 : 7)

“กลุ่มนักวิชาการ อาจารย์มหาวิทยาลัย แพทย์ พยาบาล บุคลากรด้าน สาธารณสุขรวมตัวกัน 43 องค์กรเรียกร้องให้ พ.ต.ท.ทักษิณ ยุติบทบาททางการเมือง ชื่อเรียกร้อง ไม่ได้ระบุนัดเงินให้ยุติบทบาทด้วยวิธีใด ระหว่าง

1. ลาออกจากราชการนายกรัฐมนตรีในขณะนี้เพื่อให้มีการสรรหานายกฯ คนใหม่ตามกระบวนการของรัฐธรรมนูญ
2. ประกาศไม่รับตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ก่อนการเลือกตั้งจะมีขึ้น โดยยังดำรง ตำแหน่งหัวหน้าพรรคไทยรักไทยต่อไป และลงสมัครเป็น ส.ส. ระบบบัญชีรายชื่อ
3. ถอนตัวออกจากวงการเมืองไทยไปเลย” (สมหมาย ปารีฉัตรดี ไทยมอไทย 2549, 8 - 14 กันยายน “นายฯ นอมีนี่...มีแค่คนหนี” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1360 : 32)

3.2.5 กลุ่มตัวแทนครูทั่วประเทศ

จากการศึกษาพบว่า มีกลุ่มตัวแทนครูทั่วประเทศ ที่ร่วมกันต่อต้านรัฐบาล พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร มีรายละเอียดที่ปรากฏ ในเชิงวาทกรรมทางการเมือง ดังนี้

“การต่อต้านเรื่องการถ่ายโอนศึกษา ของกลุ่มตัวแทนครูทั่วประเทศ จำนวนหนึ่งหมื่นคนเดินทางมาชุมนุมที่หน้ารัฐสภา บริเวณถนนอุทองใน เพื่อลั่นผลการประชุมสภาในการพิจารณาร่าง พ.ร.บ กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งในที่สุดที่ประชุมมีมติให้คงคำว่า สมครใจ เอาไว้ เมื่อวันที่ 7 ธันวาคม 2548 ขณะที่อีกส่วนหนึ่ง ทำการเผาบัตรสมาชิกพรรคไทยรักไทย” (สรุปข่าวในประเทศ 2548, 9- 15 ธันวาคม มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1321 : 7)

“การเคลื่อนไหวขององค์กรครูมีเต้าลงมานานหลายเดือน แต่เพิ่งเป็นจริงเป็นจังเมื่อ นายคำพันธ์ ป้อมปาน ส.ว. อุตรธานี กรรมการการศึกษา ศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม วุฒิสภา ประธานองค์กรเครือข่ายคัดค้านการถ่ายโอนการศึกษา นำผู้แทนองค์กรครู 4 ภูมิภาค กว่า 100 คน เข้ายื่นหนังสือต่อ นายจาตุรนต์ ฉายแสง รมว. ศึกษาธิการ และ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร คัดค้านการถ่ายโอนการศึกษาให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ก่อนที่กลุ่มครูประมาณ 7,000 คน จะยกขบวนมาชุมนุมลานพระบรมรูปทรงม้า แสดงพลังคัดค้าน และเรียกร้องให้รัฐบาลยกเลิกการถ่ายโอนรุนแรงถึงขั้นมีการโกนหัว และกรีดเลือดประท้วง แม้ ครม. จะยืนยันหลักการให้การถ่ายโอนขึ้นอยู่กับความสมัครใจ แต่ตัวแทนครูไม่พอใจเรียกร้องให้รัฐบาลยุติการถ่ายโอนอย่างเด็ดขาด บรรยายการต่อต้านลูกกลมไปทั่วเกือบทุกจังหวัด สหพันธ์ครูภาคเหนือประกาศจะรวมพลังครู 19 จังหวัด ปิดล้อมบ้านพักนายกรัฐมนตรี ในจังหวัดเชียงใหม่ พร้อมขู่หยุดสอนทั่วประเทศ กดดันจนรัฐบาลต้องถอยร่นกลับมาตั้งลำใหม่ แก่กฎกระทรวงเลื่อนการรับโอนไปอีก 60 วัน ด้านพรรคไทยรักไทยมีมติตั้งตัวแทน 9 คน ร่วมทำงานกับตัวแทนองค์กรครู 9 คน พิจารณาแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการถ่ายโอน กำหนดกรอบการทำงานภายใน 7 วัน แกนนำองค์กรเครือข่ายคัดค้านการถ่ายโอน และ นายอวยชัย วัฒนา ประธานเครือข่ายวิชาชีพครูภาคอีสาน ประกาศเลื่อนชุมนุมใหญ่จากวันที่ 16 ไปวันที่ 19 พฤศจิกายน” (ในประเทศ 2548, 18 – 24 พฤศจิกายน “จับตามือบแนวร่วมกรณีครู-กฟผ.-สนธิ ถล่มทักษิณ รายสัปดาห์” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1318 : 10)

3.3 สื่อมวลชน

จากการศึกษาพบว่า การต่อต้านรัฐบาลของสื่อมวลชน ที่เกิดจากการเข้าแทรกแซงการทำงาน และครอบงำสื่อของรัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ซึ่งประกอบด้วยสื่อหนังสือพิมพ์ในเครือมติชน-บางกอกโพสต์ และสื่อสถานีวิทยุโทรทัศน์ช่อง 9 อ.ส.ม.ท. ในรายการเมืองไทยรายสัปดาห์ มีเนื้อหาสาระที่ปรากฏ ในเชิงวาทกรรมทางการเมือง ผ่านหนังสือพิมพ์มติชนสุดสัปดาห์ ต่อไปนี้

3.3.1 สื่อนั่งสือพิมพ์ในเครือมติชน-บางกอกโพสต์

จากการศึกษาพบว่า การต่อต้านรัฐบาลของสื่อนั่งสือพิมพ์ ในเครือมติชน-บางกอกโพสต์ จะเป็นในเรื่องของการใช้อำนาจการเมืองของรัฐบาล แทรกแซงการทำงานของสื่อ และการครอบงำกิจการของสื่อ ด้วยการลงทุนซื้อหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ โดยการเทคโอเวอร์ มีรายละเอียดที่ปรากฏ ในเชิงวาทกรรม ดังนี้

1) การใช้อำนาจการเมืองของรัฐบาล แทรกแซงการทำงานของสื่อ

จากการศึกษาพบว่า มีการใช้อำนาจการเมืองของรัฐบาล แทรกแซงการทำงานของสื่อนั่งสือพิมพ์ ในเครือมติชน-บางกอกโพสต์ มีรายละเอียดที่ปรากฏ ดังนี้

“จากหนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษฉบับเก่าแก่ที่สุดของเมืองไทย กำลังเกิดความเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงที่น่าจับตาหลายประการพร้อม ๆ กัน กรุงเทพมหานครฉบับวันที่ 23 สิงหาคม ลงข่าวว่าผู้สื่อข่าวบางกอกโพสต์ 54 คน ยื่นหนังสือเรียกร้องขอความเป็นธรรมต่อบริษัทกรณีที่มีข่าวว่าบริษัทจะปลด นายชฎิล เทพวัลย์ บรรณาธิการข่าว และนายเสริมสุข กษิติประดิษฐ์ หัวหน้าข่าวสายความมั่นคง และกระบวนการยุติธรรม ออกจากตำแหน่ง ในขณะที่เจ้าของข่าวก็ยืนยันเช่นกันว่า ซีพี ข่าวนี้มาจากภายในการทำอากาศยานโดยตรง สุดท้ายข่าวก็ลงตีพิมพ์ ผลที่ตามมาอีกประการหนึ่งก็คือ บริษัททำอากาศยานแห่งใหม่ (บพท.) ฟ้องเรียกค่าเสียหายจากบางกอกโพสต์ 1,000 ล้านบาท และให้ตีพิมพ์คำชี้แจงข้อเท็จจริงไปทั่วโลก บรรยากาศในกองบรรณาธิการบางกอกโพสต์ระอุขึ้นไปอีกในวันจันทร์ที่ 29 สิงหาคม เมื่อฝ่ายบริหารของบางกอกโพสต์เรียกตัวนายเสริมสุข เข้ามาพบ ขึ้นซองขาว ให้ออกจากบริษัท”

และ “ขณะที่นายเสริมสุข เปิดแถลงหลังจากรับซองขาวว่า มี อำนาจการเมืองเข้ามาแทรกแซงการทำงานของกองบรรณาธิการชัดเจน เพราะเคยมีแรงบีบจะปลดนายชฎิลออกจากตำแหน่งตั้งแต่สมัยที่ นายวีระ ประทีปชัยกุล เป็นบรรณาธิการ เมื่อนายวีระ ไม่ปฏิบัติตาม ก็ถูกโยกย้ายไปทำงานในตำแหน่งอื่นที่ไม่มีความสำคัญ และในกรณีนี้ก็คล้ายคลึงกัน” (แมลงวันในไร่นั้ 2548, 2 - 8 กันยายน “บางกอกโพสต์ ระอุ ฮือด้านปลด บ.ก.-หน.ข่าว สะพัด อาวุ์ เทกโอเวอร์” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1307 : 77)

2) การครอบงำกิจการของสื่อ ด้วยการลงทุนซื้อหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ โดยการเทคโอเวอร์

จากการศึกษาพบว่า มีการครอบงำกิจการของสื่อ ด้วยการลงทุนซื้อหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ โดยการเทคโอเวอร์ สื่อนั่งสือพิมพ์ ในเครือมติชน-บางกอกโพสต์ มีรายละเอียดที่ปรากฏ ดังนี้

“จากกรณี บริษัท จีเอ็มเอ็ม มีเดีย จำกัด (มหาชน) ดำเนินการซื้อหุ้นสามัญของบริษัท มติชน จำกัด (มหาชน) รวม 66,077,100 หุ้น คิดเป็นประมาณ 32.23 % และยังได้ซื้อหุ้นสามัญของบริษัท โปสทัค พับ ลิซซิ่ง จำกัด (มหาชน) รวม 118,000,000 หุ้น คิดเป็นประมาณ 23.60 % ทั้งนี้ แม้นายไพบุลย์ ดำรงชัยธรรม ประธานกรรมการ และประธานกรรมการบริหาร จีเอ็มเอ็ม มีเดีย จะยืนยันว่าเป็นการซื้อหุ้น เพื่อความเป็นพันธมิตรทางธุรกิจ พร้อมยืนยันแจ้งชัดว่าการซื้อหุ้นครั้งนี้ ไม่ได้เป็นตัวแทนของกลุ่มทุนการเมืองที่ต้องการเข้ามาครอบงำสื่อ เพราะถ้าอยากเล่นการเมืองก็เล่นไปนานแล้ว อย่างไรก็ตามหลังจากข่าว สืบเสาะ ของ นายไพบุลย์ แพร์สะพัดออกไป ปฏิบัติการตอบรับ ไม่ดีนัก ทั้งในเรื่อง การติดต่อซื้อหุ้นจากทีมฟุตบอลลิเวอร์พูลให้กับ พ.ต.ท. ทักษิณ แม้ความพยายามดังกล่าวจะไม่บรรลุผล แต่ก็แสดงให้เห็นถึงสายสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดของบุคคลทั้งสอง” (รายงานพิเศษ 2548, 16 - 22 กันยายน “เช็ดปฏิบัติการจีเอ็มเอ็ม รุกครอบงำกิจการ มติชน-โปสทัค อาวุธเหนือ” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1309 : 9)

“การ Take over มติชน ของ GMM แกรมมี่ นายชรรค์ชัย บุนปาน” (บทบรรณาธิการ 2548, 23 - 29 กันยายน มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1310 : 4)

“การซื้อหุ้นเพื่อลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ แม้เป็นเรื่องปกติ ที่ทำได้ตามกฎหมาย และระเบียบกติกาก็ตาม แต่การ ลอบซื้อ และประกาศต่อสาธารณะของนายไพบุลย์เป็นทุนธุรกิจ ซึ่งมีประวัติแสวงผลกำไรสูงสุดเป็นสรณะมาตลอด ซึ่งต่างไปอย่างมากจากธุรกิจหนังสือพิมพ์ที่มีได้มีกำไรเป็นเป้าหมายเดียว จึงนำไปสู่ความหวังกังวลอย่าง รุนแรง ว่าการเข้ามาของทุนกลุ่มใหม่นี้ย่อมกระทบปรัชญา และอุดมการณ์ในการทำงานของหนังสือพิมพ์อย่างไม่ต้องสงสัย นี่เองจึงนำไปสู่ปรากฏการณ์ที่สาธารณชนออกมาแสดงปฏิบัติการ สงสัยข้องใจ และที่สุดก็นำไปสู่การต่อต้านที่รุนแรงกว้างขวาง ที่ฟ้องกันโดยไม่นัดหมาย กลายเป็นแรงกดดันมหาศาลที่ทำให้ให้นายไพบุลย์ ต้องถอย ถอยในเวลาเพียง 5 วัน หลังที่ประกาศยึดครองหุ้นมติชน” (บทความพิเศษ 2548, 23 - 29 กันยายน “มติชน (ไม่) จำกัด มหาชน” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1310 : 9)

“เสรีภาพของสื่อ คือ อำนาจประชาชน หากใครผ่านไปแถวชุมชนป้อมมหากาฬ ในช่วงนั้นก็จะได้เห็นป้ายผ้าขนาดใหญ่เขียนข้อความ ชาวป้อมมหากาฬขอเป็นกำลังใจให้ข่าวสด-มติชน ผู้สืบทอดนี้ โพลหลายสำนักสำรวจความคิดเห็นประชาชนในกรุงเทพฯ และปริมณฑล พบว่า สังคมมีความตื่นตัวสูง ส่วนใหญ่ 60-70 เปอร์เซ็นต์ ตระหนักถึงผลร้ายของทุนนิยมที่มีเป้าหมายในการครอบงำสื่อ ทั้งยังเชื่อว่าเรื่องดังกล่าวน่าจะมี การเมือง อยู่เบื้องหลัง” (ในประเทศ 2548, 23 - 29 กันยายน “น.ส.พ. ต่อสู้เพื่อประชาชน ประชาชนจึงต่อสู้เพื่อน.ส.พ. บทเรียนครั้งสำคัญ กรณี มติชนกับอาวุธ” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1310 : 10)

“ปรากฏการณ์ ‘อาถู’ ไพนูลย์ ดำรงชัยธรรม ประธานกรรมการบริษัทเอ็ม เอ็ม แกรมมี่ จำกัด (มหาชน) เข้าซื้อหุ้นมติชน และบางกอกโพสต์ แบบไม่เป็นมิตร ถูกนำไปโยงในทางการเมืองว่ามี เงาม ของอำนาจรัฐ อยู่เบื้องหลัง แฉมกระทบซึ่งไปถึง พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ในฐานะผู้นำประเทศ อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้” (ในประเทศ 2548, 23 - 29 กันยายน “เหยื่อ อัน โหชะทางการเมือง ปรากฏการณ์ย่าแกรมมี่ ขย้ำทักษิณ” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1310 : 11)

“คนไทยยังต้องการสื่อ ที่มีเสรีภาพ ในการแสดงความคิดเห็น และหนังสือพิมพ์คือ สื่อ เดียวที่รัฐบาลไม่สามารถขยายปีกแห่งอำนาจ มาครอบคลุมได้ โดยเฉพาะมติชน การที่ ไพนูลย์ มีภาพเงาที่ใกล้ชิดกับ ทักษิณ และมีจังหวะก้าวที่เหมือนกับ รู้กัน กับ ทักษิณ การเทกโอเวอร์มติชน แบบไม่เป็นมิตร ของเขาจึงถูกมองว่า เป็นการเข้ามาครอบงำสื่อ โดยใช้กฎกติกาของทุนนิยม” (สรกต อุดยานนท์ X คลูชีพ 2548, 23 - 29 กันยายน “ปรากฏการณ์ สื่ออนามิ บทเรียน โศกเลือด ของไพนูลย์ ดำรงชัยธรรม” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1310 : 12)

“การเทกโอเวอร์กรณีมติชน-แกรมมี่ ภายได้เกมชี้เป็นชี้ตายของการเทกโอเวอร์แบบไม่เป็นมิตร ได้เปิดโอกาสให้กลุ่มนักลงทุนที่เล่นนอกกติกา อาศัยข่าววงในเข้ามาร่วมกระบวน โยกกำไรบนความหายนะของผู้อื่น ไปด้วย” (ศัลยา ประชาชาติ บทความพิเศษ 2548, 23 - 29 กันยายน “hostile takeover สงครามที่ไม่มีผู้ชนะ” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1310 : 13)

“การครอบงำกิจการ หรือที่เรียกว่าเทกโอเวอร์ เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นควบคู่กับระบบทุนนิยม และ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุค โลกาภิวัตน์ ยุคของเศรษฐกิจเปิดเสรี การไหลของเงินทุนสามารถเคลื่อนย้ายไปสู่แหล่งที่ให้ผลตอบแทนที่สูงกว่า การแข่งขันจะทวีความรุนแรงขึ้น ดังนั้นรวมกันเราอยู่ตามสุภามิตไทยจึงเกิดขึ้นนั่นเองจะเป็นมุมมองที่เป็นบวกของการเทกโอเวอร์ เพราะการเทกโอเวอร์ไม่ได้ หมายความว่า ทุกอย่างจะจบลงด้วยดีเสมอไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมและวัฒนธรรมไทย ที่แม้จะเป็นบริษัทมหาชน เข้าจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย แต่ความเป็นเจ้าของยังคงหลงเหลืออยู่มาก จึงต้องมีการลุกขึ้นมาสู้ เพื่อรักษาสิทธิ หรือสัดส่วนการถือหุ้นไว้ให้มากที่สุด” (เศรษฐกิจ 2548, 23 - 29 กันยายน “ศึกษากรณีเทกโอเวอร์ไม่เป็นมิตร เบเคอร์ฯ ซี กม.ไทยไม่เปิดช่อง” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1310 : 22)

“การทุ่มเงินซื้อมติชน และโพสต์พับลิสซิ่ง โดยมุ่งเข้าไปครอบงำ หรือสูบกิจการหนังสือพิมพ์ชั้นนำอย่างน้อย 5 ฉบับ ได้ต้นตะเทือนอย่างรุนแรงต่อวงการหนังสือพิมพ์ และประชาชนทั่วไปเพราะมองว่าเป็นการคุกคามต่อสิทธิในการรับรู้ข่าวสารของประชาชน และเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น ความเขียน การพิมพ์ ฯลฯ นักหนังสือพิมพ์ และประชาชนส่วนใหญ่ ไม่เชื่อว่าเป็นการเข้าไปลงทุนในธุรกิจสิ่งพิมพ์ตามปกติ ดังคำชี้แจงของผู้บริหารแกรมมี่ ปัญหานี้บวกกับการสั่งถอดรายการ โทรทัศน์เมืองไทยรายสัปดาห์ ถูกมองว่าเป็นการทำลายต่อวงการสื่อ วงการปัญญาชน

และชนชั้นกลาง ผู้หวงแหนสิทธิเสรีภาพ ฯลฯ” (แมลงวันในไร่ส้ม 2548, 23 - 29 กันยายน “ชุมนุมเสียงสะท้อน เทกโอเวอร์ 5 วัน ก่อนยุติศึกอาถู-มติชน” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1310 : 77)

3.3.2 สื่อสถานีวิทยุโทรทัศน์ช่อง 9 อ.ส.ม.ท. ในรายการเมืองไทยรายสัปดาห์

จากการศึกษาพบว่า การถูกแทรกแซงโดยการใช้อำนาจรัฐถอดรายการ “เมืองไทยรายสัปดาห์” ออกจากสถานีวิทยุโทรทัศน์ช่อง 9 อ.ส.ม.ท. จนนำไปสู่การต่อต้านรัฐบาล พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ของ นายสนธิ ลิ้มทองกุล ซึ่งเป็นเจ้าของสื่อดังกล่าว และยังรวมถึงสื่อหนังสือพิมพ์ในเครือผู้จัดการด้วย ดังรายละเอียดที่ปรากฏในเชิงวาทกรรมทางการเมือง ผ่านหนังสือพิมพ์มติชนสุดสัปดาห์ ดังนี้

“นับเนื่องจากวันที่ 15 กันยายน 2548 ที่ อ.ส.ม.ท. ถูถอดรายการ เมืองไทยรายสัปดาห์ ออกจากสถานีวิทยุโมเดิร์นไนน์ สร้างความไม่พอใจให้ นายสนธิ ลิ้มทองกุล ผู้ดำเนินรายการ จนนำไปสู่การจัดการถอดรายการ เมืองไทยรายสัปดาห์สัจจร แล้วพัฒนาเติบโตเป็น ปรากฏการณ์สนธิ (รายงานพิเศษ 2549, 25-31 สิงหาคม “6 ตุลา PARAGON” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1358 : 9)

การเคลื่อนไหวต่อต้านดังกล่าว และ การปรากฏต่อสาธารณะโดยเฉพาะการแสดงจุดยืนผ่านหน้าหนังสือพิมพ์ผู้จัดการ สิ่งที่มีงานของนายสนธิ ลิ้มทองกุล ยืนยันก็คือ

1. นายสนธิ ลิ้มทองกุล – น.ส. สโรชา พรอุดมศักดิ์ จะยังจัดรายการ เมืองไทยรายสัปดาห์สัจจรครั้งที่ 11 ที่สวนลุมพินี ตามปกติ ในวันศุกร์ที่ 9 ธันวาคม 2548 เวลา 16.00 – 23.30 น.ตามเดิม

2. ยืนยันที่จะเดินหน้า “การเคลื่อนไหว” ต่อไปอย่างสงบ, สันติ, อหิสา ปฏิบัติทุกประการในลักษณะชอบด้วยกฎหมาย, ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ

3. เรียกร้องการเยียวยาจากบอร์ด อ.ส.ม.ท. ที่กล่าวหาว่า นายสนธิ ลิ้มทองกุล – น.ส. สโรชา พรอุดมศักดิ์ กระทำสิ่งไม่บังควร เป็นเหตุนำไปสู่การถอดถอนรายการเมืองไทยรายสัปดาห์ ถือเป็นขบวนการปิดปากสื่อมวลชน และปิดหูปิดตาประชาชน เป็นมูลเหตุของการสร้างความเสียหายที่จำเป็นจะต้องได้รับการเยียวยา

4. ฝ่ายหนังสือพิมพ์ผู้จัดการ ยืนยันว่าปัญหาที่เกิดขึ้น ไม่ใช่สงครามส่วนตัว แต่เป็นการต่อสู้เพื่อให้ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร

4.1 มีความโปร่งใสในการบริหารประเทศ ทั้งในอดีต และปัจจุบันรวมถึงหลักประกันในอนาคต

4.2 เคารพเสรีภาพของสื่อ และสิทธิในการรับรู้ข่าวสารจากทุกทางของประชาชน

4.3 เรียกร้องการปฏิรูปทางการเมือง โดยการถวายนครราชอาณา

ทั้งนี้ทีมงานหนังสือพิมพ์ผู้จัดการของนายสนธิ ยืนยันว่าประเด็นข้างต้นนี้ได้รับการปฏิบัติเท่านั้น จึงจะพอมิเหตุผลที่ตนเองจะพิจารณา “ถอย” ในระดับใดระดับหนึ่ง (บทความพิเศษ 2548, 9 - 15 ธันวาคม “ถอนฟ้อง-ปรับทำที่ตัวเอง ทักษิณ จึงถอย เพื่อรุก โยนแรงกดดัน ใส่บ่าสนธิ” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1321 : 9)

3.4 ภาคประชาชน

จากการศึกษาพบว่า การเคลื่อนไหวทางการเมืองของการเมืองภาคประชาชน มีจุดกำเนิดจากปรากฏการณ์สนธิ ลิ้มทองกุล ที่อยู่ภายใต้การนำของบุคคลคนเดียวในรายการเมืองไทยรายสัปดาห์สัญจรที่สามารถดึงมวลชนหลายกลุ่มเข้ามามีส่วนร่วมมากมาย ก่อนที่จะพัฒนามาเป็นกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย ซึ่งร่วมกันในนามของกลุ่มที่มีระบบระเบียบมากขึ้นของการตัดสินใจหลายคน มีเนื้อหาสาระ ที่ปรากฏในเชิงวาทกรรมทางการเมือง ผ่านหนังสือพิมพ์มติชนสุดสัปดาห์ ดังนี้

3.4.1 ปรากฏการณ์สนธิ ลิ้มทองกุล

จากการศึกษาพบว่า นายสนธิ ลิ้มทองกุล เคยสนับสนุนพันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร ในการดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีสมัยแรก ก่อนที่ นายสนธิ ลิ้มทองกุล เปลี่ยนมาเป็นโจมตีพันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร หลังจากที่คุณเสียผลประโยชน์ทางธุรกิจ ความขัดแย้งดังกล่าวได้ขยายตัวขึ้นเมื่อรายการโทรทัศน์ ของนายสนธิถูกตั้งยุติการออกอากาศชั่วคราว จากการพิพาทในหนังสือสัญญากับผู้วางระเบียบของรัฐบาล เป็นการวิพากษ์วิจารณ์ผลงาน และการทุจริตในรัฐบาล พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร เริ่มขยายตัวกว้างขึ้น ตั้งแต่กลางปี พ.ศ. 2548 มีรายละเอียดที่ปรากฏในเชิงวาทกรรมทางการเมือง ผ่านหนังสือพิมพ์มติชนสุดสัปดาห์ ดังนี้

“การรวมตัวของมือบที่ทรงพลังอย่าง มือบครู มือบที่เข้มแข็งเป็นระบบ อย่างมือบด้านการแปรรูป กฟผ. ที่เป็นสมบัติของชาติ หรือมือบที่กำลังร้อนแรงอย่าง มือบเมืองไทยรายสัปดาห์ ภายใต้การนำของนายสนธิ ลิ้มทองกุล กำลังเป็นที่จับตามองจากหลายฝ่ายว่าจะสร้างความสัมพันธ์ให้รัฐบาลทักษิณ ที่ได้ชื่อว่าเป็นรัฐบาลที่แข็งแกร่งมากที่สุดมากน้อยเพียงใด อย่างไรก็ตาม ปัจจัยชี้ขาดในการเคลื่อนไหวของฝ่ายมือบซึ่งถือเป็นฝ่ายรุก กับฝ่ายรัฐบาลที่เป็นฝ่ายตั้งรับ ยังอยู่ที่ฝ่ายใดจะสามารถดึง มวลชน มาเป็นแนวร่วมได้มากกว่ากัน” (ในประเทศ 2548, 18 - 24 พฤศจิกายน “จับตามือบแนวร่วม กรณีครู-กฟผ.-สนธิ ถล่มทักษิณ รายสัปดาห์” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1318 : 10)

“เราคงต้องยอมรับกันว่าปี 2548 เป็นปีที่ประชาชนรู้สึกคับข้องใจ และเครียดมากกว่าปีที่ผ่านมา ด้วยปัญหาที่ยกยอดสมทบมาจากปี 2547 และเป็นปัญหาที่เพิ่มพูนขึ้นใหม่ในปี 2548 ไม่ว่าจะเป็นปัญหาผู้ก่อการร้ายใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ และที่สำคัญคือ ปัญหาคอร์รัปชัน

เช่น กรณีเครื่องตรวจระเบิดซีทีเอ็กซ์ 9000 เป็นต้นประชาชนคาดหวังกับรัฐบาลไว้มาก ทำให้รัฐบาลพรรคไทยรักไทยขณะเลือกตั้งถล่มทลายแต่รัฐบาลกลับล้มให้ตอบสนองความหวังของประชาชนสมกับที่ประชาชนหวังไว้” (กิตติกร มีทรัพย์ รายงานพิเศษ 2548, 25 พฤศจิกายน - 1 ธันวาคม “ระว่างปรากฏการณ์ สาธิ-สโรชา คัน พาสซีฟ มีอบ สู่ แอ็กทีฟ มีอบ” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1319 : 12)

“ความเคลื่อนไหวของนายสนธิ ลิ้มทองกุล ในการเปลี่ยนย้ายสถานที่จัดรายการ เมืองไทยรายสัปดาห์สัปดาห์ที่ 10 จากสวนลุมพินี มาเป็นเวทีวัดบ้านตาด จ.อุดรธานี ทำให้สังคมมีความเห็นต่างกันเป็นสองมุมมองถอยแบบมีชั้นเชิง หรือเปิดเกมรุกขึ้นใหม่ นายสนธิ ลิ้มทองกุล ได้ชื่อเป็นหนึ่งในเจ้าแห่งเครือข่ายเทคโนโลยีการสื่อสารสมัยใหม่ที่มีชื่ออยู่ในมือครบถ้วนทุกรูปแบบ ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ในเครือข่ายหลายฉบับ โดยเฉพาะหนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวันและเว็บไซต์ผู้จัดการ หรือ www.manager.co.th ยังมีโทรทัศน์ผ่านดาวเทียม ASTV ช่อง 11 NEWS 1 ที่เป็นแม่ข่ายถ่ายทอดรายการเมืองไทยรายสัปดาห์สัปดาห์ที่ 10 ไปยังระบบเครือข่ายเคเบิลทีวีท้องถิ่นจังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศ รวมถึงเครือข่ายวิทยุชุมชนอีกหลายแห่ง สามารถระดมออกมาเปิดศึกกับรัฐบาล พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ได้อย่างสมน้ำสมเนื้อ” (ในประเทศ 2548, 2-8 ธันวาคม “จากสวนลุมฯ ถึงวัดบ้านตาด สนธิย้ายเวทีสัปดาห์ สนิทเครือข่ายหลวงตามหาบัว” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1320 : 12)

“มีอบสวนลุมพินี เมื่อวันศุกร์ที่ 18 พฤศจิกายน เป็นปรากฏการณ์ที่ไม่ธรรมดาเมื่อออกการเมืองแปรสภาพเป็นฝูงชนไปรวมตัวกันฟังการปราศรัยของสนธิ ลิ้มทองกุล-สโรชา พรอุดมศักดิ์ ที่เปิดรายการเมืองไทยรายสัปดาห์สัปดาห์ที่ 10 เป็นครั้งที่มีคนไปฟังมากที่สุดเกินห้าหมื่นคน บางฉบับประเมินตัวเลขออกมาเหยียบแสน นับว่าเป็นเวทีแรกในรอบหลายปี ที่มีคนแห่ไปฟังสั่นหลามมากที่สุด นับตั้งแต่ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ขึ้นมาเป็นผู้หมายเลข 1 แห่งศึกไทยคู่ฟ้า แรงดึงดูดมหาชนให้ไหลทะลักไปรวมตัวกันเต็มสวนลุมฯ ได้มากที่สุด คือ สนธิ ที่ถือว่าใกล้ชิดกับศูนย์กลางอำนาจรัฐมาก่อนคนหนึ่ง และ ข้อมูลทุจริต ที่นำมาเปิดโปง เชื่อมโยงไปถึงคนใกล้ชิด ผู้มีอำนาจบางกลุ่ม ได้ลึก” (เจริญ พงษ์จีน ลึกแต่ไม่ลับ 2548, 25 พฤศจิกายน - 1 ธันวาคม มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1319 : 8)

3.4.2 กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย

จากการศึกษาพบว่า กระบวนการต่อต้านรัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร มีการพัฒนาจากปรากฏการณ์สนธิ ลิ้มทองกุล มาเป็นกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยในกลุ่มมีแกนนำ 5 คน อันประกอบด้วย พล.ต.จำลอง ศรีเมือง, นายสนธิ ลิ้มทองกุล, นายพิภพ ธงไชย, นายสมเกียรติ พงษ์ไพบูลย์ นายสมศักดิ์ โกศัยสุข, มีแนวร่วม 27 กลุ่ม และที่สำคัญยังมีกลุ่มชนชั้นนำทางการเมือง, นักวิชาการปัญญาชน, สื่อมวลชนที่กล่าวในช่วงต้นมาร่วมผนึกกำลังต่อต้านมากมาย ดังรายละเอียดที่ปรากฏ ในเชิงวาทกรรมทางการเมืองผ่านหนังสือพิมพ์มติชนสุดสัปดาห์ ต่อไปนี้

“จากภายใต้การนำของบุคคลคนเดียวของ นายสนธิ ลิ้มทองกุล ในรายการ เมืองไทยรายสัปดาห์สัปดาห์ ได้พัฒนาไปสู่ กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย มีแนวร่วม 27 กลุ่ม และ 27 กลุ่มพันธมิตรนี้ และได้นำไปสู่การคัดเลือกรวมการของพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย จำนวน 15 คนประกอบด้วยนายพิทยา ว่องกุล ประธาน ครป. นายพิภพ ธงชัย ที่ปรึกษา ครป. นายเรวัติ ประเสริฐเจริญสุข ประธานคณะกรรมการประสานงานองค์กรพัฒนาเอกชน (กปช.) น.ส. รสนา โตสิตระกูล เครือข่าย 30 องค์กรด้านคอร์ปชั่น นายไชยวัฒน์ สินสุวงศ์ นักเคลื่อนไหวทางการเมืองภาคประชาชน ตัวแทน นายสนธิ ลิ้มทองกุล นายปรีดา เตียสุวรรณ เครือข่ายนักธุรกิจเพื่อการปฏิรูปการเมือง นายสมเกียรติ พงษ์ไพบูลย์ นักวิชาการจากมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา นายสมศักดิ์ โกศัยสุข นายศิริชัย ไม้งาม นายสุวิทย์ วัฒน จากองค์กรสถัมภ์เพื่อประชาธิปไตย น.ส. กชวรรณ ชัยบุตร เลขาธิการสหพันธ์นิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทย (สนนท.) นายวีรพล โสภานายอวยชัย วัฒนา จากเครือข่ายครูคัดค้านการถ่ายโอนสถาบันการศึกษา ขึ้นพื้นฐานไปสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และนายเพียร ยงหนู ซึ่งเป็นการตัดสินใจ ของกลุ่มคณะ” (บทความพิเศษ 2549, 24 กุมภาพันธ์ - 2 มีนาคม “แม้จะต้าน พันมิตรสะเทือน จำลอง มาแล้ว จึงนำมือบ คว่าขึ้นปลามัน?” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1332 : 9)

และ “แกนนำพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย 5 แกนนำ อันประกอบด้วย พล.ต.จำลอง ศรีเมือง นายสนธิ ลิ้มทองกุล นายพิภพ ธงชัย นายสมเกียรติ พงษ์ไพบูลย์ และนายสมศักดิ์ โกศัยสุข” (เจริญ พงษ์จีน ลีแก้มไม้ลับ 2549, 24 - 30 มีนาคม มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1336 : 8)

“ในสายตาของนายธีรยุทธ บุญมี นักวิชาการด้านการเมือง อดีตแกนนำ นักศึกษา ยุค 14 ตุลา มองว่าการเคลื่อนไหวต่อสู้ของประชาชนขณะนี้เริ่มเข้ารูปเข้ารอย และเดินมา ถูกทางแล้ว ความขัดแย้งที่ยืดเยื้อจะต้องจบลงที่ประชาชนเป็นฝ่ายชนะ เพียงแต่พันธมิตรประชาชน เพื่อประชาธิปไตย ไม่ควรเคลื่อนไหวแบบรวดรงค์ปิดบัญชีทักษิณ แต่ควรใช้ยุทธศาสตร์มั่นคง และ ยืดเยื้อ ขยายความ มีเหตุมีผลเพื่อล้างคนชั่ว โกงเมือง คูเหมือนว่าข้อเสนอแนะของนายธีรยุทธ บุญมี จะได้รับการตอบสนองจากมือบพันธมิตรฯ เป็นอย่างดี ก่อนหน้าประมาณ 1 สัปดาห์ ถือเป็นช่วงเวลา แห่งการประลองพลังมวลชน 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายสนับสนุนพันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร และรัฐบาล พรรคไทยรักไทย กับฝ่ายชุมนุมต่อต้านทักษิณ นำโดยเครือข่ายพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย อย่างแท้จริง” (ในประเทศ 2549, 10 - 16 มีนาคม “มือบพันธมิตรฯ ขานรับ มั่นคง-ยืดเยื้อ-ไม่รวบรัด ธีรยุทธ ภูมิใจเสนอยุทธศาสตร์โค่น ทักษิณ” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1334 : 10)

“หากเราพิจารณาสถานการณ์ทางการเมืองขณะนี้แล้ว นำเป็นห่วงยิ่งว่า สถานการณ์ได้ก้าวไปสู่ภาวะ ภูไม่กลัวมึง อย่างเต็มที่แล้ว นั่นคือ ต่างกุมจุดยืน อำนาจและ

ผลประโยชน์ของตนเองอย่างมุ่งมั่นไม่ถอย และพร้อมจะชน กันอย่างไม่ไว้หน้า และมีการปล่อยข่าวลือต่าง ๆ มากมาย บรรยากาศที่เปรียบเปรย กูไม่กลัวมึง อยู่ในการเคลื่อนไหวของพรรคไทยรักไทย และพันธมิตรกลาย ๆ อย่าง กกต. อย่างชัดเจนหันไปมองในฝาก ไม่เอาทักษิณ บรรยากาศต้องเลือกข้าง และติดตามปลายปืน ของ นายสนธิ ลิ้มทองกุล สะท้อนภาวะดังกล่าวอย่างชัดเจนซึ่งเป็นบรรยากาศของการ แบ่งข้าง อย่างชัดเจน” (บทความพิเศษ 2549, 14 - 20 กรกฎาคม “ในสถานการณ์ กู ไม่กลัวมึง” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1352 : 9)

“นายสนธิ ลิ้มทองกุล นำประชาชนไปชุมนุมใหญ่ 4 กุมภาพันธ์ 2549 ณ สถานพระบรมรูปทรงม้า และกล่าวถึง ข้อสงสัยเรื่องการหลีกเลี่ยงภาษี การชุกหุนภาค 2 การเปิดทางให้ต่างชาติเข้ามาสูบ กิจการสาธารณะ ไม่ว่าจะเป็นการสื่อสาร และสื่อมวลชน ได้หลอมรวมภาวะแตกกระสานซ่านเซ็น ของคนที่ไม่พึงใจพ.ต.ท.ทักษิณ กลับเข้ามาเป็นหนึ่งเดียว ได้อย่างรวดเร็ว

ขณะเดียวกันนายสนธิได้เพิ่มน้ำหนักแห่งความรับผิดชอบในการเคลื่อนไหว โดยขยายผลจาก อัคร-เงื่อนไข 73,000 ล้าน ด้วยการยืนยันว่า

1. ไม่ต้องการให้ประเทศชาติ ถูกย่ำยี เบียดเบียนบีฑา โดยบุคคลที่เข้าไปกุมอำนาจรัฐที่อ้างความชอบธรรมจากการเลือกตั้ง เข้าไปหาช่องว่างจากข้อกฎหมาย และกรอบนโยบาย กอบ โภยผลประโยชน์แก่ตัวเอง และพวกพ้อง นำพาประเทศสู่ทิศทางแห่งการบริโภคนิยม ทะเลาะแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง รวมถึงเปิดช่องให้กับต่างชาติเข้ามายึดกุม และกอบ โภยสมบัติชาติอย่างไม่เป็นธรรม

2. ต้องการย้ำให้เห็นว่าประเทศไทยทุกวันนี้ตกอยู่ในภาวะวิกฤตรอบด้าน อันเกิดจากกลไกที่ซับซ้อน แยกย่อยของขบวนการปล้นชาติ ขยายแผ่นดิน

3. ชี้ให้เห็นว่ารัฐบาลชุดนี้ได้ทะเลาะ และละทิ้งเศรษฐกิจพอเพียง นำประเทศไปสู่กับดักทุนนิยมเสรีโลกาภิวัตน์ โดยอาศัยอำนาจการบริหารที่ท่วมท้นเปิดประเทศผ่านการเจรจาการค้าทวิภาคีเอื้อประโยชน์พวกพ้อง ละทิ้งประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ โดยไม่ผ่านกระบวนการพิจารณาที่รอบคอบ และชอบธรรม เป็นช่องโหว่โดยจงใจให้ต่างชาติเข้ามาหาประโยชน์กอบ โภยทรัพย์สินชาติ

4. ชี้ให้เห็นรัฐบาลชุดนี้จงใจปล่อยปละละเลยให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชันอย่างมโหฬาร ทุกระดับชั้นอย่างไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน ให้พวกพ้อง ญาติสนิทเข้ามาแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ กำหนดนโยบายสาธารณะเอื้อประโยชน์ต่อพวกพ้องในลักษณะผลประโยชน์ทับซ้อน

5. ชี้ให้เห็นรัฐบาลชุดนี้ จงใจบิดเบือนเจตนารมณ์การปกครองระบอบประชาธิปไตยเหี้ยมยำ ทำลายจิตวิญญาณการต่อสู้ของวีรชนประชาธิปไตย ใช้ช่องว่างของเสียง

ข้างมากเข้าไปแทรกแซง กลไกการตรวจสอบถ่วงดุล ทั้งกลไกในระบบรัฐสภา และกลไกขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ ก่อให้เกิดการบิดเบือน ผิดเพี้ยน ในกระบวนการใช้อำนาจอธิปไตย ที่มาจากประชาชน เพียงมุ่งหวัง อำนาจบริหารเบ็ดเสร็จเด็ดขาดของตน และพวกพ้อง” (บทความพิเศษ 2549, 3- 9 กุมภาพันธ์ “วีรชน 4 กุมภาพันธ์” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1329 : หน้า 9)

และ “นายสนธิ ลิ้มทองกุล ประกาศชัยชนะของการชุมนุมเมื่อวันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2549 ไว้ 4 ประการ ด้วยกันคือ

1. ได้เข้ายื่นถวายฎีกาผ่านราชสำนักเลขาธิการไปแล้ว อย่างสง่าผ่าเผย
2. สามารถยื่นข้อเรียกร้องต่อพล.อ.เปรม ติณสูลานนท์ ประธานองคมนตรี และรัฐบุรุษ แม้จะเป็นการยื่นผ่านทหารคนสนิทก็ตาม
3. การไปยื่นหนังสือต่อ พล.อ.สนธิ บุญยรัตกลิน ผบ.ทบ. ได้รับการตอบสนองอย่างดี
4. แสดงให้เห็นการชุมนุมโดยสันติ

ทำให้เกิดข้อสงสัยตามมาว่า ในเมื่อนายสนธิประกาศชัยชนะไปแล้ว ดังนั้น เป้าหมายการชุมนุมวันที่ 11 กุมภาพันธ์ที่จะมีขึ้นต่อไป คืออะไร” (ในประเทศ 2549, 10 - 16 กุมภาพันธ์ “เกมยัด ลานพระบรมรูป จาก 4 ก.พ. ถึง 11 ก.พ. สนธิ จับมือพันธมิตร ปิดบัญชี-น็อกทักษิณ?” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1330 : 10)

ต่อมา “การเคลื่อนไหวใหญ่ในวันที่ 25 มีนาคม 2549 ของพันธมิตร ฯ ยังคงชูประเด็น ทักษิณออกไป ความเห็นต่างในเรื่องรัฐบาล มาตรา 7 นายกรัฐมนตรี ก็ปรากฏอย่างเด่นชัดในคณะกรรมการ แต่ก็ยังไม่มีสัญญาณใดที่จะแสดงให้เห็นถึงการยอมทำตามพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย ของพ.ต.ท.ทักษิณแต่อย่างใด เพราะรัฐธรรมนูญ 2540 ของกระบวนการการดำรงตำแหน่งของนายกรัฐมนตรี ต้องมาจากการเลือกตั้งเพียงช่องทางเดียว” (บทบรรณาธิการ 2549, 24 - 30 มีนาคม มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1336 : 4)

“การเคลื่อนไหวในลักษณะการชุมนุมประชาชนเป็นครั้งแรกก็เมื่อเดือนกันยายน 2547 ซึ่งไม่เพียงแต่จะประกาศ น็อกเอาต์ ทักษิณ โดยถือเอาท้องสนามหลวงเป็นจุดเริ่มต้นเท่านั้น หากที่สำคัญเป็นอย่างมากก็คือคำขวัญ ลักษณะเชิงยุทธศาสตร์ของการเคลื่อนไหว นั่นก็คือข้อเสนอว่าด้วยการถวายคืนพระราชอำนาจ และความแสดงความต้องการอยากได้นายกรัฐมนตรีพระราชทาน อันเป็นปฏิมาอย่างเดียวกันกับที่เคยเกิดขึ้นจากสถานการณ์ เมื่อเดือนตุลาคม 2516 แม้ว่าข้อเสนอนี้ไม่ประสบความสำเร็จ แต่เมื่อมีการนำเอาข้อเสนอในลักษณะเดียวกันนี้มาพัฒนาผ่านกระบวนการ ทวงคืนประเทศไทย และ ถวายคืนพระราชอำนาจ ในรายการเมืองไทยรายสัปดาห์

สัญญา นับแต่เดือนกันยายน 2548 ปรากฏว่า การเคลื่อนไหวนี้ได้รับการสนองรับจากประชาชน ทั้งในกรุงเทพมหานคร และในหัวเมืองใหญ่อย่างคึกคัก”

“ในที่สุดการก่อรูปขึ้นเป็นการเคลื่อนไหวทางการเมืองภายใต้การนำของ พันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย โดยมีเป้าหมายเพื่อ โค่นพันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร แต่การเคลื่อนไหวของ พันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย ก็ก่อให้เกิดการการพลิกผัน แปรเปลี่ยนในทางการเมืองเป็นอย่างสูง เห็นได้จากการตัดสินใจยุบสภาของ พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร, การถอยออกจากสถานะรักษาการนายกรัฐมนตรี, คำประกาศไม่รับตำแหน่งนายกรัฐมนตรี แม้ว่าจะได้ชื่อว่า กำชัยจากการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 2 เมษายน 2549 ของพันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร (บทความพิเศษ 2549, 19 - 25 พฤษภาคม “สถานะ พลิกผัน แปรเปลี่ยน สถานะ ที่ไม่แน่นอน ไม่นั่นคง ของ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1344 : 13)

“นัดหมายการประชุมวันที่ 14 กรกฎาคม กำหนดขึ้นในการประชุมหารือร่วมกัน ของแกนนำพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย ประกอบด้วย นายสนธิ ลิ้มทองกุล นายสมศักดิ์ โกศัยสุข นายพิภพ ธงไชย พล.ต. จำลอง ศรีเมือง และนายสุริยะใส เมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม ที่บ้านพระอาทิตย์ เบื้องต้นตั้งประเด็นการประชุมไว้ 3 เรื่อง หลัก ๆ คือ

1. เรียกร้องให้ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รักษาการ
2. เพื่อทวงถามว่า “คนมีบารมีนอกรัฐธรรมนูญ” ที่ พ.ต.ท.ทักษิณ กล่าวระหว่างการประชุมหัวหน้าส่วนราชการคือใคร
3. เรื่องปฏิญญาฟิลแลนด์และประเด็นสุดท้ายที่เสริมเข้ามาแบบสด ๆ ร้อน ๆ คือเรื่องจดหมายที่ พ.ต.ท.ทักษิณ ส่งถึงประธานาธิบดีจอร์จ ดับเบิลยู บุช แห่งสหรัฐ” (ในประเทศ 2549, 14 - 20 กรกฎาคม “เบื้องหลัง ใต้เสื้อ...ถอย กลุ่มพันธมิตรฯ ปรับเกมชุมนุมใหญ่ 14 ก.ค.” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1352 : 10)

และจากการสัมภาษณ์ผู้ให้สัมภาษณ์ได้กล่าวถึง ประเด็นการต่อต้านรัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร และการแทรกแซงสื่อมวลชน คือ

- 1) ประเด็นของการต่อต้านรัฐบาล พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย เป็นช่วงสถานการณ์ทางการเมืองของไทยอยู่ในภาวะของวิกฤตการเมือง เกิดความแตกแยกในสังคมแบบ ไม่มีเอกภาพ คือ มีเรื่องทุจริตคอร์ปชันของผู้ว่าการเมืองในขณะนั้นว่า มีการทุจริตเงินโยบาย มีการคอร์ปชันเงินโยบาย และมีการแสวงหาผลประโยชน์ผู้เข้ามาดำรงตำแหน่งไม่ได้ทำหน้าที่โดยประโยชน์ส่วนรวม ต่อมารัฐบาลทักษิณ แก้ไขสถานการณ์โดยการยุบสภา และกำหนดการเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ 2 เมษายน 2549 แต่ก็ได้รับ

การบอยคอต หรือการคว่ำบาตรจากพรรคประชาธิปัตย์ พรรคชาติไทย และพรรคมหาชน การที่มีคนจำนวนหนึ่งลงคะแนน No vote หรืองดออกเสียง และนำไปสู่การตัดสินใจในการเลือกตั้งนั้นเป็นโมฆะ วิกฤตการเมืองดังกล่าว ไม่สามารถขยับเขยื้อนได้แม้จะกำหนดให้มีการเลือกตั้งในวันที่ 15 ตุลาคม 2549 สถานการณ์ทางการเมืองก็ยังคงอยู่ในภาวะวิกฤตเช่นเดิม คนก็เริ่มคิดถึงว่า วิธีเดียวที่จะเอาคุณทักษิณออกจากตำแหน่งได้ ก็ต้องทำรัฐประหาร

2) ส่วนในประเด็นการแทรกแซงสื่อมวลชน คือมีพฤติกรรมทางการเมืองของรัฐบาล ที่สะท้อนให้เห็น ว่ามีกระบวนการ ที่เกิดการแทรกแซงโดยใช้เงิน อามิสสินจ้าง รางวัลของขวัญ และธุรกิจสัมพันธ์ รวมทั้งการไปทัศนศึกษา และดูงานต่างประเทศ จนสามารถปฏิบัติการฉ้อโกงได้ ประเด็นนี้ก็เป็นแค่เพียงข้อกล่าวหาที่ฟังขึ้นแต่หาหลักฐานไม่ได้เมื่อไม่มีหลักฐานก็ไม่สามารถดำเนินการทางกฎหมายได้ ส่วนสื่อมวลชน คือบางกอกโพสต์ และมติชน น่าจะเป็นเรื่องผลประโยชน์ต่างตอบแทน และก็ไม่สามารถหาหลักฐานมาอธิบายฐานความผิดได้ และเห็นว่าพรรคไทยรักไทยฉลาดที่รู้จักวิธีการในการสื่อสารเพื่อสร้างความสนใจต่อสาธารณชน วิธีการเช่นนี้ คุณทักษิณ ใช้เทคนิคกระบวนการสื่อสารทางการเมืองแบบมืออาชีพ คือมีความสามารถในการที่จะทำให้ตัวเอง และพรรคของเขาเป็นข่าวหน้าหนึ่ง ดังคำให้สัมภาษณ์ ต่อไปนี้

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้สัมภาษณ์ คนที่ 1 กล่าวประเด็นการต่อต้านรัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตรว่า “เกิดความแตกแยกในสังคม มีการประชุม เดินขบวนต่อเนื่อง ตลอดเวลา สังคมมีการแบ่งเป็นกลุ่มเป็นเหล่า เป็นฝักฝ่ายไม่มีความเป็นเอกภาพ คือว่ามี เรื่องทุจริตคอร์รัปชันของผู้นำทางการเมืองในขณะนั้นว่า มีการทุจริตเงินนโยบาย มีการคอร์รัปชันเงินนโยบาย มีการแสวงหาผลประโยชน์ผู้เข้ามาดำรงตำแหน่ง ไม่ได้ทำหน้าที่โดยประโยชน์ส่วนรวม”

และผู้ให้สัมภาษณ์ คนที่ 2 กล่าวประเด็นการแทรกแซงสื่อมวลชนว่า “สื่อมวลชนก็ถูกแทรกแซง กระบวนการแทรกแซงด้วยเงิน กระบวนการแทรกแซงด้วยอามิสสินจ้าง กระบวนการแทรกแซงด้วยความสัมพันธ์กันอย่างลึกซึ้งกับสื่อต่าง ๆ ที่สื่อ สื่อมันก็มีหลายประเภท สื่อที่แสวงหาอำนาจก็มี สื่อที่ดีก็อยู่ไม่ได้ มันก็มีความขัดแย้ง ปมขัดแย้งทางการเมืองที่ผ่านสื่ออย่างขนานใหญ่ ทำให้เกิดความรู้สึกที่ว่าครอบครองสื่อ ผูกขาดสื่อ แล้วเข้าไปแทรกแซงอย่างเบ็ดเสร็จ โดยเอาตัวธุรกิจเป็นตัวแทรกแซง โดยเอาตัวทุน เข้าแทรกแซงสื่อคือ ไม่ลงโฆษณา ไม่สนับสนุนหรือใช้วิธีการกระบวนการต่าง ๆ เพื่อให้สื่อ สื่อมันนั้น ไม่สามารถประกอบธุรกิจ หรือทำธุรกิจได้อย่างตรงไปตรงมา แสดงว่าเป็นการผูกขาดสื่อเพื่อมาสนับสนุนตัวเอง มีนักสื่อมวลชนก็เล่าให้ฟังว่า ไปงานหนึ่งของบริษัทแห่งหนึ่ง ได้รับโทรศัพท์มือถือ รุ่นชนิดเขาเรียกคุณภาพสูง ซึ่งอย่างไม่น่าเชื่อซึ่งปกติแล้ว การเชิญนักข่าวไปร่วมงาน หรือกิจกรรมของกิจการต่าง ๆ ของบริษัทเหล่านี้ การที่ให้

ของที่ระลึกให้ของรางวัล เป็นสิ่งที่ระมัดระวังอยู่แล้ว แต่ว่ามันก็ให้กันเป็นตามธรรมเนียม อันนี้ไม่ใช่ให้กันตามปกติ เป็นการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน”

“ที่นี้จรรยาบรรณของสื่อมวลชนมันก็มีแข็งแรงบ้าง ไม่แข็งแรงบ้าง มีสื่อผู้ประกอบการที่หนึ่งรู้ว่าลูกน้องรับมา แต่ บก. ก็สั่งให้กลับไปคืนทันที ซึ่งบางสื่อก็รับไปถือว่า เป็นเรื่องส่วนตัว ก็ไม่บอกกันอะไรกัน เพราะฉะนั้นการดูแลปฏิบัติทางจิตวิทยามวลชน กับกลุ่มชน ของกลุ่มสื่อประจำทำเนียบรัฐบาล ถือว่า ประสบความสำเร็จอย่างสูง แหมเขาเรียกว่ามีเงินก็ทำอะไร ทุกอย่างได้ ก็ซื้อสื่อไว้ในมือ ขณะใจสื่อต่างๆ มากมาย ไปดูงาน ไปต่างประเทศ ไปทัวร์ ไปโน่นไป นี่ อันนี้เราก็คงจะได้รับรู้กันอย่างกว้างว่าสามารถปฏิบัติการณ์สื่อได้เบ็ดเสร็จเรียบร้อย”

ขณะที่ผู้ให้สัมภาษณ์ คนที่ 3 กล่าวประเด็นของการต่อต้านรัฐบาล พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ว่า “จริง ๆ แล้วในช่วง ย้อนกลับไปก่อนการรัฐประหาร 19 กันยายน 2549 มันจะเกิดภาวะที่เรียกว่า วิกฤตทางการเมือง ก็ว่าได้ ก็คือ มีกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย ออกมาเคลื่อนไหว คัดค้านต่อต้านการทำงานของ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ซึ่งเป็นรัฐบาลขณะนั้น การต่อสู้ขัดแย้งกันตรงนี้ มันก็ทำให้ประชาชนมีความคิดแบ่งเป็น 2 ฝ่าย ก็คือ ฝ่ายหนึ่งมองว่า คุณทักษิณก็ทำหน้าที่ ของนายกรัฐมนตรี เป็นผู้นำรัฐบาลที่มาจาก การเลือกตั้ง ในขณะที่อีกฝ่ายหนึ่ง ก็บอกว่า คุณทักษิณหมดความชอบธรรมแล้ว เพราะว่าไม่ได้ คือขาดความชอบธรรมในแง่ของการ มีผลประโยชน์ทับซ้อน และหลาย ๆ อย่างที่กลุ่มพันธมิตรฯ ได้นำเสนอออกมาในลักษณะที่เป็น ภาพเชิงลบ”

“เพราะฉะนั้น สถานการณ์ในช่วงนั้น มันก็เป็นสถานการณ์ที่ คนมีความรู้สึก ว่ามันกลับไม่ได้ ไปไม่ถึง ก็คือคุณทักษิณก็ยุบสภา จัดการเลือกตั้ง 2 เมษายน พอจัดการเลือกตั้ง ไป ก็มี การบอยคอต หรือการคว่ำบาตร ของพรรคประชาธิปัตย์ พรรคชาติไทย มหาชน ที่ไม่ส่งผู้สมัคร ตรงนั้นมันก็นำไปสู่การที่คนจำนวนหนึ่ง ไปลง คะแนนเสียง No vote หรือการลงคะแนนเสียง ให้กับพรรคไทยรักไทย จนกระทั่งนำไปสู่การที่ตัดสินใจให้การเลือกตั้งเป็น โหมด คุณทักษิณก็บอกถ้า เลือกตั้ง โหมด ก็ทักษิณก็บอกว่าการเลือกตั้งใหม่ ก็เสนอการกำหนดการเลือกตั้งใหม่ ในวันที่ 15 ตุลาคม ช่วงนั้นคนก็บอกว่าถ้าเลือกตั้งใหม่ ก็เลือกรูปแบบเดิมอีก ก็คือ พรรคไทยรักไทยก็จะกลับมา ใหม่เยอะอีก และที่คนที่ไม่ยอมรับ ไทยรักไทย ก็จะออกมาประท้วงเดินขบวนตามท้องถนนกันอีก มันก็เหมือนภาวะที่ว่ามันจะ ไปข้างหน้าก็ไม่ได้ จะถอยหลังก็ไม่ได้ มันก็เริ่มกลายเป็นวิกฤตที่ขยับ เขยื้อนไม่ได้ คนก็เริ่มมองหาทางออก ที่เรียกว่า ปลดสื่อการเมือง คนก็เริ่มคิดถึงว่า วิธีเดียวที่จะเอา คุณทักษิณออกจากตำแหน่งได้ ก็คือทำรัฐประหาร โดยคณะนายทหาร กระแสการรัฐประหารก็เลย เกิดขึ้น”

ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวประเด็นการแทรกแซงสื่อมวลชนว่า “เป็นเรื่องที่มองเห็นอยู่ว่าทางไทยรักไทยใช้สื่อเป็นเครื่องมือในการบริหารประเทศ การที่พยายามที่จะทำให้อสื่อมวลชนคนใดที่เป็นปฏิปักษ์หลุดจากวงจรของสื่อก็เป็นสิ่งที่เขาทำแต่ อันนั้นก็ต้องไปหาหลักฐานที่ชัดเจนมาเพื่อที่จะดำเนินการกับเขา ก็มีอยู่ สอง สาม กรณีเรื่องหนังสือพิมพ์มติชน-บางกอกโพสต์ แต่ที่ ตรงนั้นพอเอาเข้าจริง ๆ มันก็จะกลายเป็นไปพันเรื่อง ผลประโยชน์ต่างตอบแทน ก็คือตัวรัฐบาลตัวคุณทักษิณ ไม่ได้ไปลงมือทำเอง เจ้าของเขาปลดเอง แล้วจะไปสืบสวนอย่างไร เจ้าของเขาจะบอกว่าคุณทักษิณเขาสั่งให้ปลดหรือ มันเป็นไปไม่ได้ เพราะฉะนั้นเอาเข้าจริง ๆ ถึงจุดหนึ่ง ก็ไม่สามารถหาหลักฐานมาอธิบายฐานความผิด อันนี้ได้ จะบอกว่า บอกแทรกแซงอย่างไร เขาก็ไม่ได้ บิบคอบังคับว่าต้องให้เขียนข่าวอย่างนี้ ต้องทำอย่างนั้น แล้วถ้าจะพูดอย่างให้ความเป็นธรรมกับทางไทยรักไทย ก็ต้องบอกว่าทางไทยรักไทยเขาเป็นพรรคการเมืองที่มีวิธีการในการสื่อสารที่สร้างความสนใจให้กับคนได้ดี”

“เพราะฉะนั้นเวลาที่ คุณทักษิณ ทำอะไร พรรคเขาทำอะไร มันจะเป็นข่าวโดยปริยาย จะไปบอกว่าเขาแทรกแซงก็ไม่เชิง เพราะทำอะไรที่มันตื้นตื้นใจ ทำอะไรที่มันน่าสนใจมากมายก่ายกอง แม้แต่การหาเสียงของเขาก็ไม่หาเสียงธรรมดา เขาก็ทำจนกระทั่งได้เป็นข่าว เช่นว่า รถไฟหมายเลข 9 เขาก็เหมาโบกี้รถไฟแล้วก็ลากขบวนไปจากกรุงเทพฯ จนถึงอีสาน แวะแต่ละจังหวัดถามว่าอย่างนี้ สื่อมวลชนไปทำข่าว โดยปริยายไหม ก็ไปทำข่าวโดยปริยาย ถามว่าแทรกแซงไหม ไม่ใช่ นี่ก็คือวิธีการ วิธีการหนึ่งซึ่งหลายพรรคการเมืองไม่เข้าใจ ไม่เข้าใจ แม้แต่วิธีการที่จะทำให้ตัวเองเป็นข่าว ไม่เข้าใจแม้แต่วิธีการที่จะทำให้พรรคของตัวเองได้พื้นที่ในสื่อ แต่พรรคไทยรักไทยฉลาดที่จะทำตรงนี้”

“ซึ่งอาจารย์ได้เขียนบทความลงหนังสือพิมพ์ รวมทั้งการไปออกทีวีได้พูดว่าคุณทักษิณเป็นคนที่มีความสามารถในเรื่องของกระบวนการ การสื่อสาร ตรงนี้ก็ทำให้คนจำนวนมาก เข้าใจผิดคิดว่าอาจารย์สนับสนุนคุณทักษิณ แต่ไม่ใช่ โดยส่วนตัวแล้วมองว่า การกระทำแบบนี้คุณทักษิณได้ใช้เทคนิคกระบวนการสื่อสารทางการเมืองแบบมืออาชีพเข้ามาทำ เพราะฉะนั้นเขารวมหมายกำหนดการ เข้าไปในสื่อได้เสมอ คุณทักษิณไม่ได้อยู่เมืองไทยเป็นปี แต่ข่าวคุณทักษิณไม่เคยตกจากหน้าหนึ่ง นั่นก็แปลว่า เขามีความสามารถในการ รวมหมายกำหนดการได้ คนที่อยู่ในเมืองไทยเสียอีกที่อยู่ทุกวันแต่ไม่ได้ขึ้นหน้าหนึ่ง ไม่ได้เป็นข่าว ไม่ได้เป็นที่สนใจของสื่อทางการเมืองจำนวนมาก รัฐมนตรีหลายคนทำงานแล้วไม่รู้ว่าเป็นรัฐมนตรีเดิน ไปไหนไม่มีคนรู้จัก ไม่มีคนยกมือไหว้ ไม่รู้ว่าเป็นรัฐมนตรี ไม่รู้แม้แต่จะทำให้ตัวเองเป็นข่าว เพราะฉะนั้นความสามารถในทางการสื่อสารจึงแตกต่างกัน ถ้าจะบอกแทรกแซงสื่อไม่เชิงทีเดียว คุณทักษิณมีความสามารถในการที่จะทำให้ตัวเอง และพรรคของเขาเป็นข่าว”

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ปรากฏการณ์ทางการเมือง ของการต่อต้านรัฐบาล พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ได้เกิดขึ้นภายหลังการบริหารงานของรัฐบาล จนนำไปสู่การรวมกลุ่มของการต่อต้าน หลายกลุ่ม ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มของชนชั้นนำทางการเมือง นักวิชาการ-ปัญญาชน สื่อมวลชน และภาค ประชาชน ดังนี้

1) กลุ่มชนชั้นนำทางการเมือง การเมือง ซึ่งประกอบด้วยหลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน, นายแพทย์ประเวศ วะสี และพลตรีจำลอง ศรีเมือง จะเน้นในเรื่องคุณธรรมจริยธรรม ของผู้นำการเมือง รวมถึงการทุจริตคอร์ปชันของรัฐบาล ในขณะที่กลุ่มราชสกุล หรือคณะพลเรือน อาวุโส จะขออนายกพระราชทาน ตามจารีตประเพณีการปกครอง

2) กลุ่มนักวิชาการ-ปัญญาชน นักวิชาการที่ออกมาต่อต้าน และวิจารณ์การทำงาน ของรัฐบาล ซึ่งประกอบด้วย ดร. อัมมาร สยามวาลา นักวิชาการด้านเศรษฐศาสตร์ วิจารณ์เรื่อง การตรวจสอบ กรณีสินบนโครงการจัดซื้อเครื่องตรวจสอบจับวัดโลหะเบ็ดขีทีเอ็กซ์ 9000 สนามบิน สุวรรณภูมิ, ดร.สุรพล นิติไกรพจน์ อธิการบดีมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เสนอมาตรา 7 และให้ยุติ การปฏิบัติหน้าที่รักษาการนายกรัฐมนตรี, ดร. ชिरุพท บุญมี อาจารย์คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ วิจารณ์การทำงานของรัฐบาลในเรื่องของการทุจริตคอร์ปชัน, รศ.ดร. ไชยันต์ ไชยพร อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฉีกบัตรเลือกตั้งต่อต้าน ระบอบทักษิณ, กลุ่มอาจารย์มหาวิทยาลัย นิสิต นักศึกษาต่อต้านเรื่องการขายหุ้นไม่เสียภาษีของ บริษัท ซินคอร์ป การขายชาติโกงชาติ ในขณะที่มีกลุ่มตัวแทนครูทั่วประเทศ ต่อต้านเรื่องการถ่าย โอนการศึกษา

3) กลุ่มสื่อมวลชนที่ประกอบด้วยสื่อหนังสือพิมพ์ และสื่อวิทยุโทรทัศน์ คือสื่อหนังสือพิมพ์ ในเครือมติชน-บางกอกโพสต์ ที่เกิดจากการที่รัฐบาลเข้าไปครอบงำกิจการด้วย การลงทุนซื้อหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ โดยการเทคโอเวอร์ ของบริษัท จี เอ็ม เอ็ม แกรมมี่ จำกัด (มหาชน) และการใช้อำนาจทางการเมืองของรัฐบาล เข้าไปแทรกแซงการทำงาน และสื่อสถานีวิทยุโทรทัศน์ ช่อง 9 อ.ส.ม.ท. ที่ถูกแทรกแซงโดยอำนาจทางการเมืองของรัฐบาลถอดรายการเมืองไทยรายสัปดาห์ หลังการวิจารณ์รัฐบาลของ นายสนธิ ลิ้มทองกุล ในเหตุการณ์ พ.ศ.2548 ซึ่ง นายสนธิ ลิ้มทองกุล เป็นเจ้าของสื่อรายการดังกล่าว และเป็นเจ้าของสื่อหนังสือพิมพ์ในเครือผู้จัดการด้วย จนนำไปสู่การ ต่อต้านรัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร และเกิดปรากฏการณ์สนธิ ลิ้มทองกุล ขึ้น

4) กลุ่มภาคประชาชน การเคลื่อนไหวทางการเมือง ของกลุ่มภาคประชาชน มีจุดกำเนิดจากปรากฏการณ์ สนธิ ลิ้มทองกุล ที่อยู่ภายใต้การนำของบุคคลคนเดียวในรายการ เมืองไทยรายสัปดาห์สัญจร จัดตามสถานที่ต่าง ๆ จะวิจารณ์ และต่อต้านในเรื่องการทุจริตคอร์ปชัน

ของรัฐบาล และสามารถดึงมวลชนหลายกลุ่มเข้ามามีส่วนร่วมมากมายหลายกลุ่ม เช่น กลุ่มครูต่อต้านการถ่ายโอนการศึกษาและกลุ่มต่อต้านการแปรรูปการไฟฟ้าฝ่ายผลิต เป็นต้น ก่อนที่จะพัฒนามาเป็นกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย ซึ่งร่วมมือกันในนามของกลุ่มที่มีระบบระเบียบมากขึ้นของการตัดสินใจหลายคน โดยในกลุ่มมีแกนนำ 5 คน อันประกอบด้วย พล.ต.จำลอง ศรีเมือง, นายสนธิ ลิ้มทองกุล, นายพิภพ ธงไชย, นายสมเกียรติ พงษ์ไพบูลย์ นายสมศักดิ์ โกศัยสุข, มีแนวร่วม 27 กลุ่ม และที่สำคัญยังมีกลุ่มชนชั้นนำทางการเมือง, นักวิชาการปัญญาชน, สื่อมวลชนที่กล่าวในข้างต้น มาร่วมผนึกกำลังต่อต้าน และมีแนวร่วมมากขึ้น นำไปสู่การขับไล่ครั้งใหญ่ในวันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2549 ที่ลานพระบรมรูปทรงม้า และขยายไปเป็นการชุมนุมทั้งที่ลานพระบรมรูปทรงม้าในวันที่ 11 กุมภาพันธ์ และชุมนุมยึดเยื่อที่ท้องสนามหลวง ในวันที่ 26 กุมภาพันธ์ และอีกครั้งที่ท้องสนามหลวงในวันที่ 5 สิงหาคม

สรุปโดยรวมของการต่อต้านของกลุ่มชนชั้นนำทางการเมือง นักวิชาการ-ปัญญาชน สื่อมวลชน และภาคประชาชนประเด็นส่วนใหญ่ จะเป็นเรื่องการบริหารประเทศ ของรัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ที่ขาดคุณธรรม จริยธรรมทางการเมือง แนวนโยบาย และโครงการต่าง ๆ ของรัฐบาลมีการทุจริตคอร์ปชั่น และการมีผลประโยชน์ทับซ้อน หรือไม่ว่าจะเป็นเรื่องการใช้อำนาจทางการเมืองของรัฐบาล เข้าไปครอบงำกิจการ และแทรกแซงการทำงานของสื่อมวลชน หรือกรณีองค์การอิสระ จนนำไปสู่การขับไล่ให้นายกรัฐมนตรีลาออก พร้อมเสนอมาตรา 7 นายกรัฐมนตรีพระราชทาน

และจากการสัมภาษณ์ผู้ให้สัมภาษณ์ได้กล่าวถึง ประเด็นการต่อต้านรัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร และการแทรกแซงสื่อมวลชน สรุปได้ว่า

1) ประเด็นของการต่อต้านรัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย เป็นช่วงสถานการณ์ทางการเมืองของไทยอยู่ในภาวะของวิกฤตการเมืองเกิดความแตกแยกในสังคมแบบไม่มีเอกภาพ คือมีเรื่องทุจริตคอร์ปชั่นของผู้นำการเมืองในขณะนั้นว่า มีการทุจริตเงินนโยบาย มีการคอร์ปชั่นเงินนโยบาย และมีการแสวงหาผลประโยชน์ผู้เข้ามาดำรงตำแหน่งไม่ได้ทำหน้าที่โดยประโยชน์ส่วนรวม ต่อมารัฐบาลทักษิณ แก้ไขสถานการณ์ โดยการยุบสภา และกำหนดการเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ 2 เมษายน 2549 แต่ก็ได้รับการบอยคอต หรือการคว่ำบาตรจากพรรคประชาธิปัตย์ พรรคชาติไทย และพรรคมหาชน การที่มีคนจำนวนหนึ่งลงคะแนน No vote หรืองดออกเสียง และนำไปสู่การตัดสินใจให้การเลือกตั้งนั้นเป็นโมฆะ วิกฤตการเมืองดังกล่าวไม่สามารถยับยั้งยื้อยื้อนได้แม้จะกำหนดให้มีการเลือกตั้งในวันที่ 15 ตุลาคม 2549 สถานการณ์ทางการเมืองก็ยังคงอยู่ในภาวะวิกฤตเช่นเดิม คนก็เริ่มคิดถึงว่า วิธีเดียวที่จะเอาคุณทักษิณออกจากตำแหน่งได้ ก็ต้องทำรัฐประหาร

2) ส่วนในประเด็นการแทรกแซงสื่อมวลชน คือมีพฤติกรรมทางการเมืองของรัฐบาล ที่สะท้อนให้เห็นว่ามีกระบวนการ ที่เกิดการแทรกแซงโดยใช้เงิน อามิสสินจ้าง รางวัลของขัวญ และธุรกิจสัมพันธ์ รวมทั้งการไปทัศนศึกษา และดูงานต่างประเทศ จนสามารถปฏิบัติการณ์สื่อได้ ประเด็นนี้ก็เป็นแค่เพียงข้อกล่าวหาที่ฟังขึ้นแต่หาหลักฐานไม่ได้ เมื่อไม่มีหลักฐานก็ไม่สามารถดำเนินการทางกฎหมายได้ ส่วนสื่อมวลชน คือบางกอกโพสต์ และมติชน น่าจะเป็นเรื่อง ผลประโยชน์ต่างตอบแทน และก็ไม่สามารถหาหลักฐานมาอธิบายฐานความผิดได้ และเห็นว่า พรรคไทยรักไทยฉลาดที่รู้จักวิธีการในการสื่อสาร เพื่อสร้างความสนใจต่อสาธารณชน วิธีการเช่นนี้คุณทักษิณใช้เทคนิคกระบวนการสื่อสารทางการเมืองแบบมืออาชีพ คือ มีความสามารถในการที่จะทำให้ตัวเอง และพรรคของเขาเป็นข่าวหน้าหนึ่ง

ตอนที่ 4 การแต่งตั้งโยกย้าย

จากการศึกษาพบว่า การแต่งตั้งโยกย้ายในช่วงก่อนการรัฐประหาร 19 กันยายน 2549 จะมี 2 ลักษณะที่มีความผิดปกติของการแต่งตั้งโยกย้ายที่ล่าช้า คือ การแต่งตั้งโยกย้ายนายทหาร 3 เหล่าทัพ และการแต่งตั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน มีเนื้อหาสาระที่ปรากฏ ในเชิงวาทกรรมทางการเมือง ผ่านหนังสือพิมพ์มติชนสุดสัปดาห์ ต่อไปนี้

4.1 การแต่งตั้งโยกย้ายนายทหาร 3 เหล่าทัพ

จากการศึกษาพบว่า มีส่วนสำคัญของการแต่งตั้งโยกย้ายนายทหาร 3 เหล่าทัพที่เกี่ยวข้องกัน ที่ประกอบด้วยรัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร กับการแต่งตั้งโยกย้าย ความล่าช้าในการแต่งตั้งโยกย้ายนายทหาร 3 เหล่าทัพ, การขัดแย้งภายในรุ่น ตท.10 และระหว่างรุ่น ความเกี่ยวข้องกับ พล.อ.เปรม ติณสูลานนท์ และการแต่งตั้งโยกย้ายของ พล.อ.สนธิ บุญยรัตกลิน ผบ.ทบ. มีรายละเอียดที่ปรากฏ ดังนี้

4.1.1 รัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร กับการแต่งตั้งโยกย้าย

จากการศึกษาพบว่า รัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร กับการแต่งตั้งโยกย้าย มีการเร่งปรับโครงสร้างกองทัพครั้งใหญ่, การแต่งตั้งโยกย้ายนายทหารประจำปี 2548 และการแต่งตั้งโยกย้ายนายทหารประจำปี 2549 มีรายละเอียดที่ปรากฏ ดังนี้

1) การเร่งปรับโครงสร้างกองทัพครั้งใหญ่

จากการศึกษาพบว่า มีการเร่งปรับโครงสร้างกองทัพครั้งใหญ่ ที่มีส่วนสำคัญของระบบการแต่งตั้งโยกย้าย ผบ.เหล่าทัพ มีรายละเอียดที่ปรากฏ ดังนี้

“การเร่งปรับโครงสร้างกองทัพครั้งใหญ่ เป็นการปรับแบบปฏิรูป กองบัญชาการทหารสูงสุด จะถูกยุบเปลี่ยนชื่อใหม่เป็น กองบัญชาการกองทัพไทย ระบบการโยกย้าย ผบ.เหล่าทัพ จะไม่มีฤทธิ์เดชมากเหมือนเก่า ต้องใช้กรอบกรรมการเป็นผู้ตัดสินใจชี้ขาด และผู้ที่จะมา เป็นกรรมการก็ไม่ใช่ว่าเฉพาะผู้ดำรงตำแหน่งในส่วน 5 เลือกองทัพบกเหมือนเดิม แต่จะมีบุคคลภายนอก มาร่วมเป็นกรรมการ โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมเป็นประธาน พร้อมกับปรับลดขนาด ของสภากลาโหม แบ่งกรรมการออกเป็นชุด ๆ ทั้งชุดยุทธศาสตร์ ข้าราชการทหาร การจัดซื้อจัด จ้างจัดหาอาวุธ ขณะเดียวกัน ทุกสัดส่วนจะเร่งลดขนาดกำลังพลตามเป้าหมายจะลดให้ได้ 2 หมื่นคน ในช่วงเวลา 4 ปี ของรัฐบาลทักษิณ 2/1”

(เจริญ พงษ์จีน ลีคไม่ลับ 2548, 6 - 12 พฤษภาคม มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1290 : 8)

และ “วันที่ 30 กันยายน 2548 ถือว่า เป็นวันเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ของ กองทัพไทย ถ้าเป็นสมัยก่อน ช่วงที่ทหารยังมีบทบาทต่อวงการเมืองสูง จะมีการเกะกะติดสถานการณ์ ขว้างกันอย่างกระชั้นชิด เพราะเป็นปีที่เกิดสุญญากาศขึ้นอย่างพร้อมเพรียง ยอดของแต่ละเหล่าทัพ พากันเกษียณอายุราชการพร้อมกันหมด” (เจริญ พงษ์จีน ลีคไม่ลับ 2548, 17 - 23 มิถุนายน มติชน สุดสัปดาห์ ฉบับ 1296 : 8)

“ส่วนหัวสุดของกองทัพ ในวันที่ 1 ตุลาคม 2548 จะว่างลงแบบกราวรูด 5 ตำแหน่ง ประกอบด้วย

1. พล.อ. อู๊ด เบื้องบน ปลัดกระทรวงกลาโหม
2. พล.อ. ชัยสิทธิ์ ชินวัตร ผู้บัญชาการทหารสูงสุด
3. พล.อ. ประวิตร วงษ์สุวรรณ ผู้บัญชาการทหารบก
4. พล.อ.อ. คงศักดิ์ วันทนา ผู้บัญชาการทหารอากาศ
5. พล.ร.อ. สามภพ อัมระपाल ผู้บัญชาการทหารเรือ”

(เจริญ พงษ์จีน ลีคไม่ลับ 2548, 12 - 18 สิงหาคม มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1304 : 8)

2) การแต่งตั้งโยกย้ายนายทหารประจำปี 2548

จากการศึกษาพบว่า การแต่งตั้งโยกย้ายนายทหารประจำปี 2548 เป็นการ จัดวางตำแหน่งเตรียมทหารรุ่น 10 (ต.ท.10) รุ่นเดียวกับ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร มานั่งในตำแหน่ง สำคัญ ๆ โดยเฉพาะในตำแหน่งที่คุมกำลังในกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล เพื่อป้องกันการ รัฐประหาร มีรายละเอียดที่ปรากฏ ดังนี้

“ต้องยอมรับว่าการแต่งตั้งโยกย้ายนายทหารปลายปี 2548 เป็นการโยกย้าย ครั้งประวัติศาสตร์ ของกองทัพในรอบหลายสิบปีที่ผ่านมา เพราะปีนี้ตำแหน่งหลักของกองทัพล้วน เกษียณอายุราชการกันทุกเหล่าทัพ นอกจากตำแหน่งหลักแล้วยังมีกระแสน้ำเตรียมทหารรุ่น 10

(ต.ท.10) รุ่นเดียวกับ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ต่างตำแหน่งสำคัญ ๆ หลายตำแหน่ง” (ในประเทศ 2548, 12 - 18 สิงหาคม “ย้ายทหาร 2548 เคียด เกมชิงเก้าอี้บ๊อง 5 เสือกองทัพ เสธ.ยักษ์ถูกเบียด อาจ ตกขบวน” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1304 : 10)

“เตรียมทหารรุ่น ตท. 10 กลายเป็นรุ่นของนายทหาร ที่ถูกจับตามองมากที่สุด ในยุคที่เพื่อนร่วมรุ่นอย่าง พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี เพราะเป็นรุ่นที่ได้ขยับขึ้นตำแหน่งสำคัญกันแบบพรวดพราด โดยเฉพาะในกองทัพ ทั้ง ๆ ที่เคยยึดถือระบบอาวุโส เรื่องรุ่นที่รุ่นน้องมายาวนาน แต่ทุกอย่างก็เป็นไปได้เสมอในยุคของ พ.ต.ท. ทักษิณ ที่ต้องการให้ผู้บริหารเป็นคนหนุ่ม ไม่ใช่ขึ้นมาเป็น ผบ.เหล่าทัพ เมื่อเหลืออายุ 1-2 ปี ก่อนจะเกษียณราชการ ด้วย พ.ต.ท. ทักษิณ จะย้ำเสมอว่าคนอายุ 50 กว่า ๆ ไม่ถือว่าเด็กแล้ว เขาจึงไฟเขียวเป็นใจ ให้เพื่อนร่วมรุ่นได้เลื่อนยศ เลื่อนตำแหน่งในกองทัพกันอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะคุมขุมกำลังสำคัญทั่วทุกภาคจนเรียกกันว่าเป็น การถอดสลักปฏิวัติ ที่ถูกวิพากษ์วิจารณ์มาตลอดว่าทุกฤดูกาล โยกย้าย และยังทำให้นายทหารรุ่นพี่และรุ่นน้องมองตาขวาง”

“เตรียมทหาร 10 ยังเป็นรุ่นที่ปลดแอกจากกรอบทหารไม่ยุ่งเกี่ยวกับการเมือง ด้วยการแสดงการสนับสนุน พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร อย่างเต็มที่ในทุกเรื่อง และทุกสถานการณ์ นับตั้งแต่คบเท้าให้กำลังในคดีชุกหุน จึงทำให้ไม่เป็นเรื่องแปลก ที่จะเห็นนายทหารรุ่นนี้ ปรากฏตัวในงานของพรรคไทยรักไทย หรือวันเกิดของ พ.ต.ท. ทักษิณ ด้วยเหตุผลของคำว่าเพื่อน ที่สามารถทำให้เส้นของทหารอาชีพได้”

“ทุกฤดูกาล โยกย้ายทหาร เตรียมทหาร 10 จึงถูกวิพากษ์วิจารณ์มากที่สุด จนทำให้มีการตั้งประ โยค ของรุ่นว่า หนักแน่น มั่นคง ดำรงสามัคคี เพื่อต่อสู้กับกระแสต้าน ทั้งจากนายทหารรุ่นพี่ และรุ่นน้องในกองทัพ รวมถึงสื่อมวลชน” (พฤษัท อัสดง รายงานพิเศษ 2548, 9 - 15 กันยายน “เจาะวงใน เพื่อนแมว ร้าวลึก จุดเปลี่ยน เตรียมทหาร 10 สลับใจ ทรงกิดติ-พรรชัย” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1308 : 19)

“การก้าวกระโดดของบรรดานายทหารจากเตรียมทหารรุ่น 10 (ตท.10) ณ เวลานี้ น่าจับตามองเป็นพิเศษ เพราะในช่วง 4-5 ปี ที่ พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตรเป็นนายกรัฐมนตรี นับตั้งแต่ปี 2544 สถิติการเจริญเติบโตของบรรดาเพื่อนพ้อง ไม่ว่าจะ เป็นทหารบก ทหารเรือ ทหารอากาศ ถือว่าเป็นการกระ โดดที่รวดเร็ว แบบที่รุ่นอื่นใกล้เคียงกัน โดยเฉพาะเตรียมทหารรุ่น 9 (ตท.9) หรือ จปร.20 ที่ได้แต่มองตาปริบ ๆ ทั้ง ๆ ที่เคยควบแข่งขันมาตั้งแต่จบจากรั้ว จปร. ยามนี้การก้าวกระโดดของ ตท.10 ยากที่ใครจะตามทัน เพราะต้องยอมรับว่ายุคนี้เป็นยุคทองของ ตท.10 อย่างแท้จริง ที่สำคัญคือการขึ้นมาคุมขุมกำลังรบ คุมทุกจุดยุทธศาสตร์กองทัพ ทั้งหน่วยภาคพื้นในส่วนทหารราบ ทหารม้า ทหารปืนใหญ่ ทั้งหน่วยบัญชาการนาวิกโยธิน (นย.) และหน่วยบัญชาการ

อากาศโยธิน (อ.ย.) ทำให้ระบบการยึดตามแบบธรรมเนียม อาวุโส รุ่นพี่รุ่นน้องของกองทัพไทยที่ถือ
เป็นประเพณีปฏิบัติกันมาช้านาน ถูกล้มเลิกไปในยุคเรืองอำนาจของพันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร”

“ลักษณะเช่นนี้ นับเป็นปรากฏการณ์จำยอมของนายทหารในกองทัพที่ไม่อาจขัดขืนการไม่ให้เกิดการเมืองเข้ามายุ่งเกี่ยวแทรกแซงกองทัพ โดยเฉพาะการโยกย้ายแบบในอดีต
ได้เลย ตรงกันข้ามกลับเป็นการทำให้ทหารในกองทัพกลับต้องยอม และยอมรับการให้การเมืองเข้า
มาจัดวางตัวผู้นำกองทัพ แบบที่เรียกว่าถ้าไม่แน่จริงเก่งจริงดีจริง ก็ต้องเป็นคนของฝ่ายการเมือง
ฝ่ายนายทักซิณ กลับมองการจัดการกองทัพแบบนี้เป็นการถ่ายเลือดใหม่ ในการนำความสดความหนุ่ม
ความต่อเนื่องอาจจะส่งผลดีต่อการบริหารงานในระบบสมัยใหม่” (กิจจา เจริญเกียรติ ก้อง บทความ
พิเศษ 2548, 18 - 24 พฤศจิกายน “ใครเป็นใครใน ตท. 10 ตำรวจแถวเพื่อนแก้ว ยึดทุกเหล่า เอาทุก
เก้าอี้ ปรากฏการณ์ จำยอมของกองทัพ” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1318 : 14)

“ในช่วงการดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีของ พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร นั้นมีความ
พยายามในการที่จะนำนายทหารที่เป็นพรรคพวกของตนเอง โดยเฉพาะนายทหารร่วมรุ่นเตรียมทหาร
10 หรือ ตท. 10 มา นั่งในตำแหน่งสำคัญ ๆ โดยเฉพาะในตำแหน่งที่คุมกำลังในกรุงเทพมหานคร
และปริมณฑล ซึ่งเป็นหน่วยกำลังหลักที่มักถูกใช้ในการปฏิวัติ-รัฐประหารมาแล้วในอดีต เป็นการ
โยกย้ายภายใต้สมมติฐานว่า พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร ต้องการจัดระเบียบกองทัพ เพื่อป้องกันการ
การปฏิวัติจากฝ่ายทหาร การแต่งตั้งโยกย้ายนายทหารในช่วงปีแรก ๆ ของรัฐบาลทักษิณนั้น ยังไม่
เกิดปฏิกิริยาต่อต้านรุนแรงมากนัก เนื่องจากรัฐบาลทักษิณ ยังได้รับคะแนนนิยมอย่างมากจาก
ประชาชน” (ในประเทศ 2549, 22 - 28 กันยายน “ปฏิวัติปิดฉาก ทักษิณ สยบขัดแย้ง-รุนแรง-แบ่งฝ่าย”
มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1362 : 10)

3) การแต่งตั้งโยกย้ายนายทหารประจำปี 2549

จากการศึกษาพบว่า การแต่งตั้งโยกย้ายนายทหารประจำปี 2549 เป็น
การแต่งตั้งโยกย้ายที่รวดเร็วกว่าปกติ ในขณะที่ นายกรัฐมนตรี และ รมว. กลาโหม อยู่ในตำแหน่ง
รักษาการ ที่สำคัญ โสการแต่งตั้งโยกย้ายมีผลสะท้อนทั้งกองทัพ รวมถึงตำแหน่ง ผบ.ทบ.ของ
พล.อ.สนธิ บุญยรัตกลิน มีรายละเอียดที่ปรากฏ ดังนี้

“การแต่งตั้งโยกย้ายนายทหารประจำปี 2549 มีสัญญาณมาจาก พ.ต.ท.
ทักษิณ ชินวัตรนายกรัฐมนตรี ผ่านมายัง พล.อ.ธรรมรักษ์ อิศรางกูร ณ อยุธยา รมว. กลาโหม แล้ว
ว่าให้ทุกเหล่าทัพจัดทำ บัญชี แต่งตั้งโยกย้ายนายทหารประจำปี 2549 ให้เสร็จภายในวันที่ 27 กรกฎาคม
เนื่องจากต้องการให้โยกย้ายเสร็จก่อนวันที่ 15 สิงหาคม เหตุเพราะหากมีพระราชกฤษฎีกา (พ.ร.ฎ.)
แก้ไขเพิ่มเติม พ.ร.ฎ. ยุบสภา 2549 ออกมาจะไม่สามารถจัดการแต่งตั้งโยกย้ายได้ ถือเป็นห้วงฤดูกาล
โยกย้ายที่รวดเร็วกว่าปกติ ด้วยเหตุผลทางการเมืองที่ไม่ปกติ...?”

“แต่ท่ามกลางวิกฤตการณ์การเมือง การโยกย้ายทหารครั้งนี้ จึงมีกระแสข่าวที่สะท้อนสะท้อนไปทั่วกองทัพ เมื่อชื่อของ พล.อ.สนธิ บุญยรัตกลิน ผบ.ทบ. มีสิทธิ์ถูกจับโยกไปนั่งตำแหน่ง ผบ.สส. เพื่อรอเกษียณ ปี2550 ไม่แปลกที่มีข่าวเตรียมดัน บิ๊กตุ๋ พล.อ.พรชัย กรานเลิศ ผช.ผบ.ทบ. เพื่อนร่วมรุ่นเตรียมทหาร (ตท.10) ของ พ.ต.ท.ทักษิณ ที่เกษียณ ปี2554 ขึ้นเป็น ผบ.ทบ. เมื่อเป็นเช่นนี้ โจทย์ ในตำแหน่ง ผบ.ทบ.อาจต้องเปลี่ยนไป” (ในประเทศ 2549, 21 - 27 กรกฎาคม “ย้ายทหารยุค พิชัยการเมือง โฟกัสเก้าอี้ ผบ.ทบ. สนธิ...สะท้าน ตท.10...สะเทือน” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1353 : 10)

“หลังจากที่เสียท่าจากโศกโยกย้ายนายทหารระดับผู้บังคับกองพัน 129 นายของทบ. ที่ปล่อยให้มีการปรับเปลี่ยนคุมกำลังในมือไป ในแวดวงทหารระดับนายพลครั้งใหญ่ครั้งนี้ พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีจะไม่ยอมปล่อยให้คลาดสายตาเป็นอันขาด ด้วยเห็นว่ามีเพื่อน ๆ ร่วมรุ่นเตรียมทหาร 10 (ตท.10) ที่วางใจได้ทั้งบิ๊กตุ๋ พล.อ.พรชัย กรานเลิศ ผช.ผบ.ทบ. และบิ๊กโอ้ พล.ต. พงษ์ ธรรมทัต ผบ.พล.1 รอ. คุมโผเล็ก ๆ น้อย ๆ และไม่คิดว่าบิ๊กป๊อด พล.ท. อนุพงษ์ เผ่าจินดา แม่ทัพภาคที่ 1 เพื่อนต่างมุ้งในฐานะผู้บังคับบัญชา จะหาญกล้า หาญหัก ทั้ง ๆ ที่ พล.อ.พรชัย และ พล.ต.พงษ์ ได้เข้าทักท้วงกับ พล.อ.วิจิต ยาทิพย์ รอง ผบ.ทบ. ในฐานะประธานคณะกรรมการพิจารณาโผผู้พันแล้วก็ตาม จนถึงขั้นที่มีรายงานว่า คุณหญิงอ้อ พงมาน ชินวัตร ต้องให้เลขานุการส่วนตัวยกหูมาถึงบิ๊กบัง พล.อ.สนธิ บุญยรัตกลิน ผบ.ทบ. เพื่อขอคำชี้แจงเลขด้วยซ้ำที่ได้รับคำตอบที่เป็นหลักในการบังคับบัญชาคนของ ผบ.ทบ. คนนี้ ที่จะให้อำนาจและความไว้วางใจ แก่แม่ทัพภาคในการตัดสินใจที่ฟังดูแล้วอาจจะมองได้ทั้งเป็นการเข้าข้าง หรือแม้แต่โยนบาปให้ พล.ท.อนุพงษ์ ก็ได้”

“จึงไม่แปลกที่ไม่นานนัก พล.อ.สนธิ ก็เข้าพบพันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร ที่ทำเนียบรัฐบาลโดยอ้างว่า ปรีกษาหรือเรื่องการแก้ปัญหาความไม่สงบในภาคใต้เท่านั้น หากแต่ไม่มีใครอาจเชื่อได้ว่า ไม่มีการชี้แจง และหารือเรื่องการโยกย้าย เพราะ โยกย้ายทหารครั้งนี้ พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร คงจะไม่เพียงแค่มิ ใบบัง ผ่านไปทางบิ๊กเอ็ด พล.อ. ธรรมรักษ์ อิศรางกูร ณ.อยุธยา รมว.กลาโหมเท่านั้น แต่พันตำรวจโททักษิณ จะต้องจัดการด้วยตัวเอง เพราะเขาเองก็ไม่มั่นใจว่า ความน้อยเนื้อต่ำใจจากที่ถูกพรรคไทยรักไทยตัดตอน และ โดดเดี่ยวในคดีข้าง พรรคเล็กนั้น จะทำให้ พล.อ.ธรรมรักษ์ ักดีต่อพันตำรวจโททักษิณ ดั่งเดิมหรือเปล่า ประเด็นเรื่องเก้าอี้ ผบ.ทบ. ของ พล.อ.สนธิ และอนาคตของ พล.อ.พรชัย จึงเป็นเรื่องที่ถูกจับตามอง รวมทั้งอีกหลายเก้าอี้สำคัญ ที่ถูกมองว่าเกิดการต่อรองขึ้น” (พหุศาสตร์ อัสสง รายงานพิเศษ 2549, 4 - 10 สิงหาคม “โผทหารร้อนเปลี่ยนยกแผง แม่ทัพภาค จับดาเกมเปลี่ยนมือคุมกำลัง เกมต่อรอง ตท.10 โดดเดี่ยว อนุพงษ์ ลั่น ถึงเวลาที่ผมต้องเลือก” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1355 : 26)

4.1.2 ความล่าช้าในการแต่งตั้งโยกย้าย นายทหาร 3 เหล่าทัพ

จากการศึกษาพบว่า มีความล่าช้าที่ผิดปกติในการแต่งตั้ง นายทหาร 3 เหล่าทัพ ของการแต่งตั้ง โยกย้ายนายทหารประจำปี 2548 มีรายละเอียดที่ปรากฏ ดังนี้

“ปกติพอใกล้ถึงฤดูกาลโยกย้ายนายทหาร 3 เหล่าทัพ ประจำปี 2548 นับตั้งแต่ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร เข้ามาดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รายชื่อจะประกาศออกมาอย่างเป็นทางการ ในช่วงต้นเดือนสิงหาคม เป็นทางการ จัดแถวล่วงหน้า มาโดยตลอด แต่ฤดูกาลโยกย้ายประจำปีนี้ รายชื่อของนายทหาร 3 เหล่าทัพค่อนข้างล่าช้า ผิดปกติ มีข่าวว่า ในจำนวน 5 ตำแหน่งหลักของเหล่าทัพมี 2 ตำแหน่งหลัก ส่อเค้าว่าจะมีปัญหา “ไม่ราบรื่น” (จรัญ พงษ์จีน ลีเก้แต่ไม่ลับ 2548, 26 สิงหาคม - 1 กันยายน มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1306 : 8)

“บัญชีโยกย้ายนายทหารประจำปี 2548 ซึ่งสำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี โดย นายบรรศักดิ์ อุวรรณโณ ได้นำรายชื่อเพื่อกราบบังคมทูล ตามขั้นตอนตั้งแต่วันที่ 18 สิงหาคม 2548 ซึ่งตามปกติหลังทูลเกล้าฯ แล้ววันรุ่งขึ้น หรืออีกไม่เกิน 2-3 วันจะมีการประกาศรายชื่อออกมา แต่ครั้งนี้กลับแปลกออกไป เพราะจนถึงบัดนี้ยังไม่มีการประกาศออกมา” (บทความพิเศษ 2548, 26 สิงหาคม - 1 กันยายน “คุณหญิงจรรยาธรรม-โยกย้ายทหาร 2 สถานการณ์ละเอียดอ่อน ที่ไม่เป็นคุณต่อสถานะของ แม่ว่ ยิง” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1306 : 9)

4.1.3 การขัดแย้งภายในรุ่น ตท.10 และระหว่างรุ่น

จากการศึกษาพบว่า มีการขัดแย้งภายในรุ่น ตท. 10 และระหว่างรุ่น มีรายละเอียดที่ปรากฏในเชิงวาทกรรมทางการเมือง ผ่านหนังสือพิมพ์มติชนสุดสัปดาห์ ดังนี้

1) การขัดแย้งภายในรุ่น ตท.10

จากการศึกษา พบว่า มีการขัดแย้งภายในรุ่นตท. 10 โดยเฉพาะกับ พล.ต.อนุพงษ์ เผ่าจินดา ที่มีจุดยืนของตัวเองเป็น ตท.10 ที่กล้าปลดแอกตัวเองออกจากพันตำรวจโท ทักษิณ และระบบรุ่น มีรายละเอียดที่ปรากฏ ดังนี้

“มีการขัดแย้งภายในรุ่น ตท. 10 มีความพยายามที่จะสามัคคีเป็นหนึ่งเดียวเตรียมทหาร 10 เองก็มีปัญหาเรื่องความขัดแย้ง แยกแยกของเพื่อนในรุ่น ที่มีการแบ่งออกเป็นกลุ่ม ๆ ถึงขั้นเคยมีการแย่งเก้าอี้ประธานรุ่นกันมาแล้ว ปัญหาเรื่องกลุ่มก้อนในเตรียมทหาร 10 ก็ยังทำให้เพื่อนควบแข่งชิงเก้าอี้แม่ทัพภาคที่ 1 กันเองระหว่าง บิ๊กป๊อก พล.ต.อนุพงษ์ เผ่าจินดา กับบิ๊กตัน พล.ต.จิรสิทธิ เกษะ โภมล ที่ล้วนเป็นแม่ทัพภาคที่ 1 เหมือนกัน” (พหุศาสตร์ อัสตง รายงานพิเศษ 2548, 9 - 15 กันยายน “เจาะวงใน เพื่อนแม่ว่ ร้าวลึก จุดเปลี่ยน เตรียมทหาร 10 สลับไขว่ ทรงกิติ-พรชัย” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1308 : 19)

“พล.ท.อนุพงษ์ เผ่าจินดา (ตท.10 รุ่นเดียวกับนายกรัฐมนตรีนั่น) นั้นถูกมองว่าเป็นทหารอาชีพ ทหารของประชาชน และทหารของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เพราะประกาศตัวเช่นนี้กับกำลังพลมาตลอด หาใช่ผ่านสื่อ โดยย่ำเสมอว่า ไม่ใช่ทหารของรัฐบาล และมีอุดมการณ์ตรงข้ามรัฐบาล จึงไม่น่าแปลกที่โยกย้ายคราวนี้ จะทำให้ พล.ท.อนุพงษ์ เป็นที่จับตามอง เพราะมันสร้างกระแสขงปฏิวัติล้มรัฐบาลได้เป็นอย่างดี ในระหว่าง พ.ศ.ท. ทักษิณ กำลังขังใจ และถูกกดดันให้ เว้นวรรค ทางการเมือง ที่สำคัญปฏิบัติการครั้งนี้ของ พล.ท. อนุพงษ์ เป็นบวกกับ พล.อ.สนธิ ที่เก้าอี้ ผบ.ทบ.กำลังสั่นคลอน ได้เป็นอย่างดีอีกด้วย” (พฤษัท อัสดง รายงานพิเศษ 2549, 28 กรกฎาคม - 3 สิงหาคม “โยย้ายผู้พัน สะท้อนท่าที พล.อ.สนธิ สะท้อนทักษิณ-ตท.10 อนุพงษ์-พฤษัท ร้าว ผบ.ม.พัน 4 รอ.ซ้ำ” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1354 : 29)

“ชีวิตวันนี้ของ พล.ท.อนุพงษ์ เผ่าจินดา แม่ทัพภาคที่ 1 ที่ถูกยกให้เป็นฮีโร่ เพราะเป็นทหารอาชีพ เป็น ตท.10 ที่กล้าปลดแอกตัวเองออกจากพันตำรวจโททักษิณ และระบบรุ่นกำลังถูกมองอย่างเป็นห่วงว่าเข้าจะอยู่อย่างไร ในเมื่อเป็นชนกลุ่มน้อยใน ตท.10 ที่ล้วนเลือกข้างพันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร แน่แน่นอนว่าเขาก็ต้องอยู่อย่างลำบากในสายตาของเพื่อน ๆ และถูกฝ่ายการเมืองหวาดระแวง ถูกจับตาทุกความเคลื่อนไหว แม้แต่การใช้โทรศัพท์ แม้ว่าแกนนำรุ่นโดยเฉพาะ พล.ต.พฤษัท จะปฏิเสธความขัดแย้งก็ตาม แต่กระนั้น พล.อ.อนุพงษ์ ก็ยังไปร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของรุ่นไม่ว่าจะเป็นกอล์ฟประเพณี งานเลี้ยงต่าง ๆ กินข้าวด้วยกัน แม้ว่าจะต้องนั่งโต๊ะเพื่อน ๆ ที่สนิทและเข้าใจเท่านั้น หรือแม้แต่การไปอวยพรวันเกิดของ พันตำรวจโททักษิณเมื่อ 26 กรกฎาคมที่ผ่านมา แม้ว่าจะมีบางสายตามองอย่างไม่เป็นมิตร และหวาดระแวงก็ตาม ไม่เป็นไร พล.ท.อนุพงษ์ ตอบสั้น ๆ ต่อสิ่งที่เขาต้องเจอเจอ แต่ที่ว่าผมจะอยู่ตรงไหนผมก็ยืนยันจะเป็นทหารอาชีพ ทหารของชาติ และทหารของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พล.ท.อนุพงษ์ ให้คำตอบ”

“ที่สำคัญเมื่อถึงเวลาผมก็ต้องเลือกทำหน้าที่ทหารของชาติ ทหารของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ส่วนเรื่องส่วนตัวก็ต้องเก็บเอาไว้ ต้องแยกกันให้ได้ เราต้องเอาเรื่องชาติบ้านเมืองมาก่อน พล.ท.อนุพงษ์ ย้ำจุดยืน จึงเป็นที่น่าจับตาว่านายทหารอาชีพผู้หนึ่งที่กำลังวางทวนกระแสนการเมืองในกองทัพ จะไปได้ตลอดรอดฝั่งหรือไม่ หรือว่ากระแสนการเมืองจะเขี้ยวกรากรุนแรงจนเขาต้องจมน้ำ แล้วปิดตำนานทหารกล้า ที่จะไม่มีใครกล้าทวนกระแสเอาอย่างเขากั้งนี้หรือ” (พฤษัท อัสดง รายงานพิเศษ 2549, 4 - 10 สิงหาคม “โศภหารร้อนเปลี่ยนยกแผง แม่ทัพภาค จับตาเกมเปลี่ยนมือคุมกำลัง เกมต่อรอง ตท.10 โคดเดี่ยว อนุพงษ์ ถิ่น ถึงเวลาที่ผมต้องเลือก” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1355 : 26)

2) การขัดแย้งระหว่างรุ่น

จากการศึกษาพบว่า มีการขัดแย้งระหว่างรุ่นของนายทหาร ที่แบ่งเป็น 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายทำเพื่อทักษิณ กับอีกฝ่ายที่ตรงข้ามทักษิณ มีรายละเอียดที่ปรากฏ ดังนี้

“ณ วันนี้ และใน โลกยุคนี้ดูเหมือนว่าการปฏิบัติยึดอำนาจ ใช้น่าจะเกิดขึ้นได้ง่าย ๆ ในเมื่อสังคมโลกไม่ยอมรับ ที่สำคัญคือทหารฝ่ายที่จะก่อการทั้ง 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายทำเพื่อทักษิณ กับอีกฝ่ายที่ตรงข้ามทักษิณ ไม่มั่นใจในกำลังที่มีอยู่ในมือทั้งคู่ เช่น ฝ่าย ตท.10 เพื่อนร่วมรุ่นของ นายกรัฐมนตรีภายใต้การนำของ พล.อ.พรชัย กรานเลิศ ผช.ผบ.ทบ. พร้อมพันธมิตรที่เป็นแกนนำ รุ่นอย่าง พล.ต.พฤษณ์ สุวรรณทัต ผบ.พล.150 และเสธ.ไอซ์ พล.อ.ไตรรงค์ อินทรทัต หัวหน้าคณะ ฝ่ายเสธ.รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ก็ไม่มั่นใจกับกำลังทหารในมือ”

“มีข่าวลือเรื่องความขัดแย้ง ตท.6 กับ ตท.10 ในเมื่อเพื่อน ตท.10 ที่คุมกำลังไม่ได้ เอาด้วย ทั้งหมดทำให้เกรงจะเกิดประวัติศาสตร์ซ้ำรอยของการ นัดแล้วไม่มา ขึ้น โดยเฉพาะหัวใจของ พล.ท.อนุพงษ์ เผ่าจินดา แม่ทัพภาคที่ 1 แกนนำรุ่นที่คุมกำลังสำคัญใน กรุงเทพมหานคร และภาคกลาง ที่ยังไม่มีใครอาจหยั่งได้ นอกจากเสียงเล่าอ้างจากทหาร ผู้ได้บังคับบัญชาว่า นายผมเป็นทหารของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ไม่ใช่ทหารของรัฐบาล เช่นเดียวกับฝ่ายที่เอนเอียง จะฟังและอิงกระแสจากประชาชน ก็ไม่มั่นใจว่าจะมีทหารที่เป็น ผบ.หน่วยคุมกำลังคนไหนที่จะ เอาด้วย แบบจริงจัง และจริงใจ ประเภทนัดแล้วต้องมา รับปากแล้วต้องทำโดยฝ่ายนี้ซึ่งมีทั้งนายทหารนอกราชการ แบบที่เรียกว่า “ทหารเก่า” และทหารในกองทัพที่กำลังพยายาม”

“นอกจากนั้น ในการประชุม ผบ.หน่วยที่ผ่านมา พล.อ.สนธิ บุญยรัตกลิน ก็เรียกร้องให้ทหารวางตัวเป็นกลางไม่ยุ่งการเมือง พร้อมยืนยันจะไม่ปฏิบัติ พร้อมเรียกร้องให้ทหารอย่าเชื่อข่าวลือต่าง ๆ ที่ทำให้ทหารแตกแยกกันเอง และแตกแยกกับรัฐบาล พร้อมหนุนให้มีการเลือกตั้ง โดยทหารจะเข้าไปช่วยทุกอย่าง และ โดยเฉพาะได้ออกมาเรียกร้องให้มีการหันหน้าเจรจาหาจุดร่วม เพราะเชื่อว่าสถานการณ์เช่นนี้ทำให้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเป็นทุกข์ ที่ดูเหมือนความหวังที่จะดึง พล.อ.สนธิ เข้ากับฝ่ายประชาชนจะริบหรี่ลง” (พล.ท. อัสดง รายงานพิเศษ 2549, 10 - 16 มีนาคม “ท.ทหารเตรียมพร้อม ม.มือบมาราธอน แอบดู วอร์รูม บก.ทบ. สนธิ ผบ.ทบ. 25น.” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1334 : 13)

“การโยกย้ายทหารเป็นปัญหาใหญ่ และต้องการการแก้ไขทั้งระบบอย่างจริงจัง งานด้านกำลังพลของกองทัพ ซึ่งส่วนหนึ่งของงานนี้ก็คือ เรื่องของการแต่งตั้งโยกย้ายที่จะต้องทำให้เป็น ระบบคุณธรรม (Merit system) ให้ได้ มิฉะนั้น การทำโยกย้ายจะเป็นเพียงภาพสะท้อนของกลุ่มอำนาจในกองทัพ หรือเป็นการเล่นพวก และดันรุ่นเท่านั้น การแต่งตั้งโยกย้ายรอบ

นี้พิสูจน์อย่างหนึ่งได้ว่า เตรียมทหารรุ่น 10 (รุ่นเดียวกับนายกรัชมุนตรี) ทำงาน และถูกรุ่นอื่นกดดัน” (สุรชาติ บำรุงสุข ยุทธบทความ 2548, 8 - 14 เมษายน “โยกย้ายทหาร : ความเป็นอนิจจังในกองทัพไทย” หนังสือพิมพ์มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1286 : 28)

“การแต่งตั้งโยกย้ายนายทหารประจำปี ที่จะมิในเดือนตุลาคม 2549 รุนแรง จนมีนายทหารออกมาวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลผ่านสื่อมวลชน รวมทั้งมีนายทหารระดับแม่ทัพภาคอย่าง พล.ท.สะพรั่ง กัลยาณมิตร แม่ทัพภาคที่ 3 ออกมาต่อว่า นายทหาร ตท. 10 อย่างรุนแรง” (ในประเทศ 2549, 22 - 28 กันยายน “ปฏิวัติปิดฉาก ‘ทักษิณ’ สยบขัดแย้ง-รุนแรง-แบ่งฝ่าย” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1362 : 10)

4.1.4 ความเกี่ยวข้องกับ พล.อ.เปรม ติณสูลานนท์

จากการศึกษาพบว่า การแต่งตั้งโยกย้ายนายทหารประจำปี ที่จะมิในเดือนตุลาคม 2549 รุนแรงและสร้างความไม่พอใจจนกระทั่งมีนายทหารยื่นหนังสือร้องเรียนต่อ พล.อ.เปรม ติณสูลานนท์ ประธานองคมนตรี และรัฐบุรุษ ดังรายละเอียดที่ปรากฏ ต่อไปนี้

“การกำหนดประกาศบัญญัติรายชื่อแต่งตั้งโยกย้ายนายทหาร ที่นายกรัชมุนตรีให้สัมภาษณ์ไว้ครั้งหลังสุดว่า อาจจะต้องรอไปถึงประมาณกลางเดือนกันยายน ค่อยมาให้เห็นถึงสถานการณ์ที่ไม่ธรรมดา เพราะหากเป็นปัญหาเรื่องขั้นตอน หรือจำนวนชื่อจริง ก็ไม่น่าจะใช้เวลานานขนาดนั้น ส่วนสาเหตุจริงคืออะไร ได้รับการเดาเดา กันไปต่าง ๆ นานา ในการ เดาเดามีการดึงเองผู้ใหญ่ ในบ้านเมืองบางคนเข้ามาเกี่ยวข้อง ในทำนองว่าผู้ใหญ่อ่านดังกล่าวไม่พอใจไพฑูริที่รัฐบาลทำออกมา ถึงขนาดเรียก พล.อ.ธรรมรักษ์ อิศรางกูร ณ อยุธยา รมว.กลาโหม ไปพบที่บ้านพัก มีการระบุถึง 2 ตำแหน่งที่มีปัญหามากที่สุดในการแต่งตั้งโยกย้ายครั้งนี้ คือ ตำแหน่ง ผบ.สส. ตามโผ คือ พล.อ.เรืองโรจน์ มหาศรานนท์ และตำแหน่ง ผบ.ทอ. ตามโผ คือ พล.อ.อ.ระเด่น ฟุ้งพัศตร์ ทั้งสองคนได้รับการอุปโลกน์ให้เป็นสัญลักษณ์ของไพฑูริที่อุดมไปด้วยเครือข่ายคนใกล้ชิดคนนายกรัชมุนตรี เนื่องจาก พล.อ.เรืองโรจน์ ได้รับการผลักดัน โดยตรงจาก พล.อ.ชัยสิทธิ์ ชินวัตร ผบ.สส. พี่ชายนายกรัชมุนตรี ส่วน พล.อ.อ.ระเด่น ก็ได้รับการเสนอชื่อ โดย พล.อ.อ.คงศักดิ์ วันทนา อดีต ผบ.ทอ. สามิเพื่อนสนิท คุณหญิงพจมาน ชินวัตร”

และ “นอกจากนี้ ยังมีการนำไปเชื่อมโยงกับกรณี พล.อ.เปรม ติณสูลานนท์ งดเปิดบ้านสี่เสาเทเวศร์ ให้บรรดาขุนทหารตบเท้าเข้าอวยพรวันเกิด 26 สิงหาคม อย่างที่เคยปฏิบัติมาทุกปี แม้จะ ไม่มีใครทราบเหตุผลที่แท้จริง แต่ฝ่ายเดาเดาเชื่อว่าน่าจะมีส่วนสัมพันธ์กับเรื่องไพฑูริ แต่เรื่องจะ ไม่เป็นเรื่องขึ้นมาได้ หากไม่มีการตีคอลล์พิเศษ เมื่อวันที่ 20 สิงหาคม ภายหลังการทูลเกล้าฯ ไพฑูริเพียง 2 วัน” (ในประเทศ 2548, 2 - 8 กันยายน “เบื้องหลังความเจียบ โผโยกย้าย บิ๊กทหาร ทักษิณ ถอยย...ดีกว่า” มติชนสุดสัปดาห์ฉบับ 1307 : 11)

“มีข่าวสะพัดว่า โยกย้ายทหารในเดือนกรกฎาคม-สิงหาคม ปี 2549 เก้าอี้ ผบ.ทบ. ของ พล.อ.สนธิ ไม่นั่นคงเสียแล้ว เพราะการเมืองที่บังคับให้ต้องเลือกข้างเลือกฝ่าย ทำให้ พ.ต.ท.ทักษิณ ไม่นั่นใจนักในตัว ผบ.ทบ.คนนี้ แม้ว่าเขาจะขอเวลา 1 ปีในการนำ ทบ. คุมแก้ปัญหา ภาคใต้แบบเบ็ดเสร็จต่อ พ.ต.ท.ทักษิณ ไปแล้วก็ตาม แต่นั่นถูกมองว่าเป็นการเอาเก้าอี้ ผบ.ทบ. ไป เติมพันทับไฟได้ ที่ยังไม่มีใครสามารถควบคุมได้ และเป็นเหตุให้เก้าอี้ใหญ่ ๆ ต้องถูกตั้งกันระนาว มาแล้ว แต่แน่นอนว่า บัญชีแต่งตั้ง โยกย้ายทหาร เมื่อถูกขึ้นทูลเกล้าฯ แล้วก็ต้องผ่านมือป้าเปรมก่อน ด้วยเช่นกัน การเลือกข้างป้าเปรมจึงเป็นทางเลือกที่ปลอดภัย ของ พล.อ.สนธิ” (พฤษ สอดคล้อง รายงาน พิเศษ 2549, 14 - 20 กรกฎาคม “นั่ง แต้ยมสูง ทะเลชโลมใจป้า ทหารม้าพิบพิบ จับความ เคลื่อนไหวกองทัพ กับบทบาท พล.อ.สนธิ” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1352 : 28)

“การโยกย้ายเพื่อนร่วมรุ่นในช่วงหลังนี้จึงเริ่มเห็นกระแสความไม่พอใจ ของทหารหลายคนในกองทัพออกมาให้เห็น ที่รุนแรงมากที่สุดคือ การแต่งตั้งโยกย้ายนายทหาร ประจำปี ที่จะมิในเดือนตุลาคม 2549 รุนแรงและสร้างความไม่พอใจจนกระทั่งมีนายทหารยื่น หนังสือร้องเรียนต่อ พล.อ.เปรม ตินสุตานนท์ ประธานองคมนตรี และรัฐบุรุษ” (ในประเทศ 2549, 22 - 28 กันยายน “ปฏิวัติปิดฉาก ทักษิณ สยบขัดแย้ง-รุนแรง-แบ่งฝ่าย” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1362 : 10)

4.1.5 การแต่งตั้งโยกย้ายของ พล.อ.สนธิ บุญยรัตกลิน ผบ.ทบ.

จากการศึกษาพบว่า การแต่งตั้งโยกย้ายนายทหารของ พล.อ.สนธิ บุญยรัตกลิน ผบ.ทบ. ได้มีข่าวการแต่งตั้ง โยกย้ายทหารที่ทำท่าว่าจะย้อนกลับมาเป็นปัจจัยที่ 1 ที่ชี้ขาดทางการ เมืองอีกครั้ง และการแต่งตั้งโยกย้ายระดับผู้บังคับกองพัน ของการปรับจุมกำลัง เตรียมการรัฐประหาร ดังมีรายละเอียดที่ปรากฏ ในเชิงวาทกรรมทางการเมือง ต่อไปนี้

1) ข่าวการแต่งตั้งโยกย้ายทหาร

“มีกลิ่นแปลก ๆ เกิดขึ้น-ดำรงอยู่-ดำเนินไปภายในกระบวนการแต่งตั้ง โยกย้าย นายทหาร ตรงนี้เองทำให้หวนกลับมาได้รับความสนใจอีกครั้งแม้จะเป็นการ โยกย้ายใน เดือนเมษายนก็ตาม-ก่อให้เกิดสภาพเหมือนกับ ลมพัดหวน ทางการเมืองการทหาร ที่เน้นย้ำให้เห็นว่า ทหารที่เคยจางหายไปจากแวดวงการเมือง ทำท่าว่าจะย้อนกลับมาเป็นปัจจัยที่ 1 ที่ชี้ขาดทางการ เมืองอีกครั้ง” (บทบรรณาธิการ 2549, 21 - 27 เมษายน มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1340 : หน้า 4)

“หลังข่าวการย้ายทหารออกมาเพียง 1 วัน มีข่าววงระเบิดที่พรรคประชาธิปัตย์ (ถ้าฟังข่าวย้ายทหารก็ดูเดือดอยู่แล้ว) ขอให้พิจารณาจากพาดหัวข่าวหน้า 1 จากหนังสือพิมพ์อย่างน้อย 2 ฉบับ

โศท.บ. ป่วนสนธิไม่สนโบสั่งแม่ / คัน รบพิเศษ เหนือ ตท.รุ่น10 (ผู้จัดการ , 25 มีนาคม 2549)

สนธิหักทักษิณ/โศทหารป่วน-คองเพื่อน แม่รุ่น 10 / คันรบพิเศษคุมกำลัง หลังยกแพง / สะพัดสกัดคลื่นอายุปฎิวัติทางตัน / แฉมิโบสั่ง โยกแม่ทัพ 1 ที่นั่ง ผบ. นสร. / ฐานไม่เข้าข้างนายกฯช่วงวิกฤต / ธรรมรักษ์ เตรียมส่งบัญชีวันจันทร์ (แนวหน้า, 27 มีนาคม 2549)

ที่น่าสนใจคือข่าวการย้าย พล.ท.อนุพงษ์ เผ่าจินดา ออกจากตำแหน่งแม่ทัพภาคที่ 1 เป็นผู้บัญชาการหน่วยบัญชาการกำลังสำรอง แล้วเอา พล.ท.จิระสิทธิ์ แม่ทัพน้อยที่ 1 เข้ามาแทนที่ รายงานข่าว พล.อ.สนธิ ผู้บัญชาการทหารบก ไม่ยอมทำตามโบสั่งของฝ่ายการเมือง

ที่ว่าข่าว ย้ายทหาร มากด้วยความดุเดือด มากด้วยความเข้มข้น เพราะเป็นการย้ายในห้วงที่ไม่เพียงแต่ พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตรอยู่ในฐานะนายกรัฐมนตรีรักษาการเท่านั้น หากแต่ พล.อ.ธรรมรักษ์ อิศรางกูร ณ.อยุธยา ก็อยู่ในฐานะรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมรักษาการ

1. เขาห้ามอนุมัติงานในเชิงนโยบาย

2. เขาห้ามโยกย้ายข้าราชการประจำ ที่มีตำแหน่งสำคัญหากมีการโยกย้าย ต้องหารือกับ กกต.เสียก่อน เพราะอาจจะเอื้อค่อนต่อการเลือกตั้ง เพราะการย้ายบุคคลระดับ ปลัดกระทรวง อธิบดี ผู้ว่าราชการจังหวัด แม่ทัพ เจ้ากรม หรือผู้บัญชาการ ล้วนไม่อาจหลีกเลี่ยงผลสะท้อนต่อการเลือกตั้งได้ แต่แล้วก็มีข่าว ย้ายทหาร ปรากฏขึ้นมาอย่างครึกโครม และแนวโน้มสะท้อนให้เห็นว่าเป็นกระบวนการข่าวที่ไม่น่าจะมาจากฝ่ายการเมือง หากแต่น่าจะมาจากฝ่ายข้าราชการมากกว่า” (ดวงตา วรรณศิลป์ เสาสะท้อน 2549, 31 มีนาคม - 6 เมษายน “เงาสะท้อนแห่งข่าว ข่าวย้ายทหาร ข่าววางระเบิดชุมนุมสยามพารากอน” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1337 : 8)

2) การแต่งตั้งโยกย้าย ระดับผู้บังคับกองพัน

“คำสั่งกองทัพบก ที่ 423/2549 เรื่องให้นายทหารรับราชการ และปรับระดับเงินเดือน ที่ลงนามโดย พล.อ.สนธิ บุญยรัตกลิน ผบ.ทบ. เมื่อ 17 กรกฎาคม 2549 หรือที่เรียกกันในหมู่ทหารว่า โผโยกย้ายพันเอก พันโท หรือ โผโยกย้ายระดับผู้บังคับกองพัน 129 คน ได้เป็นดัชนีชี้วัดสภาวะการณ์ของกองทัพอย่างหลากหลาย แม้จะเป็นการแต่งตั้งโยกย้ายตามฤดูกาล ที่จัดทำปีละ 2 ครั้ง คือ เมษายน และตุลาคม ต่อจากโผโยกย้ายระดับนายพล และพันเอกพิเศษ (ไพธองนายพล หรือ โผระดับผู้บังคับการกรม) ตามลำดับ แต่โผพันเอกพิเศษ ก็มักจะล่าช้า มาตลอดในเดือนพฤษภาคม ทำให้โผผู้พันมาตลอดราวปลายกรกฎาคม หรือต้นกรกฎาคม แต่โผผู้พันคราวนี้ค่อนข้างล่าช้ากว่าปีที่แล้ว ที่ตลอดเมื่อ 4 กรกฎาคม 2549 โดยทุกปีมักจะเป็นการรับรู้กันทั่วว่า ที่ล่าช้าเพราะติดขัดที่โผโยกย้ายของกองทัพภาคที่ 1 ในส่วนของกองทัพที่ 1 รักษาพระองค์ (พล.1 รอ.) เพราะเป็นหน่วยที่ถูกเรียกว่า วงศ์เทเวศร์ เพราะนายทหารในหน่วยเหล่านี้ ล้วนเป็นลูกหลานบิ๊ก ๆ ทหารทั้งสิ้น เส้นสาย

จึงมีหลายขนาดความเหนียวการวิ่งเดินจึงสูงมาก แต่ทว่าคราวนี้ก็ถือว่า เร็ว รวดเร็ว และเจียบมากที่ อาจเป็นเพราะมี การเมือง ที่นอกร และในกองทัพเข้ามาเกี่ยวข้องอย่างเต็ม ๆ ท่ามกลางกระแสการ แบ่งข้างของทหารในกองทัพ และการปฏิวัติรัฐประหาร ของการปรับจุมกำลัง” (พฤษ อัสดง รายงานพิเศษ 2549, 28 กรกฎาคม - 3 สิงหาคม “โยย้ายผู้พัน สะท้อนท่าที พล.อ.สนธิ สะท้อน ทักษิณ-คต.10 อนุพงษ์-พล.อ. ร่ำ ผบ.ม.พัน 4 รอ.ซ้ำ” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1354 : 29)

ผู้วิจัยสรุปได้ว่ารัฐบาล พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร กับการแต่งตั้งโยกย้าย นายทหาร 3 เหล่าทัพประจำปี 2548 จะเป็นการจัดสรรนายทหารรุ่นเดียวกับนายกรัฐมนตรีนครี คือ เตรียมทหาร 10 (คต.10) มาดำรงในตำแหน่งสำคัญ ๆ เพื่อป้องกันการปฏิวัติจากฝ่ายทหาร การ แต่งตั้งโยกย้ายปี 2548 นี้มีปรากฏการณ์ของคำสั่งการแต่งตั้ง จากการขึ้นทูลเกล้าฯ ที่ลงมาล่าช้า ผิดปกตินำไปสู่การวิพากษ์วิจารณ์ของรุ่นพี่รุ่นน้องนายทหาร และจากหลายฝ่าย ต่อมาการแต่งตั้ง โยกย้ายประจำปีช่วงเดือนตุลาคม 2549 พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตรอยู่ในฐานะนายกรัฐมนตรีนครี รักษาการ และ พล.อ.ธรรมรักษ์ อิศรางกูร ณ.อยุธยา ก็อยู่ในฐานะรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม รักษาการเช่นกัน ถือว่าเป็นการแต่งตั้งโยกย้าย ที่มาเร็วกว่าปกติด้วยเหตุผลทางการเมืองที่ไม่ปกติ ของกระแสการต่อต้านรัฐบาลพ.ต.ท.ทักษิณ จากหลายฝ่าย

มีความขัดแย้งภายใน รุ่น คต.10 ซึ่ง พล.ท.อนุพงษ์ เผ่าจินดา แม่ทัพภาคที่ 1 เป็นรุ่นเดียวกับนายกรัฐมนตรีนครี ที่มีจุดยืนของตัวเอง และความเห็นตรงข้ามกับ พันตำรวจโททักษิณ และระบบรุ่น ย้ำเสมอว่า “นายผมเป็นทหารของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ไม่ใช่ทหารของรัฐบาล”

และมีความขัดแย้งระหว่างรุ่นนายทหารที่แบ่งเป็น 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายทำเพื่อ ทักษิณ กับอีกฝ่ายที่ตรงข้าม ทักษิณ และมีความไม่พอใจของการแต่งตั้งโยกย้ายนายทหารประจำปี 2549 ที่ไม่เป็นธรรม ของรัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ซึ่ง มีนายทหารออกมาวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาล ผ่านสื่อมวลชน รวมทั้งมีนายทหารระดับแม่ทัพภาคอย่าง พล.ท.สะพรั่ง กัลยาณมิตร แม่ทัพภาคที่ 3 ออกมาต่อว่า นายทหาร คต.10 อย่างรุนแรง เหตุการณ์ต่าง ๆ มีความรุนแรงจนถึงขั้นมีกลุ่ม นายทหารยื่นหนังสือร้องเรียนต่อ พล.อ.เปรม ติณสูลานนท์ ประธานองคมนตรี และรัฐบุรุษ

การโยกย้ายทหารใน ปี 2549 แก้อี้ ผบ.ทบ. ของ พล.อ.สนธิ บุญยรัตกลิน ไม่มั่นคง เมื่อชื่อของ พล.อ.สนธิ ผบ.ทบ. มีสิทธิ์ถูกจับ โยกไปนั่งตำแหน่ง ผบ.สส. เพื่อรอเกษียณปี 2550 ถือเป็นการแทรกแซงของฝ่ายการเมือง เหมือนบังคับให้ พล.อ.สนธิ ต้องเลือกข้างเลือกฝ่าย เพราะบัญชีแต่งตั้งโยกย้ายนายทหาร เมื่อถูกขึ้นทูลเกล้าฯ แล้วก็ต้องผ่านมือป่าเปรมก่อนด้วยเช่นกัน การเลือกข้างป่าเปรมจึงเป็นทางเลือกที่ปลอดภัย ของพล.อ.สนธิ

มีกระแสข่าวลือต่าง ๆ ของการแต่งตั้งโยกย้ายทหารเป็นสัญญาณบอกว่า ทหารเป็นปัจจัยที่ 1 ที่ชี้ขาดทางการเมือง จะย้อนกลับมาอีกครั้ง ของ การแต่งตั้งโยกย้ายนายทหาร

วันที่ 4 กรกฎาคม 2549 เป็นโศกภัยระดับผู้บังคับกองพัน 129 คน ของการปรับภูมิกำลังกองทัพ ที่ลงนามโดย พล.อ.สนธิ บุญยรัตกลิน แม้จะเป็นการแต่งตั้งโยกย้ายตามฤดูกาล คราวนี้ก็ถือว่า เร็ว รวดเร็ว และเจ็บมาก เป็นเพราะปัจจัยการเมืองทั้งนอก และในกองทัพเข้ามาเกี่ยวข้อง ท่ามกลาง กระแสการแบ่งข้างของทหารในกองทัพ และการปฏิวัติรัฐประหาร

4.2 การแต่งตั้ง ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน

จากการศึกษาพบว่า มีส่วนสำคัญของการแต่งตั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินที่เกี่ยวข้องกัน ที่ประกอบด้วย คุณหญิงจรรวรรณ เมณฑกา กับตำแหน่งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน ความล่าช้าในการแต่งตั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินคนใหม่ ความเกี่ยวข้องกับ นายสุชน ชาลีเครือ ประธานวุฒิสภาและความเกี่ยวข้องกับ ฝ่ายรัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร มีเนื้อหาสาระที่ปรากฏ ในเชิงวาทกรรมทางการเมือง ผ่านหนังสือพิมพ์มติชนสุดสัปดาห์ ต่อไปนี้

4.2.1 คุณหญิงจรรวรรณ เมณฑกา กับตำแหน่งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน

จากการศึกษาพบว่า คุณหญิงจรรวรรณ เมณฑกา กับตำแหน่งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน ที่ศาลรัฐธรรมนูญเสียงส่วนใหญ่วินิจฉัยว่าขั้นตอนการสรรหาไม่ถูกต้อง คณะวุฒิสภา จึงเริ่มต้นกระบวนการสรรหาใหม่ และมติเลือก นายวิสุทธิ์ มนตรีวัต ดังรายละเอียดที่ปรากฏ ต่อไปนี้

“การแต่งตั้ง โดยการสรรหาในตำแหน่งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินแรกของคุณหญิงจรรวรรณ เมณฑกา ไม่ราบรื่นนัก จากการปฏิบัติหน้าที่มา 1 ปี 6 เดือน โดยเมื่อ มิถุนายน 2546 สมาชิกวุฒิสภา 7 คนนำโดย สุรพงษ์ ไผ่นวล ส.ว.บุรีรัมย์ ใช้สิทธิตามรัฐธรรมนูญขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยขั้นตอนการสรรหาผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินว่า ขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ เนื่องจากการที่ประธานคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน เสนอชื่อผู้สมควรเป็นผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินต่อวุฒิสภากันวน 3 คน วุฒิสภามีมติเลือกผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน 1 คน จากจำนวน 3 คน ทั้งที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดินฯ ระบุว่าเสนอชื่อ 1 คนให้วุฒิสภาเลือกเท่านั้น”

“ซึ่งต่อมาศาลรัฐธรรมนูญเสียงส่วนใหญ่ก็ได้ วินิจฉัยว่าขั้นตอนการสรรหาไม่ถูกต้อง วุฒิสภาจึงเริ่มต้นกระบวนการสรรหาใหม่ เมื่อวันที่ 10 พฤษภาคม 2548 ได้มีมติเลือก นายวิสุทธิ์ มนตรีวัต เป็นผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินคนใหม่ ท่ามกลางกระแสคัดค้านของหลายฝ่ายที่ยังเห็นว่า คุณหญิงจรรวรรณ ยังไม่พ้นจากตำแหน่ง เนื่องจากยังไม่มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ คุณหญิงจรรวรรณ พ้นจากตำแหน่งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน ทั้งนี้เนื่องจากเมื่อตำแหน่งนี้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ดำรงตำแหน่ง นั้นเมื่อถึงเหตุที่จะทำให้ต้องพ้นตำแหน่ง ก็ควรต้องมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้พ้นจากตำแหน่ง แม้จะไม่ได้ระบุไว้ในกฎหมายก็ตาม”

“นอกจากนี้ยังเห็นว่า คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญมีปัญหาเนื่องจาก รัฐธรรมนูญมาตรา 312 และมาตรา 333(1) ไม่ได้บัญญัติถึงกระบวนการ และขั้นตอนในการ ได้มา ซึ่ง คตง. แต่อย่างใด เพียงแต่กำหนดว่าการสรรหา และการเลือกผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินนั้น ให้ เป็นไปตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน ไม่ใช่รัฐธรรมนูญ ดังนั้นจึง ไม่น่าจะเป็นการขัดรัฐธรรมนูญตามที่กล่าวอ้าง คุณหญิงจารุวรรณ จึงยังมีคุณสมบัติครบถ้วน ที่จะ เป็นผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินต่อไป” (บทความพิเศษ 2548, 26 สิงหาคม - 1 กันยายน “คุณหญิง จารุวรรณ-โยภยัททหาร 2 สถานการณ์ละเอียดอ่อน ที่ไม่เป็นคุณต่อสถานะของ ‘แม่ว’ ยิง” มติชน สุดสัปดาห์ ฉบับ 1306 : 9)

“วันนี้คนทั่วไปมีความเชื่อว่า คุณหญิงจารุวรรณ เมณฑกา เป็นผู้ว่าการ สตง. แต่เมื่อหันไปมองที่คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน (คตง.) และศาลรัฐธรรมนูญ ต่างยืนยันว่า คุณหญิงจารุวรรณ เมณฑกา ไม่เคยดำรงตำแหน่งผู้ว่าการ สตง. เพราะ กระบวนการสรรหาผู้ว่าการ สตง. ไม่ชอบด้วยกฎหมายขณะเดียวกัน คุณหญิงจารุวรรณ ประเมินสถานะของตัวเองว่ายังเป็นผู้ว่า การตรวจเงินแผ่นดินเพราะได้รับการโปรดเกล้าฯ และยังไม่ได้รับโปรดเกล้าฯ ให้พ้นจากตำแหน่ง” (เจริญ พงษ์จีน ลีแค้นไม่ลับ 2548, 16- 22 ธันวาคม มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1322 : 8)

“เมื่อเวลา 09.00 วันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2549 ที่สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน สตง. คุณหญิงจารุวรรณ เมณฑกา ผู้ว่าการ สตง. เข้าทำงานเป็นวันแรกหลังได้รับคืนตำแหน่ง จาก เหตุข้อโต้แย้งทางกฎหมาย ทำให้ถูกพักงานเป็นเวลานาน” (สรุปข่าวในประเทศ 2549, 10 - 16 กุมภาพันธ์ มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1330 : 7)

4.2.2 ความล่าช้าในการแต่งตั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินคนใหม่

จากการศึกษาพบว่า เกิดความล่าช้าที่ผิดปกติ ในการแต่งตั้ง ผู้ว่าการตรวจ เงินแผ่นดินคนใหม่ ที่นายสุชน ชาลีเครือ ประธาน ส.ว. นำรายชื่อ นายวิสุทธิ์ มนตรีวัต ขึ้นทูลเกล้าฯ ดังรายละเอียดที่ปรากฏ ต่อไปนี้

“นายสุชน ชาลีเครือ ประธาน ส.ว. นำรายชื่อ นายวิสุทธิ์ มนตรีวัต ขึ้น ทูลเกล้าฯ ก็ล่วงเลยมา 90 วัน แล้วยังไม่มีความเคลื่อนไหวจากผู้ว่าการ สตง. จะคลอเคลียออกมาอย่างเป็นทางการ เมื่อไหร่ เพราะตำแหน่งผู้ว่าการ สตง. เกิดขบวนการสับสนกันในหลายประเด็น ทั้งคำวินิจฉัยของ ศาลรัฐธรรมนูญ ที่มีคำถามเพียงข้อเดียวว่าที่มาของคุณหญิงจารุวรรณ เมณฑกา ถูกต้องหรือไม่ ซึ่ง ศาลก็วินิจฉัยว่าการสรรหาไม่ถูกต้อง แต่มิได้วินิจฉัยว่า คุณหญิงจารุวรรณ พ้นจากตำแหน่ง หรือ สถานภาพอยู่ตรงไหน” (เจริญ พงษ์จีน ลีแค้นไม่ลับ 2548, 16 - 22 กันยายน มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1309 : 8)

“กระบวนการสรรหาผู้ว่าการ สดง. คนใหม่ คตง. เลือก วิสุทธิ์ มนตรีวัต ภูมิสถาเห็นชอบ สุขน ชาลีเครือ ประธานวุฒิสภา นำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายชื่อไปแล้ว ตั้งแต่วันที่ 10 มิถุนายน ผ่านมา 3 เดือน 9 วัน ยังไม่มีพระบรมราชโองการ โปรดเกล้าฯ ผู้ว่าการสดง. คนใหม่ลงมา” (จรัญ พงษ์จีน ลึกแต่ไม้ลับ 2548, 16- 22 ธันวาคม มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1322 : 8)

“นายสุขน ได้ยอมรับต่อที่ประชุมวุฒิสภาเป็นครั้งแรก ว่าได้ยื่นทูลเกล้าฯ นายวิสุทธิ์ มนตรีวัต เป็นผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน (สดง.) คนใหม่แทนคุณหญิงจารุวรรณ เมณฑกา ไปตั้งแต่วันที่ 10 มิถุนายน 2548 อันนำไปสู่การตั้งข้อสังเกตของ นายวิญญู อุพารกุล ส.ว.สกลนคร ว่าเพ็ชรบางวันนี้ (26 สิงหาคม) ว่าประธานฯ ได้ทูลเกล้าฯ ไปแล้วเป็นเวลา 75 วัน ซึ่งเป็นสัญญาณบางอย่างที่จะต้องหาทางแก้ไข คำว่า สัญญาณบางอย่างที่จะต้องแก้ไข นี้เองทำให้มีความเห็นที่แตกต่างหลากหลายในหมู่วุฒิสภาอีกยิ่ง ทั้งนี้เนื่องจาก คงปฏิเสธไม่ได้ว่า ถึงตอนนี้ ปัญหาเรื่อง คุณหญิงจารุวรรณ ได้บานปลายออกไปจนไม่รู้จะจบอย่างไร ขณะเดียวกันก็มีผู้พยายามทำให้เรื่องนี้ไม่เป็นเรื่องภายใน ตามที่นายแก้วสรร ระบุ เพราะมันมีผลได้เสียทางการเมืองอย่างลึกซึ้ง” (บทความพิเศษ 2548, 2 - 8 กันยายน “ไฟร้อนในมือ “สุขน ชาลีเครือ” กรณีผู้ว่า สดง. ความคิดเห็น ตกพลี ที่มีปัญหา” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1307 : 9)

4.2.3 ความเกี่ยวข้องกับ นายสุขน ชาลีเครือ ประธานวุฒิสภา

จากการศึกษาพบว่า การแต่งตั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินคนใหม่ มีความเกี่ยวข้องกับ นายสุขน ชาลีเครือ ประธานวุฒิสภา ดังรายละเอียดที่ปรากฏต่อไปนี้

“แม้จะเป็นเสียงคัดค้านการเรียกร้องของวุฒิสมาชิกเสียงข้างน้อย นักวิชาการ รวมถึงนายเสนาะ เทียนทอง และนายประมวล รุจนเสรี ไม่ให้มีการทูลเกล้าฯ แต่ที่สุด นายสุขน ชาลีเครือ ก็ได้ตัดสินใจส่งชื่อนายวิสุทธิ์ มนตรีวัตขึ้นทูลเกล้าฯ โดยฝ่ายคัดค้านก็ได้ประกาศว่านาย สุขน จะต้องรับผิดชอบ หากเกิดปัญหาขึ้นมา นับจากวันที่นายสุขน นำชื่อขึ้นทูลเกล้าฯ ซึ่งก็ไม่ได้เปิดเผยต่อสาธารณชนอย่างเป็นทางการว่าทูลเกล้าฯ เมื่อใด แต่ผ่านไปนับเดือน ปรากฏจนบัดนี้ก็ยังไม่ได้รับพระบรมราชโองการแต่งตั้ง นายวิสุทธิ์ ลงมา ซึ่งนี้เองทำให้วุฒิสมาชิกจำนวนหนึ่งเคลื่อนไหวด้วยการระบุว่าในการประชุมนัดแรกของวุฒิสภาของสมัยประชุมนี้ คือวันที่ 26 สิงหาคม 2548 จะมีการลุกขึ้นตั้งคำถามต่อ นายสุขน ชาลีเครือ ถึงความคืบหน้าเรื่องนี้ ความเคลื่อนไหวดังกล่าวนี้เอง ทำให้เกิดคำถามอื้ออึงขึ้นในสังคมว่าเกิดอะไรขึ้น” (บทความพิเศษ 2548, 26 สิงหาคม - 1 กันยายน “คุณหญิงจารุวรรณ-โยกย้ายทหาร 2 สถานการณ์ละเอียดอ่อน ที่ไม่เป็นคุณต่อสถานะของแม่่ว ยิ่ง” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1306 : 9)

“แรงกดดันที่ถาโถมใส่ สุขน ชาลีเครือ ประธานวุฒิสภา หนักหนาสาหัส พอสมควร เป็นแรงกดดันที่เกิดขึ้นจากมติที่ประชุมวุฒิสภาเสนอชื่อนายวิสุทธิ์ มนตรีวัต เพื่อนำขึ้น

ทูลเกล้าฯ เป็นผู้ว่าการ สดง. คนใหม่ ตั้งแต่เมื่อวันที่ 10 มิถุนายนที่ผ่านมา เพราะจนถึงวันนี้ยังไม่มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ผู้ว่าการสดง. คนใหม่ลงมา นับรวมเวลาแล้วก็กว่า 80 วัน...! เหตุผลคือ การนำชื่อ วิสุทธิ์ ขึ้นทูลเกล้าฯเป็นการกระทำที่ขัดกับข้อกฎหมาย เนื่องจากยังไม่มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ คุณหญิงจารุวรรณ เมณฑกา พ้นจากตำแหน่งผู้ว่าการ สดง.”

“แม้ว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัยเมื่อวันที่ 6 กรกฎาคม 2547 ว่า กระบวนการได้มาในตำแหน่งผู้ไม่ชอบด้วยกฎหมาย แต่ก็ยังมีข้อแย้งว่า ศาลรัฐธรรมนูญไม่ได้วินิจฉัยว่าคุณหญิงจารุวรรณ ต้องพ้นจากตำแหน่งด้วยหรือไม่ จุดนี้เลยกลายเป็น ปมปัญหาที่กลายเป็น เส้นขนาน ที่ยากจะหาทางลงได้ แม้ว่า ทางออกจะถูกหยิบยกขึ้นมาเสนอบน โຕ้ะในหลากหลายแนวทาง ซึ่งแต่ละครั้งก็เป็นแต่ ความเห็น ที่ถูกหยิบจับขึ้นมาแล้วก็หายไป เพราะยังไม่มี ใคร เข้ามาเป็นเจ้าภาพ ถึงขนาดมี ส.ว. กลุ่มหนึ่งนั่งหารือกันว่า หากไม่มีทางออกจริง ๆ ก็อาจจะปล่อยให้ถึงเดือนธันวาคม 2550 วันที่ครบวาระในการดำรงตำแหน่งผู้ว่าการสดง. 6 ปี ของคุณหญิงจารุวรรณ ก่อนที่จะเริ่มกระบวนการสรรหากันใหม่” (ในประเทศ 2548, 2 - 8 กันยายน “ส.ว.-คตง.-ศาล รธน. จับมือถอดสลัก ผู้ว่าการ สดง. หาแสงสว่าง ปลายอุโมงค์” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1307 : 10)

4.2.4 ความเกี่ยวข้องกับ ฝ่ายรัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร

จากการศึกษาพบว่า การแต่งตั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินคนใหม่ ความเกี่ยวข้องกับ ฝ่ายรัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ดังรายละเอียดที่ปรากฏ ต่อไปนี้

“ความเห็นที่แตกต่างในเรื่องการแต่งตั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน ได้นำไปสู่ การเรียกร้องของวุฒิสมาชิกเสียงข้างน้อย นักวิชาการ รวมถึง นายเสนาะ เทียนทอง และนาย ประมวล รุจนเสรี ที่ได้เป็นแกนล่ำรายชื่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกลุ่มวังน้ำเย็น 60 คน (ซึ่งภายหลัง ถอนชื่อออกไปจำนวนหนึ่ง) ทำหนังสือถึงประธานวุฒิสภา เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2548 ขอให้ นายสุชน ชาลิศเรื่อ ระงับการนำชื่อนายวิสุทธิ์ ขึ้นทูลเกล้าฯ จากการเคลื่อนไหวของกลุ่ม นายเสนาะนี้เอง ทำให้เรื่องนี้แทนที่จะเป็นปัญหาเฉพาะวุฒิสภา กลายเป็นปัญหาของผู้แทนราษฎร และในที่สุดก็ลามไปเป็นเรื่องของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ในฐานะนายกรัฐมนตรีและหัวหน้าพรรคไทยรักไทย ด้วย โดย พ.ต.ท.ทักษิณ ได้ออกมาแสดงความไม่พอใจอย่างรุนแรงต่อการเข้าชื่อคัดค้านของนายเสนาะ และกลุ่มวังน้ำเย็น โดยบอกว่าเป็นเรื่องวุฒิสภา ส.ส.ไม่ควรยุ่งเกี่ยว พร้อมทั้งสั่งให้ ส.ส. ที่ลงชื่อไปถอนรายชื่อออก”

“ท่าทีของ พ.ต.ท.ทักษิณ นี้ ถูกตีความไปในทางให้การสนับสนุนนายวิสุทธิ์ และอยู่ฝ่ายตรงข้าม คุณหญิงจารุวรรณ ทันที และ ไปสอดคล้องกับกระแสข่าวที่กระหึ่มไปทั่วว่าคนในทำเนียบ ไม่ค่อยพอใจกับบทบาท ของคุณหญิงจารุวรรณ ที่ดูจะมีจุดยืนตรงข้ามกับฝ่ายรัฐบาล มากเกินไป พ.ต.ท.ทักษิณ จึงกลายเป็นผู้กระหน่ำอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ประกอบขณะนั้น มีการเสนอ

ให้ยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยคุณสมบัติ ของคุณหญิงจรรยาบรรณ อีกครั้ง แต่ปรากฏว่า นายโกคิน พลกุล ประธานรัฐสภา ตัดสินใจไม่ส่งเรื่องขึ้นไป แม้นายโกคินจะตัดสินใจในฐานะ ประธานรัฐสภา แต่ด้วยความที่นายโกคินมีสถานะเป็นสมาชิกพรรคไทยรักไทยด้วย จึงอดไม่ได้ที่จะให้มีผู้มองว่า นี่เป็นจุดยืนของพรรคไทยรักไทยที่จะเลือกข้างนายวิสุทธิ์ และในความอื้ออึง พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ก็ได้เข้ามาเกี่ยวข้องกับเรื่องนี้เป็นคำบสอง เป็นคำบสองทั้งที่ พ.ต.ท.ทักษิณ ไม่ต้องมาเกี่ยวข้องก็ได้ โดยอาจโยนให้เป็นปัญหาข้อกฎหมาย หรือ ไม่ก็เป็นเรื่องศาลรัฐธรรมนูญ สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน และวุฒิสภา ไปเสียก็ได้ แต่พ.ต.ท.ทักษิณ ก็ได้ออกมายอมรับเองว่าได้ ติดต่อพูดคุยทางโทรศัพท์กับคุณหญิงจรรยาบรรณ อย่างไรก็ตาม ปฏิเสธที่จะให้รายละเอียดการสนทนา บอกเพียงว่าเป็นเรื่องของผู้ใหญ่”

“อย่างไรก็ตามมีกระแสข่าวสะพัดไปทั่วว่า ได้มีการยื่นข้อเสนอจากฝ่ายรัฐบาล ให้คุณหญิงจรรยาบรรณลาออกจากตำแหน่งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน เพื่อปลดล็อกปัญหาแล้วรัฐบาล จะพิจารณาตำแหน่งงานให้ อันแสดงให้เห็นว่า พ.ต.ท.ทักษิณ กระโดดเข้ามาเล่นเรื่องนี้อย่างเต็มตัว อย่างไรก็ตาม ปรากฏว่า คุณหญิงจรรยาบรรณ ได้ปฏิเสธข้อเสนอดังกล่าวอย่างสิ้นเชิง อันทำให้เรื่องนี้ เพิ่มความละเอียดอ่อน ขึ้น ไปอีกหลายเท่าตัว พร้อม ๆ กับมีการตั้งข้อสังเกตไปต่าง ๆ นานาที่เรื่องนี้ มีความชัดเจน แน่แน่นอนว่าข้อสังเกตเหล่านั้น ไม่ได้เป็นคุณต่อ นายสุชน ชาลีเครือ ผู้ที่นำชื่อขึ้น ทูลเกล้าฯ ไม่เป็นคุณต่อวุฒิสภาที่มีมติเลือกนายวิสุทธิ์ และที่สำคัญ ไม่เป็นคุณต่อ พ.ต.ท.ทักษิณ ที่ ได้เอาตัวเข้าไปพัวพัน กับเรื่องนี้อย่างตั้งใจ อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ในขณะที่เรื่องละเอียดอ่อน กรณี คุณหญิงจรรยาบรรณยังไม่คลี่คลาย และไม่รู้ว่าหาทางออกอย่างไร สถานการณ์อันละเอียดอ่อนที่สอง ก็แทรกซ้อนขึ้นมา” (บทความพิเศษ 2548, 26 สิงหาคม - 1 กันยายน “คุณหญิงจรรยาบรรณ-โยกย้าย ทหาร 2 สถานการณ์ละเอียดอ่อน ที่ไม่เป็นคุณต่อสถานะของ เฒ่า ยิ่ง” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1306:9)

“ท่ามกลางความสับสน กรณีผู้ว่าการ สตง. เลยถูกดึงและลากเข้ามาเป็น ประเด็นการเมือง อย่าแปลกใจกับคำพูด ของ ประมวล รุจนเสรี ส.ส.บัญชีรายชื่อ พรรคไทยรักไทย ที่ออกมาให้สัมภาษณ์ผ่านสื่อว่า ได้ยินมาจากราชเลขาธิการ สำนักพระราชวัง ได้ประสานงานมายัง สตง.ให้จ่ายเงินเดือนให้แก่คุณหญิงจรรยาบรรณ เป็นการตอกย้ำว่าการยังไม่โปรดเกล้าฯผู้ว่าการสตง. เพราะมีปัญหาอันเป็นเรื่องจริง แต่คำพูดของ ประมวล กลับแฝงไว้ด้วย นัยทางการเมือง เพราะต้อง ไม่ลืมว่านายเสนาะ เทียนทอง แกนนำกลุ่มวังน้ำเย็น พรรคไทยรักไทย เป็นตัวตั้งตัวตีในการเข้าชื่อ ส.ส.ในพรรคไทยรักไทย คัดค้านการนำเสนอชื่อนายวิสุทธิ์ มนตรีวัต ขึ้นทูลเกล้าฯ จะต้องไม่ลืมว่า ความบาดหมาง ระหว่างวังน้ำเย็น กับพ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี และหัวหน้าพรรคไทย รักไทย ยังประสานกันไม่สนิท เพราะการใช้กระแสข่าวลือ จับโยงกรณียังไม่โปรดเกล้าฯ ผู้ว่าการ สตง. คนใหม่เชื่อมเข้ากับรัฐบาลจึงเป็นเรื่องที่หลีกเลี่ยง ไม่ได้ เพราะมีข่าวลือมาตลอดว่า สุชน เสนอ

ชื่อ วิสุทธิ ตามใบสั่งรัฐบาล เพราะต้องการ กำจัด คุณหญิงจ้าวรรมณ ให้หลอวง โจร เนื่องจากกำลังทำงานใหญ่ ตรวจสอบความไม่โปร่งใส คนในรัฐบาล คตง. ศาลรัฐธรรมนูญ ส.ว. 3องค์กรที่น่าเชื่อถือของสังคม จะต้องมาหารือ ร่วมกันเพื่อหา แสงสว่าง ที่ปลายอุโมงค์ให้เร็วที่สุด” (ในประเทศ 2548, 2-8 กันยายน “ส.ว.-คตง.-ศาล รธน. จับมือถอดสลัก ผู้ว่าการ คตง. หาแสงสว่าง ปลายอุโมงค์” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1307 : 10)

และจากการสัมภาษณ์ผู้ให้สัมภาษณ์ได้กล่าวถึง ประเด็นการแทรกแซงองค์กรอิสระของพรรคไทยรักไทยว่า มีมูลเหตุที่ชี้ให้เห็นว่าเป็นจริง เรื่องช่วยเหลือ หรือมีประโยชน์ต่างตอบแทน กับกลุ่มไทยรักไทย จะกล่าวหาว่าแทรกแซงไม่ได้ เพราะไม่มีหลักฐานก็ไม่สามารถดำเนินการได้ ดังคำให้สัมภาษณ์ ต่อไปนี้

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้สัมภาษณ์ คนที่ 3 ในประเด็นการแทรกแซงองค์กรอิสระของพรรคไทยรักไทย กล่าวว่า “กรณีการ แทรกแซงองค์กรอิสระ ถ้าจะว่าไปแล้วมีมูลเหตุที่ชี้ให้เห็นว่าไทยรักไทยได้อย่างนั้นจริง ๆ เพราะว่า องค์กรอิสระ ตัวของผู้ที่ดำรงตำแหน่งก็มีแนวโน้มที่จะให้ความช่วยเหลือต่างตอบแทน หรือเอเนียงไปทางข้างพรรคไทยรักไทยอยู่ตลอด ก็ทำให้เป็นที่สงสัยได้ว่ามีการกระทำบางอย่างที่เป็นการแทรกแซงอำนาจตรงนั้น เพื่อที่จะให้บุคคลที่ตัวเองคาดหวัง เข้ามาดำรงตำแหน่ง เพื่อที่จะเข้ามาช่วยเหลือ หรือให้ประโยชน์กับกลุ่มไทยรักไทย อันนี้ก็เห็นอยู่แต่ว่ามันจะไม่สามารถที่จะอธิบาย หรือว่าสืบสวน ชี้แจง แสดงออกมาเป็นหลักฐาน ในที่สุดข้อหานี้ก็ไม่มีรู้จะดำเนินการอย่างไร เพราะว่าจะไปบอกว่าเอาเงินไปซื้อคน ๆ นี้ คน ๆ นี้เขาบอกว่าเขาไม่ได้ แล้วจะกล่าวหาว่าเขาแทรกแซงตรงนี้ได้อย่างไร อันนี้เป็นเรื่องที่กำลังหาได้ แล้วก็ฟังขึ้น แต่ไม่มีหลักฐาน ก็ไม่สามารถดำเนินการได้”

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า มีการแต่งตั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน ของสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน ในขณะที่การปฏิบัติหน้าที่ของคุณหญิงจ้าวรรมณ เมณฑกา ยังอยู่ในตำแหน่งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน โดยมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ดำรงตำแหน่งดังกล่าว ซึ่งต่อมาศาลรัฐธรรมนูญเสียงส่วนใหญ่ก็ได้ วินิจฉัยว่า ขั้นตอนการสรรหาไม่ถูกต้อง วุฒิสภา จึงเริ่มต้นกระบวนการสรรหาใหม่เมื่อ ได้มีมติเลือก นายวิสุทธิ มนตรีวัต เป็นผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินคนใหม่ ท่ามกลางกระแสคัดค้านของวุฒิสมาชิกเสียงข้างน้อย นักวิชาการ รวมถึงนายเสนาะ เทียนทอง, นายประมวล รุจนเสรี และจากหลายฝ่ายไม่ให้มีการทูลเกล้าฯ ที่ยังเห็นว่าคุณหญิงจ้าวรรมณ ยังไม่พ้นจากตำแหน่ง เนื่องจากยังไม่มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้คุณหญิงจ้าวรรมณ พ้นจากตำแหน่งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน แม้จะไม่ได้ระบุไว้ในกฎหมายก็ตาม

นายสุชน ชาลีเครือ ประธานวุฒิสภา นำรายชื่อ นายวิสุทธิ มนตรีวัต ขึ้นทูลเกล้าฯ และมีคำสั่งการแต่งตั้งล่าช้า ในที่สุดไม่มีคำสั่งการแต่งตั้งลงมา คุณหญิงจ้าวรรมณ จึงยังมี

คุณสมบัติครบถ้วน ที่จะเป็นผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินต่อไป เรื่องนี้เกี่ยวข้องกับ ฝ่ายรัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร เพราะมีข่าวลือมาตลอดว่า นายสุชน ชาลีเครือ เสนอชื่อนายวิสุทธิ์ มนตรีวัต ตามใบสั่งรัฐบาล เพราะต้องการกำจัด คุณหญิงจรรยาธรณ์ เมธขกาให้หลุดวงโคจร เนื่องจากกำลังทำงานใหญ่ ตรวจสอบความไม่โปร่งใส คนในรัฐบาล

และจากการสัมภาษณ์ผู้ให้สัมภาษณ์ได้กล่าวถึงประเด็นการแทรกแซงองค์กรอิสระของพรรคไทย สรุปลงได้ว่ามีมูลเหตุที่ชี้ให้เห็นว่าเป็นจริง เรื่องช่วยเหลือ หรือมีประโยชน์ต่างตอบแทน กับกลุ่มไทยรักไทย จะกล่าวหาว่าแทรกแซงไม่ได้ เพราะไม่มีหลักฐานก็ไม่สามารถดำเนินการได้

ตอนที่ 5 ประเด็นอื่นที่นำไปสู่รัฐประหาร 19 กันยายน 2549

จากการศึกษาพบว่า ประเด็นอื่นที่นำไปสู่รัฐประหาร 19 กันยายน 2549 มีประเด็นความไม่โปร่งใส ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และคณะกรรมการการเลือกตั้ง การลาออกของ นายวิษณุ เครืองาม รองนายกรัฐมนตรี และนายบรรศักดิ์ อุวรรณโณ เลขาธิการคณะรัฐมนตรี ประเด็นผู้มีบารมีนอกรัฐธรรมนูญ และข่าวลือเรื่องการเตรียมการรัฐประหาร มีรายละเอียดที่ปรากฏ ในเชิงวาทกรรมทางการเมือง ผ่านหนังสือพิมพ์มติชนสุดสัปดาห์ ดังนี้

5.1 ความไม่โปร่งใสของ ป.ป.ช. และ ก.ก.ต.

จากการศึกษาพบว่า มีความไม่โปร่งใสของ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) และคณะกรรมการการเลือกตั้ง (ก.ก.ต.) ซึ่งเป็น 2 ในองค์กรอิสระได้ถูกศาลพิพากษาว่าได้กระทำความผิดตามระเบียบของรัฐธรรมนูญ จนประเด็นที่นำไปสู่รัฐประหาร 19 กันยายน 2549 ดังรายละเอียดที่ปรากฏ ในเชิงวาทกรรมทางการเมือง ผ่านหนังสือพิมพ์มติชนสุดสัปดาห์ ต่อไปนี้

5.1.1 คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.)

จากการศึกษาพบว่า คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) กระทำผิดประมวลกฎหมายอาญาที่ไปออกระเบียบขึ้นค่าตอบแทนให้กับตนเอง โดยไม่มีกฎหมายให้อำนาจ เป็นผลให้ ป.ป.ช. ลาออก มีรายละเอียดที่ปรากฏ ดังนี้

“การพร้อมใจกันคืบหน้ากันลาออกของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ หรือ ป.ป.ช. หลังคำพิพากษาศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ซึ่งชี้ชัดว่ากระทำความผิดประมวลกฎหมายอาญาที่ไปออกระเบียบขึ้นค่าตอบแทนให้กับตนเอง

โดยไม่มีกฎหมายให้อำนาจ ส่งผลให้กรรมการ ป.ป.ช.ว่างลง” (เจริญ พงษ์จีน ถีกแต่ไม้ลับ 2548, 3 - 9 มิถุนายน มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1294 : 8)

“หลังเป็นข่าวอื้อฉาวมาหลายวัน คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ หรือ ป.ป.ช. 8 คน ได้ยื่นใบลาออกจากตำแหน่งไป เมื่อวันที่ 30 พฤษภาคมที่ผ่านมา ก่อนหน้านั้นเมื่อวันที่ 26 พฤษภาคม ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง คำพิพากษาให้ลงโทษจำคุก ป.ป.ช. ทั้ง 9 คน รอลงอาญาไว้ 2 ปี ก่อนจะลงท้ายว่า มีเสียงวิจารณ์เรื่องการแทรกแซงและครอบงำองค์กรอิสระต่าง ๆ โดยฝ่ายการเมือง จนเสียความเป็นอิสระไป แต่คำพิพากษาพิสูจน์ให้เห็นชัดว่า ผู้ที่แสวงหาความยุติธรรมยังมีศาลยุติธรรมเป็นที่พึ่ง โดยมีศาลฎีกาเป็นที่พึ่งสุดท้าย” (แมลงวันในไร่ส้ม 2548, 3 - 9 มิถุนายน “เกาะรอยเสียงทวงถาม และตามล่าหา สปริต ก่อน ป.ป.ช. ยอมไขก๊อกลง” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1294 : 77)

“ก่อนหน้าที่คณะผู้พิพากษาศาลฎีกาจะชี้ว่า คดีนี้มีมูล นั้น คณะกรรมการได้สวนโต้เชิญ นายโอภาส อรุณินท์ อดีตประธาน ป.ป.ช. ไปให้ข้อมูล ประเด็นที่สำคัญที่คณะกรรมการได้สวนสอบถาม ก็คือ เคยมีความคิดออกระเบียบค่าตอบแทนให้กรรมการหรือไม่ ซึ่งนายโอภาสได้ชี้แจงว่า ระเบียบที่ ป.ป.ช. ชูเค่าออกนั้น เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด เท่านั้น ส่วนการออกระเบียบเงินค่าตอบแทนแก่นุกรรมการ ป.ป.ช. ที่ ป.ป.ช. เชิญผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านต่าง ๆ มาเป็นนั้น กฎหมายกำหนดว่า กรรมการ ป.ป.ช. แต่ละคนต้องเป็นประธานอนุกรรมการด้วย ซึ่งคณะอนุกรรมการทุกคนต่างก็มีสิทธิได้รับค่าตอบแทนตรงนั้นอยู่แล้ว การออกระเบียบค่าตอบแทนให้ตัวกรรมการเอง ป.ป.ช. ชูเค่าไม่เคยทำ เพราะรู้ข้อกฎหมายดี นั่นคือการยืนยันของนายโอภาส”

“คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทั้ง 9 คนยังต้องเผชิญแรงกดดันจากนอกศาลอย่างมหาศาลด้วยลำพังเพียงแค่การต้องหยุดปฏิบัติหน้าที่ ป.ป.ช. ลงอย่างสิ้นเชิง ตามกฎหมายกำหนด เพราะการวินิจฉัยข้อกฎหมายเรื่องค่าตอบแทนให้ตนเอง เป็นปัญหาที่ถือว่าเป็นเรื่องเสียหายมากอยู่แล้ว แต่สิ่งที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ต้องเผชิญอย่างเลี่ยงไม่ได้ นั่นก็คือกระแสกดดันจากหลายฝ่ายให้ลาออกจากตำแหน่งเสียทั้งคู่ แม้ในเรื่องนี้ นายวิเชียร วิริยะประสิทธิ์ 1 ใน 9 ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ยืนยันว่าเรื่องนี้ควรพิสูจน์กันไปตามขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรม คือถ้าผลสุดท้ายศาลฎีกาพิพากษาว่า ป.ป.ช. ผิดจริง ก็ต้องลาออกอยู่แล้ว แต่ในขั้นนี้ ยังยืนยันว่าจะไม่ลาออก แต่จะขอสู้คดีจนถึงที่สุด เพราะในขั้นนี้ยังถือว่า ป.ป.ช.เป็นผู้บริสุทธิ์อยู่ก็ตาม”

“แต่มีมติเอกฉันท์ 9 ต่อ 0 ชี้ว่า คดีนี้มีมูล ขององค์คณะผู้พิพากษาศาลฎีกา ซึ่งล้วนมีตำแหน่งหน้าที่สำคัญ ต้องไม่ลืมว่าอำนาจขององค์กรอิสระ อย่างคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอยู่สูงมาก ในฐานะองค์กรที่ชี้เป็นชี้ตายเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน คณะกรรมการ ป.ป.ช. สามารถทำให้คนติดคุก ถูกยึดทรัพย์ได้ ซึ่งถือว่ามี อำนาจรุนแรงในมือ อำนาจที่รุนแรงนี้เอง ทำให้

การวินิจฉัยในคดีการทุจริตต่าง ๆ จะต้องเป็นไปอย่าง สุจริต โปร่งใสมากที่สุด แก่มุมมองการพิจารณา จะต้องชัดเจนที่นำไปสู่การวิพากษ์วิจารณ์ หรือสงสัยว่าชอบ หรือไม่ชอบ และเพราะคณะกรรมการ ป.ป.ช. จะต้องไปชี้หรือตัดสินในเรื่อง ผลประโยชน์ ของบุคคลอื่นว่าถูกต้อง หรือทุจริต อย่างไรหรือไม่นี้เอง ทำให้มาตรฐานของคณะกรรมการ ป.ป.ช.ถูกวางไว้อย่างสูงลิ่ว แต่เมื่อเรื่องไปสู่องค์ คณะผู้พิพากษาศาลฎีกา 9 คน มติกลับพลิกไปที่ 9 ต่อ 0 เห็นว่าคดีมีมูล อันเป็นตัวสะท้อนให้เห็น ปัญหาการวินิจฉัยของคณะกรรมการ ป.ป.ช. แล้ว นี่จึงนำไปสู่การเรียกร้องให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทั้ง 9 คนพิจารณาตนเอง เพราะแม้จะชนะคดี ซึ่งเป็นการต่อสู้ทางแง่มุมของกฎหมาย แต่ในเชิงจริยธรรม คุณธรรม ไม่น่าจะเรียกร้องกลับคืนมาจากสังคมได้ สิ่งที่ ป.ป.ช. จะต้อง วินิจฉัย ให้หนักและรอบคอบ อีกครั้ง การดำรงอยู่ของคุณในสภาพ เบียดงอเหมาะสมหรือไม่เพียงใด” (บทความพิเศษ 2548, 28 มกราคม- 3 กุมภาพันธ์ “มติ 9 : 0 องค์คณะศาลฎีกา คดีขึ้นเงินตนเอง มีมูล ส่งผลสะท้อน ป.ป.ช. รุนแรง เบียดงอ อีกตัวในองค์กรอิสระ” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1276 : 9)

5.1.2 คณะกรรมการการเลือกตั้ง (ก.ก.ต.)

จากการศึกษาพบว่า คณะกรรมการการเลือกตั้ง (ก.ก.ต.) มีหน้าที่ควบคุมดูแล การเลือกตั้งทั่วประเทศให้โปร่งใส และบริสุทธิ์ยุติธรรม แต่พบการปฏิบัติหน้าที่ของ ก.ก.ต. ที่ไม่ เป็นกลางทางการเมือง มีรายละเอียดที่ปรากฏ ดังนี้

“ การปลดสื่อทางการเมือง ด้วยคำพิพากษาของศาลอาญา เมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม 2549 สั่งจำคุกคณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือ กกต. 3 คนเป็นเวลา 4 ปีโดยไม่รอลงอาญา และถอนสิทธิเลือกตั้ง 10 ปี” (แมลงวันในไร่ส้ม 2549, 4 - 10 สิงหาคม “ข่าวจากคุก-ข่าว 3 กกต. การสรรหา กกต.ใหม่ และ โอกาสของมาร์ค” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับที่ 1355 : 77)

“เหมือนความเชื่อมั่น ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) กำลังจะ กลายเป็นศูนย์ ในสายตาของผู้คนในสังคม ทั้งที่เป็นองค์กรอิสระ มีหน้าที่ควบคุมดูแลการเลือกตั้ง ทั่วประเทศให้ โปร่งใส และ บริสุทธิ์ เท่ากับว่า ณ เวลานี้ กกต.กำลัง ยืนอยู่อย่างโดดเดี่ยว เพราะทุก ฝ่ายในสังคมกำลังเคลือบแคลงสงสัยการทำหน้าที่ของ กกต. ทั้ง 5 คนที่ประกอบด้วย พล.ต.อ. วาสนา เพิ่มลาภ ประธานกกต. นายปริญญา นาคฉัตริย์ นายจรัล นูรณพันธุ์ศรี นายวิระชัย แนวนุญเนียร และพล.อ.จรรุภัทร เรืองสุวรรณ ที่เข้ารับหน้าที่เมื่อเดือนตุลาคม 2544 เพียงแค่ 4 ปีความศรัทธา ของ กกต.ชุดนี้เสื่อมถอยถึงขีดสุด เป็นความเสื่อมถอยที่ทำให้นี้ถึง กกต. ยุคแรกเริ่ม ที่ดูแลการ เลือกตั้งเมื่อ 6 มกราคม 2544 ในยุคนายธีรศักดิ์ กรรณสูต เป็นประธาน มีการเพิกถอนสิทธิหรือ ใบแดง ก่อนวันลงคะแนน 4 รายให้ใบแดงหลังวันลงคะแนน 8 ราย และ ใบเหลือง 62 ราย กกต.ชุด ดังกล่าว ได้รับคำชื่นชมจากคนไทยทั่วประเทศ และถูกยกให้เป็น 5 อรหันต์ทองคำพิทักษ์การเลือกตั้ง ที่สุจริต เทียงธรรม ตามสโลแกนขององค์กร ก่อนจะหมดวาระในวันที่ 26 พฤษภาคม 2544 อะไร

เกิดขึ้น กับตาซัง ทางการเมืองของไทย จุดอ่อน ของกต.ที่อาจจะทำให้ เชื้อโรค เข้าไปแพร่กระจาย จนทำให้กลไกภายในของ กต. อาจกลายเป็นแค่ ตรายาง “ไดโนเสาร์” (ในประเทศ 2548, 9 - 15 กันยายน “กต. อับแสง-การเมือง รุกคืบ สัญญาเดือน แก่ กม. ตัด เส้นเลือดใหญ่ แห่งอำนาจ” มติชน สุดสัปดาห์ ฉบับ 1308 : 10)

“ภายหลังที่ประชุมประธานศาล 3 ศาลคือศาลฎีกา ศาลปกครอง และศาลรัฐธรรมนูญ ชัยปเข้ามาท้วงติงทางการเมืองอีกก้าวหนึ่งโดยมีถ้อยแถลงจาก จรัญ ภักดีธนากุล เลขาธิการประธานศาลฎีกา เมื่อวันที่ 9 พฤษภาคม 2549 ว่าหากปล่อยให้กระบวนการจัดการเลือกตั้งที่ผ่านมาซึ่ง ไม่มีความเชื่อถือศรัทธาเป็นไปตามระบบที่เป็นอยู่ อาจกระทบต่อระบอบประชาธิปไตยที่มีองค์พระมหากษัตริย์เป็นประมุข ทำให้เกิดการติดขัด และหมุนวนเข้าสู่ความขัดแย้งอีกครั้งด้วยเหตุดังกล่าวประธานทั้ง 3 ศาลเห็นพ้องต้องกันว่าศาลจะเป็นจะต้องรับภาระดูแลให้การเลือกตั้งใหม่เป็น ไปโดยสุจริต และเที่ยงธรรม ทำให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง (กต.) ซึ่งมีหน้าที่ควบคุมและจัดการเลือกตั้งให้เป็น ไปโดย สุจริต และเที่ยงธรรม ตกอยู่ในสถานะ สัมละลาย ทางอำนาจหน้าที่ ทันทิ กต.ทั้ง 4 คน ประกอบด้วย พล.ต.อ.วาสนา เพิ่มลาภ ประธานกต. พล.อ. จารุภัทร เรืองสุวรรณ นายวิระชัย แนวบุญเนียร นายปริญญา นาคฉัตริย์” (ในประเทศ 2549, 12-18 พฤษภาคม “3 ศาลชี้ กต.สัมละลาย จับตา 4 เลือดเดินตามกันแล้ว” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1343 : 10)

และจากการสัมภาษณ์ผู้ให้สัมภาษณ์ได้กล่าวถึงประเด็นการแทรกแซงขององค์กรอิสระ ของฝ่ายรัฐบาลการเมือง ว่าเป็นข่าวนมาโดยตลอด และก็คิดว่ามีข้อเท็จจริงพอสมควร ว่ามีการแทรกแซงองค์กรอิสระ เช่น ส่งคนเข้าไปเป็นคณะกรรมการเลือกตั้ง ปปช. แทรกแซง มีการลอบบี้ ให้สินบน ให้ผลประโยชน์ตอบแทน ดังคำให้สัมภาษณ์ ต่อไปนี้

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้สัมภาษณ์ คนที่ 1 ในประเด็นการแทรกแซงองค์กรอิสระ ของฝ่ายรัฐบาลการเมือง กล่าวว่า “เรื่องของกรณี แทรกแซงองค์กรอิสระของฝ่ายรัฐบาลการเมือง ก็เป็นข่าวนมาโดยตลอด ซึ่งก็มีข้อเท็จจริงพอสมควรคิดอย่างนั้น การที่รัฐธรรมนูญ 2540 ผู้ที่ร่างขึ้นมาพยายามจะสร้างกระบวนการ การควบคุมตรวจสอบ เช่น ถ้าผู้นำทุจริตก็จะมีกระบวนการจัดการได้ หมายถึงอาจจะมี กต. ตรวจสอบ ปปช. จับกุมผู้ทุจริต คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน ใช้ดุลยพินิจไม่ถูกต้อง ของทางราชการมีศาลปกครองศาลรัฐธรรมนูญ องค์กรอิสระเยอะเลย ทำไมองค์กรไม่เวิร์ค มีการแทรกแซงองค์กรอิสระ เช่น ส่งคนเข้าไปแทรกแซงองค์กรอิสระ ไปเป็นคณะกรรมการเลือกตั้ง ปปช. แทรกแซง มีการลอบบี้ ให้สินบน ให้ผลประโยชน์ตอบแทนก็เลยมีการแทรกแซงองค์กรอิสระ”

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ หรือ ป.ป.ช. เป็นองค์กรอิสระที่ซึ่งเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการทุจริตคอร์ปชั่น ซึ่งถือว่ามี อำนาจ รุนแรงในมือ อำนาจที่รุนแรงนี้เอง ทำให้การวินิจฉัยในคดีการทุจริตต่าง ๆ จะต้องเป็นไปอย่าง สุจริต โปร่งใสมากที่สุด แต่ ป.ป.ช.กลับถูกคำพิพากษาศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่ง ทางการเมือง ซึ่งชี้ว่ากระทำผิดประมวลกฎหมายอาญาที่ไปออกระเบียบขึ้นคำตอบแทนให้กับ ตนเองโดยไม่มีกฎหมายให้อำนาจ เป็นผลให้ ป.ป.ช. ลาออก และถูกพิพากษาให้ลงโทษจำคุก ป.ป.ช. ทั้ง 9 คน รอลงอาญาไว้ 2 ปี

ขณะเดียวกัน คณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือ ก.ก.ต. ทั้งที่เป็นองค์กรอิสระ มี หน้าที่ควบคุมดูแลการเลือกตั้งทั่วประเทศให้โปร่งใส และบริสุทธิ์ยุติธรรม แต่การปฏิบัติหน้าที่ไม่ เป็นกลางทางการเมือง ถูกคำพิพากษาของศาลอาญา สั่งจำคุกคณะกรรมการการเลือกตั้ง 3 คนเป็น เวลา 4 ปีโดยไม่รอลงอาญา และถอนสิทธิเลือกตั้ง 10 ปี

มีเสียงวิจารณ์ตามมาเรื่องการแทรกแซงการทำงาน และครอบงำองค์กร อิสระต่าง ๆ โดยฝ่ายการเมือง จนเสียความเป็นอิสระไป

และจากการสัมภาษณ์ผู้ให้สัมภาษณ์ได้กล่าวถึง ประเด็นการแทรกแซง องค์กรอิสระ ของฝ่ายรัฐบาลการเมือง สรุปได้ว่าการแทรกแซงองค์กรอิสระ ของฝ่ายรัฐบาล การเมืองว่าเป็นข่าวมาโดยตลอด และก็คิดว่ามีข้อเท็จจริงพอสมควร ว่ามีการแทรกแซงองค์กรอิสระ เช่น ส่งคนเข้าไปเป็นคณะกรรมการเลือกตั้ง ปปช. แทรกแซง มีการลอบบี ให้สินบน ให้ผลประโยชน์ ตอบแทน

5.2 การลาออกของรองนายกรัฐมนตรี และเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

จากการศึกษาพบว่า มีการลาออกของนายวิษณุ เครืองาม รองนายกรัฐมนตรี และ นายบรรศักดิ์ อุวรรณ โฉ เลขาธิการคณะรัฐมนตรี จนประเด็นหนึ่งที่น่าไปสู่รัฐประหาร 19 กันยายน 2549 ดังรายละเอียดที่ปรากฏ ในเชิงวาทกรรมทางการเมือง ผ่านหนังสือพิมพ์มติชนสุดสัปดาห์ ต่อไปนี้

“นายบรรศักดิ์ อุวรรณ โฉ ตัดสินใจทิ้งใบลาออกจากตำแหน่งเลขาธิการ คณะรัฐมนตรีของ เมื่อวันที่ 6 มิถุนายน และหลังจากนี้จะเข้าบรรพชาอุปสมบทถวายเป็นพระราชา กุศลแก่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในวโรกาสฉลองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี อ้างว่า สถานการณ์ บ้านเมืองแปรเปลี่ยน ไปและอยู่ในภาวะไม่ปกติ ทำให้เกิดความไม่ไว้วางใจซึ่งกันและกันในบ้านเมือง ส่งผลให้การปฏิบัติหน้าที่ไม่ราบรื่นดังที่เคยเป็นมาในอดีต และสถานการณ์นี้ยังคงอยู่เป็นเวลานาน พอสมควร จึงตัดสินใจลาออกมีการหยิบประเด็นมาปะติดปะต่อถึงสาเหตุ ที่แท้จริง ของการลาออก แล้ว พอ จับประเด็น ได้ว่า บรรศักดิ์ อึดอัดใจในการทำงานหลาย ๆ เรื่องที่เห็นตรงข้ามกับรัฐบาล

หรือ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ทั้งเรื่องล่ำรายชื่อ ยุบสภาการประกาศเว้นวรรค พระราชกฤษฎีกาเลือกตั้ง” (จรัญ พงษ์จีน ลีคแต่ไม้ลับ 2549, 9 - 15 มิถุนายน มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1347 : 8)

“แรงกดดัน ไบสังฆระไบสังแรก คือ การกดดันให้ บวรศักดิ์ เป็นหัวหน้าหอ ในการจัดตั้ง มีอบเชียร์ มาเกทับ มีอบด้าน เมื่อช่วงเดือนกุมภาพันธ์ 2549 ด้วยการล่ำรายชื่อข้าราชการ ระดับ 9 ขึ้นไปกว่า 1.5 พันคนมาสนับสนุน และให้กำลังใจ พ.ต.ท.ทักษิณ ทั้งที่จตุริเริ่มแนวคิด ดังกล่าวมาจากหัวอกของคนเป็นข้าราชการที่ต้องการเห็นสันติสุขในบ้านเมือง ไม่ได้ต้องการเลือกข้าง หรือถือหางใคร

ไบสังที่ 2 คือคำสั่งการแบบลับ ๆ ให้ บวรศักดิ์ จัดเตรียม โศ ครม. ทักษิณ 2/4 ติดตัวไปด้วยในระหว่างที่นายกฯ ขอเข้าเฝ้าฯ เพื่อทูลเกล้าฯ ถวายร่าง พ.ร.ฎ. ยุบสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2549 แต่ยังไม่ทันที่นายกฯ และเลขาธิการ ครม. จะออกจากพระราชวัง สวนจิตรลดา วิธีการดังกล่าวได้ รั่ว ออกมาถึงหูสื่อมวลชน ทั้งที่มี คนวงใน ไม่กี่คนเท่านั้นที่รู้เรื่อง ทำให้ พ.ต.ท.ทักษิณออกอาการฉุนขาดมอง บวรศักดิ์ ด้วยความหวาดระแวง

ไบสังที่ 3 คือ ความพยายามถูกลู่ลู่ให้สำนักเลขาธิการ ครม. ทูลเกล้าฯ ถวายร่าง พ.ร.ฎ. เรียกประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2549 ทั้งที่ยังมีปัญหาเรื่ององค์ประชุมของสภา เรื่องดังกล่าว วิษณุ-บวรศักดิ์ ออกมาค้ำจ้ำงว่าอย่างไรต้องครบ 500 คน เพราะต้องอัญเชิญองค์พระมหากษัตริย์เสด็จพระราชดำเนินมาทรงทำพิธีเปิดประชุมรัฐสภา ทำให้ พ.ต.ท.ทักษิณ หงุดหงิดยิ่งขึ้น ถึงขนาดไปเปรยกับนักการเมืองชั้นองค์กรักษ์ว่า สองพี่น้องนี้มันไม่ยอมทำตาม มันหัวแข็ง

ไบสังที่ 4 คือการออกคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ 92/2549 เพื่อยกเลิกมติ ครม. เมื่อวันที่ 5 เมษายน 2549 เรื่องการลาพักราชการของนายกฯ ตาม พ.ร.บ. ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน หลังจาก พ.ต.ท.ทักษิณ เว้นวรรคตัวเอง ประเด็นนี้ บวรศักดิ์ เห็นสวนทางอีกตามเคย เนื่องจากมองว่า คำสั่งสำนักนายกฯ ไม่สามารถยกเลิกมติ ครม. ได้แต่คำคัดค้านไม่เป็นผล สองศรีพี่น้องจึงต้องก้มหน้ารับคำติติง ของนักนิติศาสตร์ขนานใหญ่

ไบสังสุดท้าย คือ กรณีที่คนใกล้ชิด พ.ต.ท. ทักษิณ กดดันให้ บวรศักดิ์ ทูลเกล้าฯ ถวายร่าง พ.ร.ฎ. แก้ไขเพิ่มเติม พ.ร.ฎ. ยุบสภา พ.ศ.2549 เพื่อกำหนดให้จัดการเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ 15 ตุลาคม 2549 ทั้งที่ยังไม่มีความชัดเจนเกี่ยวกับสถานการณ์ของคณะกรรมการเลือกตั้ง(กกต.)

บวรศักดิ์ แนะนำให้รอมติของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาในวันที่ 31 พฤษภาคม ก่อน แต่ทางรัฐบาลไม่ยอม ในที่สุดก็ต้องส่งร่างกฎหมายดังกล่าวไปที่สำนักพระราชเลขาธิการอย่างเสียไม่ได้ ทั้งที่มีบุคคลที่เป็น ผู้ใหญ่มาก ๆ เตือนว่าอย่า เหล่านี้คือแรงกดดันที่เกิดขึ้นภายใต้การทำงาน ใน ระบอบทักษิณ เป็นแรงกดดันเพื่อดันให้มีกฎหมายหาช่องทางก๊วักฤตการเมืองให้ตนเอง” (ใน

ประเทศ 2549, 9 - 15 มิถุนายน “แรงกดดัน ไบตั้งมรณะ บวรศักดิ์ อุวรรณโณ สละเรือ...เพื่อรักษาชีวิต” มติชนสุดสัปดาห์ฉบับ 1347 : 12)

“การลาออกของ นายบวรศักดิ์ จึงทำให้ชื่อของนายวิษณุ เครื่องาม ถูกจับตามองว่าจะดำเนินตามรอยเดียวกันหรือไม่” (แมลงวันในไร่ส้ม 2549, 16 - 22 มิถุนายน “แกะรอยข่าวจากทำเนียบ บวรศักดิ์ หน่วยการเมืองลาบวช-คืนถิ่นวิชาการ” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1348 : 77)

“การลาออกของนายบวรศักดิ์ เป็นการฟ้องสภาพภายในรัฐบาลไทยรักไทย มือกฎหมาย ชื่อนำที่ก้าวจากมหาวิทยาลัยมาสู่ทำเนียบรัฐบาล เป็น คนนอก ที่เข้ามามีบทบาทใกล้ชิดในรัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร จนได้ฉายา เนติบริกร 1 และ 2”

“หลังจากนายข่าวบวรศักดิ์ลาออก ปรากฏออกมาไม่กี่วัน ไทยรัฐฉบับ 9 มิถุนายน พาดหัวข่าวการเมืองในหน้า 1 ว่า คาค 3 รัฐมนตรีเตรียมไขก๊อก โดยระบุในข่าวว่าหนึ่งใน 3 รัฐมนตรีนั้น คือ นายวิษณุ ผู้สื่อข่าวพยายามถึงซักถามถึงสาเหตุ และความรู้สึกในการทำหน้าที่ นายวิษณุ ปัดไปว่า เมื่อยื่นใบลาออกอย่างเป็นทางการ จะพูดรายละเอียด เจอกันทุกวัน 15 ปี แล้วก็หายไปไม่เจอ กลายเป็นคนโคนสีนามีสายสูญไปคงไม่ได้ต้องพูดชี้แจงแน่นอน จะมายืนพูดหน้าตึกบัญชาการเหมือนการให้สัมภาษณ์ทุกวันนี้ และยืนยันด้วยว่า ในอนาคตจะไม่เล่นการเมือง แต่จะมีความตั้งใจที่จะสอนหนังสือ เมื่อผู้สื่อข่าวถามว่า การตัดสินใจครั้งนี้ถ้าจะโทษใคร จะโทษตัวเองหรือไม่ ไม่โทษอะไรทั้งนั้น สัตว์โลกย่อมเป็นไปตามกรรมเท่านั้นแหละ อย่างไรก็ตามคิดอะไรมาก นายวิษณุกล่าว หลังจากนายวิษณุให้สัมภาษณ์ และหนังสือพิมพ์เสนอข่าวว่า นายวิษณุ ลาออกแน่นอน แต่ขอยู่สะตางานระยะหนึ่งก่อน วันรุ่งขึ้น 23 มิถุนายน นายวิษณุให้สัมภาษณ์อีกครั้งในช่วงก่อนเที่ยง โดยตอบท้ายว่า พรเวลาสักนั้น เขาจะต้องบอกว่าพระภิกษุทั้งหลาย โปรดจำเถิดว่านับจากนี้ไป อย่าได้นับว่าข้าพเจ้าเป็นบรรพชิตอีก ผมก็อยากจะพูดอย่างเดียวกันว่าท่านทั้งหลาย โปรดจำเถิดว่า นับจากนี้เป็นต้นไป ข้าพเจ้าไม่ได้เป็นรองนายกรัฐมนตรีอีก จากนั้นนายวิษณุขึ้นรถออกไปทันที ส่วนพ.ต.ท.ทักษิณ ก็ให้สัมภาษณ์ในเวลาไล่เลี่ยกันว่า ในลาออกของนายวิษณุ จะมีผลในวันที่ 24 มิถุนายน 2549 ถือว่าต้องพ้นจากตำแหน่งทันที และกลายเป็นข่าวหนังสือพิมพ์หลายฉบับ รวมถึงบ้านเมือง ที่ว่า ทักษิณ ไล่ส่งวิษณุออกไป ไปเลยใน 24 ชม. บทวิเคราะห์ในหนังสือพิมพ์ต่าง ๆ จับปรากฏการณ์นี้เป็นประเด็นสำคัญ และสรุปใกล้เคียงกันว่า เป็นสัญญาณร้ายจากภายในของรัฐบาลไทยรักไทยที่กำลังเผชิญศึกรอบด้าน” (แมลงวันในไร่ส้ม 2549, 30 มิถุนายน - 6 กรกฎาคม “จับกระแสวิเคราะห์ เมื่อ วิษณุ ไขก๊อกอำลาบท เนติบริกร” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1350 : 77)

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การที่นายบวรศักดิ์ อุวรรณโณ เลขาธิการคณะรัฐมนตรี ลาออกจากตำแหน่งวันที่ 6 มิถุนายน และหลังจากนี้จะเข้าบรรพชาอุปสมบท การหยิบประเด็นมาปะติดปะต่อถึงสาเหตุ ที่แท้จริง ของการลาออกแล้ว พอจับประเด็น ได้ว่านายบวรศักดิ์ อึดอัดใจใน

การทำงานหลาย ๆ เรื่องที่เห็นตรงข้ามกับรัฐบาล หรือพ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ทั้งเรื่องล่ำรายชื่อ ขอบสภา การประกาศเว้นวรรค พระราชกฤษฎีกาเลือกตั้ง เหล่านี้คือแรงกดดันที่เกิดขึ้นภายใต้การทำงานที่ให้ทำตามใบสั่ง รัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณ เป็นแรงกดดันเพื่อคั่นให้มีกฎหมายหาช่องทางก๊วักกุดการเมืองให้ตนเอง

ต่อมา 24 มิถุนายน 2549 นายวิษณุ เครืองาม รองนายกรัฐมนตรี ลาออก และกล่าวอย่างมีนัยยะว่า “ไม่โทษอะไรทั้งนั้น สัตว์โลกย่อมเป็นไปตามกรรมเท่านั้นแหละ อย่าไปคิดอะไรมาก” จากบทวิเคราะห์ในหนังสือพิมพ์ต่าง ๆ จับปรากฏการณ์การลาออกของ นายวิษณุ เครืองาม รองรัฐมนตรี และนายบวรศักดิ์ อุวรรณโณ เลขาธิการคณะรัฐมนตรี นี้ว่าเป็นประเด็นสำคัญ และสรุปใกล้เคียงกันว่า เป็นสัญญาณร้ายจากสภาพภายในของรัฐบาลไทยรักไทย ที่กำลังเผชิญศึกรอบด้าน

5.3 ประเด็นผู้มีบารมีนอกรัฐธรรมนูญ

จากการศึกษาพบว่า มีคำพูด ของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร เกี่ยวกับ “ผู้มีบารมีนอกรัฐธรรมนูญ” จนเกิดความสับสนขึ้นในสังคม และการปรากฏตัวของผู้มีบารมี คือ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ประธานองคมนตรี และรัฐบุรุษ จนประเด็นหนึ่งนำไปสู่รัฐประหาร 19 กันยายน 2549 ดังรายละเอียดที่ปรากฏในเชิงวาทกรรมทางการเมือง ผ่านหนังสือพิมพ์มติชนสุดสัปดาห์ ต่อไปนี้

5.3.1 คำพูดของ พ.ต.ท.ทักษิณ เกี่ยวกับ “ผู้มีบารมีนอกรัฐธรรมนูญ”

จากการศึกษาพบว่า คำพูดของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตรเกี่ยวกับ “ผู้มีบารมีนอกรัฐธรรมนูญ” เมื่อวันที่ 29 มิถุนายน 2549 และไม่บอกว่าเป็นใคร แต่หลายฝ่ายสรุปไปที่พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ดังรายละเอียดที่ปรากฏ ต่อไปนี้

“ผู้มีบารมีนอกรัฐธรรมนูญ วลีทองของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร รักษาการ นายกรัฐมนตรี เปิดประเด็นทางการเมืองใหม่ แม้ว่าจะปลุกกระแสให้ร้อนระอุทั่วประเทศ การเมือง น้ำกระเพื่อมขึ้นมาอีกระลอก แต่ดูเหมือนว่า พ.ต.ท.ทักษิณ จะ จงใจ+เจตนา ที่จะปล่อยวรรคทองนี้ ออกมา เพื่อต้องการ วัตถุประสงค์ กั้นชั้นแตกหัก หลังจากถอยหลังพิงกำแพงมาเป็นเวลานานหลายเดือน เป็นการเปิดปฏิบัติการเชิงรุกครั้งสำคัญ” (จรัญ พงษ์จีน ลีทไม่ลับ 2549, 7- 13 กรกฎาคม มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1351 : 8)

“คำกล่าวของพ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ในโอกาสเป็นประธาน ประชุมหัวหน้าส่วนราชการ เพื่อชี้แจงแนวทางการปฏิบัติงานในช่วงรัฐบาลรักษาการ เมื่อวันที่ 29 มิถุนายน 2549 การพูดถึง คนมีบารมีนอกรัฐธรรมนูญ ที่เข้ามาก้าวก่ายครอบงำองค์กรในระบบ รัฐธรรมนูญมากไป ไม่เคารพกติกา เพราะอยากจะเป็นนายกฯมาตรา 7 จนทำให้บ้านเมืองเกิดปัญหา วุ่นวายในขณะนี้ แม้ พ.ต.ท.ทักษิณจะพยายามบ่ายเบี่ยง ไม่ยอมตอบว่า คนมีบารมีนอกรัฐธรรมนูญ

คือใคร? แต่ก็ดูเหมือนหลายฝ่ายในสังคมจะสรุปฟันธงไปในแนวเดียวกันเรียบร้อยแล้วว่าน่าจะหมายถึง พล.อ.เปรม ติณสูลานนท์ ประธานองคมนตรี และรัฐบุรุษ” (ในประเทศ 2549, 7- 13 กรกฎาคม “ใครเท็จ-ใครจริง? คนมีบารมี ขอมากรณี “วิญญู-บวรศักดิ์” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1351 : 11)

“การเมืองที่วุ่นวาย และร้อนแรงก็มาเคาะเขย่าประตูบ้านสี่เสาเทเวศร์อีกครั้ง ทว่าครั้งนี้ทำให้เกิดความสั่นสะเทือนครั้งใหญ่ เพราะผู้ที่เคาะประตูนั้น คือ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร รักษาการนายกรัฐมนตรี เมื่อเขาประกาศกร้าว แฉอย่างคับแค้นใจถึง ผู้มีบารมีนอกรัฐธรรมนูญ ที่แทรกแซงก้าวกำการเมือง และองค์กรอิสระต่าง ๆ รวมทั้งการลาออกของ นายวิญญู เครื่องารองนายกรัฐมนตรี และนายบวรศักดิ์ อุวรรณโณ เลขาธิการ ครม.ด้วย”

“จนทำให้เกิดคำถามว่า ผู้มีบารมีคนนั้นหมายถึงใคร โดยที่ พ.ต.ท.ทักษิณ ก็ไม่ยอมเอ่ยชื่อ และไม่ยอมเปิดเผยว่า Who is he? ซึ่งความจริงอาจจะเป็น Who are they? เพราะใคร ๆ ต่างก็ตีความหมายถึง ป้าเปรม พล.อ.เปรม ติณสูลานนท์ ประธานองคมนตรี และรัฐบุรุษ บุคคลที่เปี่ยมบารมี ที่ พ.ต.ท.ทักษิณ เชื่อฝังหัวมาตลอดว่า ยืนอยู่ฝ่ายตรงข้ามกับตนเอง ที่ยังอาจหมายรวมตลอดไปถึงทีมองมนตรีถูกป้าหลายคนอีกด้วย ที่ พ.ต.ท.ทักษิณ อ้างว่า อยากจะเป็นนายกรัฐมนตรี ตามมาตรา 7 พร้อมแฉะถึงการแอบตั้งรัฐบาลของบุคคลบางกลุ่มอีกด้วย”

“ด้วยก่อนหน้านี้มีกระแสหนุนให้ทีมองมนตรี และสายป้าเปรมที่เหมาะสมเป็นนายกรัฐมนตรีพระราชทาน ทั้งนายพลเอก สุวรรณรัตน์ องคมนตรีหนุ่ม และ ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการมูลนิธิชัยพัฒนา และที่สำคัญคือบิ๊กแอ๊ด พล.อ.สุรยุทธ์ จุลานนท์ องคมนตรีผู้เปี่ยมบารมีอีกคนของเมืองไทย หรือบางกระแสก็ระบุว่า พล.อ.เปรมเองที่จะกลับมาเป็นนายกรัฐมนตรีอีกครั้ง โดยที่ พ.ต.ท. ทักษิณ ก็เชื่อว่า หัวขบวนของแนวคิดของนายกรัฐมนตรีพระราชทานตามมาตรา 7 นั่นคือ พล.อ.เปรม ติณสูลานนท์ โดยมีแนวร่วม ทั้งพรรคประชาธิปัตย์ และแกนนำกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย” (พฤษ อัสสง รายงานพิเศษ 2549, 7- 13 กรกฎาคม “Who is he? หรือ Who are they? เบื้องหลัง ทักษิณ เปิดศึก คนมีบารมี ข่าวลือ ข่าวลวง ข่าวกรอง ป้าเปรม และองคมนตรี” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1351 : 26)

5.3.2 เกิดความสับสนขึ้นในสังคม

จากการศึกษาพบว่า เกิดความสับสนขึ้นในสังคม หลังคำพูดผู้มีบารมีนอกรัฐธรรมนูญ ของพ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ดังรายละเอียดที่ปรากฏ ต่อไปนี้

“แม้จนถึงวันนี้พ.ต.ท.ทักษิณยังไม่ ปรึปาก ว่าผู้มาบารมีนั้นเป็นใคร แต่กลับปรากฏชื่อของ พล.อ.เปรม ติณสูลานนท์ ประธานองคมนตรี ว่าคือผู้มีบารมีที่ พ.ต.ท.ทักษิณ อ้างถึง นั่นทำให้ถูกมองว่า กลยุทธ์ ของ พ.ต.ท.ทักษิณ ประสบความสำเร็จแล้ว เป็นกลยุทธ์ที่อิมคริม บางคนเชื่อ. บางคนไม่เชื่อ...แต่บางคนเชื่อครึ่ง ไม่เชื่อครึ่ง..?” (ในประเทศ 2549, 7- 13 กรกฎาคม “แนวร่วม...

ทักษิณ ไชยปริศนา ผู้มีบารมี ขยายวงชัดเจน มากกว่าสมานฉันท์” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1351 : 10)

“กลุ่มสตรีสูงศักดิ์ หรือสตรีชั้นสูง หรือกลุ่มราชินิกุล ตามคำนิยามของ หนังสือพิมพ์ ก็ออกมาแถลงข่าว ไม่ว่าจะป็นหม่อมราชวงศ์ราพิอาภา เกษมศรี ภริยา ม.ล.ธีรพงษ์ เกษมศรี อดีตราชเลขาธิการ หม่อมราชวงศ์ยงยุทธลักษณ์ เกษมสันต์ อดีตอาจารย์คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ม.ล.อนงค์ นิลอุบล นางสุมาลี วีระไวทยะ นางปราไพ ประสาททอง โอสถ ฯลฯ ทั้งหมดใช้ชื่อกลุ่มว่า ชมรมเพื่อความจริง และความโปร่งใส ด้วยความเป็นราชินิกุลที่ใกล้ชิดกับราชวงศ์ มากกว่าสามัญชนทั่วไป ของหลายคนที่ออกมาแถลงข่าวทำให้น้ำหนัก ของข่าวสูงขึ้น เพราะ ถ้าพัวพันกับพล.อ.เปรม ก็หนักหนาสาหัสพอแล้ว” (ในประเทศ 2549, 7- 13 กรกฎาคม “สตรีสูงศักดิ์ ณ โอลด์เ็ง์ ถามหาความจริง WHO R U ผู้มากบารมี” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1351 : 12)

“นายมีชัย ฤชุพันธุ์ อดีตประธานวุฒิสภา ที่เขียนบทความในเว็ปไซด์ www.meechaihailand.com เรื่องความรับผิดชอบของนายกรัฐมนตรี ปลุกกระแสให้ตีความ ผู้มีบารมีนอกรัฐธรรมนูญ ของ พ.ต.ท.ทักษิณ พาดพิงสถาบันพระมหากษัตริย์” (พลหัส อัสดง รายงานพิเศษ 2549, 14 - 20 กรกฎาคม “นึ่ง แต่ยืมสูง ทะเลขโลมใจป่า ทหารม้าพิบพิบ จับความเคลื่อนไหว กองทัพ กับบทบาท พล.อ.สนธิ” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1352 : 28)

5.3.3 การปรากฏตัวของ “ผู้มีบารมี”

จากการศึกษาพบว่า การปรากฏตัวของ “ผู้มีบารมี” คือ พล.อ.เปรม ตินสุตานนท์ ประธานองคมนตรี และรัฐบุรุษ ตามคำกล่าวของ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ดังรายละเอียดที่ปรากฏต่อไปนี้

“ผู้มีบารมีนอกรัฐธรรมนูญ ที่หลุดออกจากปากของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร แม้จะไม่มีการระบุถึง บุคคลใดอย่างชัดเจน แต่ส่งผลสะท้อนทางการเมือง อย่างแน่นอน เป็นผลทางการเมือง ที่แม้จะไม่แสดงออกอย่างโจ่งแจ้ง ดึงดึง เหมือนอย่างที่ พ.ต.ท.ทักษิณ แสดง แต่ก็มีความที่ชัดเจนถึง ปฏิกริยาตอบโต้ กลับ ที่เริ่มปรากฏให้เห็นแล้ว เป็นการปรากฏให้เห็น ผ่านกระบวนการที่ลึกซึ้งแบบค้าย มีขั้นตอนและ เป้าหมายที่ไม่ธรรมดา หลังการประกาศสงครามกับผู้มีบารมีนอกรัฐธรรมนูญของพ.ต.ท.ทักษิณ เราก็เริ่มเห็นการเคลื่อนไหวของพล.อ.เปรม ตินสุตานนท์ เป็นการเคลื่อนไหวที่ในระยะหลัง ๆ เรามักจะไม่เห็น นั่นคือภาพ พล.อ.เปรม สวมหมวกเบเรต์ นำเงินเข้มออกคำ พร้อมชุดเครื่องแบบทหารม้า ปฏิบัติภารกิจที่ค่ายตินสุตานนท์ และ มทบ.23 ขอนแก่น เมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม ท่ามกลางการต้อนรับอันอบอุ่นของเหล่าทหารม้า นี่จะเป็นการส่งสัญญาณ

หรือไม่ก็ตาม แต่จะเน้นตนเองคือที่สาธารณะในรูปแบบ ทหารที่มีธรรมเนียมปฏิบัติชัดเจนถึงความซื่อสัตย์ ความซื่อสัตย์ ความซื่อสัตย์ของเหล่าทหารม้า โดยมีความหมายอย่างแน่นอน”

“อย่างน้อยที่สุด ก็เป็นการบอกว่า แม่พล.อ.เปรม จะไปรับหน้าที่ประธานองคมนตรี แต่สิ่งที่ยังอยู่ตลอดชีวิตคือทหาร ความเป็นพี่เป็นน้องของทหารม้า ยังคงเหนียวแน่นในความเหนียวแน่นแบบ the old soldier never die นั่นคือเมื่อเป็นทหารครั้งหนึ่งแล้ว จะต้องเป็นไปตลอดชีวิต ไม่ใช่เกษียณแล้วเลิกเป็น เพราะคนที่ เป็นทหารต้องเป็นทหารด้วยเลือดเนื้อ วิญญาณ จิตใจ ทุกอย่างอยู่ในสายเลือด ดังนั้น เมื่อเราเป็นทหารครั้งหนึ่งเราต้องเป็นทหารไปจนตาย ซึ่งนี้อาจจะเป็นปฐมบท ของใครบางคนที่ยพยายามส่งสัญญาณไปยังใครอีกบางคน ให้ตระหนักว่า ความเป็นพวกพ้อง ต้องพิสูจน์กันระยะยาว ไม่ใช่มาสร้างอำนาจภายใน 5-6 ปี แล้วคิดว่ากองทัพจะเป็นของตนเอง”

“อีกหนึ่งสัปดาห์ต่อมา คือเมื่อวันที่ 14 กรกฎาคม เราก็ได้สัมผัสสัญญาณการตอบโต้ ไปยังฝ่ายตรงข้ามที่ชัดเจนขึ้น เมื่อ พล.อ.เปรม ใช้เวทีของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า จังหวัดนครนายก ขยายเป็นความเป็น ทหารเก่าไม่เคยตาย กล่าวปาฐกถาผ่านลูก ๆ หลาน ๆ นักเรียนนายร้อยปีที่ 1-4 อย่างตั้งใจ เป็นพิเศษ ซึ่งแม่ พล.อ.เปรมจะออกตัวว่า ไม่ได้มุ่งเน้นไปที่ใคร หรือฝ่ายไหนก็ตาม แต่เนื้อหาที่พล.อ.เปรมพูด ก็ดูจะเจาะไปยัง เป้าหมาย ที่ใช่เพียงนักเรียนนายร้อย 950 คน ที่นั่งอยู่ในห้องประชุมวันนั้นอย่างชัดเจน”

“พล.อ.เปรม เน้น ไปยังบุญคุณของ โรงเรียนนายร้อย จปร. ที่สอนให้รู้จักว่า เกิดมาต้องตอบแทนบุญคุณแผ่นดิน โดยเจาะลงไปอีกว่า ถ้าเราไปเปิดรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยที่ใช้ในฉบับปัจจุบัน เขากำหนดหน้าที่คนไทยไว้ แต่ไม่มีคำนี้หรอก ไม่มีบัญญัติในรัฐธรรมนูญว่า คนไทยเกิดมาต้องตอบแทนบุญคุณของแผ่นดิน ไม่มี แต่เราต้องมี แม้คำนี้ไม่มีรัฐธรรมนูญ แต่เราต้องทำ ต้องรู้ว่าเราเกิดมา เราต้องตอบแทนบุญคุณแผ่นดิน ตอบแทนอย่างไรเป็นเรื่องยากจะอธิบาย แต่สรุปได้ว่า เราต้องเป็นคนดี เพราะคนดีถึงจะคิดดี พูดดี ทำดี การตอบแทนบุญคุณแผ่นดิน คนดีเท่านั้น ถึงจะทำ ถ้าคนไม่ดีคิดไม่ถึงหลอก คำที่ไม่มีอยู่ในรัฐธรรมนูญที่ว่านี้หากไปถาม พล.อ.เปรมว่าจะเกี่ยวเนื่อง เห็นอกระทบวิ่งไปถึงผู้มีบารมีนอกรัฐธรรมนูญหรือไม่ แน่แน่นอน พล.อ.เปรม คงปฏิเสธ หรือไม่ก็คงอึ้ง หรือ ไม่ก็คงบอก กลับบ้านเถอะลูก แต่ใครที่ฟังแล้ว เชื่อว่าคงต้องคิดไปถึงคนที่พยายามบอกว่าทำตามรัฐธรรมนูญทุกอย่าง แต่อาจจะลืมเรื่องการตอบแทนบุญคุณแผ่นดิน ซึ่ง พล.อ.เปรมบอกว่า คนดีเท่านั้นถึงจะทำ ถ้าคนไม่ดีคิดดีคิดไม่ถึงหลอก”

“ไม่เพียงเรื่องคำที่ไม่มีในรัฐธรรมนูญเท่านั้น พล.อ. เปรมตอกย้ำกับเหล่า นักเรียนนายร้อยซึ่งเป็นอนาคตของกองทัพว่า อยากให้ได้ยินและเข้าใจว่า ทหารเป็นทหารของชาติ

เป็นทหารของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พร้อมกับตั้งใจยกตัวอย่างของ ทหารม้า มาอธิบายให้เข้าใจยิ่งขึ้นว่า

ทหารม้า จะรู้เรื่องม้าดี เรื่องการแข่งม้า ม้าจะมีคอก มีเจ้าของคอก เวลาจะไปแข่งเขาก็ไปเอาเด็กที่เรียกว่าจ็อกกี้ หรือเด็กขี่ม้าไปจ้างให้เขามาขี่ม้า เขาก็จะขี่ม้า พอเสร็จจากการขี่ม้า เขาก็กลับไปทำงานอย่างอื่น เขาไม่ได้เป็นเจ้าของม้าหรอก เขาเป็นคนขี่”

“รัฐบาลก็เหมือนกับจ็อกกี้ คือ เข้ามาดูแลทหารแต่ไม่ใช่เจ้าของทหาร เจ้าของทหารคือชาติ และพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัฐบาลเข้ามาดูแลกำหนดให้พวกเราตามที่ประกาศนโยบายไว้ต่อรัฐสภา”

“เรื่องนี้จำเป็นต้องจะต้องทำความเข้าใจกันให้เห็นให้ถ่องแท้ว่าทหารอยู่ตรงไหน รัฐบาลอยู่ตรงไหน เจ้าของทหารอยู่ตรงไหน ที่ยกมาพูดไม่ได้ต้องการให้พวกเราเข้าใจไว้วางใจ หรือรู้สึกไม่ดีต่อรัฐบาล ผมก็เคยเป็นรัฐบาลมา เพียงแต่ต้องการให้แยกแยะให้ออก ไม่ได้โต้เถียง หรือไม่ใช่คือดั่ง แต่อยากให้เราเข้าใจว่าเราอยู่ตรงไหน” และ “เราต้องถือว่าเราเป็นทหารของชาติ รัฐบาลเข้ามาแล้วก็ไป”

“จากคำพูดของ พล.อ.เปรม นี้เองได้กลายเป็นประเด็นข่าวใหญ่ที่สื่อมวลชนนำไปพาดหัวในวันรุ่งขึ้นทันที ขณะเดียวกัน คำพูดของ พล.อ.เปรม ก็คงไม่ได้ต้องการบอกแก่นักเรียนนายร้อย หากแต่น่าจะส่ง นัยยะ ไปยังคนในกองทัพ และอาจรวมถึง ข้าราชการ ทั้งหลายให้ตระหนักถึงบทบาท และหน้าที่ของตนเอง” (บทความพิเศษ 2549, 21 - 27 กรกฎาคม “ทหารเก่า ไม่เคยตาย” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1353 : 9)

“การปลูกจิตสำนึกและอุดมการณ์ของทหารรุ่นใหม่ ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนเตรียมทหาร จ.นครนายก จำนวนกว่า 1,500 คนฟัง โดยหยิบยกประเด็น การตอบแทนบุญคุณแผ่นดิน เป็นหัวข้อหลักในการบรรยาย ประธานองคมนตรีและรัฐบุรุษ กล่าวแนวทางการดำเนินชีวิตของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เป็นตัวอย่างให้นักเรียนเตรียมทหารน้อมนำไปปฏิบัติ และขอให้ทุกคนสำนึกว่า เราเป็นทหารของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มิใช่ทหารของรัฐบาล” (ประชา หิริรักษาพิทักษ์ รายงานพิเศษ 2549, 6 - 12 มกราคม “ตามรอยป้า นุกองทัพปลูกอุดมการณ์เตรียมทหารวันกระเตาะ เราเป็นทหารของพระเจ้าอยู่หัว มิใช่ทหารของรัฐบาล” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1325 : 16)

“มีคนจำนวนมากในบ้านเมืองนี้ ที่มีความรู้สึกตรงกันขณะนี้คือ ไม่ไว้วางใจการเมืองระบอบทักษิณ จึงมีความพยายามมองหาผู้ใหญ่ที่จะเป็นหลัก คอยถ่วงดุลให้กับบ้านเมืองได้ จะเห็นว่าพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ประธานองคมนตรี และรัฐบุรุษ จะโคจรเด่นอยู่ในแถวหน้าตลอดมา คุณลักษณะความซื่อสัตย์ ความยุติธรรม และต้องไม่เกี่ยวข้องกับการเมืองใด ๆ ทั้งสิ้น

สะท้อนให้เห็นถึงบารมีของพลเอกเปรม ในสังคมที่โคเคนั่นเอง ขณะเดียวกันพลเอกเปรม ก็ปรารถนาอย่างยิ่งที่จะให้สถาบันอย่างกองทัพ และตำรวจ เป็นหลักของชาติอย่างแท้จริงไม่ใช่หลักของการเมืองฝ่ายใด เมื่อวันที่ 9 กรกฎาคม 2548 ที่สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ในงานครบรอบ 50 ปี คณะรัฐประศาสนศาสตร์ โดยพลเอกเปรมได้ปาฐกถาพิเศษ เรื่องจริยธรรมของการบริหารภาครัฐ กล่าวถึงการใช้จริยธรรม และคุณธรรมในการบริหารงาน 7 อย่างประกอบด้วย ความซื่อสัตย์ กฎหมาย ความเป็นธรรมของการบริหาร ประสิทธิภาพ ความโปร่งใส ความมั่นคงของรัฐ ค่านิยม ปาฐกถาของ พล.อ.เปรม นี้แม้จะไม่ได้ระบุถึงตัวบุคคล หรือเฉพาะเจาะจงไปยังฝ่ายใด แต่ดูเหมือนสังคมอาจจะนำเอารัฐบาลของ พันตำรวจโททักษิณ มาเปรียบเทียบกับคุณธรรมของพลเอกเปรมไม่ได้” (บทความพิเศษ 2549, 13 - 19 มกราคม “เสียงของป้า บารมีเปรม” มติชนสุดสัปดาห์ฉบับ 1326 : 9)

“แต่แล้ว นายสมัคร สุนทรเวช และนายकुสิต ศิริวรรณ ได้สวมวิญญาณร่างทรงรัฐบาลวิพากษ์ พล.อ.เปรม ว่าจงใจเลือกข้าง ผ่านรายการทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 5 ซึ่งได้ก่อให้เกิดปฏิกิริยา ไม่พอใจ ต่อ 2 พิธีกร ดังกล่าวอย่างรุนแรง จากทั้งเหล่าทัพ ประชาชนทั้งภาคอีสาน และภาคใต้ จนบุคคลทั้งสองต้องยุติรายการทางสถานีโทรทัศน์ในไม่กี่วัน” (ในประเทศ 2549, 30 มิถุนายน - 6 กรกฎาคม “ทำในสิ่งที่เชื่อ เชื่อในสิ่งที่ทำ ทักษิณ-3 กกต. ปักธงเลือกตั้ง 15 ต.ค. 2549?” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1350 : 11)

“เสียงกระซิบจากป้า ถึงความรู้สึกรักของ พล.อ.เปรม ดิณสุตานนท์ ที่ว่าการยุบสภาทำให้คนอื่นเขาเดือดร้อนไปด้วยทั้ง ๆ ที่เขาไม่ได้คิดไม่ได้เกี่ยวข้องกับอะไรด้วย ยิ่งกว่านั้นก่อนที่จะประกาศยุบสภาในวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2549 เกิดข่าวลือสะพัดเรื่องการปรับคณะรัฐมนตรีเพื่อรับมือเลือกตั้ง และเป็นรัฐบาลรักษาการก่อนจะประกาศยุบสภา ในจำนวนรายชื่อคณะรัฐมนตรีนั้นมีชื่อ ลูกป้า ท่ามกลางการไม่ยอมรับการยุบสภา และบอยคอตการเลือกตั้งแบบ Snap Election 2 เมษายน 2549 และเสียงเรียกร้องในพันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร ต้องลาออกสถานเดียว” (รายงานพิเศษ 2549, 3 - 9 มีนาคม “เสียงกระซิบจาก ป้า หลัง ทักษิณ บุก สี่เสาฯ จุดยืน เปรม จับตา อานันท์-สุรยุทธ์ ในภาวะอึดอัดผู้นำ” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับที่ 1333 : 26)

“การไปปรากฏตัวพร้อมเพียงพี่พี่ของ 4 บิ๊ก ลูกป้าตัวจริง อย่างบิ๊กจิว พล.อ.ชวลิต ยงใจยุทธ บิ๊กแอ๊ด พล.อ.สุรยุทธ์ จุลานนท์ บิ๊กอุ๊ค พล.อ.อุ๊ค เมื่อบน และบิ๊กค้อย พล.อ.พงษ์เทพ เทศประทีป ที่ไปยื่นเสริมภาพอันน่าเกรงขามยิ่งใหญ่ เปี่ยมบารมีของป้าเปรม พล.อ.เปรม ดิณสุตานนท์ เมื่อวันไปเหยียบเยือนเขาชะโงก เพื่อปลุกจิตสำนึกทหารของชาติ และทหารของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัฐบาลไม่ใช่เจ้าของทหารผ่านนักเรียนนายร้อย จปร. นั่นเป็นปรากฏการณ์ที่มี นัยยะ สำคัญ และมีความหมายอย่างยิ่ง เพราะเป็นการปรากฏตัวตามความต้องการ

ของ พล.อ.เปรม ที่เป็นผู้เชื่อเชิญลูก ๆ ทั้ง 4 คนมาร่วมงานด้วยตนเอง หาให้มีเทียบเชิญของ โรงเรียน นายร้อย จปร.ไม่ พร้อมทั้งนัดแนะการแต่งเครื่องแบบทหาร ราวกับจะประกาศพลังที่เหนียวแน่น และการกลับมาของป้า และลูกป้า ที่สำคัญเพราะ ในยามที่ป้าเปรมเป็นทุกข์ ถูกการเมืองเล่นงานเข้า อย่างจ้องอย่างนี้ โดยเฉพาะถูกกระหน่ำด้วยคำว่า ‘ผู้มีบารมีนอกรัฐธรรมนูญ’ ก็มีทหารเก่าลูกป้า เหล่านี้ออกมาปกป้อง” (รายงานพิเศษ พงษ์สิทธิ์ อัสดง 2549, 21 - 27 กรกฎาคม “เอฟ 4 แห่ง สีเสียด จิว-แอ็ค-ฮู้ด-ด้อย 4 บิ๊กลูกป้า แท็กทีม นัยยะแห่ง The old soldiers never die และเซฟวีแวน” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1353 : 27)

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า คำพูดของ พ.ต.ท.ทักษิณ วันที่ 29 มิถุนายน 2549 เกี่ยวกับ “ผู้มีบารมีนอกรัฐธรรมนูญ” ที่เข้ามาก้าวก่ายครอบงำองค์กรในระบบรัฐธรรมนูญมากไป ไม่เคารพ กติกา เพราะอยากจะเป็นนายกฯ มาตรา 7 จนทำให้บ้านเมืองเกิดปัญหา รุนแรงในขณะนี้ ถึงแม้ พ.ต.ท.ทักษิณ ไม่ได้บอกว่าเป็นใคร หลายฝ่ายในสังคมก็สรุปหมายถึงป้าเปรม พล.อ.เปรม ดิณสุตานนท์ ประธานองคมนตรี และรัฐบุรุษ บุคคลที่เยี่ยมบารมี นั่นทำให้ถูกมองว่า “กลยุทธ์ที่อึมครึม” ของ พ.ต.ท.ทักษิณ ประสบความสำเร็จแล้ว จนเกิดความสับสนขึ้นในสังคม คิดแตกต่างกันไป เช่น การออกมาแถลงกลุ่มสตรีสูงศักดิ์ หรือสตรีชั้นสูง หรือกลุ่มราชินิกุล “ถามหาความจริงว่าใครคือ ผู้มาก บารมี”

การปรากฏตัวของ “ผู้มีบารมี” ที่เริ่มเห็นการเคลื่อนไหวของ พล.อ.เปรม ดิณสุตานนท์ นั่นคือ ภาพ สวมหมวกเบเรต์ น้ำเงินเข้มออกดำ พร้อมชุดเครื่องแบบทหารม้า แม้ พล.อ.เปรม จะไปรับหน้าที่ประธานองคมนตรี แต่สิ่งที่ยังอยู่ตลอดชีวิตคือ “ทหาร” ความเป็นพี่เป็น น้องของ “ทหารม้า” ยังคงเหนียวแน่น ในความเหนียวแน่นแบบ “the old soldier never die” นั่นคือ เมื่อเป็นทหารครั้งหนึ่งแล้ว จะต้องเป็นไปตลอดชีวิต “ทหารเก่าไม่เคยตาย” พล.อ. เปรมเน้นไปยัง บุญคุณของ โรงเรียนนายร้อย จปร. ที่สอนให้รู้จักว่า “เกิดมาต้องตอบแทนบุญคุณแผ่นดิน” และ “ทหารม้า จะรู้เรื่องม้าดี เรื่องการแข่งม้า ม้าจะมีคอก มีเจ้าของคอก เวลาจะไปแข่งเขาก็ไปเอาเด็กที่ เรียกว่าจ็อกกี้ หรือเด็กขี่ม้าไปจ้างให้เขามาขี่ม้า เขาก็จะขี่ม้า พอเสร็จจากการขี่ม้า เขาก็กลับไปทำงาน อย่างอื่น เขาไม่ได้เป็นเจ้าของม้าหรอก เขาเป็นคนขี่”

“รัฐบาลก็เหมือนกับจ็อกกี้ คือ เข้ามาดูแลทหารแต่ไม่ใช่เจ้าของทหาร เจ้าของทหาร คือชาติ และพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัฐบาลเข้ามาดูแลกำหนดให้พวกเราตามตี ประศาสน โยบายไว้ต่อรัฐสภา”

“เรื่องนี้จำเป็นต้องต้องทำความเข้าใจกันให้เห็นให้ถ่องแท้ว่าทหารอยู่ ตรงไหน รัฐบาลอยู่ตรงไหน เจ้าของทหารอยู่ตรงไหน ที่ยกมาพูดไม่ได้ต้องการให้พวกเราเข้าใจ ใจวิเวว หรือรู้สึกไม่ดีต่อรัฐบาล ผมก็เคยเป็นรัฐบาลมา เพียงแต่ต้องการให้แยกแยะให้ออก ไม่ได้

โต้เถียง หรือไม่ใช่คือดี แต่อยากให้เราเข้าใจว่าเราอยู่ตรงไหน” และ “เราต้องถือว่าเราเป็นทหารของชาติ รัฐบาลเข้ามาแล้วก็ไป” จากคำพูดของ พล.อ. เปรม ไม่ได้ต้องการบอกแก่นักเรียนนายร้อย หากแต่น่าจะส่ง “นัยยะ” ไปยังคนในกองทัพ และอาจรวมถึง “ข้าราชการ” ทั้งหลายให้ตระหนักถึงบทบาท และหน้าที่ของตนเอง

และเมื่อวันที่ 9 กรกฎาคม 2548 ที่สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ในงานครบรอบ 50 ปี คณะรัฐประศาสนศาสตร์ โดย พลเอกเปรม ได้ปาฐกถาพิเศษ เรื่องจริยธรรม ของการบริหารภาครัฐ กล่าวถึง “การใช้จริยธรรม และคุณธรรมในการบริหารงาน 7 อย่าง ประกอบด้วย ความซื่อสัตย์ กฎหมาย ความเป็นธรรมของการบริหาร ประสิทธิภาพ ความโปร่งใส ความมั่นคงของรัฐ ค่านิยม” ปาฐกถาของ พล.อ.เปรม นี้แม้จะไม่ได้ระบุถึงตัวบุคคล หรือเฉพาะเจาะจง ไปยังฝ่ายใด แต่ดูเหมือนสังคมอาจจะนำเอารัฐบาลของ พันตำรวจโททักษิณ มาเปรียบเทียบกับคุณธรรม ของพลเอกเปรม ไม่ได้

ขณะเดียวกันมีการไปปรากฏตัวพร้อมเพียงของ 4 บิ๊ก ลูกป่า บิ๊กจิว พล.อ.ชวลิต ยงใจยุทธ บิ๊กแอ๊ด พล.อ.สุรยุทธ์ จุลานนท์ บิ๊กอู๊ด พล.อ.อู๊ด เบื้องบน และบิ๊กต้อย พล.อ.พงษ์เทพ เทศประทีป ที่ไปยื่นเสริมภาพอันน่าเกรงขามยิ่งใหญ่มากมายของ ป้าเปรม พล.อ.เปรม ดิณสุลานนท์ เป็นปรากฏการณ์ที่มี “นัยยะ” สำคัญ และมีความหมายอย่างยิ่งพร้อมทั้ง นัดแนะการแต่งเครื่องแบบทหาร ราวกับจะประกาศพลังที่เหนียวแน่น และการกลับมาของป้า และ ลูกป่า ในยามที่ป้าเปรมเป็นทุกข์ ถูกการเมืองเล่นงานเข้าอย่างจังอย่างนี้ โดยเฉพาะลูกกระหน่ำด้วย คำว่า “ผู้มีบารมีนอกรัฐธรรมนูญ” ก็มีทหารเก่าลูกป่าเหล่านี้ออกมาปกป้อง

5.4 ข่าวลือ เรื่องการเตรียมการรัฐประหาร

จากการศึกษาพบว่ามีข่าวลือ เรื่องการเตรียมการรัฐประหาร จนประเด็นหนึ่งที่น่าไปสู่รัฐประหาร 19 กันยายน 2549 ดังรายละเอียดที่ปรากฏในเชิงวาทกรรมทางการเมือง ต่อไปนี้ “หลังสิ้นเสียงคำราม ทหารทมิฬไม่ไหว และอาจจะต้องมีอะไรสักอย่างหนึ่งเกิดขึ้น ของ บิ๊กต้อย พล.อ.เรืองโรจน์ มหาศรานนท์ ผบ.สส. กระแสข่าวลือการก่อรัฐประหารหรือที่เรียกกันติดปากว่าปฏิวัติ ก็สะพัดไปทั่วหัวระแหง จากทุกหัวขั้วอำนาจ แต่กระแสปฏิวัติน่าจะเตือนสติ รัฐบาลได้ว่าเกิดสภาวะการเบื้อผู้นำ และการบริหารประเทศของรัฐมนตรี รวมถึงการแสดงให้กองทัพ เห็นว่า ทหารยังคงเป็นที่พึ่งของประชาชน ในยามที่ขาดผู้นำที่เหมาะสมและเกิดวิกฤตการเมืองที่ อาจจะพอกระตุ้นให้ทหารบางกลุ่มบางเหล่า ได้คิดอะไรขึ้นมาบ้าง ดีกว่าปล่อยให้การเมืองกลืนกิน กองทัพต่อไปเช่นนี้” (พุดหัส อัสดง รายงานพิเศษ 2548, 2-8 ธันวาคม “ท่ามกลางกลิ่นอายปฏิวัติ รัฐประหารตัวเอง กับเบื้องหลังข่าวลือ ชูสุรยุทธ์ จุลานนท์ และบทบาท Lecturer” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1320 : 25)

“เสียงรายวัน ทักมลิน ออกไป ที่นายสนธิ ลิมทองกุล เป็นผู้ริเริ่ม เพื่อเรียกการมีส่วนร่วม และจิตใจที่ซีกเหิมของผู้ชุมนุม หรือแม้แต่พยายามนำคำว่า ทหาร มาใช้ แม้ว่าอาจจะไม่ตรงกับบุคคล และสถานการณ์นักก็ตาม จะคงจะเป็นการชุมนุม และปรากฏการณ์ทางการเมืองที่มีการพาดพิงสถาบันพระมหากษัตริย์มากที่สุด ไถ่ลงมาถึงความพยายามดึง ป้าเปรม พล.อ.เปรม ติณสูลานนท์ ประธานองคมนตรี และรัฐบุรุษ เข้ามาเกี่ยวข้อง ตั้งแต่การปลุกกระแส รักพระเจ้าอยู่หัว พร้อม สีเหลือง สัญลักษณ์บอกฝ่าย จนฝ่ายตรงข้ามงัดคดีที่ว่า อย่าดึงฟ้าต่ำ อย่าทำหินแตก อย่าแยกแผ่นดิน มาใช้ในการชุมนุมของฝ่ายหนุนพันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร”

“อีกทั้งยังเป็นยุคที่มีข่าวลือเกิดขึ้นมากมาย โดยเฉพาะการปฏิบัติยึดอำนาจรวมทั้งปลุกคำว่า ทหารของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เพื่อปลุกสำนึกความเป็นทหารอาชีพ ให้ทหารในกองทัพ หรือแม้แต่ทหารที่อยู่ในอุ้งมือ หรือแม้แต่เพื่อน คท.10 ของ พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร แต่การที่ พล.ต.จำลอง ศรีเมือง แห่งจปร.7 ที่เคยสอบได้ที่ 1 ของ โรงเรียนเสนาธิการทหารบก (รร.เสธ.ทบ.) เป็นหนึ่งในแกนนำการชุมนุม ก็ทำให้ศัพท์หลายคำที่ปรากฏในตำรา ของรร.เสธ.ทบ. หรือคำศัพท์ทางทหารถูกใช้ และกลายเป็นที่รู้จัก เพราะครั้งหนึ่ง พล.ต.จำลอง ศรีเมือง เคยจัดความรู้ทางยุทธวิธี และยุทธศาสตร์ที่ได้จาก รร.เสธ.ทบ. และรับทหารมาใช้ต่อสู้ กับ พล.อ.สุจินดา คราประยูร และนายทหาร จปร.5 คู่แค้นในเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ 2535 มาแล้ว จนเป็นฝ่ายได้รับชัยชนะบนซากกองปรักหักพังมาแล้ว ครั้งนี้แม้จะไม่ใช้รัฐสถาบันเดียวกัน แต่เป็นสายเลือดทหารเหมือนกัน พล.ต.จำลอง ศรีเมือง ก็ต้องมาต่อสู้กับศิษย์เก่า โรงเรียนเตรียมทหาร อย่างพันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร รวมทั้งทีมงานนายทหารรุ่นน้อง โดยเฉพาะ คท.10 ที่อยู่ฝ่าย พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตรอีกครั้ง หากแต่ได้มีการปรับเปลี่ยนคัดแปลงให้เข้ากับยุคสมัย และสถานการณ์เริ่มตั้งแต่ ป่าล้อมเมือง ไปถึง เมืองล้อมป่า และ ดาวกระจาย ขณะที่พล.อ.สนธิ บุญยรัตกลิน เรียกร้องให้ถอยหลังคนละก้าว”

“หากแต่ท้ายที่สุดแล้ว เมื่อไม่สามารถทำให้ พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร ยอมลาออกได้ สถาบันเบื้องสูง จึงกลายเป็นความหวังสุดท้าย ของกลุ่มพันธมิตรฯ ที่จะล้มพันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร จึงทำให้ พล.ต.จำลอง ศรีเมือง และพรรคประชาธิปัตย์ หันมาใช้ ม.7 การขอพระราชทานรัฐบาล และนายกรัฐมนตรี ที่นอกจากพรรคประชาธิปัตย์ จะ ไปเปิดเวทีที่สนามหลวง ประกาศเจตนารมณ์นี้ หรือกลุ่มพันธมิตรฯพร้อมประชาชนเรือนแสน กล่าวถวายฎีกากลางเวทีแล้ว ฝ่ายพันธมิตรฯ ก็คงจะพุ่งเป้าไปที่ พล.อ.เปรม ติณสูลานนท์ จากที่เคยถูกมองว่าเป็น คนกลาง ในการเจรจาชองผู้นำรัฐบาล ฝ่ายค้าน และพันธมิตรฯ เพื่อหาทางออกให้ทุกฝ่ายจนกลายเป็นความหวัง ในฐานะประธานองคมนตรี โดยมีกลุ่มนักวิชาการ จากมหาวิทยาลัยต่าง ๆ กลุ่มนักธุรกิจ ประชาชนกว่า 20 กลุ่มส่งจดหมายไปถึง พล.อ.เปรม ติณสูลานนท์ เพื่อเรียกร้องให้นำเรื่องทูตเกล้าฯ อีกด้วย จนทำให้เกิดคำพูดปริศนาจาก พล.อ. เปรม ติณสูลานนท์ ที่ส่งสัญญาณท้าทายกับ ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล

(เลขาธิการมูลนิธิชัยพัฒนา) ว่า ประเทศกำลังจะถอยหน้า ในโอกาสไปเปิดงานวิชาการที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทำให้ตีความกันไปว่า ประเทศชาติอาจจำเป็นต้องใช้วิธีการ หรือวิถีทางแบบเก่า ๆ เดิม ๆ เพื่อที่จะให้ประเทศก้าวต่อไปข้างหน้าได้ หากแต่ภาพพจน์การเป็นอดีตนายทหาร อาจทำให้ภาพเก่า ๆ ในอดีตที่ไม่เหมาะกับการเป็นผู้นำในสถานการณ์การเมืองโลกยุคใหม่ อีกทั้ง พล.อ.สุรยุทธ์ จุลานนท์ ก็ปฏิเสธด้วยคำว่าผมพอและปลื้มใจกับการเป็นองคมนตรีโดยตลอด” (พลุหัส อัสดง รายงานพิเศษ 2549, 31 มีนาคม - 6 เมษายน “ถอครหัส ศัพท์ใหม่ ยุคมีอบหัวเสธ. จากสัญญาณจากป่าเปรม และเสียงลือแห่ง องคมนตรี” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1337 : 13)

“กระแสการปฏิวัติยึดอำนาจวนเวียนกลับมาอีกครั้ง หลังจากที่เคยถูกรุ่นในช่วงการเผชิญหน้า ระหว่างมีอบพันธมิตรฯ เรือแสน กับรัฐบาลของ พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร ที่ครานั้นไม่รู้ว่าทหารฝ่ายไหนก่อการ ฝ่ายรัฐบาลหรือฝ่ายตรงข้าม ทั้งเมื่อหลังพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เมื่อ 25 เมษายน 2549 ที่ทรงให้ยึดตามครรลองประชาธิปไตย ข้าราชการปฏิวัติก็เงียบหายไป เพราะทหารส่วนใหญ่ ยึดถือว่าเมื่อในหลวงทรงออกมาแล้ว ทุกอย่างก็จบ และช่วงนี้ท่ามกลางความหวาดกลัวว่าพรรคไทยรักไทยอาจจะถูกยุบพรรค เพราะข้อหาจ้างพรรคเล็กลงสมัครรับเลือกตั้ง ที่พุ่งเป้าไปที่ พล.อ.ธรรมรักษ์ อิศรางกูร ณ.อยุธยา จนลือกันว่า เป็นสาเหตุหลังที่ทำให้ กกต. ยื้อ ไม่ยอม เพื่อที่รอจะช่วยเหลือคลายคดีนี้ให้พรรคไทยรักไทยเสียก่อน ข้าราชการปฏิวัติก็ทวน โขยกกลับมาอีกครั้ง คราวนี้กลับชัดเจนว่าเป็นทหารฝ่ายที่ก่อการรัฐประหาร เพื่อยึดอำนาจให้ พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตรต่อไป โดยอาศัยความวุ่นวายทางการเมืองเป็นเหตุฉวยว่า เพื่อผู้สถานการณ์พรรคไทยรักไทยนั่นเอง”

“ข่าวลือการปฏิวัติก็ยังคงคลอกระแสมืออยู่ ทราบไคที่ยังไม่มีหนทางใดที่จะทำให้การเมืองเข้าสู่ภาวะปกติได้ ทั้ง ๆ ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงออกมาชี้แนะแนวทางประชาธิปไตยแล้ว และที่สำคัญ ใกล้จะถึงงานพระราชพิธีมหามงคลฉลองครองราชย์ 60 ปี อีกด้วย และ พล.อ.สนธิ บุญยรัตกลิน กล่าวว่าจะไม่มีการปฏิวัติตามที่เรียนไว้แล้ว” (พลุหัส อัสดง รายงานพิเศษ 2549, 26 พฤษภาคม - 1 มิถุนายน “สำรวจอาการหวาดระแวง ปฏิวัติกับวงจรข่าวลือ และเสียงคำรามนี้ ๆ จากบึงทหาร” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1345 : 13)

“ตอนนี้ได้ว่า องคมนตรี ได้กลายเป็นความคาดหวัง และคาดหวังของสังคมไปอย่างเต็มที่แล้ว ว่าจะเป็นทางออกให้กับวิกฤตการเมือง ทำให้องคมนตรี ซึ่งนับตั้งแต่ตัว พล.อ.เปรม ลงมาตกอยู่ในภาวะกดดันอย่างหนัก” (บทความพิเศษ 2549, 24 - 30 มีนาคม “องคมนตรี องคมนตรี และองคมนตรี” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1336 : 9)

“มีขบวนการปล่อย ข่าวลือ ออกมาต่าง ๆ นานา และที่ ลือ หนักที่สุด คือ ข่าวปฏิวัติ วันที่ลือหนักที่สุดคือคืนวันที่ 12 กันยายน เป็นเรื่องเป็นราวถึงขนาดว่า มีรถถึงออกมาวิ่งป่วนเขียน

แถวเกียกกาย มีผู้ร่วมก่อการเสร็จสรรพว่า เกิดจากความสามัคคีพร้อมใจของ 4 เหล่าทัพ คือ บก-เรือ-อากาศ-ตำรวจ ที่มีความเห็นพ้องต้องกันว่า ขณะนี้ 4 เหล่าทัพ ถูกการเมืองแทรกแซง ขนาดหนัก ส่งผลให้กองทัพที่เป็นรั้วของชาติเกิดความอ่อนแอ นายทหารมืออาชีพไม่สามารถเติบโต ในยศ และตำแหน่งได้เหมือนก่อน ต้องวิ่งเต้นนักการเมือง ประกอบกับระยะหลัง ๆ ผู้ใหญ่ ออกมา เตือนสติให้ทหารอยู่ในแถวรู้ ภาระหลัก ของตัวเองค่อนข้างบ่ย และพูดในลักษณะรุนแรง ผู้นำ ของทหาร-ตำรวจ ซึ่งรวมกันเป็น 4 เหล่าทัพ บางคนจึงไม่มีทางเลือกอื่น นอกจากการปฏิวัติ แต่จะ ใช้วิธี ปฏิวัติเงียบ คือ หาทางเจรจา หรือบีบบังคับให้ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ก้าวลงจากตำแหน่ง อย่างเงียบ ๆ แล้วให้มีการเลือกตั้งใหญ่ในปลายเดือน พฤศจิกายน มีข่าวก่อนที่ พ.ต.ท.ทักษิณ จะ เดินทางไปประชุมที่ฟินแลนด์ก็ได้ กลับข่าวลือ เรื่องปฏิวัติเงียบเช่นเดียวกัน วันที่ออกเดินทาง ก่อน เดินทางไปสนามบิน ยังแวะไปจิบน้ำชากับเพื่อนร่วมรุ่นจาก ตท.10 ระดับคุมกำลังสำคัญคนหนึ่ง เพื่อฝากฝังให้เป็นหูเป็นตาช่วงที่ไม่อยู่เมืองไทย เพราะสถานการณ์ถูกปล่อยออกมาไม่สู้ดี” (จรัญ พงษ์จีน ลีกแต่ไม้ลับ 2549, 15 - 21 กันยายน มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1361 : 8)

“ความจริงกระแสข่าวการปฏิวัติ หาใช่เพิ่งเกิดขึ้น หากแต่รุนแรงจนแทบดูเหมือน จะเป็นจริง เมื่อครั้งที่กลุ่มพันธมิตรเพื่อประชาธิปไตย ชุมนุมขับไล่พ.ต.ท.ทักษิณ อย่างต่อเนื่องและ รุนแรง เมื่อเดือนมีนาคมที่ผ่านมา ที่มีความพยายามดึงทหารออกมาจากการอยู่ใต้อำนาจของรัฐบาล ปลดแอกการเมือง และเสียงเรียกร้องให้ปฏิวัติ แม้แต่กระแสข่าวการปฏิวัติตัวเองของพ.ต.ท.ทักษิณ ด้วยกำลังของเพื่อนเตรียมทหาร ตท.10 ที่อ้างสถานการณ์การเมืองที่วุ่นวายความแตกแยก เพื่อจัด ระเบียบบ้านเมืองเสียใหม่เช่นกัน จนเกิดความหวาดระแวงกันเองในหมู่ทหารว่า ใครจะเป็นผู้ก่อการ” (พฤษ อัสดง รายงานพิเศษ 2549, 15 - 21 กันยายน “จับกระแสปฏิวัติ จับระแวง ทักษิณ แสน หวาดหวั่น ล้านวิตก และปากคำ พล.อ.พัลลภ ปิ่นมณี ไม่หนีปฏิวัติ” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1361: 28)

“หากพิจารณาถึงสถานการณ์การเมืองไทยปัจจุบัน จะเห็นได้ว่าปัญหาความสับสนผันผวน พลเรือน-ทหาร คุณจะไม่นึกเป็นอย่างยั้ง โดยเฉพาะเมื่อพิจารณาถึง ตัวชีวิต ที่เกิดขึ้นในระยะที่ผ่านมา อย่างน้อย 3 เรื่อง ได้แก่

คำประกาศถึงท่าทีทางการเมืองในลักษณะที่เป็นฝ่ายตรงข้าม กับรัฐบาลของแม่ทัพ กองทัพอากาศที่ 3 ที่มหาวิทยาลัยนเรศวร จังหวัดพิษณุโลก

การโยกย้ายนายทหารระดับผู้บังคับกองพันในพื้นที่กรุงเทพฯ

แถลงการณ์เรื่อง “ทหารเลว” ของแม่ทัพกองทัพอากาศที่ 3 ซึ่งแสดงถึงปัญหาความ ขัดแย้งภายในกองทัพอากาศดังกล่าว และแถลงการณ์เรื่อง “นักการเมืองเลว-ข้าราชการเลว

ท่ามกลางสถานการณ์เช่นนี้คงไม่แปลกอะไรนักที่ข่าวลือเรื่อง การรัฐประหาร จะ กระจายไปอย่างกว้างขวาง และยังประกอบกับสื่อสิ่งพิมพ์เปิดประเด็นข่าวในเรื่องของการ โยกย้ายผู้

บัญชาการทหารบกด้วยแล้ว ข้าราชการรัฐประหารจะมีน้ำหนัก และมีความเป็นไปได้อย่างมาก ประกอบกับสถานการณ์การเมืองไทยเองก็มีความขัดแย้งมากด้วยเช่นกัน คนบางกลุ่มจึงอาจจะต้องเห็นการหวนคืบของทหารสู่เวทีการเมืองไทย โดยพวกเขาเชื่อเอาเองอย่างง่าย ๆ ว่ากองทัพเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดในการล้มรัฐบาล” (สุรชาติ บำรุงสุข ยุทธบทความ 2549, 4 - 10 สิงหาคม “รัฐประหารยุคโลกาภิวัตน์” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1355 : 36-37)

“เมื่อเกิดปัญหาในทางการเมือง ผู้คนในสังคมบางส่วนกลับ ถวิลหา ให้ทหารเข้ามาเป็นตัวแสดงในการแก้ปัญหาการ ต้น ของระบบการเมืองที่เกิดขึ้น หรือต้องการเปลี่ยนแปลงโดยใช้กำลังทหารเข้าแทรกแซงให้การเมืองนั้น เป็นสิ่งที่สามารถเกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็ว และอย่างฉับพลัน ทั้งยังมีหลักประกันในเชิงภาพลักษณ์ว่า ถ้าทหารเข้ามาแล้ว ก็คงจะประสบความสำเร็จได้ง่าย ที่สำคัญไม่ใช่เป็นเรื่องง่ายเพราะ ทหารไม่ใช่เทศบาลการเมือง แต่ถ้าทำเช่นนั้น ทหารก็จะเปลี่ยนจาก เทศบาลไปเป็น แพะการเมือง ในท้ายที่สุด” (สุรชาติ บำรุงสุข ยุทธบทความ 2549, 17- 23 มีนาคม “ทหาร : เทศบาลการเมืองไทย” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1335 : 29)

“ท่ามกลางกระแสข่าวลือปฎิวัติ ที่ไม่รู้ว่าจะออกมาจากฝ่ายใดกันแน่ ที่ออกมาเป็นระลอก ๆ ได้ทำให้ฝ่าย พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตรเองก็ไม่วางใจ แม้ว่าจะมีนายทหารร่วมรุ่น ตท.10 คุ่มกำลังสำคัญหมดแล้วก็ตาม แต่ก็ยังเรียก พล.อ.สนธิ บุญยรัตกลิน ผบ.ทบ.มาสอบถาม แม้แต่บรรดาเพื่อนร่วมรุ่น ตท.10 ที่คุ่มกำลังปฎิวัติต้องเช็ดข่าวเช็ดกำลังกันวุ่น” (สุรชาติ บำรุงสุข รายงานพิเศษ 2549, 24 กุมภาพันธ์ - 2 มีนาคม “ถอดรหัส แผนปลดแอกทหารระส่ำ แยกป่า-สลาย ตท.10 เมื่อ พล.อ.สนธิ เมื่อนายสนธิ” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1332 : 13)

“มีนายทหารออกมาวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลผ่านสื่อมวลชน รวมทั้งมีนายทหารระดับแม่ทัพภาคอย่าง พล.ท.สะพรั่ง กัลยาณมิตร แม่ทัพภาคที่ 3 ออกมาต่อว่า นายทหาร ตท.10 อย่างรุนแรง กระทั่งวันที่ 19 กันยายน ก็มีกระแสข่าวลือออกมาอย่างมากว่า ทหารจะก่อการปฎิวัติ มีข่าวลือของการเคลื่อนกำลังหลายแห่ง ทั้งจากหน่วยบัญชาการสงครามพิเศษ จ.ลพบุรี จากกองทัพภาคที่ 3 จำนวน 4 กองพัน จากกรมทหารราบที่ 31 รักษาพระองค์ กองทัพภาคที่ 1 จำนวน 5 กองพัน จากกองพันทหารม้าที่ 23 และกองพันทหารม้าที่ 24 จากกองพันทหารม้าที่ 2 รักษาพระองค์ และจากกองพลทหารราบที่ 9 จ.กาญจนบุรี ท่ามกลางกระแสข่าวลือ พล.ต.อ.ชิดชัย วรรณสถิต รองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ได้เรียกประชุมผู้บัญชาการเหล่าทัพ เพื่อหารือเกี่ยวกับสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ แต่ก็ไม่มีผู้บัญชาการเหล่าทัพคนใดเข้าร่วมประชุมแม้แต่คนเดียว และมีการปฏิเสธกระแสข่าวปฎิวัตินี้กันตลอดวัน” (ในประเทศ 2549, 22 - 28 กันยายน “ปฎิวัติปิดฉาก ทักษิณ สยบขัดแย้ง-รุนแรง-แบ่งฝ่าย” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1362 : 10)

“และแล้วข่าวลือก็เป็นจริง หลังจากก่อนหน้าที่จะมีการปฏิวัติรัฐประหารในคืนวันที่ 19 กันยายน 2549 นั้น มีข่าวมาอย่างต่อเนื่องว่า มีความพยายามจากทหารบางกลุ่มที่จะทำการปฏิวัติ แต่ก็ไม่ใช่ว่ารัฐบาล โดยเฉพาะ พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี จะไม่ระแวงถึงกระแสข่าวการปฏิวัตินี้” (ในประเทศ 2549, 22 - 28 กันยายน “ปฏิวัติปิดฉาก ทักษิณ สยบขัดแย้ง-รุนแรง-แบ่งฝ่าย” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1362 : 10)

“แล้วที่สุด ระบอบทักษิณก็พังคลืนลงอย่างเป็นทางการ ในวันที่ 19 กันยายน 2549 เวลา 20.30 น. คณะปฏิวัติในนาม คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ได้ทำการยึดอำนาจ เป็นการยึดอำนาจภายใต้การนำของ พล.อ.สนธิ บุญยรัตกลิน ผู้บัญชาการทหารบก พล.ร.อ.สฤษดิ์พันธุ์ เกยานนท์ ผู้บัญชาการทหารเรือ พล.อ.อ.ชลิต พุกผาสุข ผู้บัญชาการทหารอากาศ พล.ต.อ.โกวิท วัฒนะ ผู้บัญชาการสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เป็นรองหัวหน้าคณะ พล.อ.เรืองโรจน์ มหาศรานนท์ ผู้บัญชาการทหารสูงสุด เป็นประธานที่ปรึกษา และ พล.อ.วินัย ภักทัยกุล เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติเป็นเลขาธิการ

จากรายชื่อที่ชัดเจนว่า ผู้นำฝ่ายคุมกำลังหลัก ยืนตรงข้ามกับ พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตรทั้งสิ้น เป็นการยืนตรงข้ามด้วย

1. ปราบฏ โดยแน่ชัดว่า การบริหารราชการแผ่นดิน โดยรัฐบาลรักษาการปัจจุบัน ได้ก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้งแบ่งฝ่าย สลายความรู้รักสามัคคีของคนในชาติ อย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน ในประวัติศาสตร์ชาติไทย ต่างฝ่ายต่างมุ่งหวังเอาชนะด้วยวิธีการหลากหลายรูปแบบ และมีแนวโน้มวันจะทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น
2. ประชาชนส่วนใหญ่เคลือบแคลงสงสัยการบริหารราชการแผ่นดิน อันส่อไปในทางทุจริตประพฤติมิชอบอย่างกว้างขวาง
3. หน่วยงาน องค์การอิสระถูกครอบงำทางการเมือง ไม่สามารถสนองตอบเจตนารมณ์ตามที่ได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรทำให้การดำเนินกิจกรรมทางการเมืองเกิดปัญหาและอุปสรรคหลายประการ

4. มีการกระทำที่หมิ่นเหม่ต่อการหมิ่นพระบรมเดชานุภาพแห่งองค์พระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นที่เคารพเทิดทูนของปวงชนชาวไทยอยู่บ่อยครั้ง

ทั้งนี้ ก็เพื่อเป็นการยืนยันว่า ปฏิบัติการครั้งนี้เป็นการเข้ามาเพื่อแก้ไขวิกฤต “ไม่ใช่เพื่อแสวงหาอำนาจ” (บทความพิเศษ 2549, 22 - 28 กันยายน “เมื่อ ระบอบทักษิณ พังคลืน ด้วยปฏิบัติการเหล็กคณะปฏิรูปฯ วิกฤตที่สุดในโลก ก็ตกอยู่บนบ่า พล.อ.สนธิ-กองทัพ” มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 1362 : 9)

และจากการสัมภาษณ์ผู้ให้สัมภาษณ์ได้กล่าวเพิ่มเติม ในประเด็นการรัฐประหาร 19 กันยายน 2549 ว่าสถานการณ์ทางสังคมและการเมืองก่อนการรัฐประหารโดยรวม สื่อมวลชนได้นำเสนอข้อมูลอันเป็นข่าวสารการเมืองถึงพฤติกรรมการทำงานของรัฐบาลในเรื่องหลัก ๆ คือ การทุจริตคอร์รัปชันของรัฐบาลไม่ว่าจะทุจริตเชิงนโยบาย หรือคอร์รัปชันเชิงนโยบาย ทำให้ประชาชนผู้รับข่าวสารรู้สึกเบื่อหน่ายผู้นำการเมือง และรัฐสภา ที่สะท้อนถึงความไม่พอใจที่มีต่อรัฐบาล ภายใต้การนำของ พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร และระบบการเมือง ก็ไม่สามารถจัดการกับพฤติกรรมทางการเมืองของรัฐบาลพรรคไทยรักไทยได้ในขณะนั้น เพราะผู้นำยังมั่นใจในฐานะเสียงจากประชาชนรากหญ้า แม้จะมีการต่อต้านจากประชาชนจำนวนมากส่วนหนึ่ง

ก่อนการรัฐประหาร 19 กันยายน 2549 ระบอบการปกครองในสมัยรัฐบาลพันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร ในช่วงตั้งแต่ พ.ศ. 2544 - 2549 จึงไม่ใช่ระบอบประชาธิปไตย แต่เป็นระบอบชนาธิปไตยสมบูรณ์แบบ หรือธุรกิจทางการเมือง คณะรัฐประหารจึงล้มระบอบเผด็จการลงไป เพราะฉะนั้น แสดงว่าการยึดอำนาจเมื่อ 19 กันยายน 2549 มีความชอบธรรมเพราะกระบวนการปกติไม่สามารถล้มล้างได้ แต่ไม่มั่นใจ และไม่แน่ใจว่าจะพิสูจน์ได้ การใช้ทางออกโดยสันติวิธีเป็นไปได้ยาก จึงใช้ทางออกโดยการใช้อำนาจ และไม่ได้นำประเทศชาติกลับไปสู่ระบอบเผด็จการ แต่มุ่งจะเปลี่ยนประเทศจากระบอบชนาธิปไตยสมบูรณ์แบบมาเป็นระบอบประชาธิปไตย

เหตุผล 4 ประการที่ผู้ก่อการรัฐประหารกล่าวอ้าง และเป็นประเด็นต่าง ๆ ที่มีความสอดคล้องกับข้อเท็จจริงก่อนการรัฐประหาร คือ 1) เกิดความแตกแยกในสังคม 2) มีการทุจริตคอร์รัปชันของผู้นำทางการเมือง 3) มีการแทรกแซงองค์กรอิสระ และ 4) การหมิ่นเหม่พระบรมเดชานุภาพรวมทั้งการเป็นปรปักษ์ต่อองคมนตรี มีรายละเอียด ดังนี้

1) ความแตกแยกในสังคมไทย การเกิดปัญหาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ แล้วไปกล่าวว่าเป็นฝีมือของ “โจรกระโจน” จนกลายเป็นปัญหาที่เรื้อรัง นอกจากนี้ การใช้สื่อทางวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยทุกเช้าวันเสาร์ ก็มีลักษณะของการโฆษณาชวนเชื่อเพื่อให้เสื่อมใสศรัทธาต่อพรรคไทยรักไทย และตัวนายกรัฐมนตรีเป็นที่ตั้ง จึงนำไปสู่การต่อต้านของกลุ่มเสื้อเหลือง และกลายเป็นชนวนความขัดแย้ง

และหลังการรัฐประหาร 19 กันยายน 2549 เกิดความชัดเจนทางการเมือง คือ กลุ่มที่นิยม คุณทักษิณ กับกลุ่มที่ต่อต้าน คุณทักษิณซึ่งฐานความแตกแยกกว้างขวางมากกว่าก่อนการทำรัฐประหารเสียอีก อันเนื่องมาจากการปฏิบัติแบบสองมาตรฐาน และความไม่เท่าเทียมกันระหว่างกลุ่มเสื้อเหลือง กับกลุ่มเสื้อแดง ยิ่งส่งผลให้ความแตกแยกยังคงดำรงอยู่

2) การทุจริตคอร์รัปชัน ซึ่งเห็นว่าเป็นประเด็นสำคัญที่สุดที่นำไปสู่การ ยึดอำนาจ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง โครงการขนาดใหญ่ ได้แก่ สนามบินสุวรรณภูมิ เรื่องซีทีเอ็กซ์ 9000 กล้ายาง บ้านเอื้ออาทร ไทคอมนาคม มีเรื่องต่าง ๆ มากมาย และคืบคลานด้วยชายหุ้มชินวัตร ชายหุ้มเทมาเล็ก ไม่เสียภาษีเลย

ข้ออ้างของคณะรัฐประหารในเรื่องการทุจริตคอร์รัปชัน กระบวนการกรณี คุณทักษิณน่าจะเรียกว่า “ผลประโยชน์ทับซ้อน” เพราะนโยบายของคุณทักษิณส่วนหนึ่งเอื้อต่อ ประโยชน์ของธุรกิจเครือชินคอร์ป ซึ่งรัฐในฐานะผู้เสียหายต้องเป็น โจทก์ยื่นฟ้องดำเนินคดี โดยต้องผ่านกระบวนการยุติธรรมที่เป็นปกติ มิใช่ใช้ คตส. ที่คณะรัฐประหารเป็นผู้แต่งตั้ง กรณี เช่นนี้ คุณทักษิณก็จะชี้แจงกับนานาประเทศว่าถูกกลั่นแกล้ง และไม่ได้รับความเป็นธรรมใน กระบวนการยุติธรรมปกติที่ถูกต้อง

3) การแทรกแซงองค์กรอิสระต่าง ๆ ว่าเป็นกระบวนการถูกบริหารจัดการด้วย อำนาจเงินซื้อ และล็อบบี้ยิงค์กร เพื่อให้เป็นเครื่องมือฝ่ายรัฐบาล เพื่อสร้างความเข้มแข็งในการ บริหารประเทศให้กลุ่มตน ไม่ค่อยสนใจในกระบวนการประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม

4) การหมิ่นเหม่พระบรมเดชานุภาพ รวมทั้งการเป็นปรปักษ์ต่อองคมนตรี ใน กรณี “ผู้มีบาปมีนอกรัฐธรรมนูญ” ถือเป็นข้อกล่าวหาที่คลาสสิกที่สุดในทางการเมืองเพราะเป็นข้อ กล่าวหาที่ใช้ทำลายคู่แข่งทางการเมือง ดังนั้น ใครก็ตามที่โดนข้อกล่าวหานี้มักไม่ได้พูดได้เกิด เลยเพราะร้ายแรง คณะรัฐประหารก็ไม่สามารถที่จะดำเนินการ กับคุณทักษิณได้เลย เพราะเป็นการ กล่าวหาหลาย ๆ

นอกจากนี้ปรากฏการณ์ทางการเมืองอื่น ๆ ได้แก่ การซื้อเสียง เป็นต้น กระบวนการ ปกติไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ จึงต้องทำการรัฐประหาร ซึ่งจะเห็นได้ว่า ประชาชนรับได้ และ ไป ร่วมแสดงความยินดีมอบดอกไม้ให้ทหาร ว่าทำถูกต้อง ทำดีแล้ว

อย่างไรก็ตาม ทำอย่างไรก็ได้ เขาก็มีความรู้สึกว่าบรรลู่วัตถุประสงค์แล้วคือ นำ คุณทักษิณออกจากอำนาจ เพราะฉะนั้น ตรงนี้เป็นกระบวนการในการสร้างวาทกรรม เพื่อสร้าง ความชอบธรรมในการทำรัฐประหารมากกว่า ซึ่งโดยรวมความชอบธรรมในการรัฐประหาร 19 กันยายน 2549 สิ่งที่จะต้องกระทำ ก็คือรัฐประหารควรเอาประเด็นที่กล่าวหาทั้งหมดเข้าสู่กระบวนการ ยุติธรรมที่ถูกต้อง มิใช่กระบวนการที่คณะรัฐประหารสร้างขึ้น ดังเช่น คตส. กกต. ศาลรัฐธรรมนูญ ฯลฯ ซึ่งในที่สุดก็ไม่น่าเชื่อถือ เพราะไม่สามารถยึดถือเป็นหลักการได้

จึงขึ้นอยู่กับว่า คณะรัฐประหารสามารถพิสูจน์เหตุผลที่อ้าง 4 ข้อ ได้หรือไม่ เพียงใด ซึ่งเห็นว่าอาจพิสูจน์ได้เพียงเรื่องเดียวคือผลประโยชน์ทับซ้อน แต่จุดอ่อน ก็คือ คณะรัฐประหาร มิได้ดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมเป็นปกติ

สรุปว่า ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่าประเด็นสำคัญที่นำไปสู่การรัฐประหาร 19 กันยายน 2549 คือ เรื่อง การทุจริตคอร์รัปชัน และการมีผลประโยชน์ทับซ้อน ดังคำให้สัมภาษณ์ ต่อไปนี้

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้สัมภาษณ์ คนที่ 1 ในประเด็นการรัฐประหาร 19 กันยายน 2549 กล่าวว่า “สถานการณ์ทางสังคม และการเมืองก่อนการรัฐประหาร 19 กันยายน 2549 โดยรวม สื่อมวลชนได้นำเสนอข้อมูลอันเป็นข่าวสารการเมืองให้ประชาชนรับทราบ ที่สื่อมวลชนรายงาน การชุมนุมพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย ก็ไม่เกิดความสงบ มีแต่ความแตกแยก สื่อมวลชนก็ รายงานออกมา เรื่องกรณีทุจริตคอร์รัปชัน เรื่องสนามบินสุวรรณภูมิ เรื่อง ซีทีเอ็กซ์9000 เรื่องกล้ายาง การสร้างบ้านเอื้ออาทร เรื่องต่าง ๆ มากมาย คบท้ายด้วยชายหุนชินวัตร ชายหุนเทมาเล็ก ไม่เสียภาษีเลย

“สิ่งเหล่านี้สื่อมวลชนได้รายงานให้ประชาชนรับทราบ พอสื่อรายงานให้กับ ประชาชนทราบ ก็ทำให้ประชาชนรู้สึกเบื่อหน่าย ผู้นำทางการเมือง เกิดความเบื่อหน่ายระบอบรัฐสภา และก็เห็นด้วยว่าควร ไม่มีวิธีการอื่นแล้ว องค์กรอิสระก็ไปปลดไปย้ายอะไรเขาไม่ได้ ที่สะท้อนถึงความไม่พอใจที่มีต่อรัฐบาลภายใต้การนำของ พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร และระบบการเมืองใน ขณะนั้น และก็ไม่สามารถจัดการกับพฤติกรรมทางการเมืองของรัฐบาลของพรรคไทยรักไทยได้”

“มีทางเลือกอย่างอื่นใหม่ ที่เป็นไปตามแนวทางสันติวิธี โดยไม่ต้องทำรัฐประหาร ความจริงมันก็มี แต่มันมี เป็นสิ่งซึ่งรัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณ ไม่เห็นว่า การที่จะช่วงชิงอำนาจทางการเมือง เพราะในขณะนั้นรัฐบาลพรรคไทยรักไทย ก็ต้องการใช้ฐานอิงจากประชาชน ที่อยู่ตามต่างจังหวัด เช่น ประชาชนรากหญ้า ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หรือภาคเหนือ ซึ่งที่มีส่วนซึ่งขาดคะแนนในการเลือกตั้งถ้าจัดให้มีการเลือกตั้งได้ ก็โอกาสจะได้รับอำนาจทางการเมืองกลับมาจะมีสูง อันนี้ ก็เป็นยุทธศาสตร์ของพรรครัฐบาล โดยเฉพาะฝ่ายพ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร”

“และในขณะนั้น พ.ต.ท.ทักษิณ ก็รู้อยู่แล้วว่าประชาชน จะเป็นส่วนหนึ่งจำนวนมาก ทีเดียวที่เห็นว่าผู้นำไม่มีความชอบธรรมแล้ว ผู้นำในระบอบประชาธิปไตย ถ้าเห็นว่าตัวเองถูกขู่ กล่าวหาจนมากเกินไป เรื่องทุจริตคอร์รัปชัน การไม่ชอบธรรมต่าง ๆ นานา ถ้าผู้นำเห็นว่าโอกาสที่ ระบอบจะถูกทำลายโดยวิธีการใช้กำลังนอกรัฐธรรมนูญ ผู้นำทุกคนจะเสียดุล โดยการลาออก หรือไม่เข้ามายุ่งในทางการเมือง หรือยอมให้คนอื่นขึ้นมาแทน แต่ผู้นำของเราไม่ใช่อย่างนั้น”

“ในที่สุดมีทหารมายึดอำนาจ 19 กันยายน 2549 ประชาชนก็แสดงความยินดีปรีดา เอาดอกไม้ไปให้ในช่วงต้น ๆ ของการทำการรัฐประหาร ก็แสดงให้เห็นว่าผลตอบสนอง ปฏิบัติการ ตอบสนองของผู้รับสาร มีความเห็นด้วยกับการรัฐประหาร และก็โยงให้เห็นได้ว่า สาเหตุของการ นำไปสู่การรัฐประหารนั้น เป็นหนึ่งสาเหตุที่สอดคล้องกับข้อเท็จจริงขณะนั้น สิ่งที่สื่อมวลชนทุก แขนงรายงานให้ประชาชนทราบพอสมควรแล้ว ก่อนการทำการรัฐประหาร

“ในการรัฐประหาร 19 กันยายน 2549 นั้นมีความชอบธรรมเพราะ ใช้ทางออกโดยสันติวิธีเป็นไปได้ยาก จึงใช้ทางออกโดยการใช้กำลัง”

กล่าวคือ “ระบอบการปกครองในสมัยรัฐบาลพันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร ในช่วงตั้งแต่ พ.ศ.2544-2549 ไม่ใช่ระบอบประชาธิปไตย แต่เป็นระบอบชนาธิปไตยสมบูรณ์แบบและ การที่ระบบการเมืองการปกครองเป็นชนาธิปไตยสมบูรณ์แบบคณะรัฐประหารจึงล้มระบอบเผด็จการลงไป เพราะฉะนั้น แสดงว่าการยึดอำนาจเมื่อ 19 กันยายน 2549 ไม่ได้นำประเทศชาติกลับไปสู่ระบอบเผด็จการ แต่มุ่งจะเปลี่ยนประเทศจากรบอบชนาธิปไตยสมบูรณ์แบบมาเป็นระบอบประชาธิปไตย...”

“ข้ออ้างในการรัฐประหาร 19 กันยายน 2549 ของคณะรัฐประหาร 4 ประการ คือ เกิดความแตกแยกในสังคม มีการทุจริตคอร์รัปชันของผู้นำทางการเมือง มีการแทรกแซงองค์กรอิสระ และการหมิ่นพระบรมเดชานุภาพ ทั้งหมดนั้นมีความสอดคล้องกับข้อเท็จจริงขณะนั้น ก่อนทำรัฐประหาร

ได้สรุปประเด็นสำคัญที่สุดที่นำไปสู่การรัฐประหาร ก็คือ การทุจริตคอร์รัปชัน ประเด็นอื่น ๆ เป็นรอง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องหมิ่นพระบรมเดชานุภาพ ความแตกแยกในสังคม และการแทรกแซงองค์กรอิสระ และสื่อมวลชน”

และผู้ให้สัมภาษณ์ คนที่ 2 กล่าวว่า “มีประเด็นต่าง ๆ ที่เป็นภูมิหลัง ทำให้เกิดการก่อตัวของการรัฐประหาร น่าจะมาจาก 4 ประการสำคัญ คือ ความแตกแยกในสังคมไทย การทุจริตคอร์รัปชัน การแทรกแซงองค์กรอิสระ และการหมิ่นพระบรมเดชานุภาพ รวมทั้งการเป็นปรปักษ์ต่อองคมนตรี”

“เรื่องความแตกแยกในสังคม เช่นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ กรณีที่มีการลอบวางระเบิดที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ถูกตอบ ได้อย่างรุนแรงว่าเป็นฝีมือของโจรกระจอก จากนั้น ก็มันเจ็บกระดองใจ จนมาถึงทุกวันนี้ว่า เขารู้ เขาพิสูจน์กันว่า ไม่กระจอก ๆ อยู่ต่อเนื่อง ตลอดเวลา จนถึง ณ. ปัจจุบันวันนี้ที่ว่า โจรกระจอก ๆ ในท้ายที่สุดว่ามันไม่ใช่เป็นการสร้างความแตกแยก จุดชนวน และเป็นการดูถูกสบประมาท ดูหมิ่นดูแคลน พุดไปตามปาก สนุกไปตามปาก ท้ายที่สุด สังคมเริ่มมีความขัดแย้ง และแตกแยกกันจนถึงทุกวันนี้ ซึ่งต่อมา ก็เริ่มมองเห็นมันเป็นเค้าลาง เริ่มมองเห็นความแตกแยก รอยร้าว รอยแตกแยก เนื่องจากผู้นำประเทศมีความมั่นใจสูงมาก แล้วก็มีความคิดที่เป็นตัวของตัวเอง หรือมีความมั่นใจของตัวเองค่อนข้างสูง ทำให้เกิดความแตกแยกค่อนข้างสูงก็คือว่าพยายาม สร้างเครือข่าย ในการสนับสนุน สร้างความนิยมทางการเมือง ทีนี้สร้างความนิยมทางการเมือง แล้วก็ทำให้คนในประเทศมีความรู้สึก ว่า ต้องเอาฉัน ต้องเอาพรรคนี้ ถ้าเอาคนนี้ ต้องเอาคนนั้น ถ้าจะยากจนต้องเอาคนนี้ ถ้าอยากจะทำรวยมีเงินในกระเป๋า ก็ต้องเอาคนนั้น มันเริ่มก่อตัวขึ้นมาเลือกพรรคเลือกพวก แล้วก็พยายามใส่กันบอกว่าเราอยู่คนละ

พวกการเมือง เราไม่เคยเป็นอย่างนี้มาก่อนเลย มันก็เป็นการสร้างแฟนพันธุ์แท้ ของแต่ละกลุ่ม สนับสนุน ทำให้อีกกลุ่มถูกรังเกียจเหยียดหยาม ทำให้คนมีความรู้สึกรุนแรงมากขึ้น เพราะผู้นำใส่ ชุดความคิดผ่าน วิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยทุกสัปดาห์ แม้แต่หลุดปากออกมาว่า ที่ใดไม่เลือกพรรคไทยรักไทย จะไม่มีงบประมาณไปให้ อย่างนี้ก็เริ่มก่อชนวนของ ความขัดแย้งของคน ที่อยู่ในใจอย่างต่อเนื่อง ทำให้มีรอยปริรอยร้าวความรู้สึกนึกคิดระหว่างกัน อย่างนี้มันก็ขยายวงที่แตกแยกจนถึงปัจจุบัน มันก็มี เสื้อแดง-เสื้อเหลือง เห็นไหม ขบวนการมันก็เกิดต่อเนื่อง ในเมื่อคุณไม่สนับสนุน ต่อมาก็มีการก่อต่อมันก็มีกลุ่ม ๆ หนึ่งเกิดขึ้นคือ กลุ่มเสื้อเหลือง กลุ่มที่ต่อต้านก็กลายเป็นสัญลักษณ์ที่ชัดเจน ก็เนื่องจากกลุ่มโน้นก็ประกาศว่าเป็นชัดเจนในเรื่องนี้ มันก็มีกลุ่ม มันก็จุดชนวนของความขัดแย้ง ซึ่งกันและกันอย่างเห็น ได้ชัดเจน ประเด็นนี้เป็นประเด็นที่ค่อนข้างเห็นชัด”

“เรื่องการทุจริตคอร์รัปชัน โครงการต่าง ๆ ไม่ว่า เรื่องกล้วย เรื่องบ้านเอื้ออาทร เรื่องโครงการใหญ่ ๆ ทั้งหมด แม้แต่ในเรื่องสนามบินสุวรรณภูมิ ก็จะเห็นว่า มีการทุจริตคอร์รัปชัน เกิดขึ้นอย่างมากมายมหาศาล ถามว่าตรงนี้มันเกิดขึ้นได้อย่างไร ถ้าไปมองพิจารณาแล้วในความ ร่ำรวยของผู้นำประเทศ ที่ร่ำรวยอย่างรวดเร็ว ซึ่งการประกอบกิจการใด ๆ ก็ตาม ที่ร่ำรวยรวดเร็วมี การทุจริตคอร์รัปชันหรือไม่ อย่างไร ต้องไปดูว่าทุจริตในเชิงนโยบายไหม? เช่น ในกรณี เรื่อง โทรมนาคม ภาษีสรรพสามิต (อันนี้ก็เป็นเรื่องใหญ่) เรื่อง TC เรื่อง Computer เรื่อง โครงการของ ภาครัฐ เรื่องต่าง ๆ เหล่านี้ ไปสร้างนโยบาย มันไปสร้างความร่ำรวยให้คนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งหรือเปล่า? ก็นี่เป็นข้อสงสัยที่เป็นคดี ที่ คตส. ที่ได้ศึกษามาก็อยู่ในขั้นของการยื่นกระบวนการอยู่ บางอันก็ตัดสิน ไปแล้ว เช่น กรณีการซื้อที่ดินในรัชดา ซึ่งผู้ว่าการเมืองก็อาจจะขัดกฎหมาย เพราะว่าเราต้องปฏิบัติ ตามกฎหมายที่ชัดเจน อะไอย่างนี้ ก็ท้ายที่สุดก็ไปมองอยู่กลุ่มเดียวกัน คือเรื่องทุจริตคอร์รัปชัน ซึ่งเป็นประเด็นที่สำคัญ”

“องค์กรอิสระต่าง ๆ จะเห็นได้ว่าถูกบริหาร ถูกจัดการด้วย กระบวนการธนาธิปไตย ก็คือเงินเป็นพระเจ้า ซึ่งตรงนี้เมื่อเงินเป็นพระเจ้า กระบวนการต่าง ๆ ขององค์กรอิสระต่างๆ ถูกบริหาร ถูกจัดการ เราคงได้ยินข่าวลือกันมากมาย ว่าชื่อองค์กรนั้น ชื่อองค์กรนี้ ชื่อบิ๊องค์กรนั้น แม้แต่องค์กร ที่อยู่ในสภาก็ตามที่เป็นวุฒิสภา ก็มีถูกการบริหารจัดการ เพื่อให้เป็นเครื่องมือฝ่ายรัฐบาล เพื่อสร้างความเข้มแข็งในการบริหารประเทศ ดังนั้น เมื่อมันแข็งแรงมาก แกร่งมากไม่เป็นไปตามครรลอง ประชาธิปไตย มันก็อัดอั้น อยู่ใน ด้านการเมือง ด้านประชาชน การรับรู้ข้อมูลข่าวสารอย่างต่อเนื่อง ชุดความคิดเห็นเหล่านี้ เห็นว่า ฝ่ายรัฐบาล ฝ่ายบริหารประเทศไม่ค่อยสนใจในกระบวนการ ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม มันก็เกิดแรงกดดัน”

“การหมิ่นพระบรมเดชานุภาพ รวมทั้งการเป็นปรปักษ์ต่อองคมนตรี ตอนช่วงประมาณเดือนเมษายน 2549 ก็ได้เห็นความคิดของอดีตผู้นำประเทศ ก็มีแนวโน้มที่เป็นปรปักษ์หรือเป็นการต่อต้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งแม้แต่ ทีมองคมนตรี หรือแม้แต่การลบผู้สถาบันเบื้องสูง ถือว่ามีส่วนสำคัญไปผูกโยงว่า การที่ตัวเองที่ถูกออกจากอำนาจไป เพราะว่ามันเกี่ยวพันกับผู้ที่มีบารมีต่าง ๆ คือคำพูดต่างๆ จะสะท้อนพฤติกรรมผู้นำประเทศว่า ตกลงว่าหมิ่นพระบรมเดชานุภาพ หรือว่าการสั่นคลอนสถาบันพระมหากษัตริย์ มันก็เป็นผลเห็นชัดขึ้น ๆ แล้วก็เกี่ยวข้องกัน”

“แล้วก็การรัฐประหารครั้งนี้ถึงแม้ว่าคนบอกว่าระบบนี้เราไม่ชื่นชม เราก็ไม่พอใจ ไม่ชื่นชอบหรอก ณ.นาตินั้นประชาชนก็ปรบมือ พวกเราต้องกลับไปย้อนนาติที่รู้สึก โลงงอกไปที่ทหารเข้ามายึดอำนาจ มีก็คล้าย ๆ ว่า สิ่งที่ประชาชนสบายใจขึ้น มันก็สามารถไปตัดทอนหักล้าง สิ่งที่กำลังก่อตัวแข็ง ก่อตัวมหาศาล ทำให้เกิดในท้ายที่สุดแล้ว ประเทศนี้มันจะถูกยึดไปด้วยวิธีการกระบวนการทางการเมือง ในรูปแบบประชาธิปไตย ที่เป็นอยู่แบบนั้นหรือเปล่า ซึ่งคนก็เป็นห่วง ที่นี้พอยึดอำนาจกลับมาแล้ว ประชาชน ความรู้สึกของคน มันรู้สึกคล้ายตัว ทั้ง ๆ ที่ไม่ชอบกระบวนการทางรัฐประหาร แต่กระบวนการปกติเขาไม่อยู่ กระบวนการศาล กระบวนการปกติก็เขาไม่อยู่ เรื่องทุจริตการเลือกตั้ง เรื่องการซื้อเสียง เรื่องอะไรทั้งหลาย มันเขาไม่อยู่ (เขาไม่อยู่ทั้งหมดเลย) รวมทั้งองค์กระอิสระที่เข้าไปมีบทบาทสำคัญมาก ที่เข้าไปถูกแทรกแซงก็คือ กกต.ติดคุกกันเป็นแถว ๆ เลย ตรงนี้ก็เลยมองว่า สถานการณ์ที่มันก่อตัวขึ้นมา มันมีส่วนสำคัญ และมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจปฏิวัติ และประชาชนก็รับได้ในนาตินั้น ถ้าแม้ว่าต่างประเทศเขาสงสัยมากเลย ถ้าดูข่าวต่างประเทศ ปฏิวัติเขาทำไมให้คอกไม้กัน แต่ว่าความสำเร็จก็เกิดขึ้นในใจของคน คล้าย ๆ ว่ามันสามารถไปยึดอำนาจอีกอำนาจหนึ่งที่บอกว่ามันเป็นประชาธิปไตย มันก็เลยเป็นที่มาของการพัฒนารัฐธรรมนูญฉบับใหม่ เพื่อแก้ไขจุดอ่อนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องด้วย”

“คิดว่า ‘การรัฐประหาร 19 กันยายน 2549’ มีความชอบธรรม เพราะกระบวนการปกติไม่สามารถล้มล้างได้ แต่ไม่มั่นใจ และไม่แน่ใจว่าจะพิสูจน์ได้ การใช้ทางออกโดยสันติวิธีเป็นไปได้ยาก จึงใช้ทางออกโดยการใช้อำนาจ ประชาชนแห่ร้องว่า โอ้...ประเทศไทย อะไรเคลียร์ขึ้นชัดขึ้น แต่หลังจากนั้นกระบวนการพิสูจน์มันยากนะ ไม่ง่ายเขาไม่ให้ความร่วมมือ อย่าลืมนะตอนที่เขามีอำนาจอยู่ ได้สร้างผู้คนไว้มากมาย ในส่วนของทางราชการ สื่อมวลชน ส่วนอื่น เมืองไทย ความเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงสำคัญนะ”

“โดยสรุปผู้ให้สัมภาษณ์ กล่าวว่า สาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดการรัฐประหารในครั้งนี้ก็คือ การทุจริตคอร์รัปชัน เพราะเป็น รุรกิจทางการเมือง”

“ผลลัพธ์ไม่ว่างใจว่านักธุรกิจเข้ามาสู่การเมือง มีกรณีชุกหุน มีกรณีการใช้กลยุทธ์ทางด้านภาษี หรือทางด้านการทำงานเพื่อจะหลบหลีกกฎหมาย พฤติกรรมเหล่านี้มันเข้าช่วยผลประโยชน์ทับซ้อน และทุจริตทั้งนั้นเลย การที่ไปเบิกรับบัญชีที่หมู่เกาะต่าง ๆ ที่ไม่สามารถตรวจสอบอะไรได้ หรืออะไรทั้งหลาย ถามว่าพฤติกรรมเหล่านี้ ถามว่ามันน่าไว้วางใจผู้นำทางการเมืองไหม ไม่น่าไว้วางใจนะ ขนาดเขาทำธุรกิจ เขาก็หลบโน่นหลบนี่ หลบนั้น มารอดตัวไปเมื่อศาลรัฐธรรมนูญตัดสิน แต่ว่าขณะเดียวกันพอเห็นชัดขึ้น โครงการโน่นนี้มีปัญหา มีปัญหาเกือบทุกโครงการ กระแสการทุจริตก็รุนแรง เพราะวากินภาษีของรัฐบาล แต่ว่าถ้าเกิดใช้วิธีอื่น ทำอย่างอื่น ประกอบธุรกิจอื่น ประกอบวิธีอื่นก็ไม่ว่า พอเลี้ยวกลับเข้ามาบอกว่า ให้ขอเปลี่ยนแปลง เงื่อนไขการชำระจากค่าสัมปทาน เป็นค่าสรรพสามิตรัฐ เสียหายมากมายมหาศาล”

ขณะที่ผู้ให้สัมภาษณ์ คนที่ 3 กล่าวว่า “ในการทำรัฐประหารทุกครั้ง คณะผู้ก่อการเขาจะต้องมีเหตุผลเพื่อที่จะอธิบายกับคนไทย และชาวโลกว่าเขาไปทำเพราะอะไร ซึ่งเหตุผล 4 ข้อคือความแตกแยกในสังคมไทย การทุจริตคอร์รัปชัน การแทรกแซงองค์กรอิสระ และการหมิ่นพระบรมเดชานุภาพ อธิบายได้อย่างสั้น ๆ ทั่วไป เพราะว่า สมัย รสช. ที่ทำการรัฐประหารก็อ้าง เรื่องการทุจริตคอร์รัปชัน ของรัฐบาล เป็นเหตุผล ที่คนฟังแล้วรู้สึกว่ามันสมเหตุ สมผลที่จะทำ เขาก็ต้องพยายามหาเหตุผลต่าง ๆ ขึ้นมาเพื่อที่จะจัดการกับรัฐบาลที่เขาโค่นล้มลงไป ซึ่งก็เป็นวิธีการสร้างวาทกรรมในการที่จะยึดอำนาจ ก็ไม่ใช่เรื่องใหม่ เขาก็พยายามอธิบายเหตุผลต่างๆ อาจจะมากกว่า 4 ข้อ หรือ 10 ข้อ หรือใด ๆ ก็ตาม แต่เหตุผลเหล่านั้น เมื่อถูกนำขึ้นมาแล้ว ก็ควรจะเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมที่ถูกต้อง เพราะถือว่าเป็นการกล่าวโทษ ก็คือเป็นการสร้างความชอบธรรมให้กับคณะผู้ก่อการ”

“แต่หลังจากนั้น มันก็ควรเอาประเด็นที่กล่าวหาเขาทั้งหมด เข้าสู่กระบวนการที่ถูกต้อง แต่ที่ผ่านมามันก็คือเป็นกระบวนการที่ คณะรัฐประหารตั้งขึ้นมาเอง ดังเช่น คตส. กคต. ศาลรัฐธรรมนูญ ฯลฯ ซึ่งในที่สุดคนก็ขาดความเชื่อถือในแง่ที่ว่าเมื่อทำการรัฐประหารแล้วการสอบสวนดำเนินคดีกับผู้ที่ถูกกล่าวหาที่กระทำโดย การแต่งตั้งของคนคณะเดียวกัน เพราะฉะนั้นก็มีความรู้สึก ว่ากลุ่มคนที่ไม่ศรัทธารัฐประหารอยู่แล้ว ก็มีความรู้สึกไม่สามารถที่จะยึดถือตรงนี้เป็นหลักได้ ส่วนคนที่เขาสนับสนุนการรัฐประหาร”

“การทุจริตคอร์รัปชัน ตามกระบวนการของคุณทักษิณน่าจะเรียก ผลประโยชน์ทับซ้อน การทำนโยบายของคุณทักษิณส่วนหนึ่งไปเอื้อประโยชน์กับธุรกิจในเครือชินคอร์ป นี้ในการทำผลประโยชน์ทับซ้อนตรงนี้ ผู้เสียหายคือ ตัวรัฐ รัฐก็สามารถที่จะเป็น โจทย์ยื่นดำเนินคดีกับคุณทักษิณ ได้ เพราะฉะนั้นตรงนี้ ถ้าสามารถดำเนินการให้ถูกต้องตามกระบวนการยุติธรรมปกติได้ทั่วโลกเขายังจะยอมรับ แต่ ณ. วันนี้ คุณทักษิณก็มีข้อต่อสู้ได้ว่า คตส. เขาตั้งขึ้นมาโดยคณะรัฐประหารก็แน่นอน ก็ตั้งขึ้นมาเพื่อที่จะดำเนินคดีเพื่อที่จะเอาผิดกับตัวเอง คือ มีรงว่าต้องผิดมัน

ไม่ได้เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมปกติไป เขาก็เลยมีความรู้สึกที่ว่า เวลาเขาจะไปชี้แจงกับนานาประเทศ เขามีเหตุผลว่า เขาถูกกักขังแก๊ง เพราะฉะนั้น ข้อหาผลประโยชน์ทับซ้อนตรงนี้ มันเป็นข้อหาที่ละเอียดอ่อนตรงที่ว่า มันต้องอธิบายด้วยกระบวนการยุติธรรมถึงจะเหมาะสม แต่ถ้าเป็นอธิบายด้วยกระบวนการที่ผ่านมาก็คือ คตส.ตั้ง โดยคณะรัฐประหาร ให้มาตรวจสอบมันก็เหมือนกับทำให้คนทั่วไปมองว่ามันก็เป็นกระบวนการที่ตั้งธงไว้ว่าจะเอาผิด เพียงแต่ผิดมาก ผิดน้อย ผิดลักษณะไหน แต่ผิดแน่นอน แต่ถ้าเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม มันยังมีความชัดเจนได้ว่า มันสามารถที่จะอธิบายได้ในกระบวนการ ถ้าดำเนินทางกระบวนการยุติธรรมถึงที่สุดแล้ว ผิดจริง ก็จะได้รับการยอมรับจากคนทั่วไป และก็นานาประเทศมากกว่า”

ได้เลย ก็คือ ข้อกล่าวหานี้เป็นข้อกล่าวหาที่ยอดเยียมที่สุดในทางการเมือง ถ้าต้องการให้ใครที่เป็นคู่แข่งทางการเมือง แล้วเหมือนกับว่าถูกทำลายอย่างแรง ๆ ในข้อหานี้ ก็คือเป็นข้อหาที่ใช้ข้อหาที่เล่นงานทางการเมือง เพราะฉะนั้น ไม่ชอบคนคนนี้ก็หาเรื่องวิธีการที่ชี้ให้เห็นว่าเขาไม่จงรักภักดี คนไทยทั่วไปก็จะเกลียดเขา โดยไม่ต้องสืบสวนอะไรทั้งสิ้น เพราะฉะนั้น ข้อหานี้เป็นข้อหาที่อันตรายทางการเมือง ใครสักคนที่โดนเข้าไปมันเหมือนกับไม่ได้ผิดเกิดเลย แต่ในที่สุดทางคณะรัฐประหารก็ไม่สามารถที่จะดำเนินการกับคุณทักษิณได้เลย เป็นการกล่าวหาลอย ๆ ไป แต่ถามว่าใคร โดนข้อหานี้มันก็ร้ายแรง”

“การทำรัฐประหารมีความชอบธรรมอยู่หรือไม่ ด้วยวิธีการที่ผิด จะบอกว่าเป้าหมายสำคัญกว่าวิธีการก็ไม่ใช่ เพราะฉะนั้น คณะรัฐประหารทุกคณะไม่มีความชอบธรรมในการที่กระทำจะอยู่แล้ว แต่เขาจะสร้างความยอมรับสนับสนุนให้กับคนได้หรือไม่ ก็คือเหตุผล 4 ข้อของเขา และในที่สุดมันก็ถูกพิสูจน์แล้วว่า มันไม่สามารถจะดำเนินการกับคุณทักษิณได้ ยกเว้นเรื่องเดียวคือ เรื่องผลประโยชน์ทับซ้อน ซึ่งก็ไม่ได้ดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมที่ถูกต้อง วันนีกลุ่มคนเสื้อแดงเขาจึงไม่ยอมรับผลของการที่ คตส. ไปยึดเงินยึดทอง คนเขาก็จะมีความรู้สึกว่าคุณทักษิณแถมไม่มีเงินทองอะไรมาเลย ตอนมาเล่นการเมือง ไปยึดของเขาหมดเลยใช่หรือเปล่า คนที่ไม่ชอบ คุณทักษิณก็บอกถูกต้องแล้วเพราะว่าคุณทักษิณ โกง ก็ต้องได้รับผลอย่างนี้คุณจะมีมาก่อนหรือมีมาหลังไม่รู้ คตส.บอกว่าคุณผิดก็ยึดคุณหมดเลยอย่างนี้เป็นต้น เพราะฉะนั้น มันก็จะกลายเป็นความคิด 2 ฝ่ายอยู่ตลอดเวลา ฝ่ายที่สนับสนุนคุณทักษิณก็จะบอกว่า ไม่ถูกไม่ใช่ ฝ่ายที่ไม่สนับสนุนก็จะบอกว่าดีแล้ว เหมาะแล้ว ควรแล้ว ก็จะเป็นอย่างนี้ตลอดไป”

“โดยคณะนายทหาร กระแสการรัฐประหารก็เลยเกิดขึ้น จึงเริ่มมีความคิดโดยคณะทหารว่า วิธีเดียวที่จะเอาคุณทักษิณออกจากตำแหน่งได้ ก็คือ การรัฐประหาร ซึ่งก็เกิดความคิดทั้งที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย เพราะฉะนั้น สื่อมวลชนจำนวนหนึ่งที่เขามีความคิดว่า ถ้าอย่างนั้น ก็ต้องลงมือทำรัฐประหาร เพื่อเอาอำนาจของคุณทักษิณออกจากตำแหน่ง ส่วน สื่อมวลชนอีกกลุ่มหนึ่ง

ซึ่งก็มองว่าไม่ควรทำ การทำรัฐประหาร เพราะว่ามันเป็นวิธีการที่ล้าหลังมาก ๆ นานาอารยะประเทศ เขาไม่ทำกันแล้วการรัฐประหารมันจะดึงประเทศไทยถอยหลังไป แต่กระแสของสื่อมวลชน ที่มีแนวโน้มที่จะสนับสนุนให้ ก่อการรัฐประหารน่าจะมีสูงกว่า ในที่สุดก็เหมือนกับว่าก็เชียร์ ผลก็คือ ผลหลังรัฐประหาร คนจำนวนมากก็ไปให้ดอกไม้ทหาร ไปขึ้นชมทหาร ทำดีแล้วละชั้นทนมานานแล้ว เข้ามาปลดลือคทาทางการเมือง มันก็กลายเป็นบรรยากาศแบบนี้”

“อย่างไรก็ตาม ทำอย่างไรก็ได้เขาก็มีความรู้สึกว่บรรลู่วัตถุประสงค์แล้ว คือนำคุณทักษิณ ออกจากอำนาจ เพราะฉะนั้น ตรงนี้เป็นกระบวนการในการสร้างวาทกรรม เพื่อสร้างความชอบธรรมในการทำรัฐประหารมากกว่า”

“โดยสรุป ความชอบธรรมในการรัฐประหาร 19 กันยายน 2549 ขึ้นอยู่กับว่า คณะรัฐประหารสามารถพิสูจน์เหตุผลที่อ้าง 4 ข้อได้หรือไม่ เพียงใด ซึ่งเห็นว่า อาจพิสูจน์ได้เพียงเรื่องเดียวคือ ‘ผลประโยชน์ทับซ้อน’ แต่จุดอ่อนก็คือ คณะรัฐประหารมิได้ดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมเป็นปกติ และที่ถูกต้อง อย่างไรก็ตาม ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า ประเด็นหลัก ที่คนยอมรับการรัฐประหารครั้งนี้ก็คือ ผลประโยชน์ทับซ้อน”

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า กระแสข่าวลือเรื่องการเตรียมการรัฐประหาร เริ่มขึ้นเมื่อครั้งที่กลุ่มพันธมิตรเพื่อประชาธิปไตยเรือนแสน ชุมนุมขับไล่ พ.ต.ท.ทักษิณ อย่างต่อเนื่อง และรุนแรงเมื่อเดือนมีนาคม 2549 ที่มีความพยายามดึงทหารออกมาจากการอยู่ใต้อำนาจของรัฐบาล ปลดแอกการเมือง และเสียงเรียกร้องให้ปฏิวัติ แม้แต่กระแสข่าวการปฏิวัติตัวเองของ พ.ต.ท.ทักษิณ ด้วยกำลังของเพื่อนเตรียมทหาร ตท. 10 ที่อ้างสถานการณ์การเมืองที่วุ่นวายความแตกแยก เพื่อจัดระเบียบบ้านเมืองเสียใหม่เช่นกัน จนเกิดความหวาดระแวงกันเองในหมู่ทหารว่า ใครจะเป็นผู้ก่อการ

เสียงรายวัน “ทักษิณออกไป” ที่ นายสนธิ ลิ้มทองกุล เป็นผู้ริเริ่ม เพื่อเรียกร้องมีส่วนร่วม หรือแม้แต่พยายามนำคำว่า “ทรราช” มาใช้ แม้ว่าอาจจะไม่ตรงกับบุคคล และสถานการณ์ นักก็ตาม จะคงจะเป็นการชุมนุม และปรากฏการณ์ทางการเมืองที่มีการคาดพิงสถาบันพระมหากษัตริย์มากที่สุด ได้ลงมาถึงความพยายามดึง “ป้าเปรม” พล.อ.เปรม ติณสูลานนท์ ประธานองคมนตรี และรัฐบุรุษ เข้ามาเกี่ยวข้อง ตั้งแต่การปลุกกระแส “รักพระเจ้าอยู่หัว” พร้อม “สี่เหลี่อง” สัญลักษณ์บอกฝ่าย จนฝ่ายตรงข้ามงัดคคคที่ว่า “อย่าคิงฟ้าดำ อย่าทำหินแตก อย่าแยกแผ่นดิน” มาใช้ในการชุมนุมของฝ่ายหนุนพันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร

อีกทั้งยังเป็นยุคที่มีข่าวลือเกิดขึ้นมากมาย โดยเฉพาะการปฏิวัติยึดอำนาจรวมทั้งปลุกคำว่า “ทหารของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว” เพื่อปลุกสำนึกความเป็นทหารอาชีพ ให้ทหารในกองทัพ หรือแม้แต่ทหารที่อยู่ในอุ้งมือ หรือแม้แต่เพื่อน ตท.10 ของ พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร

ข่าวลือการปฏิวัติก็หวนโชนกลับมาอีกครั้ง คราวนี้กลับชัดเจนว่าเป็นทหารฝ่ายที่
ก่อนการรัฐประหาร เพื่อยื้ออำนาจให้พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตรต่อไป โดยอาศัยความวุ่นวายทาง
การเมืองเป็นเหตุ นับว่าเพื่อผู้สถานการณ์พรรคไทยรักไทยนั่นเอง

ตอนนี้กล่าวได้ว่าองคมนตรี ได้กลายเป็นความคาดหวัง และคาดหวังของสังคม
ไปอย่างเต็มที่แล้วว่าจะเป็ทางออกให้กับวิกฤตการเมือง โดยมีกลุ่มนักวิชาการ จากมหาวิทยาลัย
ต่าง ๆ กลุ่มนักธุรกิจ ประชาชนกว่า 20 กลุ่มส่งจดหมายไปถึง พล.อ.เปรม ติณสูลานนท์ เพื่อ
เรียกร้องให้นำเรื่องทูลเกล้าฯ อีกด้วย จนทำให้เกิดคำพูดปริศนาจาก พล.อ.เปรม ติณสูลานนท์ ที่ส่ง
สัญญาณท้าทายกับ ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล (เลขาธิการมูลนิธิชัยพัฒนา) ว่า “ประเทศกำลังจะถอยหน้า”
ในโอกาสไปเปิดงานวิชาการที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทำให้ตีความกันไปว่า ประเทศชาติอาจ
จำเป็นต้องใช้วิธีการ หรือวิถีทางแบบเก่า ๆ เดิม ๆ เพื่อที่จะให้ประเทศก้าวต่อไปข้างหน้าได้

ข่าวลือเรื่อง “การรัฐประหาร” จะกระจายไปอย่างกว้างขวาง และยังประกอบกับ
สื่อสิ่งพิมพ์เปิดประเด็นข่าวในเรื่องของการโยกย้ายผู้บัญชาการทหารบกด้วยแล้ว ข่าวการรัฐประหาร
ดูจะมีน้ำหนัก และมีความเป็นไปได้อย่างมาก ประกอบกับสถานการณ์การเมืองไทยเองก็มีความ
ขัดแย้งมากด้วยเช่นกัน คนบางกลุ่มจึงอาจจะต้องเห็นการหวนคืนของทหารสู่เวทีการเมืองไทย โดย
พวกเขาเชื่อเอาเองอย่างง่าย ๆ ว่ากองทัพเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดในการล้มรัฐบาล

มีขบวนการปลอ่ย “ข่าวลือ” ออกมาต่างๆ นานา และที่ “ลือ”หนักที่สุดคือ
“ข่าวปฏิวัติ” วันที่ลือหนักที่สุดคือ คืบวันที่ 12 กันยายน เป็นเรื่องเป็นราวถึงขนาดว่า มีรถถังออกมา
วิ่งป่วนเป็ยนแถวเกียกกาย มีผู้ร่วมก่อการเสร็จสรรพว่า เกิดจากความสามัคคีพร้อมใจของ 4 เหล่า
ทัพ คือ บก-เรือ-อากาศ-ตำรวจ ที่มีความเห็นพ้องต้องกันว่า ขณะนี้ 4 เหล่าทัพถูก “การเมือง
แทรกแซง”เป็นจริง

ในที่สุดข่าวลือเรื่องการรัฐประหาร ก็เกิดขึ้นจริงในวันที่ 19 กันยายน 2549 โดย
การยึดอำนาจของคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็น
ประมุข นำภายใต้การนำของพล.อ.สนธิ บุญยรัตกลิน ผู้บัญชาการทหารบก ด้วยเหตุผล 4 ประการ
คือ 1. เกิดปัญหาความขัดแย้งแบ่งฝ่าย 2. มีพฤติกรรมส่อไปในทางทุจริตประพฤติมิชอบ 3. องค์การ
อิสระถูกครอบงำทางการเมือง 4. มีการกระทำที่หมิ่นเหม่ต่อการหมิ่นพระบรมเดชานุภาพ

และจากการสัมภาษณ์ผู้ให้สัมภาษณ์ได้กล่าวถึง ประเด็นการรัฐประหาร 19 กันยายน
2549 สรุปได้ว่า สถานการณ์ทางสังคมและการเมืองก่อนการรัฐประหารโดยรวม สื่อมวลชนได้
นำเสนอข้อมูลอันเป็นข่าวสารการเมืองถึงพฤติกรรมการทำงานของรัฐบาลในเรื่องหลัก ๆ คือ การ
ทุจริตคอร์ปชันของรัฐบาลไม่ว่าจะทุจริตเชิงนโยบาย หรือคอร์ปชันเชิงนโยบาย ทำให้ประชาชน
ผู้รับข่าวสารรู้สึกเบื่อหน่ายผู้นำการเมือง และรัฐสภา ที่สะท้อนถึงความไม่พอใจที่มีต่อรัฐบาลภายใต้

การนำของ พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร และระบบการเมือง ก็ไม่สามารถจัดการกับพฤติกรรมทางการเมืองของรัฐบาลพรรคไทยรักไทยได้ในขณะนั้น เพราะผู้นำยังมั่นใจในฐานะเสียงจากประชาชนรากหญ้า แม้จะมีการต่อต้านจากประชาชนจำนวนมากส่วนหนึ่ง

ก่อนการรัฐประหาร 19 กันยายน 2549 ระบอบการปกครองในสมัยรัฐบาลพันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร ในช่วงตั้งแต่ พ.ศ.2544-2549 จึงไม่ใช่ระบอบประชาธิปไตย แต่เป็นระบอบประชาธิปไตยสมบูรณ์แบบ หรือธุรกิจทางการเมือง คณะรัฐประหารจึงล้มระบอบเผด็จการลงไป เพราะฉะนั้น แสดงว่า การยึดอำนาจเมื่อ 19 กันยายน 2549 มีความชอบธรรมเพราะกระบวนการปกติไม่สามารถล้มล้างได้ แต่ไม่มั่นใจ และไม่แน่ใจว่าจะพิสูจน์ได้ การใช้ทางออกโดยสันติวิธีเป็นไปได้ยาก จึงใช้ทางออกโดยการใช้อำนาจ และไม่ได้นำประเทศชาติกลับไปสู่ระบอบเผด็จการแต่มุ่งจะเปลี่ยนประเทศจากระบอบประชาธิปไตยสมบูรณ์แบบมาเป็นระบอบประชาธิปไตย

เหตุผล 4 ประการที่ผู้ก่อการรัฐประหารกล่าวอ้าง และเป็นประเด็นต่างๆ ที่มีความสอดคล้องกับข้อเท็จจริงก่อนการรัฐประหาร คือ 1) เกิดความแตกแยกในสังคม 2) มีการทุจริตคอร์รัปชันของผู้นำทางการเมือง 3) มีการแทรกแซงองค์กรอิสระและ 4) การหมิ่นเหม่พระบรมเดชานุภาพ รวมทั้งการเป็นปรปักษ์ต่อองคมนตรี มีรายละเอียด ดังนี้

1) ความแตกแยกในสังคมไทย การเกิดปัญหาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ แล้วไปกล่าวว่าเป็นฝีมือของ “โจรกระจอก” จนกลายเป็นปัญหาที่เรื้อรัง นอกจากนี้ การใช้สื่อทางวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยทุกเช้าวันเสาร์ ก็มีลักษณะของการโฆษณาชวนเชื่อเพื่อให้เลื่อมใสศรัทธาต่อพรรคไทยรักไทย และตัวนายกรัฐมนตรีเป็นที่ตั้ง จึงนำไปสู่การต่อต้านของกลุ่มเสื้อเหลือง และกลายเป็นชนวนความขัดแย้ง

และหลังการรัฐประหาร 19 กันยายน 2549 เกิดความขัดแย้งทางการเมือง คือ กลุ่มที่นิยม คุณทักษิณ กับกลุ่มที่ต่อต้าน คุณทักษิณซึ่งฐานความแตกแยกกว้างขวางมากกว่าก่อนการทำรัฐประหารเสียอีก อันเนื่องมาจากการปฏิบัติแบบสองมาตรฐาน และความไม่เท่าเทียมกันระหว่างกลุ่มเสื้อเหลือง กับกลุ่มเสื้อแดง ยิ่งส่งผลให้ความแตกแยกยังคงดำรงอยู่

2) การทุจริตคอร์รัปชัน ซึ่งเห็นว่า เป็นประเด็นสำคัญที่สุดที่นำไปสู่การยึดอำนาจ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง โครงการขนาดใหญ่ ได้แก่ สนามบินสุวรรณภูมิ เรื่องซีทีเอ็กซ์ 9000 กล้ายาง บ้านเอื้ออาทร โทรคมนาคม มีเรื่องต่างๆ มากมาย และคบท้ายด้วยชายหุ้नชินวัตร ชายหุ้นเทมาเส็ก ไม่เสียภาษีเลย

ข้ออ้างของคณะรัฐประหารในเรื่องการทุจริตคอร์รัปชัน กระบวนการกรณีคุณทักษิณ น่าจะเรียกว่า “ผลประโยชน์ทับซ้อน” เพราะนโยบายของคุณทักษิณส่วนหนึ่งเอื้อต่อประโยชน์ของธุรกิจเครือชินคอร์ป ซึ่งรัฐในฐานะผู้เสียหายต้องเป็น โจทก์ยื่นฟ้องดำเนินคดี โดยต้องผ่าน

กระบวนการยุติธรรมที่เป็นปกติ มิใช่ใช้ คตส. ที่คณะรัฐประหารเป็นผู้แต่งตั้ง กรณีเช่นนี้คุณทักษิณก็จะชี้แจงกับนานาประเทศว่าถูกกั้นกั๊ก และไม่ได้รับความเป็นธรรมในกระบวนการยุติธรรมปกติที่ถูกต้อง

3) การแทรกแซงองค์กรอิสระต่างๆ ว่าเป็นกระบวนการถูกบริหารจัดการด้วยอำนาจเงินซื้อ และถือบ็องค์กร เพื่อให้เป็นเครื่องมือฝ่ายรัฐบาล เพื่อสร้างความเข้มแข็งในการบริหารประเทศให้กลุ่มตน ไม่ค่อยสนใจในกระบวนการประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม

4) การหมิ่นเหม่พระบรมเชษานุภาพ รวมทั้งการเป็นปรปักษ์ต่อองคมนตรี ในกรณี “ผู้มีบารมีนอกรัฐธรรมนูญ” ถือเป็นข้อกล่าวหาที่คลาสสิกที่สุดในทางการเมือง เพราะเป็นข้อกล่าวหาที่ใช้ทำลายคู่แข่งทางการเมือง ดังนั้น ใครก็ตามที่โดนข้อกล่าวหานี้มักไม่ได้พูดได้เกิดเลยเพราะร้ายแรง คณะรัฐประหารก็ไม่สามารถที่จะดำเนินการ กับคุณทักษิณได้เลย เพราะเป็นการกล่าวหาลอยๆ

นอกจากนี้ปรากฏการณ์ทางการเมืองอื่นๆ ได้แก่ การซื้อเสียง เป็นต้น กระบวนการปกติไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ จึงต้องทำการรัฐประหาร ซึ่งจะเห็นได้ว่า ประชาชนรับได้ และไปร่วมแสดงความยินดีมอบดอกไม้ให้ทหาร ว่าทำถูกต้อง ทำดีแล้ว

อย่างไรก็ตาม ทำอย่างไรก็ได้ เขาก็มีความรู้สึกว่บรรลวุฒิประสงค์แล้ว คือ นำคุณทักษิณออกจากอำนาจ เพราะฉะนั้นครั้งนี้เป็นกระบวนการในการสร้างวาทกรรม เพื่อสร้างความชอบธรรมในการทำรัฐประหารมากกว่า ซึ่งโดยรวมความชอบธรรมในการรัฐประหาร 19 กันยายน 2549 สิ่งที่จะต้องกระทำ ก็คือ รัฐประหารควรเอาประเด็นที่กล่าวหาทั้งหมดเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมที่ถูกต้อง มิใช่กระบวนการที่คณะรัฐประหารสร้างขึ้น ดังเช่น คตส. กตค. ศาลรัฐธรรมนูญ ฯลฯ ซึ่งในที่สุดก็ไม่น่าเชื่อถือ เพราะไม่สามารถยึดถือเป็นหลักการได้

จึงขึ้นอยู่กับว่า คณะรัฐประหารสามารถพิสูจน์เหตุผลที่อ้าง 4 ข้อได้หรือไม่ เพียงใด ซึ่งเห็นว่าอาจพิสูจน์ได้เพียงเรื่องเดียวคือผลประโยชน์ทับซ้อน แต่จุดอ่อนก็คือ คณะรัฐประหารมิได้ดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมเป็นปกติ

สรุปว่า ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่าประเด็นสำคัญที่นำไปสู่การรัฐประหาร 19 กันยายน 2549 คือเรื่อง การทุจริตคอร์รัปชัน และการมีผลประโยชน์ทับซ้อน

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง การสื่อสารทางการเมืองในบริบทที่นำไปสู่การรัฐประหาร 19 กันยายน 2549 ศึกษากรณี หนังสือพิมพ์มติชนสุดสัปดาห์ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาวิเคราะห์เนื้อหาสาระ ของการสื่อสารทางการเมืองในเชิงวาทกรรมทางการเมือง ผ่านหนังสือพิมพ์มติชนสุดสัปดาห์ ที่เกี่ยวข้องกับ การรัฐประหารวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2549 ในช่วง พ.ศ.2548 – 2549 ซึ่งประกอบด้วย สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาวิเคราะห์เนื้อหาสาระ ของการสื่อสารทางการเมืองในเชิงวาทกรรมทางการเมืองผ่านหนังสือพิมพ์มติชนสุดสัปดาห์ ที่เกี่ยวข้องกับการรัฐประหารวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2549 ในช่วง พ.ศ.2548 - 2549

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยวิธีการที่เป็น การศึกษาวิจัยแบบการวิจัยเอกสาร (Documentary research) และใช้การสัมภาษณ์ จากนักวิชาการ ด้านรัฐศาสตร์ และด้านการสื่อสาร จำนวน 3 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลเอกสารจากคอลัมน์ต่างๆ ในประเด็นเนื้อหาสาระที่เกี่ยวข้อง จากหนังสือพิมพ์มติชนสุดสัปดาห์จำนวน 88 ฉบับ

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

1.3 สรุปผลการวิจัย

สามารถสรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้ คือ

1.3.1 การแข่งขันทางการเมืองของ 2 พรรคการเมือง

1) การแข่งขันทางการเมืองของพรรคการเมือง 2 ขั้ว ระหว่างพรรคไทยรักไทย กับพรรคประชาธิปัตย์ โดยในประเด็นที่สำคัญ 3 ประเด็น คือ การใช้ผู้นำ กรณีของพรรคไทยรักไทย คือ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร และกรณีของพรรคประชาธิปัตย์ คือ นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ การใช้

นโยบายของพรรคไทยรักไทย ใช้นโยบายประชานิยม ขณะที่พรรคประชาธิปัตย์ ใช้นโยบายวาระประชาชน และวิธีการที่ใช้ในการแข่งขันพรรคไทยรักไทยใช้ 5 วิธี คือ การหาเสียงโดยขบวนรถไฟ 9 โบกี้ ทางภาคอีสาน ชูประโยค 4 ปีซ่อม 4 ปีสร้าง การประชุม ครม. สัญจร รายการประเภทเรียลลิตี้โชว์ การจัดทำโพลสำรวจความคิดเห็น และนายกพบเทือกซี สำหรับกรณีพรรคประชาธิปัตย์ใช้ 4 วิธีการ ประกอบด้วยโปรแกรมยุทธศาสตร์อีสาน สมัชชาประชาชน การแก้ไขปัญหาด้านการศึกษา ได้หยิบเรื่องการเรียนฟรีขึ้นมาเป็นจุดขาย และวาระประชาชนต่อยอดประชานิยม 2) การแข่งขันทางการเมืองภายในพรรคการเมืองของ 3 พรรค คือ พรรคไทยรักไทย แข่งขันในเรื่องตำแหน่ง และผลงานทางการเมือง กรณี พรรคประชาธิปัตย์ มีการแข่งขันเรื่อง ตำแหน่งหัวหน้าพรรค และพรรคชาติไทย มีการแข่งขันระหว่างลูกพรรค กับลูกพรรคที่ย้ายพรรคไป

1.3.2 การต่อรองทางการเมือง เป็นการต่อรองการเมืองภายใน พรรคไทยรักไทย หลังการเลือกตั้ง 6 กุมภาพันธ์ 2548 ในตำแหน่งประธานสภาผู้แทนราษฎร และรัฐมนตรีกระทรวงต่าง ๆ โดยมีกลุ่มที่สำคัญ 3 กลุ่ม คือ กลุ่มวังน้ำยม กลุ่มบ้านรินน้ำ และกลุ่มวังน้ำเย็น

1.3.3 การต่อต้านรัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร พบว่า มีการต่อต้านจาก

1) **กลุ่มชนชั้นนำทางการเมือง** ซึ่งประกอบด้วยหลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน นายแพทย์ประเวศ วะสี และพลตรีจำลอง ศรีเมือง จะเน้นในเรื่องคุณธรรมจริยธรรม ของผู้นำการเมือง รวมถึงการทุจริตคอร์ปชันของรัฐบาล ในขณะที่กลุ่มราชสกุล หรือคณะพลเรือนอาวุโส จะขออนายกพระราชทาน ตามจารีตประเพณีการปกครอง

2) **กลุ่มนักวิชาการ-ปัญญาชน** นักวิชาการที่ออกมาต่อต้าน และวิจารณ์การทำงานของรัฐบาล ซึ่งประกอบด้วย ดร. อัมมาร สยามวาลา นักวิชาการด้านเศรษฐศาสตร์ วิจารณ์เรื่องการตรวจสอบกรณีสินบน โครงการจัดซื้อเครื่องตรวจสอบจับวัตถุระเบิดซีทีเอ็กซ์ 9000 สนามบินสุวรรณภูมิ, ดร.สุรพล นิติไกรพจน์ อธิการบดีมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เสนอมาตรา 7 และให้ยุติการปฏิบัติหน้าที่รักษาการนายกรัฐมนตรี, ดร. ธีรยุทธ บุญมี อาจารย์คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ วิจารณ์การทำงานของรัฐบาลในเรื่อง ของการทุจริตคอร์ปชัน, รศ.ดร.ไชยันต์ ไชยพร อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝึกอบรมเลือกตั้งต่อต้านระบอบทักษิณ, กลุ่มอาจารย์มหาวิทยาลัย นิสิต นักศึกษาต่อต้านเรื่องการขายหุ้นไม่เสียภาษีของบริษัท ชินคอร์ป การขายชาติโกงชาติ ในขณะที่มีกลุ่มตัวแทนครูทั่วประเทศ ต่อต้านเรื่องการถ่ายโอนการศึกษา

3) *กลุ่มสื่อสารมวลชน* คือ หนังสือพิมพ์ ในเครือมติชน-บางกอกโพสต์ กรณีที่มีการนำเสนอข่าวว่ารัฐบาลได้เข้าไปครอบงำกิจการด้วยการลงทุนซื้อหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ และสื่อสถานีวิทยุโทรทัศน์ช่อง 9 อ.ส.ม.ท. กรณีที่มีการนำเสนอข่าวการแทรกแซงโดยการถอดรายการเมืองไทยรายสัปดาห์

4) *กลุ่มภาคประชาชน* มี 2 กลุ่มที่กลุ่มครู ซึ่งต่อต้านการถ่ายโอนการศึกษา และกลุ่มการไฟฟ้าฝ่ายผลิตฯ ต่อต้านการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ ทั้ง 2 กลุ่ม นี้ได้เข้ามาร่วมกับกลุ่มเคลื่อนไหวต่อต้านรัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ซึ่งมี นายสนธิ ลิ้มทองกุลเป็นแกนนำ ก่อนที่พัฒนา มาเป็นกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยที่มีแนวร่วมการต่อต้านมากขึ้น

1.3.4 *การแต่งตั้งโยกย้าย* ผลการวิจัยพบว่า มีเรื่องของการแต่งตั้งโยกย้าย 2 กรณี คือ การแต่งตั้งโยกย้ายนายทหาร 3 เหล่าทัพ และการแต่งตั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน ซึ่งเป็นไปอย่างล่าช้า

1.3.5 *ประเด็นอื่น* ประกอบด้วย

1) *ความไม่โปร่งใส* ในการบริหารงานของ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และการปฏิบัติหน้าที่ไม่เป็นกลางทางการเมืองของ คณะกรรมการการเลือกตั้ง

2) *การลาออก* ของนายวิษณุ เครืองาม รองนายกรัฐมนตรี และนายบวรศักดิ์ อุวรรณโณ เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

3) *ประเด็น “ผู้มีบารมีนอกรัฐธรรมนูญ”* ซึ่งผลการวิจัยพบว่า การนำเสนอข่าว คำว่า ผู้มีบารมีนอกรัฐธรรมนูญ นั้น หมายถึง พล.อ.เปรม ติณสูลานนท์

4) *กระแสข่าวสื่อเรื่องการเตรียมการรัฐประหาร* อันเนื่องมาจาก ความแตกแยก ในสังคม การทุจริตคอร์รัปชัน การแทรกแซงองค์กรอิสระต่าง ๆ และการหมิ่นหมิ่นพระบรมเดชานุภาพ

2. *อภิปรายผล*

การวิจัยเรื่องการสื่อสารทางการเมืองในบริบทที่นำไปสู่การรัฐประหาร 19 กันยายน 2549 ในเชิงวาทกรรมทางการเมือง ผ่านหนังสือพิมพ์มติชนสุดสัปดาห์ เมื่อนำเอาแนวคิดทฤษฎีของการสื่อสาร โดยวิเคราะห์จากองค์ประกอบของการสื่อสาร ซึ่งประกอบด้วย ผู้ส่งสาร สาร สื่อ หรือช่องทาง และผู้รับสาร โดยในการวิจัยครั้งนี้จะเน้นการอภิปรายผลใน 3 องค์ประกอบ คือ ผู้ส่งสาร สารหรือเนื้อหาสาร และสื่อหรือช่องทาง ดังนี้

2.1 ผู้ส่งสาร

จากผลการวิจัยพบว่า ผู้ส่งสารจะมีลักษณะที่เป็นการสื่อสารโดยผ่านตัวบุคคลคนเดียว และโดยผ่านกลุ่มโดยการสื่อสารโดยคน ๆ เดียวมีผู้ส่งสารที่ปรากฏอยู่ในเนื้อหาข่าว คือ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี และหัวหน้าพรรคไทยรักไทย นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ และแกนนำพรรคฝ่ายค้าน นอกจากนี้ ยังมีผู้ส่งสารที่เป็นกรณี ตัวบุคคลอีกเช่น หลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน เจ้าอาวาสวัดป่าบ้านตาด จ.อุดรธานี นายแพทย์ประเวศ วะสี ราษฎรอาวุโส พลตรีจำลอง ศรีเมือง ที่เป็นแกนนำกองทัพธรรมมูลนิธิ ดร.อัมมาร สยามวาลา นักวิชาการด้านเศรษฐศาสตร์ ดร. สุรพล นิติไกรพจน์ อธิการบดีมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ดร.ธีรยุทธ บุญมี อาจารย์คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ รศ.ดร.ไชยันต์ ไชยพร อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์ หัวหน้าภาควิชาการปกครอง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย นายสนธิ ลิ้มทองกุล พล.อ.สนธิ บุญรัตกลิน พล.ท.อนุพงษ์ เผ่าจินดา และพลเอกเปรม ติณสูลานนท์

นอกจากนี้ยังมีการสื่อสารโดยผู้ส่งสารทำในนามของกลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่มราษฎร หรือคณะพลเรือนอาวุโส กลุ่มอาจารย์มหาวิทยาลัย นิสิต นักศึกษาทั่วประเทศ คณะอาจารย์คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย องค์การนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กลุ่มนักวิชาการ อาจารย์มหาวิทยาลัย แพทย์ พยาบาล บุคลากรด้านสาธารณสุขรวมตัวกัน 43 องค์การ กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย ซึ่งผู้ส่งสารทั้งในลักษณะของทั้งเดี่ยว และกลุ่มนั้นสอดคล้องกับรูปแบบของการสื่อสารที่ วัลลภ ลำพวย (2551 : 3-13-3-15) ได้แบ่งประเภทของการสื่อสาร เป็นการสื่อสารระหว่างบุคคล การสื่อสารกลุ่มใหญ่ และการสื่อสารมวลชน

2.2 สาร หรือเนื้อหาสาร

ผลการวิจัยที่ พบว่า เนื้อหาสาระของสารที่ถูกส่งออกมา จะมีประเด็นสำคัญ ประกอบด้วย การแข่งขันทางการเมืองของพรรคไทยรักไทย กับพรรคประชาธิปัตย์ การแข่งขันทางการเมืองภายในพรรคการเมืองของพรรคไทยรักไทย พรรคประชาธิปัตย์ และพรรคชาติไทย การต่อรองทางการเมือง การต่อต้านรัฐบาลพ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร โดยกลุ่มชนชั้นนำทางการเมือง นักวิชาการ ปัญญาชน สื่อมวลชน และภาคประชาชน การแต่งตั้งโยกย้ายนายทหาร 3 เหล่าทัพ และการแต่งตั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน รวมทั้งประเด็นอื่น ๆ คือ ความไม่โปร่งใส ที่เกี่ยวข้องกับคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ คณะกรรมการการเลือกตั้ง การลาออกของนายวิษณุ เครืองาม รองนายกรัฐมนตรี และนายบรรศักดิ์ อุวรรณโณ เลขาธิการคณะรัฐมนตรี ประเด็นผู้มีบารมีนอกรัฐธรรมนูญ และกระแสข่าวลือเรื่องเตรียมการรัฐประหาร อันเนื่องปัญหาความแตกแยกในสังคม การทุจริตคอร์รัปชัน การแทรกแซงองค์กรอิสระต่าง ๆ และการหมิ่นเหม่พระบรมเชษานุภาพ ซึ่งการสื่อสารทางการเมืองที่เกิดขึ้นนั้นสอดคล้องกับ คาร์ล คับบลิว คอยชท์ (Karl W. Deutsch :

1969 : 76-97) ที่ว่าการสื่อสารทางการเมืองที่เกิดขึ้นในระบบการเมือง เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการแสดงออกของความต้องการของกลุ่มต่าง ๆ กับการสนองตอบของรัฐบาล ซึ่งเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของรัฐบาล โดยการสื่อสารทางการเมือง เป็นช่องทางที่รัฐ และกลไกต่าง ๆ ในระบบการเมืองใช้ในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารทางการเมืองสู่สมาชิกในระบบการเมือง และสัมพันธ์กับอัลมอนด์ และพาวเวลล์ (Almond and Powell : 1978 : 141-144) การสื่อสารทางการเมืองมีนัยสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงในบริบทที่หลากหลายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในระบบการเมือง

2.3 สื่อ หรือช่องทาง

ผลการวิจัยพบว่า มีการสื่อสารผ่านช่องทางในคอลัมน์ต่าง ๆ ประกอบด้วย บรรณาธิการบริหาร การศึกษา บทความพิเศษ รายงานพิเศษ ลีเกต์ไม่ลับ เลือกลง 2548 เศรษฐกิจในประเทศ สรุปข่าวในประเทศ เงามสะท้อน X คลุชีพ ไทยมองไทย ยุทธบทความ และแมลงวันในไร่ส้มซึ่งการนำเสนอข้อมูลข่าวสารผ่านคอลัมน์ต่าง ๆ ดังที่กล่าวมานั้น ถือว่าเป็นการทำหน้าที่ของสื่อมวลชนที่สำคัญ 2 ประการ คือ การสอดคล้องแจ้งข้อเท็จจริงให้กับสังคม ซึ่งเป็นการแจ้งข้อมูลข่าวสารอันเป็นข้อเท็จจริงให้กับประชาชนได้รับทราบ และขณะเดียวกันก็ยังทำหน้าที่ในการวิพากษ์วิจารณ์สังคม คือ เป็นการนำเสนอที่อาจเจือคุณค่าลงไปโดยการวิจารณ์ วิเคราะห์และการประเมินข่าวสารเพื่อให้ผู้รับสารเห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วย หรือสร้างความเข้าใจที่ลึกซึ้ง ตลอดจนความชอบและไม่ชอบต่อข่าวสารนั้น วัลลภ ลำพวย (2551 : 3-16)

นอกจากนี้ ในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารของผู้เขียนคอลัมน์ต่าง ๆ ดังที่กล่าวมาข้างต้น ซึ่งมีทั้งข่าวสารที่สนับสนุน และต่อต้านรัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐกานต์ กุลธรงค์ (2550 : ๖) เรื่องการสื่อสารทางการเมืองบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในช่วงการต่อต้านรัฐบาลทักษิณ ที่พบว่าในยุคโลกาภิวัตน์ อินเทอร์เน็ตเป็นเครื่องมือสื่อสารทางการเมืองที่มีอิทธิพลต่อระบบการเมืองอย่างสูง โดยเฉพาะในช่วงเกิดการต่อต้านรัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ของกลุ่มทางสังคม รวมถึงประชาชนต่างใช้อินเทอร์เน็ตเป็นเครื่องมือสื่อสารทางการเมืองทั้งจากกลุ่มที่สนับสนุนและต่อต้านรัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 ในการนำเสนอข้อมูลข่าวสาร ของผู้เขียนบทความในคอลัมน์ต่าง ๆ ควรที่จะมีการนำเสนอข้อมูลข้อเท็จจริง ที่สมบูรณ์ถูกต้อง และชัดเจน

3.1.2 ในบางคดีที่มีการนำเสนอเนื้อหาเพียงมุมมองเดียว ไม่ว่าเป็นการสนับสนุน หรือคัดค้านรัฐบาล หรือฝ่ายตรงข้ามก็ตาม ผู้เขียนบทความควรต้องมีการนำเสนอข้อมูลให้รอบด้าน และจากทุกฝ่ายอย่างเท่าเทียมกัน

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรมีการศึกษา การสื่อสารทางการเมืองให้ครบ 5 องค์ประกอบ คือ ผู้ส่งสาร สาร สื่อ ผู้รับสาร และผลสะท้อนกลับ

3.2.2 ควรศึกษาในประเด็นเรื่องของ การสื่อสารทางการเมืองในบริบทที่นำไปสู่การรัฐประหาร 19 กันยายน 2549 ผ่านสื่อหนังสือพิมพ์สุดสัปดาห์ฉบับอื่น ๆ หรือหนังสือพิมพ์ฉบับต่าง ๆ รวมทั้งอาจศึกษาผ่านสื่อวิทยุ โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต และสื่ออื่น ๆ

3.2.3 ศึกษาเปรียบเทียบสื่อต่าง ๆ ที่ได้มีการนำเสนอ เนื้อหาข้อมูลข่าวสารทางการเมืองที่นำไปสู่ หรือเกี่ยวข้องกับการรัฐประหาร 19 กันยายน 2549

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กฤษฎาสุวรรณ หงส์ตคารมภ์ และจันทิมา เอี่ยมานนท์ บรรณาธิการ (2549) *มองสังคมผ่านวาทกรรม*
กรุงเทพมหานคร แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ไชยรัตน์ เจริญสินโอสถ (2549) *วาทกรรมการพัฒนา: อำนาจ ความรู้ ความจริง เอกสิทธิ์ และ
ความเป็นอื่น* พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพมหานคร วิชาษา
- ณัฐกานต์ กุลณรงค์ (2550) “การสื่อสารทางการเมืองบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในช่วงการต่อต้าน
รัฐบาลทักษิณ” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการ
ปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- นครินทร์ เมฆไตรรัตน์ (2547) “วาทกรรมทางการเมือง” (Political Discourse) อ้างอิงใน *วัชรพล
พุทธรักษา* <http://www.bloggang.com/mainblog.php?!d=inthedarkemonth=25-04-2007>
- นันทนา นันทวโรภาส (2552, 19 กรกฎาคม) *คณบดีวิทยาลัยสื่อสารการเมือง มหาวิทยาลัย เกริก
สัมภาษณ์โดย นิรัญ คอนสุวรรณ วิทยาลัยสื่อสารการเมือง มหาวิทยาลัยเกริก
กรุงเทพมหานคร*
- เรืองยศ จันทรศิริ (2550, 14 กันยายน) “The Discourse ด้านพิเศษของการจัดแข่งด้านโลกาภิวัตน์
น.ส.พ. *โลกวันนี้* กรุงเทพมหานคร
- วัลลภ ลำพาย (2551) “แนวคิดและกระบวนการสื่อสารทางการเมือง” ประมวลสาระชุด การสื่อสาร
ทางการเมือง Political Communication 83706 หน่วยที่ 3 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- วิทยาธร ท่อแก้ว (2552, 17 มิถุนายน) อาจารย์ประจำ สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัย
ธรรมาธิราชสัมภาษณ์โดย นิรัญ คอนสุวรรณ สาขานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัย
ธรรมาธิราช กรุงเทพมหานคร
- ธิดารัตน์ อเนกเวียง (2548) “วาทกรรมวิเคราะห์ของ สนธิ ลิ้มทองกุลในรายการเมืองไทยราย
สัปดาห์” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวาทวิทยา ภาควิชา
วาทวิทยา และสื่อสารการแสดง คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ธีรภัทร เสรีรังสรรค์ (2552, 17 มิถุนายน) อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมาธิราช สัมภาษณ์โดย นิรัญ คอนสุวรรณสาขาวิชารัฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช กรุงเทพมหานคร
- พฤทธิสาด ชุมพล (2546) *ระบบการเมือง : ความรู้เบื้องต้น* พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพมหานคร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

มลินี สมภพเจริญ (2547) “อินเทอร์เน็ตและสื่อมวลชนต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา
ในเขตกรุงเทพมหานคร” วิทยานิพนธ์ปรัชญาคุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาสื่อสารมวลชน
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

สมุดปกขาว (2549) “ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการปฏิรูปการปกครองในประเทศไทย
เมื่อวันที่ 19 กันยายน 2549”

<http://www.bangkokbiznews.com/2006/special/whitecover/index.html>

คมช. เหตุยึดอำนาจ

หนังสือพิมพ์มติชนสุดสัปดาห์ (2548,2549) ช่วงเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ.2548 ถึงกันยายน พ.ศ.2549

ฉบับประจำวัน	ที่ 28 มกราคม - 3 กุมภาพันธ์ 2548	ปีที่ 25 ฉบับที่ 1276
ฉบับประจำวัน	ที่ 4 - 10 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2548	ปีที่ 25 ฉบับที่ 1277
ฉบับประจำวัน	ที่ 11- 17 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2548	ปีที่ 25 ฉบับที่ 1278
ฉบับประจำวัน	ที่ 18- 24 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2548	ปีที่ 25 ฉบับที่ 1279
ฉบับประจำวัน	ที่ 25 กุมภาพันธ์ - 3 มีนาคม พ.ศ.2548	ปีที่ 25 ฉบับที่ 1280
ฉบับประจำวัน	ที่ 4 - 10 มีนาคม พ.ศ.2548	ปีที่ 25 ฉบับที่ 1281
ฉบับประจำวัน	ที่ 11 - 17 มีนาคม พ.ศ.2548	ปีที่ 25 ฉบับที่ 1282
ฉบับประจำวัน	ที่ 18- 24 มีนาคม พ.ศ.2548	ปีที่ 25 ฉบับที่ 1283
ฉบับประจำวัน	ที่ 25 - 31 มีนาคม พ.ศ.2548	ปีที่ 25 ฉบับที่ 1284
ฉบับประจำวัน	ที่ 1 - 7 เมษายน พ.ศ.2548	ปีที่ 25 ฉบับที่ 1285
ฉบับประจำวัน	ที่ 8 - 14 เมษายน พ.ศ.2548	ปีที่ 25 ฉบับที่ 1286
ฉบับประจำวัน	ที่ 15 - 21 เมษายน พ.ศ.2548	ปีที่ 25 ฉบับที่ 1287
ฉบับประจำวัน	ที่ 22 - 28 เมษายน พ.ศ.2548	ปีที่ 25 ฉบับที่ 1288
ฉบับประจำวัน	ที่ 6 - 12 พฤษภาคม พ.ศ.2548	ปีที่ 25 ฉบับที่ 1290
ฉบับประจำวัน	ที่ 13 - 19 พฤษภาคม พ.ศ.2548	ปีที่ 25 ฉบับที่ 1291
ฉบับประจำวัน	ที่ 27 พฤษภาคม - 2 มิถุนายน พ.ศ. 2548	ปีที่ 25 ฉบับที่ 1293
ฉบับประจำวัน	ที่ 3 - 9 มิถุนายน พ.ศ.2548	ปีที่ 25 ฉบับที่ 1294
ฉบับประจำวัน	ที่ 10 - 16 มิถุนายน พ.ศ.2548	ปีที่ 25 ฉบับที่ 1295
ฉบับประจำวัน	ที่ 17 - 23 มิถุนายน พ.ศ.2548	ปีที่ 25 ฉบับที่ 1296
ฉบับประจำวัน	ที่ 24 - 30 มิถุนายน พ.ศ.2548	ปีที่ 25 ฉบับที่ 1297
ฉบับประจำวัน	ที่ 1 - 7 กรกฎาคม พ.ศ.2548	ปีที่ 25 ฉบับที่ 1298
ฉบับประจำวัน	ที่ 8 - 14 กรกฎาคม พ.ศ.2548	ปีที่ 25 ฉบับที่ 1299

ฉบับประจำวันที่ 29 กรกฎาคม - 4 สิงหาคม พ.ศ.2548	ปีที่ 25 ฉบับที่ 1302
ฉบับประจำวันที่ 5 - 11 สิงหาคม พ.ศ.2548	ปีที่ 25 ฉบับที่ 1303
ฉบับประจำวันที่ 12 - 18 สิงหาคม พ.ศ.2548	ปีที่ 25 ฉบับที่ 1304
ฉบับประจำวันที่ 19 - 25 สิงหาคม พ.ศ.2548	ปีที่ 25 ฉบับที่ 1305
ฉบับประจำวันที่ 26 สิงหาคม - 1 กันยายน พ.ศ.2548	ปีที่ 25 ฉบับที่ 1306
ฉบับประจำวันที่ 2 - 8 กันยายน พ.ศ.2548	ปีที่ 25 ฉบับที่ 1307
ฉบับประจำวันที่ 9 - 15 กันยายน พ.ศ.2548	ปีที่ 25 ฉบับที่ 1308
ฉบับประจำวันที่ 16 - 22 กันยายน พ.ศ.2548	ปีที่ 25 ฉบับที่ 1309
ฉบับประจำวันที่ 23 - 29 กันยายน พ.ศ.2548	ปีที่ 25 ฉบับที่ 1310
ฉบับประจำวันที่ 14 - 20 ตุลาคม พ.ศ.2548	ปีที่ 25 ฉบับที่ 1313
ฉบับประจำวันที่ 18 - 24 พฤศจิกายน พ.ศ.2548	ปีที่ 25 ฉบับที่ 1318
ฉบับประจำวันที่ 25 พฤศจิกายน - 1 ธันวาคม พ.ศ.2548	ปีที่ 26 ฉบับที่ 1319
ฉบับประจำวันที่ 2 - 8 ธันวาคม พ.ศ.2548	ปีที่ 26 ฉบับที่ 1320
ฉบับประจำวันที่ 9 - 15 ธันวาคม พ.ศ.2548	ปีที่ 26 ฉบับที่ 1321
ฉบับประจำวันที่ 16 - 22 ธันวาคม พ.ศ.2548	ปีที่ 26 ฉบับที่ 1322
ฉบับประจำวันที่ 23 - 29 ธันวาคม พ.ศ.2548	ปีที่ 26 ฉบับที่ 1323
ฉบับประจำวันที่ 6 - 12 มกราคม พ.ศ.2549	ปีที่ 26 ฉบับที่ 1325
ฉบับประจำวันที่ 13 - 19 มกราคม พ.ศ.2549	ปีที่ 26 ฉบับที่ 1326
ฉบับประจำวันที่ 20 - 26 มกราคม พ.ศ.2549	ปีที่ 26 ฉบับที่ 1327
ฉบับประจำวันที่ 27 มกราคม - 2 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2549	ปีที่ 26 ฉบับที่ 1328
ฉบับประจำวันที่ 3 - 9 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2549	ปีที่ 26 ฉบับที่ 1329
ฉบับประจำวันที่ 10 - 16 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2549	ปีที่ 26 ฉบับที่ 1330
ฉบับประจำวันที่ 17 - 23 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2549	ปีที่ 26 ฉบับที่ 1331
ฉบับประจำวันที่ 24 กุมภาพันธ์ - 2 มีนาคม พ.ศ.2549	ปีที่ 26 ฉบับที่ 1332
ฉบับประจำวันที่ 3 - 9 มีนาคม พ.ศ.2549	ปีที่ 26 ฉบับที่ 1333
ฉบับประจำวันที่ 10 - 16 มีนาคม พ.ศ.2549	ปีที่ 26 ฉบับที่ 1334
ฉบับประจำวันที่ 17 - 23 มีนาคม พ.ศ.2549	ปีที่ 26 ฉบับที่ 1335
ฉบับประจำวันที่ 24 - 30 มีนาคม พ.ศ.2549	ปีที่ 26 ฉบับที่ 1336
ฉบับประจำวันที่ 31 มีนาคม - 6 เมษายน พ.ศ.2549	ปีที่ 26 ฉบับที่ 1337
ฉบับประจำวันที่ 7 - 13 เมษายน พ.ศ.2549	ปีที่ 26 ฉบับที่ 1338

ฉบับประจำวันี่ 21 - 27 เมษายน พ.ศ.2549	ปีที่ 26 ฉบับที่ 1340
ฉบับประจำวันี่ 5 - 11 พฤษภาคม พ.ศ.2549	ปีที่ 26 ฉบับที่ 1342
ฉบับประจำวันี่ 12 - 18 พฤษภาคม พ.ศ.2549	ปีที่ 26 ฉบับที่ 1343
ฉบับประจำวันี่ 19 - 25 พฤษภาคม พ.ศ.2549	ปีที่ 26 ฉบับที่ 1344
ฉบับประจำวันี่ 26 พฤษภาคม - 1 มิถุนายน พ.ศ.2549	ปีที่ 26 ฉบับที่ 1345
ฉบับประจำวันี่ 9 - 15 มิถุนายน พ.ศ.2549	ปีที่ 26 ฉบับที่ 1347
ฉบับประจำวันี่ 16 - 22 มิถุนายน พ.ศ.2549	ปีที่ 26 ฉบับที่ 1348
ฉบับประจำวันี่ 30 มิถุนายน - 6 กรกฎาคม พ.ศ.2549	ปีที่ 26 ฉบับที่ 1350
ฉบับประจำวันี่ 7 - 13 กรกฎาคม พ.ศ.2549	ปีที่ 26 ฉบับที่ 1351
ฉบับประจำวันี่ 14 - 20 กรกฎาคม พ.ศ.2549	ปีที่ 26 ฉบับที่ 1352
ฉบับประจำวันี่ 21 - 27 กรกฎาคม พ.ศ.2549	ปีที่ 26 ฉบับที่ 1353
ฉบับประจำวันี่ 28 กรกฎาคม - 3 สิงหาคม พ.ศ.2549	ปีที่ 26 ฉบับที่ 1354
ฉบับประจำวันี่ 4 - 10 สิงหาคม พ.ศ.2549	ปีที่ 26 ฉบับที่ 1355
ฉบับประจำวันี่ 11 - 17 สิงหาคม พ.ศ.2549	ปีที่ 26 ฉบับที่ 1356
ฉบับประจำวันี่ 25 - 31 สิงหาคม พ.ศ.2549	ปีที่ 26 ฉบับที่ 1358
ฉบับประจำวันี่ 8 - 14 กันยายน พ.ศ.2549	ปีที่ 26 ฉบับที่ 1360
ฉบับประจำวันี่ 15 - 21 กันยายน พ.ศ.2549	ปีที่ 26 ฉบับที่ 1361
ฉบับประจำวันี่ 22 - 28 กันยายน พ.ศ.2549	ปีที่ 26 ฉบับที่ 1362

Almond, G.A. and Powell G.B. (1978) *Comparative Politics : Political Communication*. Boston : Little Brown.

_____. (1980) *Comparative Politics Today : A World View*. Boston : Little Brown.

Dahl Robert A. (1963). *Modern Political Analysis*. New Jersey : Prentice-Hall.

Deutsch, Karl W. (1969). *The Nerves of Government*. New York : the Free of Glencoe.

Foucault, Michel (1970) "The order of discourse" in Robert Young, ed., *Untying the Text : A Post-Structuralist Reader*. Boston : Routledge and Kegan Paul.

_____. (1990) *The Use of Pleasure : The History of Sexuality Volume 2*. New York : VintageBooks.

Lasswell, Harrold D. (1954) *The Communication of Ideas : The Structure and Function of Communication in Society*. New York : Harper and Row.

ภาคผนวก

แบบสัมภาษณ์

ชื่อวิทยานิพนธ์	การสื่อสารทางการเมืองในบริบทที่นำไปสู่การรัฐประหาร 19 กันยายน 2549 ศึกษากรณีหนังสือพิมพ์มติชนสุดสัปดาห์
ผู้ศึกษา	นางสาวนิรัญ คอนสุวรรณ
สถาบันการศึกษา	บัณฑิตศึกษา สาขาวิชารัฐศาสตร์ แขนงวิชาการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมมาธิราช

ส่วนที่หนึ่ง

नामผู้ให้สัมภาษณ์.....ตำแหน่งปัจจุบัน.....
 วัน เวลา ที่ให้สัมภาษณ์.....
 สถานที่ ที่ให้สัมภาษณ์.....
 ผู้ทำการสัมภาษณ์.....ปัจจุบันทำงาน.....

ส่วนที่สอง

วัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย เพื่อศึกษาวิเคราะห์เนื้อหาสาระของการสื่อสารทางการเมืองที่มีอิทธิพลต่อการนำไปสู่การรัฐประหาร 19 กันยายน 2549

ข้อที่ 1 คำถามเกี่ยวกับ ทรรศนะในเรื่องการสื่อสารทางการเมืองในช่วงก่อนการทำรัฐประหาร 19 กันยายน 2549 ได้กระทำโดยผ่านสื่อต่าง ๆ ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ และสื่ออื่น ๆ

เนื้อหาสาระสำคัญ ๆ อันเป็นประเด็นหลัก ๆ ที่ไหลวนเวียนในระบบการสื่อสาร

- 1) เกี่ยวข้องกับเรื่องใดเป็นสำคัญ
- 2) จุดหมายในการสื่อสาร
- 3) ผลกระทบเชิงสถานการณ์
- 4) ผลลัพธ์

ข้อที่ 2 คำถามเกี่ยวกับ ประเด็นเนื้อหาสาระทางการเมืองที่ใช้ในการสื่อสารทางการเมือง

- 1) การทุจริตคอร์รัปชัน
- 2) การแทรกแซงสื่อ และองค์กรอิสระ
- 3) การหมิ่นเหม่พระบรมเดชานุภาพ
- 4) ความแตกแยกขัดแย้งในสังคม
- 5) ความเกี่ยวข้องกับการรัฐประหาร 19 กันยายน 2549

ข้อที่ 3 คำถามเกี่ยวกับ ภาพรวม การสื่อสารทางการเมืองในบริบทเหล่านั้น ที่มีผลโยงใยต่อการรัฐประหาร 19 กันยายน 2549 โดยคณะรัฐประหารคณะมนตรีความมั่นคงแห่งชาติ (คมช.) มากน้อยเพียงใด และส่งผลให้การทำการรัฐประหารดังกล่าว ได้รับความชอบธรรม หรือไม่

ข้อที่ 4 คำถามเกี่ยวกับ จำนวนประเด็นต่าง ๆ ของการสื่อสารทางการเมืองที่ได้ถูณาธิบาย ประเด็นที่มีความสำคัญมากที่สุด ที่ทำให้เกิดการทำการรัฐประหาร 19 กันยายน 2549

ขอกราบขอบคุณท่านเป็นอย่างสูง ที่กรุณาให้เวลาในการสัมภาษณ์

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาว นิรัญ คอนสุวรรณ
วัน เดือน ปีเกิด	อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก
ประวัติการศึกษา	ร.บ. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช พ.ศ.2538
สถานที่ทำงาน	19/217 ถ.วิสุทธิกษัตริย์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก
ตำแหน่ง	ธุรกิจส่วนตัว
ทุนการศึกษาวิจัย	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช